

DELHI UNIVERSITY
LIBRARY

D.U.P.- 178-5-2002 - 20,000 '

ARTS LIBRARY

04

DELHI UNIVERSITY LIBRARY SYSTEM

Cl. No. 041:225.25

FS-2

Ac. No. 94898

This book should be returned on or before the date last stamped below. An overdue charge of Re 1 will be charged for each day the book is kept overtime.

(Authority : E.C. Res. 200 dated 27th August 1996).

THE APADĀNA OF THE KHUDDAKA
NIKĀYA

Pali Text Society

THE APADĀNA

OF THE KHUDDAKA NIKĀYA

PART II.

EDITED BY

MARY E. LILLEY

London

PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY

BY

THE OXFORD UNIVERSITY PRESS, AMEN HOUSE, E.C.

AND AT

NEW YORK, TORONTO, MELBOURNE, AND BOMBAY

1927

PRINTED IN GREAT BRITAIN

FOREWORD

IN the Editorial Note prefixed to Part I an unfortunate error of omission occurs in the description of the MSS. used, and it is therefore necessary to make a restatement here concerning MSS. S¹ and G.

S¹ is a MS. in Sinhalese character which was copied for the late Professor Rhys Davids at Kalutara, Ceylon, in the summer of 1885, according to an inscription in his handwriting on the front page of the bound MS.

G. is a transcript made from a Burmese MS. by Professor Grünwedel for Professor E. Müller of Berne, and is not complete as to the Therī section. It ends with Bhaddā-Kuṇḍalakesā's legend, No. 21 of the Theris.

P. of the Therī-Apudāna refers to Paramatthadīpanī.

For the last fifty pages of the text only two MSS. were available—S¹ and S². But the whole of the Therī section has been collated with the Paramatthadīpanī extracts. Of these there are thirty in all—three of the numbers, viz. 5, 6, and 7, being duplicate. For it should be noted here that the Naṣamālī, No. 16 of Professor Müller's list, corresponds with Ekaṇḍadāyikā, No. 6 of the present volume, and that the Naṣamālīkā, No. 5, which he equates with Dantīkā, No. 32 of the Therīgāthā, corresponds to our No. 16. Therefore, if we make the No. 16 of his list above mentioned No. 6, and the No. 5 above mentioned No. 16, we get the duplicates 5, 6, and 7.

Again, Piṇḍapātadāyikā, No. 6 of Müller's list, corresponds more closely with our Uppaladāyikā, No. 33, which latter may be merely a redaction of our own No. 6.

Further, the Uppalavannā extract of the Paramatthadīpanī differs very considerably from our Uppalavannā legend, which seems to be of a somewhat composite character. In common with the Mahā-Gotamī and Yasodharā legends it

has a number of gāthās dealing with *iddhi*, and these are introduced in all with a certain similarity. In structure the Uppalavannā of P. conforms more to type.

The Therī-Apadāna consists of four vaggas, each having the usual decade of legends. Of these Nos. 9 and 15 are duplicate. This leaves us with thirty-nine—in other words, with nine not included in the Paramatthadīpanī extracts. The names attached to four of these nine are well known to us—viz., Yasodharā, Sigāla-mātā, Abhirūpanandā, and Selā; while of the remaining five, one is called Udakadāyikā (No. 10), and four constitute a group of legends associated with the name of Yasodharā, and inferior both in interest and in Pāli. Indeed, it has been impossible, without the aid of a Commentary or of further MSS., to leave the last few sheets in any kind of satisfactory shape.

It is somewhat curious to find Yasodharā, Kisā-Gotamī, and a few other Therīs styled *āyasmā*, and on p. 592 *āyasmūni*.

With regard to the Thera-Apadāna, all the MSS. at my disposal consist of fifty-five vaggas, but the Commentary I have used supplies commentarial matter on fifty-six vaggas, and includes in the extra vagga the names of eleven Theras not dealt with in our text. These are: (1) Yasa, (2) Nadi-Kassapa, (3) Gayā-Kassapa, (4) Kimila, (5) Vajjiputta, (6) Uttara, (7) Aparā-Uttara, (8) Bhaddaji, (9) Sivika, (10) Upavāna, (11) Raṭṭhapāla.

Throughout the work the limited number of MSS. was felt to be a great handicap, and the fact that the whole of Part I. was done entirely without the aid of the new Pāli Dictionary added considerably to the difficulties experienced.

Moreover, owing to the fact that I have been remote from libraries, I have, unfortunately, been unable to avail myself sufficiently of the very important help of Buddhist legendary literature with which Apadāna is so closely allied both in matter and in language.

And likewise it has not been possible to refer to the Burmese edition of the Apadāna in the British Museum, which might have been helpful in the matter of deficient readings. However, owing to the exceeding kindness and courtesy of Dr.

Barnett, who, in the midst of heavy official duties, on different occasions looked up readings for me in the Burmese edition, it would seem that the latter has its misreadings and its cruces too.

All things considered, therefore, the completion of this first European edition of Apadāna is accompanied by no feeling of satisfaction. Even in matters not affected by insufficient MSS. there is much that should have been sent to press in a more finished state, and I would fain hope that in this respect, at least, Part II is less at fault than the earlier volume. For example, such peculiar readings as *naṅgare* for *nagare*, *nāṅgaṇ* for *nāgaṇ*, etc., have been overlooked all too frequently in Part I.

Some pages of the second volume need special comment—pp. 358 and 359, consisting of strange lists of peoples and occupations. For the editing of these pages I am indebted almost entirely to Dr. Barnett, who turned the original chaos of the MSS. into an order which I could not have established. And I believe three readings in these pages were suggested by Dr. W. Stede, editor of the Pāli Dictionary.

A full and complete index to the whole work seemed to me essential, and together with a comprehensive review as Introduction would have helped to compensate for many defects; but the exigencies of time and of the P.T.S. required that another should undertake the work of making an abridged index.

It is perhaps necessary under these circumstances to say something about the method adopted with regard to difficult readings. As a rule I have preferred to leave such as they occurred, unless they admitted of a fairly obvious and simple solution—my only excuse for following such a course being experience gained from the text itself. Such a reading as *vīṭṭi me pāhunaṁ tāva* on p. 136, g. 2 and elsewhere is a case in point; also *ekaccaṇ vādayāma' ahaṇ*, p. 601, g. 1. This is no defence, however, of doubtful or what may prove to be incorrect readings, which must now await the labours of some future editor.

Two misreadings in Part I were brought to my notice

when the work was practically through the press by Dr. W. Stede, who pointed out to me that on p. 22, g. 107, and in similar passages throughout the text the reading should be *su-soññā* instead of *su-saññā*; and on p. 22, g. 109 and elsewhere the reading *gaṇanātho asankhaya* is the well-established one. My original difficulty was that while some MSS. read *gaṇanātho asankhiyaṇ*, others read *gaṇanāto asankhayaṇ*.

Even if only in a superficial way, it may be worth while to indicate a few of the linguistic peculiarities of the Apadāna.

1. An aorist form, *ahinsu* and *aḥṇsu*, which occurred several times in the first volume, remained unsolved. It was not until the second part was nearing completion that I formed the conclusion that this form was a contracted *abha-viṇsu*, and only then occurred to me the analogy with *pūtur-bhavaṭi* and its a. forms, *°ahinsu* and *°aḥṇsu*. It will be found on p. 144, g. 10; on p. 155, g. 8, where I have incorrectly read *pañcavāsa te* as a *pis aller*; on p. 194, g. 5; and again on p. 412, g. 10. It is evident, therefore, that verb forms, which ordinarily are used only in conjunction with a prefix, are used in Apadāna as independent verbs, and so we find again, on p. 375, g. 9, the form *viṇṇh'*, which occurs as a rule only in compounds, used independently—*sabbasanupatti-viṇṇh' aḥṇ* (i of *sampatti* shortened m.c.).

2. Another peculiar form quite frequently used is *upaṭṭhiṇ* (1st sing.) and *upaṭṭhanti* (3rd plural), contracted aor. forms of *upaṭṭhahati*. We find *upaṭṭhiṇ* used on pp. 139, 149, 181, 191, 242, etc., and *upaṭṭhanti* on p. 388, etc. We have another form of the same verb, *upaṭṭhahesiṇ*, on p. 149, g. 1. Less rare forms are *adaṇ*, *agaṇ*, and *akaṇ*, met with again and again.

3. Several instances occur of the use of the 3rd singular for 3rd plural, as *hoti* for *honti*, *hanti* for *hananti*, etc.

4. Again, we have *āhitvā* and *āhatvā* as gerund of *ābharati* on pp. 145, 464, 488, 567, and elsewhere.

5. It is interesting to note the frequent use of *atināmesi* in the sense of *atimesi*, as e.g. on p. 251.

Perhaps, however, no other linguistic feature of Apadāna is more characteristic than the contraction of forms: coalescing

of syllables and complete cancellation of others, sometimes no doubt for the sake of metre, though not always so. It is common in the case of numerals, where we meet continually with such contractions as *eka-*, *panna-*, *attha-lālisa*, etc. Peculiar lisping forms, such as *tettissa* and *tellinga* for *telliṃsa* may be noted here; and also an ins. fem. *calassohi* occurs.

Among a long list of rare noun-forms are *pānadhī*, *pāna* (*pāhana*), and *peccha* for *upāhana*; *nela* for *cola* on pp. 516 and 518; and also the frequent use of *raṇsa* for *raṇsi*, as on pp. 130, 229, 250, 518, etc. Duroiselle makes note of an instrumental form *raṇsena* on p. 48 of his Pāli Grammar.

On p. 284 the Thera's name (No. 355) should be *Pecchadāyaka*, and *peccha* should be read throughout for *sajjha*.

Examples of contracted adjectival forms are *unucchavaṇ*, p. 69, g. 33, and *ukkuṭṭi*, p. 129, g. 3.

Quite a considerable number of fruits and flowers remain unidentified, some of which are *ajela* and *amora* (also *avora* and *amodura*), p. 446; *tuvara*, p. 222; *virava*, p. 223; *avaṭa*, pp. 201, 346, 409, 445; *ululhi* or *utelhi*, pp. 16, 398, etc.; *nayita*, p. 16; *vinela* (also *minela*), pp. 203, 201.

On p. 284 *suputaka*, and on p. 456 *pūpapava* are doubtful readings; and on p. 294 the Thera's name (No. 378) should read *Avataphaladāyaka*.

I should like to correct the reading *nilakkhinayananaṇ* on p. 467, g. 25, which was substituted by me for the *lakkhinayananaṇ* of the MSS., as I felt doubtful at the time about *nayananaṇ*. The fact that the same *gāthā* occurs again on p. 605, g. 23, with the same reading, made me feel dissatisfied with the substituted reading. Dr. Barnett now writes me saying that in Sanskrit and Pāli "you might equally well use *nilaya* and *nilayana*. The verbal nouns may be simply roots, or roots with affix -na," as indeed we have frequently in the text such forms as *vinānana*, *vinodana gamana*, *labhana*, etc.

In this connection I might point out the interesting fact that S² styles *Khemā Rūpanaṇā* (*ṇa* is quite often used in *Apadāna* for *ṇu*.) And of this Dr. Barnett writes: "*Rūpana* is used in Sanskrit in the meaning of investigation, study, and

so *rūpanaṇā* must mean capable of religious meditation. . . . You must beware of supposing that *rūpana* is identical in meaning with *rūpa*. *Rūpaṇa* is the verbal noun corresponding to the verb *rūpayati*."

In conclusion I would again repeat that, while this edition of Apadāna may, owing to its protracted period of gestation, bear kinship with Sivali, it certainly cannot claim anything of his maturity at birth. It is many years now since all the MSS. were placed in the keeping of the late Dr. Mabel Bode, who, after a long period of time, in turn transferred them to me in the virgin state in which she had received them, but with the understanding that she would supervise the final work. During the earlier stages of transliteration, and even of collation, Mrs. Bode, who was ever a good and kind friend to me, frequently inquired about progress, and she rendered valuable help in July, 1916, by collating certain gāthās with the Phayre MS. in the India Office Library, in order to satisfy me that the G. transcript was not made from that MS.

The gāthās thus collated by her begin on p. 25 with g. 146, and include those following, up to p. 27, g. 185. To me it was a disappointment and the denial of a great joy that I was not permitted to help further with the preparation of the text.

Once more I would fain express my deep gratitude to those scholars mentioned in Volume I, and to whom I feel I owe so much.

M. E. L.

Appended Note.—I have just read for the first time, while the proofs of the Foreword are in my hand, the review, of Apadāna, Part I, which appeared in the *J.R.A.S.* for April 1926, and regret that I had not seen it earlier. The review is certainly restrained, the reviewer, presumably, having in mind that an editor must ever be his or her own severest critic. It seems now probable that I may be able to publish elsewhere a complete Index and list of corrigenda.

CONTENTS

VAGGA XLI.	PAGE		PAGE
398. Tissamcetteyya -	339	421. Sattakadambapup-	
399. Puṇṇaka -	341	phiya -	382
400. Mettagū -	342	422. Korandapupphiya	383
401. Dhotaka -	343	423. Ghatamaṇḍadā-	
402. Upasīva -	345	yaka -	383
403. Nanda -	350	424. Ekadhammasava-	
404. Hemaka -	351	nīya -	384
405. Todeyya -	354	425. Sucintita -	385
406. Jatukaṇṇika -	357	426. Sovanṇakiriṇḍha-	
407. Udena -	362	niya -	388
		427. Sovanṇakattarika -	389
VAGGA XLII.		VAGGA XLIV.	
408. Bhaddāli -	365	428. Ekavihāriya -	390
409. Ekachattiya -	367	429. Ekasaṅkhiya -	391
410. Tīṇasūlakachā-		430. Pāṭihirasāñña -	392
daniya -	370	431. Nāṇathavika -	392
411. Madhumaṇṣadā-		432. Uccukaṇḍika -	393
yaka -	372	433. Kalambadāyaka -	393
412. Nāgapallavaka -	373	434. Ambāṭaka -	394
413. Ekadīpiya -	373	435. Hariṭakadāyaka -	394
414. Uccaṇḍapup-		436. Ambapīṇḍiya -	395
phiya -	374	437. Jambuphaliya -	395
415. Yāgudāyaka -	375		
416. Paṭthodanadāyaka	376		
417. Mañcadāyaka -	377		
VAGGA XLIII.		VAGGA XLV.	
418. Sakiṇṣammajjaka -	378	438. Vibhīṭakamiṇḍiya -	396
419. Ekadussadāyaka -	379	439. Kolaḍāyaka -	397
420. Ekāsanadāyaka -	381	440. Billāphaliya -	397
		441. Bhallātakadāyaka	398
		442. Utulhipupphiya -	398

VAGGA LI.		PAGE	
498. Tiṇikaṇikārapup- phiya - -	441	525. Bodhisanumajjaka	457
499. Ekapattadāyaka -	441	526. Āmaṇḍaphaladā- yaka - -	459
500. Kāsunāraphaladā- yaka - -	445	527. Sugandha - -	459
501. Avataphaliya -	445	VAGGA LIV.	
502. Pārapphaliya -	445	528. Mahākaccāna -	463
503. Mātulūṇṇaphala- dāyaka - -	446	529. Vakkali - -	465
504. Ajelaphaladāyaka	446	530. Mahākappina -	468
505. Amorapphaliya -	447	531. Dabbamalla -	471
506. Tālapphaliya - -	447	532. Kumārakassapa -	473
507. Nālīkeradāyaka -	447	533. Bāluya - -	475
VAGGA LII.		534. Mahākoṭṭhika -	479
508. Kuroṇḍijyaphala- dāyaka - -	448	535. Uruvelakassapa -	481
509. Kapuṭṭhaphaladā- yaka - -	449	536. Rūḍha - -	484
510. Kosumbaphaliya -	449	537. Mogharāja - -	486
511. Ketakapupphiya -	449	VAGGA LV.	
512. Nāgapupphiya -	450	538. Lokuntakabhad- diya - -	489
513. Ajjunapupphiya -	450	539. Kankha-Revata -	491
514. Kuṭṭajapupphiya -	451	540. Sīvali - -	492
515. Ghosasaṇṇaka -	451	541. Vaṅḡsa - -	495
516. Sabbaphaladāyaka	452	542. Nandaka - -	499
517. Padumadhāriya -	453	543. Kāḷudāyi - -	500
VAGGA LIII.		544. Abhaya - -	502
518. Tiṇamutthidāyaka	454	545. Lomasakaṇḍiya -	504
519. Pecchadāyaka -	455	546. Vanavaccha - -	506
520. Saraṇāgamaniya -	455	547. Cūlasugandha -	508
521. Abbhāṇjanadāyaka	456	TIERĪ-APADĀNA.	
522. Pūpapavadāyaka -	456	VAGGA I.	
523. Daṇḍadāyaka -	456	1. Sumedhā - -	512
524. Girinclapṇijaka -	457	2. Mekhaladāyikā -	513
		3. Maṇḍapadāyikā -	514

	PAGE		PAGE
443. Ambāṭakiya -	399	470. Ukkāsatika -	414
444. Sīhāsanika -	399	471. Sumanavijaniya -	415
445. Pādapiṭhiya -	400	472. Kummāsādāyaka -	415
446. Vedikāraka -	400	473. Kusatṭhakadāyaka -	416
447. Bodhighariya -	401	474. Giripunnāgiya -	416
		475. Vallikaraphala-	
		dāyaka -	416
		476. Pānadhidāyaka -	417
		477. Pulinacāṅkamiya -	418
		VAGGA XLIX.	
VAGGA XLVI.		478. Paṇṣukūlasaṇṇika -	418
448. Jagatidāyaka -	402	479. Buddhasaṇṇika -	419
449. Morahatthiya -	403	480. Bhissadāyaka -	420
450. Sīhāsanavijaniya -	403	481. Nāpatthavika -	421
451. Tipukkadhāriya -	404	482. Candamamūliya -	423
452. Akkamanadāyaka -	404	483. Dhātupūjaka -	425
453. Vanakorandhiya -	404	484. Puḍinuppādaka -	426
454. Ekachattiya -	405	485. Tarāṇiya -	428
455. Jātipupphiya -	405	486. Dhammaruci -	429
456. Sattipaṇṇiya -	406	487. Sālaṃaṇḍapiya -	431
457. Gandhapūjaka -	406		
		VAGGA L.	
VAGGA XLVII.		488. Tīṇikīṅkhanipup-	
458. Sālakusumiya -	407	phiya -	433
459. Citapūjaka -	407	489. Paṇṣukūlapūjaka -	434
460. Citakanibbāpaka -	408	490. Korandapupphiya -	434
461. Sotudāyaka -	408	491. Kiṇṣukapupphiya -	435
462. Sumanatālavan-		492. Upaḍḍhadussadā-	
ṭhiya -	408	yaka -	435
463. Avataphaliya -	409	493. Ghatamaṇḍadā-	
464. Labujadāyaka -	409	yaka -	436
465. Pilakkhuphala-		494. Udakadāyaka -	437
dāyaka -	410	495. Puḍinathūpiya -	437
466. Sayampatibhāniya -	410	496. Naḷakutikadāyaka -	440
467. Nimittavayākara-		497. Piyālaphaladāyaka -	440
ṇiya -	411		
		VAGGA XLVIII.	
468. Naḷamāliya -	412		
469. Maṇipūjaka -	413		

VAGGA LI.		PAGE	
498. Tīṇikaṇikārapup- phiya - -	441	525. Bodhisammajjaka	457
499. Ekaṇattadāyaka -	444	526. Āmaṇḍaphaladā- yaka - -	459
500. Kāsumāraphaladā- yaka - -	445	527. Sugandha - -	459
501. Avataphaliya -	445	VAGGA LIV.	
502. Pāraphaliya -	445	528. Mahākaccāna -	463
503. Mātulungaphala- dāyaka - -	446	529. Vakkali - -	465
504. Ajelaphaladāyaka	446	530. Mahākappina -	468
505. Amorphaliya -	447	531. Dabbamalla -	471
506. Tālapphaliya - -	447	532. Kumārakassapa -	473
507. Nāḷikeradāyaka -	447	533. Bāhiya - -	475
VAGGA LII.		534. Mahākoṭṭhika -	479
508. Kureṇjiyaphala- dāyaka - -	448	535. Uruvelakassapa -	481
509. Kapittṭhapphaladā- yaka - -	449	536. Rādha - -	484
510. Kosumbaphaliya -	449	537. Mogharāja - -	486
511. Kotalapupphiya -	449	VAGGA LV.	
512. Nāgapupphiya -	450	538. Lakuntakabhad- diya - -	489
513. Ajjunapupphiya -	450	539. Kaṇṭhika-Rovata -	491
514. Kuṭṭajapupphiya -	451	540. Sīvali - -	492
515. Uhosasaññaka -	451	541. Vaṅṅisa - -	495
516. Sabbaphaladāyaka	452	542. Nandaka - -	499
517. Padumadhāriya -	453	543. Kāludāyi - -	500
VAGGA LIII.		544. Abhaya - -	502
518. Tīṇamutṭhidāyaka	454	545. Lomasakaṅgiya -	504
519. Pecchadāyaka -	455	546. Vanavaccha - -	506
520. Saraṇāgaṇaniya -	455	547. Cūlasugandha -	508
521. Abbhāñjanadāyaka	456	THERI-APADĀNA.	
522. Pūpapavadāyaka -	456	VAGGA I.	
523. Daṇḍadāyaka -	456	1. Sumedhā - -	512
524. Gīrinelapūjaka -	457	2. Mekhaladāyikā -	513
		3. Maṇḍapadāyikā -	514

	PAGE		PAGE
4. Sankamanattā -	514	26. Sonā - - -	576
5. Tīpinaḷamālikā -	515	27. Bhaddā-Kūpilāni -	578
6. Ekaṇipinādayikā -	515	28. Yasodharā - -	584
7. Katacchubhikkha- dayikā - -	516	29. Yasovati paṇuk- khāni dasabhik- khunī sahaṣṣāni -	591
8. Sattuppalamālikā -	517	30. Yasodharā paṇuk- khāni aṭṭhārasa- bhikkhuni saha- ṣāni - - -	592
10. Udaḱadāyikā -	521		
VAGGA II.		VAGGA IV.	
11. Ekūposathikā -	522	31. Yasavati paṇuk- khāni khattiya- kaṇṇā bhikkhu- niyo aṭṭhārasa- sahassāni - -	597
12. Saḷalapupphikā -	524	32. Caturāṣṭhiy brāhma- ṇakaṇṇā bhik- khunī sahaṣṣāni -	598
13. Modakadāyikā -	524	33. Uppaladāyikā -	601
14. Ekāsanadāyikā -	525	34. Sigāḷaka-mātā -	603
15. Pañcadīpadāyikā -	527	35. Sukkā - - -	605
16. Naḷamālikā - -	528	36. Abhirūpanandā -	608
17. Gotamī - - -	529	37. Aḍḍhakāsikā - -	610
18. Khemā - - -	543	38. Puṇṇikā - - -	611
19. Uppalavaṇṇā -	551	39. Ambapālī - -	613
20. Paṭācārā - -	557	40. Selā - - -	614
VAGGA III.			
21. Bhaddā - Kuṇḍala- kesā - - -	560		
22. Kīsā-Gotamī - -	564		
23. Dhammadinnā -	567		
24. Sakulā - - -	569		
25. Nandā (Janapada- kalyāṇī) - - -	572		

CORRIGENDA

- Page 15, g. 2, read uttānakūlā.*
Page 15, g. 5, read pāṭhīnā.
Page 15, g. 6, read kūlesu.
Page 16, g. 20, read pārevatā.
Page 16, g. 21, read diṇḍibhā.
Page 17, g. 27, read madhuke kāsuniāriyo, and cf. page 294.
Page 18, g. 50, read °nakhalomā.
Page 20, g. 70, read addasāsīṇ.
Page 21, g. 91, read °pakkhamā.
Page 22, g. 107, read su-soṇṇā.
Page 24, g. 142, read apucchi 'haṇ.
Page 25, g. 145, read °dukkhapanūdanāṇ.
Page 25, g. 155, read mayā 'dhigataṇ sokasallavinodanaṇ; and
adhigacche hi.
Page 26, g. 166, read appicchā.
Page 27, g. 185, read mandālākā.
- Four uncorrected Revise Sheets include pp. 129-192.*
- Page 131, g. 4, read aṭṭh' etc.*
Page 133, g. 4, phalikantaro seems better.
Pages 134, 135, read Sūcidāyaka; and in gg. 1 and 3 sūci°.
Page 135, g. 3, read ṇānena; and in g. 6 Buddhassa.
Page 136, g. 1, read tīpi; and in g. 1 below seṭṭhaṇ; also in g. 2
read bahukā for pāhunā.
Page 141, g. 10, read aṭṭh' ahiṇsu te.
Page 145, read Bīlālidāyaka; and in gg. 4, 6, biḷāliṇ.
Page 145, g. 5, read tosayanto.
Page 146, read Bīlālidāyī in Uddānuṇ.
Page 148, g. 7, read hāsaṇ katvāna subbate; also in g. 7 below
sā vimhitā ahu; and in title Saranāgamaṇiya.
Page 149, g. 10, read Mahācundā and rathesabbhā; and in title
Ekāsaṇiya; and in g. 4 ābhujitvāna.
Page 151, g. 3, read bhavaṇ' upāgamiṇ; and in g. 1 below
āyusankhāraṇ.
Page 152, g. 4, read apāpuniṇ.
Page 154, g. 4, read sankharitvāna; and in Uddānaṇ gaṇitāyo.
Page 155, g. 8, read pañc' ahiṇsu te.

Page 156, g. 7, read *ve sayituṇ*.

Page 157, g. 1, read *Suvannavayūṇaṇ*.

Page 158, g. 5, read *avīcaggi*; and in g. 9, pada-vikkamā.

Page 159, g. 11, read *thavivā*; and in g. 11 *Pathavidundubhi*.

Page 161, g. 6, read *paṇidhīhi*; and in g. 3 below *ūṇa-m-uttama*.

Page 165, g. 5, read *candaṇ' ādāya*; and in g. 8, *catudase*.

Page 166, g. 3, read *mettāya upari satte*.

Page 167, g. 1, read *osadhī viya tārakā*; and in g. 3 *ūṇaṇhi*.

Page 168, g. 2, read *chaḷabhiññā*; and in g. 5 perhaps *pūṇaguṇcehi* so and *aparājitaṇ*.

Page 170, read *gaṇitāyo* in *Uddānaṇ*.

Page 171, g. 2, read *akāsaṇ maham uttamaṇ*.

Page 172, g. 3, read *kañcanaveḷikaṇ*.

Page 173, g. 3, read *paṇidhīhi*.

Page 174, g. 4, read *ūṇavise*.

Page 175, g. 1, read *sa-uttarasamuccādo*; and in g. 1, below *parikkhīṇaṇ*.

Page 177, g. 1, read *lad-āhu-niyantaṇ*; and in g. 3 below *ahūṇ*.

Page 179, read *Tinasūlaka*, name of the Thera.

Page 180, g. 1, read *Buddhasaṭṭhaṇ*; and in g. 1 below *paṭṭipatti*.

Page 182, g. 4, read *ahūṇ*.

Page 185, g. 1, read *nagara*.

Page 186, g. 2, read perhaps *samitaṇ*.

Page 187, g. 1, read *nisseṇi*.

Page 188, g. 2, read *°gaṇḍhamalyeḥi*.

Page 190, g. 4, read *aṭṭh' cte*.

Page 191, g. 3, read *Samotthātā*; and in g. 2 below *vittāta°*.

Page 192, read the Thera's name *Koṭṭumbhāriya*; and in g. 3 *koṭṭumbara°*.

Numerous errors in these four sheets, chiefly incorrectly hyphenated words which should have been printed as separate words, have been left to the charity of the reader.

Page 194, g. 5, read *aṭṭh' ahiṇsu te*.

Page 280, g. 8, read *āmodi kāmakāmi 'haṇ*.

Page 517, read name of Therī *Sattuppalamaṇḍikā*; also p. 519 after *Itthiṇaṇ sudaṇ*.

Page 572, read title of No. 25 *Janapadakalyāṇi*, and elsewhere.

Page 578, read name of Therī *Bhaddā-Kāpilāṇi*, and elsewhere.

APADĀNA

XLI

[398. *Tissametteyya.*]

1. Pabbhāra kuṭaṇ¹ nissāya Sobhito nāma tāpaso
pavattaphalaṇ bhuñjitvā vasati pabbatantare.
2. Aggidārūma āharitvā ujjālesim ahaṇ tadā
uttamatthaṇ gavesanto brahmalokupattiyā.
3. Padanuttaro lokavidū āhutinaṇ paṭiggaha
mam uddharitukāmo so āgacchi² mama³ sant¹ ike.
4. Kiṇ karohi mahāpuññaṇ dehi me⁴ aggidārūka¹ j
aham aggiṇ paricare tato me⁴ suddhi hehiti.³
5. Subhaddako tvaṇ maṇṇa⁵ deva te tvaṇ pajānasi
tuvam aggim pari⁵ kara handa te aggidārūkaṇ.
6. Tato kaṭṭhaṇ⁵ ahetvāna aggim ujjālayi jino
na tattha kaṭṭhaṇ pajjhāyi: pāṭihiraṇ mahesino.
7. Na⁴ te⁴ aggi pajalati āhuti te na vijjati
niratthakaṇ v⁴taṇ tuyham aggiṇ paricarassu me.
8. Kidiso⁵ so mahāvira aggi tava pavuccati
mayham pi k⁵athayass' etam ubho paricarāmase.
9. Hetudhamma⁵ nirodhāya kilesājhāpanāya ca
issāmacchariyaṇ hitvā: tayo ete mam' āhuti.
10. Kidiso tvaṇ mahāvira⁵ katham gotto 'si mārisa
ācārapaṭipatti te bālham kho mama ruccati.

¹ G. S¹ pabb¹ta^o.

² G. S² āgañchi.

³ G. hohiti; S³ hohiti.

⁴ G. S¹ te na

⁵ S³ kiṇdiso.

⁶ S¹ mahārāja.

11. Khattiyamhi kūle jāto abhiññāpārammāgato
sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāni punalbhavo.
12. Yadi Buddho 'si sabbaññū¹ pabhañikaro tamom
namassissāmi taṇ deva dukkhass' antakaro tuvaṇ.
13. Pattharivāḍinañ camma² nisīdanam adās' ahaṇ
nisīda³ tattha sabbaññū upaṭṭhissām' ahaṇ ta vaṇ.
14. Nisīdi bhagavā tattha ajinamhi suvitthato
nimantayitvā sambuddhaṇ pabbatam agamās' ahaṇ.
15. Khāribhārañ ca pūretvā tindukaṇ phalam āhariṇ⁴
madhunā yojayitvāna phalaṇ Buddhass' adās' ahaṇ.
16. Mama nijjhāyamānassa paribhuñji tadā jino
tattha cittaṇ pasādesiṇ pekkhanto lokanāyakaṇ.
17. Padumuttaro lokavidū āhutinaṇ paṭiggaho
mam' assame nisīditvā innā gāthā abhāsatha :
18. 'Yo me phalena tappesi pasanno sehi pāṇihi
tam ahaṇ kittayissāmi; suṇoṭha manna bhāsato:
19. Pañcavīsattikkhattuṇ so devarajjaṇ karissati
sahassakkhattuṇ rājā ca oakkavuttī bhavissati.
20. Tassa sañkappam aññāya pubbakamunassamañgino
annaṇ pāṇaṇ ca vatthañ ca sayanañ ca mahārulūṇ
21. Puññika⁵ ... saṇyuttā nibbattissanti tāvade
sadā pa⁶ ... bhavissati anūmayo.
22. Upapa⁷ mudito cāya⁸ ... yattam atha mūnusaṇ
sabba⁹ ... jati yaṇ yoniṇ dō ... sattaṇ bhavissati.
23. Ajjh¹⁰ ... ttha sukhito hutvā man¹¹ ... pāragū
same āyako mantadharo tinnavedā¹² ... bhavissati.'
24. Ye ... ibuddham upagantvāna arahā so ...
... to sarāmi attānaṇ yato patto 'smi ... ānutaṇ
25. ... hōge me ūnatā n' atthi phaladānass' ... phalaṇ.
Varadhammam anuppatto rāgadose ... nūhaniṇ
sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāni purābhavo.
26. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
27. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
28. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasma Tissametteyyo¹³ ... i. g. a. ti.
Tissametteyyattherassa apadānaṇ ... mattaṇ.

¹ S¹ sampanno.² G. jinaśamānaṇ.³ All MSS. read nisīdi.⁴ G. ahari; S¹ āha⁵ S¹ anūsavo.

[400. *Mettaḡū.*]

1. Himavantass' avidūre Asoko nāma pabbato
tatthāsi assamo mayhaṇ Vissakammena¹ māpito.
2. Sumedho nāma sambuddho aggo kārūṇiko muni
nivāsayingvā pubbanhe piṇḍāya me upāgami.
3. Upāgataṇ mahāvīram Sumedhaṇ lokanāyakaṇ
paggayha subhakaṇ² pattaṇ sappitelam apūrayiṇ.
4. Datvān' ahaṇ Buddhaseṭṭhe Sumedhe lokanāyake
aṇjaliṇ paggaḥetvāna bhiyyo hāsaṇ³ janes' ahaṇ.
5. Iminā sappidānena cetanāpanidhihi ca
devabhūto manusso vā labhāmi vipulaṇ sukhaṇ.
6. Vinipātaṇ vivajjetvā samsarāmi bhavābhavo
tattha cittaṇ paṇidhitvā⁴ labhāmi acalaṇ padaṇ.
7. Lābhā tuyhaṇ suladdhan te yaṇ mam addakkhi brāh-
maṇo
mama dassanam āgamma arahā tvaṇ bhavissasi.⁵
8. Vissaṭṭho hohi⁶; mā bhāyi adhigantvā⁷ mahāyasaṇ
mamaṇ hi sappiṇ datvāna parimokkhasi jātiyā.
9. Iminā sappidānena⁸ mettacittavātāya⁹ ca
aṭṭhārase kappasate devaloke ramissasi.¹⁰
10. Aṭṭhārase ca kkhattuṇ tvaṇ¹¹ devarājā bhavissasi¹²
padesaraṇṇaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ.
11. Ekapaṇṇāsakkhattuṇ ca cakkavattī bhavissasi¹²
caturanto vijitāvī jambusaṇḍassa issaro.
12. Mahāsamuddo va 'kkhobho duddharo pathavī yathā
evameva ca te bhogā appameyyā bhavissare.
13. Saṭṭhikoṭi hiraṇṇāssa datvāna¹³ pabbajiṇ ahaṇ
kiṇ kusalaṇ gavesanto Bāvarim¹⁴ upasaṅkamiṇ.

¹ G. S¹ Visukammena. ² G. S¹ sugataṇ. ³ S² bhāsaṇ.

⁴ S¹ paṇidhitvā; S² paṇibbatvā. ⁵ G. S¹ arahattaṇ bhavissati.

⁶ G. S² homi; S¹ hosi; cf. p. 381, g. 10. ⁷ G. S¹ abhigantvā.

⁸ G. and S¹ interpolate here °cetanāpanidhihi ca devabhūto manusso
vā labhāmi vipulaṇ sukhaṇ. Iminā sappidānena°.

⁹ G. 'gatāya.

¹⁰ G. S¹ ramissati.

¹¹ G. catukkhattuṇ.

¹² All MSS. bhavissati.

¹³ S² hitvāna.

¹⁴ S¹ Khāvariṇ.

3. Tidasehi yathā Indo manujehi¹ purakkhato
nisīdi tattha bhagavā asambhūto va kesari.
4. Nagare Haṅsavatīyā vasāmi brāhmaṇo ahaṅ
Chalaṅgo nāma nāmena evaṇ nāma ahaṇ muni.²
5. Aṭṭhārasaṇ sissasatā³ parivārenti maṇ tadā
tehi sissehi samito Gaṅgātīram upāgamiṇ.
6. Tatth' addasāsiṇ samaṇe nikkuhe⁴ dhotapāpake⁵
Bhāgīrasim taranto 'haṇ evaṇ cintesiṇ tāvade:
7. Sāyapātaṇ tarantā 'me Buddhaputtā mahāyasa⁶
vihetḥayanti⁶ attānaṇ tesāṇ attā vihaññati.
8. Sadevakassa lokassa Buddho aggaṇ pavuccati
n' atthi me dakkhiṇe kāraṇ⁷ gatimaggavisodhanaṇ.
9. Yannūna Buddhasaṭṭhassa setuṇ Gaṅgāya kāraye⁸
kārapetvā imaṇ kammaṇ saṇsarāmi imaṇ bhavaṇ.
10. Satasahassaṇ datvāna setuṇ kārapayim ahaṇ
saddahanto kataṇ kāraṇ vipulam me bhavissati.
11. Kārapetvāna 'haṇ setum upesiṇ lokanāyakaṇ
sirasi añjaliṇ katvā imaṇ vacanam abraviṇ:
12. Satasahassassa v' ayam⁹ katvā¹⁰ kārapito mayā
tavatthāya mahāsetuṇ paṭigāṇha mahāmune.
13. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṇ paṭiggaho
bhikkhusaṅghe nisīditvā imā gāthā abhāsatha:
14. "Yo me setum akāresi pasanno sehi pāṇihi
tam ahaṇ kittayissāmi suṇoṭha mama bhāsato:
15. Dālito pabbatato¹¹ vā rukkhato patito pi 'yaṇ
cuto pi lacchati tṭhānaṇ setudānass' idaṇ phalaṇ.
16. Virūḷhamūlasantānaṇ Nigrodham iva māluto
amittā na sahissanti¹² setudānass' idaṇ phalaṇ.
17. Nāssa corā sahissanti¹² nātimaññati khattiyo¹³
sabbe atikkamm¹⁴ āmitte setudānass' idaṇ phalaṇ.

¹ G. Marujehi.

² S¹ mahāmuni; G. mayā muni.

³ G. atthārasa°.

⁴ G. nikkuṣo.

⁵ S² bhātapāpake.

⁶ G. vihasayanti; S¹ pihosayanti.

⁷ G. karaṇ.

⁸ S² kārabba.

⁹ G. cāyaṇ; S¹ vassaṇ.

¹⁰ G. gantvā.

¹¹ S² dārīto pabbatāto.

¹² G. S¹ pasahanti.

¹³ S¹ G. nātimaññanti khattiya.

¹⁴ S² tarissatā; S¹ tariyatā°; G. tarijhātā°; cf. p. 402, g. 3
(? taritabba).

18. Abbhokāsagataṇ santaṇ kaṭṭhinātapatāpitaṇ¹
puññaakkammaṇa saṇyuttaṇ na bhavissati vedanā.
 19. Devaloke manusse vā hatthiyānaṇ sunimmitaṇ
tassa saṅkappam aññāya nibbattissati tāvade.
 20. Sahass' assā² vā*tajavā* sindhavā sīghavāhanā
sāyaṇṇpātaṇ upessanti setudānass' idaṇ phalaṇ.
 21. Āgantvāna manussattaṇ sukhito 'yaṇ bhavissati
ihāpi manujass' *eva* hatthiyānaṇ bhavissati.
 22. Kappasatasahassamhi Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena *satthā loka* bhavissati.
 23. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto.
Sabbāsavo pariññāya nibbāyissat' anāsavo."³
 24. Aho me sukataṇ kammaṇ jaladuttamanāmake⁴
tattha kāraṇ karitvāna patto 'haṇ āsavakkhayaṇ.
 25. Padhānaṇ pahittatto 'mhi upasanto nirūpadhi
nāgo va bandhanaṇ chetvā viharāmi anāsavo.
 26. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
 27. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
 28. Paṭisambhidā . . . pe . . . po . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Dhotako therō i. g. a-ti.
Dhotakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[402. *Upasāva.*]

1. Himavantass' avidūre Anoma nāma pabbato
assamo sukato mayhaṇ paṇṇasālā sumāpitā
2. Nadi ca sandate⁵ tattha supatitthā manoramā
anūpatitthe⁶ jāyanti padumuppalakā bahū.
3. Pāthina⁷ pāvusa macchā jalaajā muñjarohitā
macchakacchapasañchannā nadikā sandate tadā.
4. Timirā pupphitā tattha asokā khuddamālākā⁸
punnāgā⁹ giripunnāgā¹⁰ sampavanti mam assamaṇ.

¹ G. °āvāsātāsitaṇ; S¹ °ācāpanāsmitaṇ.

² G. °hayā.

³ G. viharāmi anāsavo.

⁴ G. jalajutlara°; S¹ jala/uttama.

⁵ G. sandati.

⁶ S¹ anupaditthe.

⁷ G. pāthina; S¹ pātibhā.

⁸ G. duddamālākā; S¹ khuddakā°.

⁹ S² punnāgā.

¹⁰ S² °punnāgā.

5. Kuṭajā pupphitā tattha tipasūlavanāni ca
sālā ca salalā¹ tattha campakā pupphitā bahū
6. Ajjunā atimuttā² ca mahānāmā ca pupphitā
asanā madhugandhī ca pupphitā te mam *assa*me.
7. Uddālakā pāṭalikā yūthikā ca piyaṅgukā
bimbijālakasañchannā samantā aḍḍhayaḥanaṇ.
8. Mātāṅgā vā sattaliyo³ pāṭali sindhuvāritā
aṅkolakā bahū tattha tāla-kuṭṭhā ca pupphitā.
9. Sāleyyakā bahū tattha pupphitā mama assame
etesu pupphamānesu⁴ sobhanti pādapā bahū.
10. Samantā tena gandhena vāyate mama assame
haritākā āmalakā ambā jambū⁵ vibhitakā.
11. Kolā bhallāṭakā bellā⁶ phārusakaphalāni ca
tindukā ca piyālā ca madhukā kāsūmāriyo.⁷
12. Labujā panasā tattha kadali candarīphalā⁸
ambāṭakā bahū tattha vallikāraphalāni ca.
13. Viṭapā ca sapākā⁹ ca phalitā mama assame
ālākā¹⁰ isimuggā ca tato coraphalā¹¹ bahū.
14. Avatā pakkabharitā¹² pilakkh' udumbarāni¹³ ca
pipphali maricā tattha nigrodhā ca kapitthanā.
15. Udumbarakā bahavo kaṇḍapakkā ca pāriyo
ete c' aṅṅe ca bahavo phalino¹⁴ mama assame.
16. Puppharukkhā pi¹⁵ bahavo pupphitā mama assame
āluvā ca kalambā ca bilālī-takkaḷāni ca.
17. Alakā tālakā c' eva vijjanti¹⁶ mama assame¹⁷
assamassāvidūre¹⁸ me mahājātassaro ahū.¹⁹
18. Accohodako sītajalo sūpatittho manoramo
padūmupphalā bahū tattha puṇḍarikasamāyutā.²⁰

¹ S² salalā.³ G. adhimuttā.³ G. mātagā vā patthaliyo; S² māyākarāsatadviyo.⁴ G. S¹ °jā'esu.⁵ S² jambu.⁶ G. pellā; cf. p. 17, g. 29.⁷ G. S² madhuke°.⁸ G. °mar darīphalā; S¹ kadāri candarīphalā.⁹ G. vidapanapāriyo; S¹ vidapadasapāriyo; S² vidan para°.¹⁰ G. ālalā.¹¹ G. S¹ mora°.¹² G. vagganāditā; S¹ vagganārikā.¹³ G. S¹ milakkhu°.¹⁴ G. phullitā; S¹ pupallikā.¹⁵ S¹ ca; G. va.¹⁶ G. vajjanti.¹⁷ G. S¹ assame mama.¹⁸ G. avidūraṇ.¹⁹ G. ahu.²⁰ S¹ °samāyutā.

19. Mandālakehi saūchannā¹ nānāgandhasameritā²
gabbhaṇ gaṇhanti padumā aūñe pupphanti kesarī.
20. Opupphapattā tiṭṭhanti padumā-kaṇṇikā bahū
madhu bhisambhā³ savatī⁴ khiraṇ sappi⁵ muḷālibhi.⁶
21. Samantā tena gandhena nānāgandhasameritā
kumudā ambagandhī ca nayitā⁷ dissare bahū.
22. Jātassarassānukūlā⁸ ketakā pupphitā bahū
suphullā bandhujīvā ca setavārī sugandhikā.
23. Kumbhīlā suṇsumārā ca gahakā tattha jāyare
uggāhakā ajagarā tattha jātassare bahū.
24. Pāṭhīnā pāvusā macchā jalaajā muñjarohitā
macchakacchapaṣaūchannā atho pappātakehi⁹ ca.
25. Pārevaḷā ravihaṇṣā kutthakā¹⁰ ca nadicarā
tiṭṭhā¹¹ cakkavākā ca pampakā jivajivakā
26. Kalandakā ukkusā ca senakā uddharā¹² bahū
koṭṭhakā sukkapota¹³ ca kulīrā camarā¹⁴ bahū.
27. Kāreriyo¹⁵ ca tilakā upajīvanti taṇ saraṇ
sihā vyaggā ca dīpī ca acchakokataracchayo.
28. Vānarā kinnarā c' eva dissanti mama assame
tāni gandhāni ghāyanto bhakkhayanto phalān' ahaṇ.
29. Gandhodakaṇ pivanto ca nivasāmi nam' assame
enī migā varāhā ca pasadā khuddarūpakā
30. Aggikā jotikā c' eva vasanti mama assame
haṇṣā koṇḍā mayūrā ca sahitā pi¹⁶ ca kokilā.
31. Mañjarikā¹⁷ bahū tattha kosikā¹⁸ poṭṭhasisikā¹⁹
pisācā dānavā c' eva kumbhaṇḍā rakkhasā bahū.
32. Garulā pannagā c' eva vasanti mama assame
mahānubhāvā isayo santacittā samāhitā.

¹ S¹ saūchanno.

² S¹ °samerito.

³ S² madhuṇ°; S¹ madhubhisammā.

⁴ G. pavatī; S¹ samati.

⁵ G. S¹ khirasappi.

⁶ G. muḷābbhi.

⁷ S¹ nahitā; S² na sītā.

⁸ G. S² anukulaṇ.

⁹ G. passātakehi; S² sampātakehi; S¹ passavakohi.

¹⁰ G. kaṭṭhakā; S¹ kubbakā.

¹¹ S² viṭṭhā; S¹ tiṭṭhā.

¹² S¹ undharā.

¹³ S² suggapota.

¹⁴ G. vāparā; S¹ jāmarā; S² cakharā.

¹⁵ G. S¹ kādeniyo.

¹⁶ G. pahināpi; S¹ sahitā; S² sahinā.

¹⁷ G. mañjarikā; S¹ mañcarikā; S² majjarakā.

¹⁸ S¹ koṭṭikā.

¹⁹ G. S¹ poṭṭhā°.

33. Kamaṇḍaludharā sabbe ajinuttaravāsino
te jaṭṭhārabharitā vasanti mama assame.
34. Yugamattañ ca pekkhantā nipakā santavuttino
lābhālābhena santuṭṭhā vasanti mama assame.
35. Vākaciraṇa dhunantā te poṭhentā ajinacammakaṇ
sabalehi upatthaddhā gacchanti ambare tadā.
36. Na te dakam¹ āharanti kaṭṭham vā aggidārukaṇ
ayam ca upasampanno² pāṭihirass'³ idaṇ phalaṇ.
37. Lohadoniṇ⁴ gahetvāna vanamajjhe vasanti te
kuñjara va mahānāgā⁵ asambhitā va kesari.
38. Aññe gacchanti Goyānam aññe Pubbavidehanaṇ⁶
aññe ca Uttarakuraṇ sakaṇ balam apassitā.⁷
39. Tato piṇḍam āharitvā paribhuñjanti ekato
sabbesaṇ pakkamantānam uggatejana-tāḍinaṇ
40. Ajinacammāsaddena vanaṇ sadd' āyate tadā⁸
edisā te mahāvīra sissā uggatapā mama.
41. Parivuto ahaṇ tehi vasami mama assame
tositā sakakammena vinītāpi samāgatā.
42. Ārādhayaṇsu mam ete sakakammābhilābhino⁹
sīlavantā ca nipakā appamaññāsu kovidā.
43. Padumuttaro lokavidū āhutaṇaṇ paṭiggaho
samayaṇ saṇviditvāna upagacchi vināyako.
44. Upagantvāna sambuddho ātāpi nipako muni
pattaṇ paggayha sambuddho bhikkhāya mam' upāgami.¹⁰
45. Upāgataṇ mahāvīraṇ jalaṇuttamanāyakaṇ
tinattharaṇ paññāpetvā sālapupphahi okiriṇ.
46. Nisīditvāna sambuddho haṭṭho saṇviggamānaso
khippaṇ pabbatam āruya agalum agahiṇ ahaṇ.
47. Kumbhamattaṇ gahetvāna vanasaṇḍe va¹¹ gandhikaṇ¹²
khandhe āropayitvāna upagacchiṇ vināyakaṇ.

¹ G. dhotakaṇ; S¹ vodakam.

² S² sayam upasant' esaṇ.

³ G. S¹ sappāṭihirass'.

⁴ S¹ yohadoniṇ; S² lohajonim.

⁵ S² mahānāgā.

⁶ S² videhinam.

⁷ G. pakampalamamasitā; S¹ sakaṇ phalaṇ phassitā.

⁸ S¹ sadā; G. tadā yate tadā.

⁹ G. S¹ ābhilāsino.

¹⁰ G. upāgami.

¹¹ G. ca.

¹² G. S¹ gandhitāṇ.

48. Phalaṇ Buddhassa datvāna agalum¹ anulimp' ahaṇ²
pasannacitto sumano buddhasettham avandi 'haṇ.
49. Paḍumuttaro loka vidū āhutinaṇ paṭiggaho
isimajjhe nisiditvā imā gāthā abhāsatha :
50. Yo me phalaṇ cāgaluṇ ca³ āsanaṇ ca adāsi me
tam ahaṇ kittayissāmi supotha mama bhāsato :
51. Game vā yadi vāraṇṇe pabbhāresu guhāsu vā
imassa cittam aññāya nibbattissati bhojanaṇ.
52. Devaloke manusse vā upapanno ayaṇ naro
bhojanehi ca vatthehi parisaṇ tappayissati.
53. Upapajjati yaṇ yoniṇ devattam atha mānusaṇ
akkhobbabhogo⁴ hutvāna saṇsarissat' ayaṇ naro.
54. Tiṇsakappasahassāni devaloke ramissati
sahassakkhattuṇ rājā ca cakkavattī bhavissati.
55. Ekasattatikkhattuṇ ca devarajjaṇ karissati.
Padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto⁵ asaṇkhiyaṇ.
56. Kappasatasaḥassamhi Qkkākaḥkulasaṇbhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
57. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsavo pariññāya viharissat' anāsavo.
58. Suladdhalābho laddho me yo 'haṇ addakkhi nāya^{ka}ṇ
tisso vijjā anuppattā kataṇ Buddhassa sāsanaṇ.
59. Gāme vā yadi vāraṇṇe pabbhāresu guhāsu vā
mama saṇkappam aññāya bhojanaṇ hoti me sadā.
60. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
61. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
62. Paṭisaṇbhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Upasīvo⁶ thero i. g. a-ti.
Upasīvattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ aggaluṇ.³ G. S¹ ca aggaluṇ.⁵ G. gāṇanātho.² G. S¹ āsanaṇ ahaṇ.⁴ S² akkhobbha^o; S¹ akkosa.⁶ G. Upasiva.

[403. Nanda.]

1. Migaluddo pure āsiṇ araṇṇe kānane ahaṇ
pasadamigaṇ¹ gavesanto sayambhum addasam ahaṇ.
2. Anuruddho² nāma sambuddho sayambhū aparājito
vivekakāmo so viro³ vanamajjh' ogaṇiṇ tadā
3. Catudaṇḍe gaḥetvāna catutṭhāne ṭhapes' ahaṇ
maṇḍapaṇ sukataṇ katvā padumapupphehi chādayiṇ.
4. Maṇḍapaṇ chādayitvāna sayambhum⁴ abhivādayiṇ
dhanuṇ tatth' eva nikkhippa⁵ pabbajim⁶ anagāriyaṇ.
5. Naciraṇ pabbajitassa vyādhi me udapajjatha⁷
pubbakammaṇ saritvāna tattha kālakato⁸ ahaṇ.
6. Pubbakammena saṇyutto Tusitam agamās' ahaṇ
tattha sovaṇṇayaṇ vyamhaṇ⁹ nibbattati yadicchakaṇ.
7. Sahassayuttaṇ hayavāhiṇ¹⁰ dibbaṇ yānam¹¹ adhiṭṭhito
ārohitvāna taṇ yānaṇ gacchām' ahaṇ yadicchakaṇ.
8. Tato me niyyamānassa devabhūtaṇ me sato
samantā yojanasataṇ maṇḍapo me dhariyyati.¹²
9. Sayane so tuvaṭṭhāmi¹³ accanta¹⁴-pupphasanthate
antalikkhā ca padumā vassante niccakālakaṇ.
10. Maricike¹⁵ phandamāne *tappamāne* ca ātape
na maṇ tapati ātapo maṇḍapassa idaṇ phalaṇ.
11. Duggatiṇ samatikkanto apāyā pihitā mama
maṇḍape rukkhamaṇ vā santāpo me na vijjati.
12. Mahisaññam adhiṭṭhāya lonatoyaṇ tarām¹⁶ ahaṇ
tassa me sukataṇ kammaṇ Buddhapūjāy idaṇ phalaṇ.
13. Apatham pi¹⁷ pathaṇ katvāna gacchāmi anilañjase¹⁸
aho me sukataṇ kammaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ S² pasadaṇ migāṇ.³ G. dhiro.⁵ S² nikkhippaṇ.⁷ G. S¹ upapajjatha.⁹ G. sovaṇṇamayaṇ brahmaṇ.¹¹ G. S¹ dibbayānaṇ.¹³ G. tuvaṭṭhāmi; S¹ tuvaṭṭhāmi.¹⁵ S² maricake; G. maricike.¹⁶ S² lonato°; S¹ lonato antarāmahaṇ; G. loka°.¹⁷ G. S¹ abbhamaṇhi.² S² Anurādho.⁴ G. Sambuddhaṇ.⁶ S¹ pabbajji.⁸ G. kālaṇkato.¹⁰ S¹ °vāhi.¹² G. dhariyati; S¹ dhariyati.¹⁴ G. acchantho; S² accante.¹⁸ G. anilañjuse.

14. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhuṃ¹ visodhitaṃ
āsavā me parikkhīnā Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ.
15. Jahitā purimā jāti Buddhassa oraso ahaṃ
dāyādo' mhi ca saddhamme Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ.
16. Ārādhito 'mhi sugataṃ Gotamaṃ Sakyapuṅgavaṃ
dhammaddhajo dhammāyādo Buddhapūjāy' idaṃ
phalaṃ.
17. Upatthitvāna sambuddhaṃ Gotamaṃ Sakyapuṅgavaṃ
pāraṃ gamaniyaṃ² maggaṃ apucchiṃ lokanāyakaṃ.
18. Ajjhitaṃ kathaya³ Buddhho gambhīraṃ nipunaṃ padaṃ
tassāhaṃ dhammaṃ sutvāna patto 'mhi āsavakkhayaṃ.
19. Aho me sukataṃ kammaṃ parimutto 'mhi jātiyā
sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāni punabbhavo.
20. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
21. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . .
22. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudam āyasmā Nando thero i. g. a-ti.
Nandattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[404. *Itemaka.*]

1. Pabbhāraṇaṃ nissāya Anoma nāma tāpaso
assamaṃ sukataṃ katvā paṇṇasāle vasi⁴ tadā.
2. Siddhaṃ tassa tapokammaṃ⁵ siddhipatto sake *phale^{6*}
sakaṃ sā*mañña⁷avikkanto⁷ ātāpi nipako muni.
3. Visārado sasamaye⁸ paravāde⁹ ca kovido
paṭṭho bhumm' antalikkhasmiṃ¹⁰ uppādamhi ca kovido.
4. Vitasoko nirārambho appāhāro alolupo
lābhālābhena santuṭṭho jhāyī jhānarato muni.
5. Piyadassī nāma sambuddho aggo kārūṇiko muni
satte tāretukāmo so karuṇāya phari¹¹ tadā.

¹ G. S¹ °cakkhu.² G. pāraṇgamiyaṃ.³ G. ajjhitaṃ kathaya.⁴ G. vasi.⁵ S¹ pāpakammaṃ.⁶ S¹ bale.⁷ S² sakasāmaññaṃ⁷; S¹ sakasāmañña⁷.⁸ G. vihare dosasamaye; S¹ viśā-do sasamaye.⁹ G. paravāde.¹⁰ G. bhūm¹⁰; S¹ bhutamantalikkhamhi.¹¹ G. phari; S¹ pari.

6. Bodhaneyyaṇ pajaṇ¹ disvā Piyadassī mahāmuni cakkavālasahassamhi gantvā ovadate muni.
7. Mam uddharitukāmo so mam assamam upāgami na diṭṭho me jīno pubbe na ssuto² pi ca kassaci.
8. Uppādā supinā mayhaṇ lakkhaṇā suppakāsītā paṭṭho bhum³ antalikkhasmiṇ³ nakkhattapadakovido.
9. So 'haṇ Buddhassa sutvāna tattha cittaṇ pasādayiṇ bhūñjanto vā nisinno vā sarāmi niccakālīkaṇ.
10. Mayi evaṇ sarantamhi bhagavā pi anussari⁴ Buddham anussarantassa pīti me hoti tāvade.
11. Kālaṇ ca punar āgama upesi maṇ mahāmuni sampatto⁵ pi na jānāmi ayaṇ Buddho mahāmuni.
12. Anukampako kārūṇiko Piyadassī mahāmuni sañjānāpesi attānaṇ: ahaṇ Buddho sadevake.
13. Sañjānitvāna sambuddhaṇ Piyadassiṇ mahāmunīṇ sakaṇ cittaṇ pasādetvā imaṇ vacanam abraviṇ:
14. Aññe⁶ piṭṭhe ca pallaṅke āsandsu⁷ nisīdare⁸ tuvaṇ' si⁹ sabbadassāvī nisīda ratanāsanane.
15. Sabbaratanamayaṇ piṭhaṇ¹⁰ nimminitvāna tāvade Piyadassissa munino āsanam iddhinimmitaṇ.
16. Ratane ca nisinnassa piṭhake iddhinimmita kumbhamattaṇ jambuphalam adāsi tāvade ahaṇ.
17. Mama hāsaṇ janetvāna paribhūñji mahāmuni tadā¹¹ cittaṇ pasādetvā satthāram abhivādayiṇ.
18. Piyadassī tu bhagavā lokajetṭho narāsabho ratanāsanam āsīno imā gāthā abhāsatha:
19. Yo me ratanamayaṇ piṭham amataṇ ca phalam adā tam ahaṇ kittayissāmi: suṇoṭha mama bhāsato:
20. Sattasattatikappāni devaloke ramissati pañcasattatikkhattuṇ ca cakkavattī bhavissati.
21. Dvattiṇsakkhattuṇ devindo devarajjaṇ karissati padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto¹² asaṅkhiyaṇ.

¹ G. janaja.² G. na suto.³ G. S¹ amhi.⁴ S¹ anussari.⁵ G. sampatte.⁶ G. S¹ mañce.⁷ G. S¹ Āsandsu.⁸ G. S¹ nisīdane.⁹ G. pi.¹⁰ G. S¹ sabbaṇ ratanamayaṇ pi.¹¹ G. tattha.

22. Sovaṇṇayaṇ¹ rūpimayaṇ pallaṅkaṇ sukataṇ bahuṇ
lohitaṅkamayaṇi c' eva lacchati ratanāsaṇaṇ.²
23. Caṅkamantam pi manujaṇ puññakammamaṅginaṇ
pallaṅkāni anekāni parivāressare³ sadā⁴
24. Kūṭāgārā ca pāsādā sayanaṇi ca mahārahaṇ
imassa cittam aññāya nibbattissanti tāvade.
25. Saṭṭhiṇ nāgasahassāni⁵ sabbālaṅkārabhūsitā
suvaṇṇakacchā mātaṅgā hemakappanavāsasā⁶
26. Ārūlhā gāmaṇiyehi tomaraṅkusapāṇi⁷
imaṇ paricarissanti ratanapīṭhass' idaṇ phalaṇ.
27. Saṭṭhiṇ⁸ nassasahassāni sabbālaṅkārabhūsitā
ājāṇiyā va⁹ jātiyā sindhavā sīghavāhanā.
28. Ārūlhā gāmaṇiyehi cāpahatthehi¹⁰ vammihī¹¹
to pi 'maṇ paricarissanti¹² ratanapīṭhass' idaṇ phalaṇ.
29. Saṭṭhiṇ rathasahassāni¹³ sabbālaṅkārabhūsitā
dīpā aṭho pi veyyagghā sannaddhā ussitaddhajā.
30. Ārūlhā gāmaṇiyehi cāpahatthehi¹⁰ vammihī¹³
parivāressanti 'maṇ niccaṇ ratanapīṭhass' idaṇ phalaṇ.
31. Saṭṭhiṇ dhenusahassāni¹⁴ rohaṇi¹⁴ puṇigavūsaḥbhā
vacchake janayissanti ratanapīṭhass' idaṇ phalaṇ.
32. Solasitthisahassāni sabbālaṅkārabhūsitā
vicittavattthābharāṇā āmuttamanikunḍalā.
33. Ālārapamhā hasulā¹⁵ susoṇṇā tanumajjhama
parivāressanti 'maṇ niccaṇ ratanapīṭhass' idaṇ phalaṇ.
34. Atthārase kappasate Gotama vāna cakkhumā
tam andhakāraṇ vidhametvā Baddho loke bhavissati.
35. Tassa dassanam āgamma pabba issat' akīñcano¹⁶
tosayitvāna satthāraṇ sāsane hi¹⁷ ramissati.

¹ G. S¹ sovaṇṇamayaṇ. ² G. ratanaṇ ayaṇ; S¹ ratanāmayaṇ.

³ G. parivāressanti.

⁴ S² tadā.

⁵ G. saṭṭhināga°.

⁶ S² vāsayaṇ; S¹ vāsayo.

⁷ G. °pāṇiḥhi.

⁸ G. saṭṭhi°.

⁹ S¹ ca.

¹⁰ S² māpa°.

¹¹ G. iddhiyā cāpadhārībhi; S¹ induya vāpadhārībhi.

¹² G. S¹ parivāressanti 'maṇ niccaṇ.

¹³ G. cāpahatthehi vammībhi.

¹⁴ G. S¹ dohaññā.

¹⁵ G. ālārasamāhasulā; S. ālārapabbhāyasulā.

36. Tassa dhammaṃ suṇṭvāna kilese jhāpayissati
sabbāsavo pariññāya nibbāyissat' anāsavo.¹
37. Viriyam me dhuradhorayaṃ yogakkhemādhivāhanaṃ
uttamatthaṃ patthayanto sāsane viharāṃ' ahaṃ.
38. Idaṃ pacchimakaṃ mayhaṃ carimo vattate bhavo
sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāni punabbhavo.
39. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
40. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
41. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudam āyasmā Hemako thero i. g. a-ti.
Hemakattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[405. *Todeyya.*]

1. Rājā Jitañjayo¹ nāma Ketumati-puruttame²
sūro³ vikkamasampanno puram ajjhāvasi tadā.
2. Tassa rañño pamattassa aṭṭaviyo⁴ samuṭṭhahun
ocarā⁵ tuṇḍikā⁶ o' eva raṭṭhaṃ vidhaṃsayun tadā.
3. Paccante kupite⁷ khippaṃ sannipātes' arindamo⁸
bhaṭṭe o' eva balatthe ca ariṇ⁹ niggāhayiṇ¹⁰ tadā.
4. Hatthārūlhā¹¹ anikaṭṭhā sūrā ca cammayodhino¹²
dhanuggahā ca uggā ca sabbe sannipatuṃ tadā.
5. Ālārikā kappakā ca nhāpakā mālākārakā
sūrā vijitasāṅgāmā¹³ sabbe sannipatuṃ tadā.
6. Khaggahatthā ca purasā cāpahatthā ca vanmino
luddā vijitasāṅgāmā sabbe sannipatuṃ tadā.
7. Tidhāppabhinnā māsāṅgā kuñjarā saṭṭhihāyanā
suvannaṇṇacchālaṃ' ārā sabbe sannipatuṃ tadā.
8. Khamā sītassa uṇṇassa ukkārūharaṇassa ca
yodhājivā katakarṇmā sabbe sannipatuṃ tadā.

¹ S¹ Rājāsi Vijayo; G. Rājāpi Vijayo corrected to Rājā Jitajayo;
Cy. Rājāsi Vijayo.

² G. Ketumati².

³ G. S¹ suro.

⁴ G. aṭṭaviyo; S¹ aṭṭavāso, S² atthivāsā.

⁵ G. S¹ otārā.

⁶ G. tuṇḍikā; S¹ tumhikā.

⁷ G. kupite; S² khupite.

⁸ G. sannipāte arindamo.

⁹ S² api.

¹⁰ S² niggāhayī.

¹¹ G. S¹ āroha.

¹² S² vammayodhino.

¹³ G. surāpi jitasāṅgāmā.

9. Sañkhasaddaṇ bherisaddaṇ athero uddhavasaddakaṇ¹
etehe te hāsayaṇtā² sabbe sannipatuṇ tadā.
10. Tisūlakontinantahe kavacatomarehi³ ca
koṭṭentānaṇ nivattantā⁴ sabbe sannipatuṇ tadā.
11. Kavacāni⁵ nivāsetvā⁶ sarājā Ajitañjāyo
saṭṭhiṇ pāṇasahassāni sūle⁷ uttāsayaṇ tadā.
12. Saddam amānus⁸ ākāsuṇ⁹ aho rājā adhammiko
niraye paccamānassa kadā anto bhavissati ?
13. Sayane¹⁰ haṇ tuvaṭṭento vasāmi¹¹ niraye tadā
na supāmi divā rattin sūlato¹² tājāyanti maṇ.
14. Kiṇ pamādena rajjena vahanena balena ca
na te pahonti dhāretuṇ tāsayaṇti mamaṇ sadā.
15. Kim me puttehi dārehi rajjena sakalena ca
yannūna pabbajeyy¹³ āhaṇ gaṭumaggaṇ visodhaye.
16. Saṭṭhināgasahassāni sabbālaṇkārahūsite¹⁴
suvaṇṇakacchāmātāṇe¹⁵ hemakappanivāsase¹⁶
17. Ārūlhe gāmaṇīyehi tomaraṇkusapāṇi¹⁷
saṇḍāmāvacare heva¹⁸ anapekho vihāy¹⁹ ahaṇ.²⁰
18. Sakakammena santatto nikkhamiṇ anagāriyaṇ
saṭṭhiṇ assasahassāni²¹ sabbālaṇkārahūsite²²
19. Ājāniye²³ va jātiyā sindhave²⁴ siḥhavāhino
ārūlhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihī²⁵
20. Pahāyitvā²⁶ te sabbe nikkhamiṇ anagāriyaṇ
saṭṭhiṇ rathasahassāni²⁷ sabbālaṇkārahūsite²⁸
21. Dipe athero pi veyyagghe sannaddhe ussitaddhaje
te sabbe parihāyitvā²⁹ pabbajim anagāriyaṇ.

¹ G. utuja^o; S¹ ujata^o.

² S¹ hāsayaṇte.

³ S¹ S² kavace^o.

⁴ G. nipātanta; S¹ vipātanta.

⁵ G. kim evāti; S¹ kim me vahaṭi.

⁷ G. S¹ sulaṇ.

⁶ G. niyāmetvā; S¹ nisāpetvā.

⁹ G. sayāmi; S² passāmi.

⁸ G. S¹ mānusakūkaṇsu.

¹¹ S² °bhūsitā.

¹⁰ G. S¹ sūlena.

¹³ S² °nivāsaya.

¹² S² mātaṇḍā.

¹⁵ G. thāne; S¹ dhāne.

¹¹ G. °paṇibhi.

¹⁷ G. saṭṭhi^o.

¹⁶ G. vihās^o ahaṇ; S¹ vibhās^o ahaṇ.

¹⁹ S² ājāniyā.

¹⁸ S² °bhūsitā.

²¹ G. vammibhi.

²⁰ S² sindhava.

²³ S² parivāretvāna.

²⁴ S² parivāretvā.

²² S² °bhūsitā.

22. Saṭṭhiṇ dhenusahassāni¹ sabbā kaṇṣūpadhāraṇā
tāyo pi² chaḍḍayitvāna pabbajim anagāriyaṇ.
23. Saṭṭhiṇ itthisahassāni¹ sabbālaṇikārahūsitā
vicittavattthābharaṇā āmuttamaṇikuṇḍalā
24. Ālārapamhā hasulā susoṇṇā tanumajjhimā
tā hitvā kandaṇāyāyo³ pabbajim anagāriyaṇ.
25. Saṭṭhiḡāmasahassāni paripunnāni sabbaso
chaḍḍayitvāna taṇ rajjaṇ pabbajim anagāriyaṇ.
26. Nagarā nikkhamitvāna Himavantam upāgamiṇ
Bhāḡirasīnaditire assemaṇ māpayim ahaṇ.
27. Paṇṇasālaṇ karitvāna agyāḡāram akās' ahaṇ
āraddhaviriyo pahitatto vasāmi assame ahaṇ.
28. Maṇḍape rukkhamūle vā suṇṇāḡāre vā jhāyato
na uppajjatha⁴ tāso me na passe bhayaḡheravaṇ.
29. Sumedho nāma sambuddho aggo kāruṇiko muni
ṇāṇālokena jotento loke uppajji tāvade.
30. Mama assamesāmantā yakkho āsi mahiddhiko
Buddhasaṭṭhamhi uppanne ārocesi mamaṇ tadā:
31. 'Buddho loke samuppanno Sumedho nāma cakkhumā
tāreti janataṇ sabbaṇ tvam pi so tārayissati.'
32. Yakkhassa vacanaṇ sutvā saṇviggo āsi tāvade
Buddho *Buddho* ti cintento assamaṇ paṭisāmayiṇ.
33. Aggīdāruṇ ca chaḍḍetvā saṇsāmetvāna santhataṇ
assamam abhivanditvā nikkhamiṇ pavanā ahaṇ.
34. Tato candanam ādāya ḡāmāḡāmaṇ purāpuraṇ
devadevaṇ gavesanto upagacchiṇ⁵ vināyakaṇ.
35. Bhagavā tamhi samaye Sumedho lokanāyako
catusaccaṇ pakāseuto bodheti janataṇ tadā.⁶
36. Añjaliṇ paggaḡetvāna sīse katvāna candanaṇ
sambuddham abhivādetvā imā ḡāthā abbāsatha:
37. Vassike pupphamānamhi santike upavāyati
tvaṇ vīra ḡuṇagandhena disā sabbā pavāyasi.
38. Campake nāgavanike atimuttakakeṭake
sālesu pupphamānesu anuvātaṇ pavāyati.

¹ G. saṭṭhi°.² S² kandaṇāyāyo.³ S² upagañchiṇ.⁴ G. S¹ dhenuyo.⁵ G. S¹ na hi vijjati.⁶ G. S¹ bahuṇ.

39. Tava gandhaṇ suṇitvāna Himavantā idhāgamin
pūjemi taṇ mahāvīra lokajettha mahāyasa.
40. Varacandanen' ānulimpiṇ Sumedhaṇ lokanāyakaṇ
sakaṇ cittaṇ pasādetvā tuṇhi aṭṭhāsi tāvade.
41. Sumedho nāma bhagavā lokajettho narāsabho
bhikkhusaṅghe nisīditvā imā gāthā abhāsatha:
- 42 'Yo me guṇe pakittesi candanaṇ ca apūjayi¹
tam ahaṇ kittayissāmi suṇoṭha mama bhāsato:
43. Ādeyyavākyavacano brahmā ujupatāpavā
pañcaviśatikappāni sappabhāso² bhavissati.
44. Chaviśatikappasate devaloke ramissati
sahassakkhattuṇ rājā ca cakkavattī bhavissati.
45. Tettiṇsakhattuṇ³ devindo devarajjaṇ karissati
padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto⁴ asaṅkhiyaṇ.
46. Tato cuto 'yaṇ manujo manussattaṇ gamissati⁵
puññakammaṇa saṇyutto brahmabandhu bhavissati.
47. Ajjhāyako mantadharo tiṇṇavedāna pārāgū
tīṇilakkhaṇasampanno Bāvarī⁶ nāma brāhmaṇo.
48. Tassa sisso bhavitvāna hessati⁷ mantapārāgū
upagantvāna sambuddhaṇ Gotamaṇ Sakyapūṇḍavaṇ
49. Pucchitvā nipuṇe pañhe bhāvayitvāna anjasaṇ⁸
sabbāsave pariññāya nibbāyissati 'nāsavo.
50. Tivaggi⁹ nibbutā mayhaṇ bhavā sabbe samūhatā
sabbāsave pariññāya viharāmi anāsavo.
51. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
52. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
53. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Todeyyo thero i. g. a-ti.
Todeyyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[406. *Jatukannika.*]

1. Nagare Haṇsavatiyā seṭṭhiputto ahoṇ' ahaṇ
samappito kāmaguṇe parivārem' ahaṇ tadā.

¹ G. apūjesi.² G. sabbabhāso; S² passabhāso.³ S² tettissa°.⁴ G. gaṇanātho; S¹ gāṇanātho.⁵ G. S¹ bhavissati.⁶ S² Māvarī.⁷ G. S¹ hiasati.⁸ G. S¹ sañcayaṇ.⁹ G. S¹ tidhaggi.

2. Tato¹ pāsādam āruyha ubbiddhā gehalañchakā²
tattha naccehi gītehi parivārem' ahaṇ tadā.
3. Turiyā āhatā³ mayhaṇ samatālasamāhitā
naccantā itthiyo sabbā haranti ñeva me mano.
4. Velāmikā⁴ vāmanikā⁵ kujjā vā sīhi-majjhikā⁶
laṅghikā sokajjhāyī⁷ ca parivārenti maṇ sadā.
5. Vetālino kumbhañhūṇī⁸ nañā ca naccakā bahū
nāṭakā nāṭakā⁹ c' eva parivārenti maṇ sadā.
6. Kappakā nhāpakā sūdā mālākārā sumāpakā¹⁰
jallā mallā ti sabbe 'va parivārenti maṇ sadā.¹¹
7. Etesu kilamānesu sikkhite katupāsane
rattindivaṇ na jānāmi Indo va Tidasaraṅgaṇe.
8. Aṭṭhikā¹² pathikā¹³ sabbe yācakā carakā bahū
upagacchanti te niccaṇ bhikkhayantā mamaṇ ghare.
9. Samanā brāhmaṇā c' eva puññakhettā anutara
vaddhayantā mamaṇ puññaṇ āgacchanti mamaṇ gharaṇ.
10. Padakā¹⁴ laṭukā¹⁵ sabbe Nigaṇṭhā pupphasāṭakā¹⁶
tedaṇḍikā¹⁷ ekasikhā āgacchanti mamaṇ gharaṇ.¹⁸
11. Ājivikā viluttāvī Gotamā devadhammikā
rajojalladharā ete āgacchanti mamaṇ gharaṇ.¹⁹
12. Parivattakā¹⁰ siddhipattā koṇḍa-puggalikā²⁰ bahū
tapassi²¹ vanacārī ca āgacchanti mamaṇ gharaṇ.
13. Oḍḍakā²² Damilā²³ c' eva Sākuḷā²⁴ Malayālakā²⁵
Sabarā²⁶ Yonakā²⁷ c' eva āgacchanti mamaṇ gharaṇ.

¹ S² tayo. ² All MSS. read gehalañjakā. ³ S² āgatū.

⁴ S² celāvikā; S¹ volāpikā. ⁵ G. lāmanikā; S¹ lamanikā.

⁶ G. kuñjavyasigisañjikā; S¹ °vāsibhigisañjikā.

⁷ G. laṅghikā sokajjhāyī; S¹ °sokasāsi. ⁸ G. S¹ °tuni.

⁹ S² padhakā. ¹⁰ S¹ mālākārā°; S² mālākārā°; S² °supāsakā.

¹¹ G. jallā mallāni sabbe 'va parivārenti maṇ sadā; S² jallāni ācela-
vikā vāmanikā kujjāmāsthimajjikā laṅghakā yopāsāyīṇ.

¹² G. addhitā. ¹³ S¹ panikā.

¹⁴ G. S¹ parakā; S² madakā. ¹⁵ S² laṭhukā; S¹ laṭamakā.¹⁶

¹⁶ S² °sādhakā; S¹ pubbasāṭakā.

¹⁷ S¹ tediṭṭhikā. ¹⁸ S² ghare.

¹⁹ G. paravattakā; S¹ paravattikā; S² pharavaddhakā.

²⁰ G. kodhapugganikā; S¹ kodhapugganikā. ²¹ G. tapasi.

²² G. S¹ Andhakā. ²³ S² S¹ damilā; G. ramilā.

²⁴ S² Sakuṇā. ²⁵ S² Maladhālakā; G. S¹ °vālakā.

²⁶ G. paṇarāyo; S² S¹ Sapharā. ²⁷ S¹ °nakkā.

14. Andhakā Muṇḍakā¹ sabbe Kolakā sānuvindakā²
ārā va Cīnarattā³ ca āgacchanti mamaṇ gharañ.
15. Alasandakā Pallavakā⁴ Babbarā⁵ Bhagga-Kārusā⁶
bāhikā Cetaputtā⁷ ca āgacchanti mamaṇ gharañ.
16. Madhurakā Kosalakā Kāsikā⁸ Hatthiporikā
Isiṇḍā Matthalā⁹ c' eva āgacchanti mamaṇ gharañ.
17. Velāvakā¹⁰ Arammā¹¹ ca Okkalā Mekalā¹² bahū
Khuddakā Suddakā¹³ c' eva āgacchanti mamaṇ gharañ.
18. Rohanā¹⁴ Sindhavā c' eva cittā va¹⁵ ekakaṇṇikā
Surattā¹⁶ Aparantā¹⁷ ca āgacchanti mamaṇ gharañ.
19. Suppārikā¹⁸ Kikumārā¹⁹ ca²⁰ Malayā Soṇṇabhūmakā²¹
Vajjihārā²² ca te sabbe āgacchanti mamaṇ gharañ.
20. Nalakārā²³ pesakārā ca cammakārā ca tacchakā
kammarā kumbhakārā ca āgacchanti mamaṇ gharañ.
21. Maṇkārā lohakārā sonṇakārā²⁴ ca dussikā²⁵
tipukārā ca te sabbe āgacchanti mamaṇ gharañ.
22. Usukārā cāpakārā²⁶ ca²⁷ pesakārā ca gandhikā
rajakārā²⁸ tunnavāyā²⁹ ca āgacchanti mamaṇ gharañ.
23. Telikā kaṭṭhahārā ca udahārā³⁰ ca pessikā³¹
sūpikā³² rūdasakkā³³ ca āgacchanti mamaṇ gharañ.

¹ S² Munakā.

² G. koṭṭhakā sānuvindakā; S¹ hānuvindukā; S² Kutṭhaganuviṭṭhakā.

³ S² cīnarattā; G. vinadattā; S¹ ārā ca vīnarattā.

⁴ S¹ Ālakā annakā mallakā; G. ala anta pallavakā.

⁵ G. S¹ vapparā.

⁶ G. naggā mānussā; S¹ mappa manussa; S² Naggā-Rarusā.

⁷ G. gehikā jetaputtā; S¹ rohitā jetaputtā.

⁸ S¹ talikā; S² kali; G. Talikā.

⁹ S¹ Isiṇḍho mattalā; S² *text impossible*.

¹⁰ S¹ celāvakā.

¹¹ S¹ Āramhā.

¹² G. Ogilā meyamā; S¹ Ogilameyamā; S² Okalā Meghalā.

¹³ G. mandakā; S¹ mandhakā. ¹⁴ S¹ rohāna. ¹⁵ G. citakā; S¹ vitakā.

¹⁶ G. S¹ suraddhā. ¹⁷ G. acchadattā; S¹ acchāratthā.

¹⁸ G. pupphadakā; S¹ pupphakā. ¹⁹ S² ratig kumārā.

²⁰ G. va. ²¹ S² Malasurā^o; G. S¹ ^oVaṇṇabhūmikā.

²² G. vajjihārā; S¹ ^otārā. ²³ G. naḷākārā.

²⁴ S² sovaṇṇakārā. ²⁵ G. duyikā.

²⁶ G. tapakārā; S² bhamakārā. ²⁷ G. S¹ omī.

²⁸ S¹ dhajjakārā. ²⁹ G. S¹ tunnavāyā; S² kunta^o.

³⁰ S² uddahārā. ³¹ S¹ gavesikā.

³² G. pusikā; S¹ susikā. ³³ G. duparakkhā; S¹ duparapakkhā.

24. Dovārikā anikaṭṭhā sandhikā¹ pupphachaḍḍhakā
hatthāruhā hatthipālā āgacchanti mamaṇṇa gharayaṇ.
25. Arindamā-nāma rañño² pamattassa adās' ahaṇ³
Sattapaṇṇena⁴ ratanena ūnattaṇ⁵ pūrayam' ahaṇ.
26. Ye mayā kittitā sabbe nānāvaṇṇa-bahūjanā
tesāhaṇ cittaṃ aññāya tappayaṇ ratanen' ahaṇ.
27. Vaggūsu bhāsamānāsu vajjamānāsu bherisu
saṅkhesu dhamayantesu⁶ sake gehe ramām' ahaṇ.
28. Bhagavā tamhi samaye Padumuttaranāyako⁷
sahasatasahasasehi⁸ parikkhīṇāsavehi so.
29. Bhikkhuhi sahito vithiṇ⁹ paṭipajjittha¹⁰ cakkhumā
obhāsento disā sabbā dīparukkho¹¹ va jotati.
30. Vajjanti bheriyo sabbā gacchante lokanāyako¹²
pabhā niddhāvato¹³ tassa sataṇṇa-sīva-m-uggato.
31. Kavāṭ' antarikāyam pi¹⁴ pavitthe na ca rasminā¹⁵
antoghāresu vipulo āloko āsi tāvade.
32. Pabhaṇ disvāna Buddhassa pārisajje avoc'¹⁶ ahaṇ
nissaṇṇayaṇ Buddhaseṭṭho imaṇ vithiṇ upāgato.
33. Khippam oruyha pāsādā agamiṇ¹⁷ antarāpanaṇ
sambuddham abhivādetto¹⁸ imaṇ vacanaṇ abravīṇ¹⁹:
34. Anukampatu me Buddho jalajuttamanāyako²⁰
vasīsatasahasasehi adhivāsesi so muni.
35. Nimantayitvā sambuddham atinasiṇ²¹ sakaṇ gharayaṇ
tattha annena pānena santappesiṇ²² mahāmuniṇ.
36. Bhuttāvīkālā aññāya Buddhaseṭṭhassa tādino
sataṅgikena²³ turiyena Buddhaṇ seṭṭhaṇ²⁴ upaṭṭh' ahaṇ.
37. Padumuttaro lokavidū āhutaṇaṇ paṭiggaho
antoghāre nisīditvā imā gāthā abhāsatha:

¹ G. S¹ siddhikā.

² S² Ānanda-mahārañño.

³ S² sadā ahaṇ. ⁴ G. sattapaṇṇena. ⁵ G. unatta; S¹ ūnattaṇ.

⁶ S¹ damayantesu; G. dhamma°; S² paṭa°. ⁷ S² saha°; S¹ vasi°.

⁸ G. vithiṇ. ⁹ S¹ paṭipajjittha. ¹⁰ G. dīparukkho.

¹¹ S¹ gacchanto lokanāyako. ¹² G. niddhāvato; S¹ nibbāvato.

¹³ S¹ gāvaṭantarikāyāpi; G. °antarikāyāmi.

¹⁴ G. ca rismina

¹⁵ S¹ aho's.

¹⁶ G. agami; S¹ agamī; S² aṇṇamū.

¹⁷ G. abhivāditvā; S¹ abhivādetvā.

¹⁸ S¹ abruvī.

¹⁹ G. jalajuttara°. ²⁰ G. S¹ abhinesī.

²¹ G. S¹ santappesi.

²² G. pañño; cf. p. 391, g. 7.

²³ G. buddhaseṭṭhaṇ.

38. Yo maṇṇ turīyeh' upaṭṭhāsi¹ annapānaṇ c' adāsi me
tam ahaṇ kittayissāmi suṇoṭha mama bhasato.
39. Pahūtabhakkho hutvāna sahirāṇṇo sabhojano²
catuddipe ekarajjaṇ kārayissat' ayaṇ naro.
40. Pañcasīle samādāya dasakammapathe³ tato
samādāya pavattanto⁴ paraṇ sikkhapessati.⁵
41. Turīyasatasahassāni nariyo⁶ samalaṇkatā
vajjayissanti 'maṇṇ niccam upaṭṭhānass' idaṇ phalaṇ.
42. Tiṇsakappasahassāni devaloke ramissati.
catuṣaṭṭhikkhattuṇ devindo devarajjaṇ karissati
43. Catuṣattatikkhātuṇ ca cakkavatti bhavissati
padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṇkhiyaṇ.⁷
44. Kappasatasahassamhi Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
45. Upapajjati yaṇ yoniṇ devattam atha mānusaṇ
anūnabhogo hutvāna manussattaṇ gamissati.
46. Ajjhāyako bhavitvāna tiṇṇavedāna pāragū
uttamatthaṇ gavesanto carissati mahiṇ imaṇ.⁸
47. So ca pacchā pabbajitvā⁹ sukkhamūlena codito
Gotamassa bhagavato sāsane 'bhiramissati.¹⁰
48. Ārādhayitvā sambuddhaṇ Gotamaṇ Sakyapuṇḍavaṇ
kilesā jhāpayitvāna arahā'yaṇ bhavissati.
49. Pavane vyaggharājā va migarājā va kesarī
abhito viharāṇ' ajja Sakyaputtassa sāsane.
50. Devaloke manusse vā dalidde duggatimhi vā
nibbattiṇ me na passāmi upaṭṭhānass' idaṇ phalaṇ.
51. Vivekam anuyutto¹¹ 'mhi upasanto nirūpadhī
nāgo va bandhanaṇ chetvā viharāmi anāsavo.
52. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
53. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
54. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudam āyasmā Jatukanniko¹² therō i. g. a-ti.

Jatukannikattherassa¹³ apadānaṇ samattaṇ.

¹ S¹ turīyehi 'paṭṭhāsi. ² S² sabhājano; G. ca°. ³ S¹ kappasate.

⁴ S² ohamaya saṇvattanto.

⁵ G. S¹ parisikkhāpayissati.

⁶ S² bheriyo.

⁷ G. S¹ gāṇanātho asaṇkhiyaṇ.

⁸ G. mahi imaṇ; S² mahi imaṇ.

⁹ G. so pacchā pabbajitvāna.

¹⁰ S² bhiramessati.

¹¹ S¹ anupatto; G. anupatto.

¹² S¹ Catukanniko.

¹³ S¹ Catu°.

[407. Udena.]

1. Himavantassa avidūre¹ Padumo nāma pabbato
assamo sukato mayhaṇ paṇṇasālā sumāpitā.
2. Nadiyo sandare tattha sūpatitthā manoramā
acchodakā sītajalā sundarī² nadiyo sadā.
3. Pāṭhinā³ pāvusā macchā jalajā muñjarohitā
sobhanti nadiyā ete vahanti⁴ nadiyo tadā.⁵
4. Ambajambūhi sañchannā kareri-tilakā tathā
uddālakā pāṭaliyo sobhenti mama assamaṇ.
5. Ākolakā⁶ bimbijālā māyācārā⁷ ca pupphitā
gandhena upavāyanta sobhenti⁸ mama assamaṇ.
6. 'timuttakā⁹ sattalika nāgāsālā ca pupphitā
dibbagandhasampannā¹⁰ sobhenti mama assamaṇ.
7. Kosumbhā salalā¹¹ nipā kaṭṭhaṅgā ca supupphitā
dibbā gandhā sampavanta sobhenti mama assamaṇ.
8. Haritakā āmalakā ambā jambū vibhīṭakā¹²
kolā bhallātakā¹³ bellā phalāni bahū assame.
9. Kadambā kadali¹⁴ tattha pupphanti mama assame
dibbā gandhā sampavanta sobhenti mama assamaṇ.
10. Asokapiṇḍi ca vārī nīparukkhā¹⁵ ca pupphitā
dibbā gandhā sampavanta sobhenti mama assamaṇ.
11. Punnāgā giripunnāgā timirā tatthā pupphitā
dibbā gandhā sampavanta sobhenti mama assamaṇ.¹⁶
12. Niggunḍi¹⁷ siriniggunḍi¹⁸ camparukkh' ettha¹⁹ pupphitā
dibbā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
13. Avidūre pokkharāṇi cakkavākapakūjitā²⁰
mandālake*hi²¹* sañchannā padumupphalakehi ca.

¹ G. Himavantass'.² S¹ sandanti; G. sundarā.³ G. pācinā; S¹ pādinā.⁴ G. S¹ savanti.⁵ S¹ sadā.⁶ G. āṅkolakā.⁷ G. mālādhārā.⁸ S¹ sobhanti.⁹ G. 'dhimuttakā; S¹ 'dimuttakā.¹⁰ G. S¹ dibbā gandhā sampavanta.¹¹ G. salilā; S¹ salalā.¹² S¹ pi bhedakā; G. ca bhedakā.¹³ G. sallātakā; S¹ lambhātakā.¹⁴ G. S¹ kadali.¹⁵ S¹ varī timba°; S² hari°; cf. p. 347, g. 22.¹⁶ Gāthās 10 and 11 missing in G.¹⁷ S¹ G. niggunṭhi.¹⁸ S¹ G. siriniggunṭhi.¹⁹ S¹ S² etta.²⁰ S² °pakupitā; S¹ °pakuñjitā.²¹ S² majjālā°.

14. Acchodakā sitajalā supatitthā manoramā
acchā phalikasamānā¹ sobhenti mama assamaṇ.
15. Padumā puppharo tattha puṇḍarikā ca uppalā
mandālakehi saññhannā sobhenti mama assamaṇ.
16. Pāṭhīṇā pāvusā macchā jalajā muṇjarohitā
vicarantā 'va te² tattha sobhenti mama assamaṇ.
17. Kumbhīlā suṇsumārā ca kacchapā ca gahā³ bahū
oguhā⁴ ajagarā 'va sobhenti mama assamaṇ.
18. Pārevaṭṭā ravihaṇṣā cakkavākā nadicarā
dindibhā⁵ sālikā c' ettha sobhenti mama assamaṇ.
19. Nayitā⁶ ambagandhī ca ketakā tattha pupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhenti mama assamaṇ.
20. Sihā vyagghā ca dīpī ca acchakḍakataracchayo
anusaññcarantā pavane sobhenti mama assamaṇ.
21. Te jaṭābhārabharitā⁷ ajinuttaravāsino
anusaññcarantā pavane sobhenti mama assamaṇ.
22. Ajināni dharā ete nipakā santavuttino⁸
appāññārā ca te sabbe sobhenti mama assamaṇ.
23. Khāribhāriṇ gahetvāna ajjhogayha vanan⁹ tadā
mūlapphulāni bhuñjantā vasante¹⁰ assame tadā.
24. Na te dārum āharanti udakaṇ vā pādadhovanaṇ
sabbesam ānubhāvena sayam evāhariyyati.¹¹
25. Cullāsītisahassāni isayo tattha samāgatā
sabbe ca¹² jhāyino ete uttamatthaṇ gavesakā.¹³
26. Tapassino brahmacārī coditā¹⁴ appanāvate
ambarāvacarā sabbe vasante assame tadā.
27. Pañcīhaṇ sannipatanti ekaggā santavuttino¹⁵
aññāññam abhivādetvā¹⁶ pakkamanti disānukhā.
28. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pārāgū
tam andhakāraṇ vidhamāṇ uppaṇji tāvade jino.

¹ S¹ acchā phalikā osamānā; S² accho phalikasamānā.

² G. ca te; S¹ va ne.

³ G. varāhā; S¹ varahā.

⁴ G. ogūhā; S² ogāhā.

⁵ G. diṇḍibhā; S¹ diṇḍibhā.

⁶ S² nahitā.

⁷ G. Jaṭābhārena bharitā.

⁸ S¹ S² santi^o.

⁹ G. padaṇ.

¹⁰ G. vasantā; S¹ vasanta.

¹¹ G. S¹ °harissati.

¹² G. omits.

¹³ G. S¹ uttamattthagavesakā.

¹⁴ G. S¹ codintā; S² colento.

¹⁵ S¹ santivuttino.

¹⁶ S¹ abhivāditvā.

29. Mama assamasāmantā yakkho āsi mahiddhiko
so me pasaṅsi¹ sambuddhaṃ jalajuttamanāyakaṃ² :
30. 'Esa Buddho samuppanno Padumuttaro mahāmuni
khippaṃ gantvāna sambuddhaṃ payirupāsassa³ tam muni.
31. Yakkhassa vacanaṃ sutvā vippasannena cetasā
assamaṃ saṅsāmetvāna⁴ nikkhamiṃ⁵ pavanā tadā.
32. Cele va⁶ ḍayhamānamhi nikkhamitvāna assamā
ekarattiṃ nivāsetvā⁷ upagacchiṃ⁸ vināyakaṃ.
33. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṃ paṭiggaho
catusaccaṃ pakāsento deseti amataṃ padaṃ.
34. Suphullapadumaṃ⁹ gayha upagantvā mahesino
pasannacitto sumano Buddhassa abhiropayaṃ.
35. Pūjeyitvāna sambuddhaṃ jalajuttamanāyakaṃ¹¹
ekaṃsaṃ ajinaṃ katvā santhaviṃ¹² lokanāyakaṃ.
36. Yena ñāṇena sambuddho vasatīha anāsavo
taṃ ñāṇaṃ kittayissāmi; suṇoṭha mama bhasato :
37. Saṅsārasotaṃ chinditvā tāresi sabbapāṇinaṃ
tava dhammaṃ suṇitvāna taṃhāsotaṃ taranti te.
38. Tuvaṃ satthā ca ketu¹³ cca dhajo yūpo ca pāṇinaṃ
parāyaṇo patiṭṭhā ca dīpo ca dipaduttama.
39. Yāvataṃ gaṇino loke satthavāhā¹⁴ pavuccare
tuvaṃ aggo 'si sappañño tava antogadhā va te.¹⁵
40. Tava ñāṇena sappañño tāresi janataṃ bahuṃ
tava dassanam āganna dukkhass' antaṃ karissaro.
41. Ye kec' ime gandhajātā loke vāyanti cakkhumā
tava gandhasamo n' atthi puññakkhette mahāmune.¹⁶
42. Tiracchayoniṃ¹⁷ nirayaṃ parimocesi cakkhumā¹⁸
asaṅkhataṃ padaṃ santaṃ desesi tvaṃ mahāmune.
43. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṃ paṭiggaho
bhikkhusaṅghe nisiditvā imā gāthā abhāsatha :

¹ G. S¹ pasaṭṭhaṃ; S² saṅsina.

² G. °nāmakāṃ.

³ G. payirupāsaya.

⁴ G. S. mārisa.

⁵ G. saṅsāmitvāna; S¹ sasayitvāna.

⁶ S¹ nikkhami; G. nikkhami.

⁷ S² vela va.

⁸ G. vicāretvā.

⁹ S² upagañchiṃ.

¹⁰ G. suphullaṃ.

¹¹ G. ° nāmakāṃ.

¹² S² santaviṃ; S¹ sandhati; G. santhavi.

¹³ S² ketuñ. ¹⁴ S¹ satthāvāha; G. satlavāhā.

¹⁵ S¹ antogata°.

¹⁶ G. mahāmuni.

¹⁷ G. S¹ tiracchāna°.

¹⁸ G. S¹ cakkhuma.

44. Yo me ñānam apūjesi pasanno sehi pāṇi¹
tam ahaṇṇ kittayissāmi; suṇoṭha mama bhāsato:
45. Tiṇṣakappasahassāni devaloke ramissati
sahassakkhattuṇṇ rājā ca cakkavatti bhavissati.
46. Suladdhalābhāṇ² laddho 'mhi tosayitvāna subbataṇ
sabbāsave pariññāya viharāmi anāsavo.
47. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
48. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
49. Paṭisambdida . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Udeno thero i. g. a-ti.
Udenattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Udānaṇ:

Metteyyo Puṇṇako thero Mettagū Dhovako³ pi ca
Upasīvo ca Nando ca Hemako sattamo⁴ tahiṇ.
Todeyyo Jatukaṇṇi⁵ ca Udeno ca mahāyaso
tiṇi gāthā satān' ettha asīti tiṇi o' uttariṇ.
Metteyyavaggo ekacattārīso.⁶

XLII

[408. *Bhaddālī.*]

1. Sumedho nāma sambuddho aggo kārūṇiko muni
vivekakāmo lokaggo Himavantam upāgami.
2. Ajjhogahetvā Himavaṇ⁷ Sumedho lokanāyako
pallaṇkam ābhujitvāna nisīdi purisuttamo.
3. Samādhin so samāpanno Sumedho lokanāyako
sattarattindivaṇ⁸ Buddho nisīdi purisuttamo.
4. Khārikājaṇ⁹ gahetvāna vanamajjh' ogahim ahaṇṇ
tatth' addasāsiṇ sambuddham oghatippam anāsavaṇ.
5. Sammajjanaṇ gahetvāna sammajjitvāna¹⁰ assamaṇ
catudaṇḍe ṭhapetvāna¹¹ akāsiṇ maṇḍapaṇ tadā.

¹ G. pāṇiṇi.

² S² suladdhālābhā; S¹ suladdhaṇ lābhaṇ.

³ G. Dhotako.

⁴ S² sattako; S¹ satthamo.

⁵ S² Catukaṇṇi.

⁶ G. °cattālīsam.

⁷ G. S¹ Himavantaṇ.

⁸ S² °dive.

⁹ S¹ khārikhāraṇ; G. khāribhāraṇ.

¹⁰ G. sammajjitvā nam.

¹¹ G. thambhitvāna.

6. Sālapuppham āharitvā maṇḍapaṇ chādayimi ahaṇ
pasannacitto sumano abhivandī¹ Tathāgataṇ.
7. Yaṇ vadanti Sumedho ti bhūripaṇṇaṇ sumedhasaṇ
bhikkhusaṅghe nisiditvā imā gāthā abhāsatha:
8. Buddhassa giram aññāya sabbe devā samāgamuṇ
asaṇsayaṇ Buddhaseṭṭho dhammaṇ deseti cakkhumā.
9. Sumedho nāma sambuddho āhutaṇ paṭiggaho
devasaṅghe nisiditvā imā gāthā abhāsatha:
10. Yo me sattāham maṇḍapaṇ dhārayī sālachāditāṇ
tam ahaṇ kitlayissāmi; sunoṭha mama bhāsato:
11. Devabhūto manusso vā hemavaṇṇo bhavissati
pahūtabhogo hutvāna kāmabhogi bhavissati.
12. Saṭṭhiṇ nāgasahasāni² sabbālaṇkārabhūsitā
suvaṇṇakacchā mātaṅgā hemakappanivāsasā³
13. Ārūlhā gāmaṇiyehi tomaraṇkusapāṇi⁴
sāyapāto⁵ upaṭṭhānam āgamissanti imaṇ naraṇ
tehi nāgehi parivuto ramissati ayaṇ naro.
14. Saṭṭhiassasahasāni sabbālaṇkārabhūsitā
ājāniyā va⁶ jātiyā sindhavā sīghavāhino.⁷
15. Ārūlhā gāmaṇiyehi illiyā⁸ cāpadhārihi⁹
parivāressanti 'maṇ niccaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
16. Saṭṭhirathasahasāni sabbālaṇkārabhūsitā
dipā aṭho pi veyyagghā sannaddhā ussittaddhajā
17. Ārūlhā gāmaṇiyehi cāpahatthehi vammīhi
parivāressanti 'maṇ niccaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
18. Saṭṭhigāmasahasāni paripunnāni sabbaso
pahūtadhanadhaññāni¹⁰ susamiddhāni sabbaso
sadā pātubhavissanti Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
19. Hatthi assā rathā pattī¹¹ senā ca caturaṅginī
parivāressanti 'maṇ niccaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
20. Aṭṭhārasaṇ kappasataṇ¹² devaloke ramissati
sahasakhattuṇ rājā ca cakkavattī bhavissati.

¹ G. S¹ abhivandī.

² G. saṭṭhi°.

³ S¹ hemakappaṇ nivāsaya; S² °navāsaya.

⁴ G. °pāṇibhi.

⁵ G. S¹ sāyapāto; S² sāyapāte.

⁶ G. S¹ ca.

⁷ G. °vāhanā.

⁸ G. iddhiyā; S¹ indiyā.

⁹ G. °dhārīhi; S² vāpa°.

¹⁰ G. S¹ bahuta°.

¹¹ G. hatthiassarathapattī.

¹² G. aṭṭhārase kappasato.

21. Satānaṃ tīnikkhattuṃ ca devaraṃjaṇaṃ karissati
padesarajjaṇaṃ vipulaṇaṃ gānaṇāto¹ asaṅkhiyaṇaṃ.
22. Tiṇṣakappasahassamaṇhi Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
23. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsava pariññāya viharissat' anāsavo.
24. Tiṇṣakappasahassamaṇhi addasaṇaṃ lokanāyakaṇaṃ
etthantaram upādāya gavesiṇ² amataṇaṃ padaṇaṃ.
25. Lābhā mayhaṇaṃ suladdham me yam ahaṇaṃ ñāsi³ sāsanaṇaṃ
tisso vijjā anuppattā kataṇaṃ Buddhassa sāsanaṇaṃ.
26. Namo te purisājaṇiṇaṃ namo te purisuttama !
tava ñānaṇaṃ pakittetvā patto 'mhi acalaṇaṃ padaṇaṃ.
27. Yaṇaṃ yaṇaṃ yonūpapajjāmi devattaṇaṃ atha mānusaṇaṃ
sabbattha sukhito homi phalaṇaṃ me ñānakittane.⁴
28. Idaṇaṃ pacchimakaṇaṃ mayhaṇaṃ carimo vattate bhavo
nāgo va bandhanaṇaṃ chetvā viharāmi anāsavo.
29. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
30. Sāgataṇaṃ . . . pe . . . pe . . .
31. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇaṃ sudam āyasmā Bhaddāli thero i. g. a-ti.
Bhaddālithherassa apadānaṇaṃ samattaṇaṃ.

[409. *Ekachattiya.*]

1. Candabhāgā nadītīre⁵ assamo sukato mama
susuddhapulinākiṇṇo paṇṇasālāsūmāpitā.
2. Uttānakūlā nadikā supatitthā manoramā
macchakacchapasampannā suṇṇsumāranisevitā.
3. Acchā mayūrā dīpi ca karavikā ca sālīkā
kūjanti⁶ sabbadā ete sobhayantā mama assamaṇaṃ.
4. Kokilā mañjubhāṇi⁷ ca haṇṣā ca madhurassarā
abhikūjanti⁸ te tattha sobhayantā mama assamaṇaṃ.
5. Sīhā vyagghā varāhā ca vakākoka-taracchayo
gīriduggaṇaṃ pi⁹ nādenti sobhayantā mama assamaṇaṃ.

¹ G. S¹ gānaṇātho.² G. S¹ gavesi.³ G. ñāpi; S¹ ñasi.⁴ G. °kittine.⁵ G. Candabhāga°.⁶ S² kūjanti.⁷ G. mañjaññāni.⁸ S¹ abhikujanti.⁹ G. S¹ gīriduggamhi.

6. Eṇī migā ca sarabhā bheraṇḍā¹ sūkarā² bahū
gīriduggaṇ pi³ nādentī sobhayantā mama assamaṇ.
7. Uddālakā campakā ca pāṭali sindhuvāritā.⁴
atimuttā asokā ca pupphanti mama assame.
8. Aṅkolā yūthikā⁵ ceva sattali bimbijālikā⁶
kaṇṇikā kaṇṇikārā ca pupphanti mama assame.
9. Nāgā sālā ca saḷalā puṇḍarik' ettha pupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mam' assamaṇ.
10. Ajjunā asanā c' ettha mahānāmā ca pupphitā
sālā ca kaṇḍupupphā⁷ ca sobhayanti mam' assamaṇ.
11. Ambā jambū ca tilakā nīpā⁸ ca sāla-kalyāṇī
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mama assamaṇ.
12. Asokā ca kapitṭhā⁹ ca bhaginimāl' ettha pupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mam assamaṇ.
13. Kadambā kadali c' eva isimuggā ca ropitā
dhuvaṇ phalāni dhārentī sobhayanti mam assamaṇ.
14. Haritakā āmalakā ambā jambū vibhītakā¹⁰
kolā bhallātakā bellā phalino mama assame.
15. Avidūre pokkharāṇī supatitṭhā manoramā
mandālakehi¹¹ sañchannā padumupphalakehi ca.
16. Gabbhaṇ gāhanti padumā aññe pupphanti keśarī
opattakaṇṇikā¹² c' eva pupphanti mama assame.
17. Pāṭhinā¹³ pāvusā macchā jalajā muñjarohitā
acchodakamhī vicaraṇ sobhayanti mam assamaṇ.
18. Nayitā¹⁴ ambagandhī ca anukūlā ca¹⁵ ketakā
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mam assamaṇ.
19. Madhu bhisamhā¹⁶ savatī¹⁷ khīrasappi¹⁸ muḷālibhi¹⁹
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mam assamaṇ.
20. Pulina sobhanā tattha ākiṇṇā jalasevitā
ovaṭṭā²⁰ pupphitā santi sobhayanti mam assamaṇ.

¹ G. gāraṇḍā; S¹ gādaṇḍā.

² G. S¹ sukatā; S² sukkakā.

³ G. S¹ duggam hi.

⁴ G. S¹ sindha°.

⁵ G. yudikā; S¹ yumbikā; S² yudhikā.

⁶ G. sattali°; S¹ pattali°.

⁷ G. caṅku°.

⁸ G. nimbā.

⁹ G. S¹ kapitṭhā.

¹⁰ G. S¹ vibhedakā.

¹¹ S² maddālakehi.

¹² S² opattakakaṇṇikā.

¹³ G. pāḍhinā; S¹ pācinā.

¹⁴ G. nāritā; cf. p. 363, g. 10.

¹⁵ G. anukule va; S¹ S² °kūle ca.

¹⁶ S² °bhisehi.

¹⁷ G. savatī.

¹⁸ S² khīraṇṣeppi.

¹⁹ G. muḷālibhi.

²⁰ G. S¹ opupphā.

21. Te jaṭābhārabharitā ajinuttaravāsino
vākacīradharā sabbe sobhayanti mam assamaṇ.
22. Yugamattaṇ pekkhamānā¹ nipakā santavuttino
kāmagedhe² anapekkhā vasanti mama assame.
23. Parūlhakacchanakhalomā paṇkadantā³ rajassirā
rajojalladharā sabbe vasanti mama assame.
24. Abhiññāpāramipattā antalikkhacarā va⁴ te
uggacchantā nabhaṇ ete sobhayanti mam assamaṇ.
25. Tehi sissehi parivuto vasāmi pavane tadā
ratlindivaṇ na jānāmi sadā jhānasamappito.
26. Bhagavā ca tamhi samaye Atthadassī mahāmuni
tam andhakāraṇ nāsento uppajji lokanāyako.
27. Atha aññatara sisso āgacchi⁵ mama santike
mante ajjhetukāmo so chalaṅgaṇ nāma lakkhaṇaṇ.
28. Buddho loka samuppanno Atthadassī mahāmuni
catusaccaṇ pakāsento deseti amataṇ padaṇ.
29. Tuṭṭhahaṭṭho pamudito dhammantaragatāsayo
assamā abhinikkhamma imaṇ vacanam abravīṇ:
30. Buddho loka samuppanno dvattiṇsavaraḷakkhaṇo
etha sabbe gamissāma sammāsambuddhasantikaṇ.⁶
31. Ovādappaṭikārā te saddhamme pāramiṅgatā
'sādhū' ti saṇṇaṭṭicchiṇsu uttamattaṇ gavesakā.⁷
32. Jaṭābhārabharitā te ajinuttaravāsino
uttamatthaṇ gavesantā nikkhamuṇ pavanā tadā.
33. Bhagavā tamhi samaye Atthadassī mahāyaso
catusaccaṇ pakāsento deseti amataṇ padaṇ.
34. Setacchattaṇ gahetvāna⁸ Buddhasaṭṭhassa dhārayiṇ
ekāhaṇ dhārayitvāna buddhasaṭṭham avandi 'haṇ
35. Atthadassī tu bhagavā lokajetṭho narāsabho
bhikkhusaṅghe nisīditvā imā gāthā abhāsatha:
36. Yo me chattaṇ adhāresi pasanno sehi pāṇi⁹
tam ahaṇ kittayissāmi; suṇoṭha mama bhāsato:
37. Imassa jāyamānassa devatte atha mānuse
dhārissemi sadā chattaṇ chattaḍānass' idaṇ phalaṇ.

¹ G. apekkhantā.² G. S¹ kāmabhoge.³ S¹ vaṇkadantā.⁴ G. ca.⁵ S² āgañchi.⁶ G. "santike.⁷ G. uttamattagavesakā.⁸ S² paggahetvā.⁹ G. paṇi.

38. Sattasattatikappāni devaloke ramissati
sahassakkhattuṇ rājā ca cakkavatti bhavissati.
39. Sattasattatikkhattuṇi ca devarajjaṇ karissati
padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṅkhiyaṇ.
40. Aṭṭhārāse kappasate Gotamo Sakyapuṇḡavo
tam andhakāraṇ nāsento uppajjissati cakkhumā.
41. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsāve pariṇīḡaya nibbāyissat' anāsavo.
42. Yato ahaṇ kammakaṇ taṇ¹ chattaṇ buddhassa dhārayiṇ
etthantare na jānāmi setacchattaṇ adhāritaṇ.
43. Imaṇ pacchimakaṇ mayhaṇ carimo vattate bhavo
chattadhāraṇam ajjā pi vattate niccakālakaṇ.
44. Aho me sukataṇ kammaṇ Atthadassissa tādino
sabbāsavaparikkhiṇo n' atthi dāni punabbhavo.
45. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
46. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
47. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Ekachattiyo thero i. g. a-ḡi.
Ekachattiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[410. *Tiṇasūḡakachādaniya.*]

1. Jātijaraṇi ca maraṇaṇ paccavekkhiṇ² ahaṇ tadā
ekato abhinikkhamma pabbajim anagāriyaṇ.
2. Caramānānupubbena Gaṅgātīraṇ upāgamiṇ
tatth' addasāsiṇ paṭhaviṇ Gaṅgātīre supunnataṇ.³
3. Assamaṇ tattha māpetvā vasāmi assame ahaṇ
sukato caṅkamo mayhaṇ nānādiḡagaṇāyuto.⁴
4. Mam upenti ca vissatthā kūjanti⁵ ca manoharaṇ
ramamāṇo⁶ saha tehi vasāmi assame ahaṇ.
5. Mama assamasāmantā migarājā catukkamo
āsayaḡ abhinikkhamma gajji so medinī⁷ viya.

¹ G. kammamaṇaṇ; ² S² kammamataṇ.

² G. S¹ paccavekkhi.

³ S¹ S² samunnataṇ.

⁴ G. °ayato.

⁵ S¹ kūjanti; S² kaḡanti.

⁶ G. dhumamāno.

⁷ G. medani; S¹ medanī.

6. Nadite migarāje va¹ hāso me udapajjatha²
migarājaṇ gavesanto addasaṇ lokanāyakaṇ.
7. Disvān' ahaṇ devadevaṇ³ Tissaṇ lokaggaṇāyakaṇ
haṭṭho haṭṭhena cittaṇa pūjayaṇ nāgakesaraṇ.
8. Uggacchantaṇ va suriyaṇ sālarājaṇ pa pupphitaṇ
osaḍhiṇ va virocantaṇ santhaviṇ lokanāyakaṇ :
9. 'Tava ñānena sabbaññū jotesi' maṇ sadevakaṇ
tvaṇ⁴ hi ārādhayitvāna jātiyā parimuccare.⁵
10. Adassanena sabbaññū Buddhānaṇ sabbadassinaṇ
patantaṇvācinirayaṇ rāgadosehi ophuṭā.⁶
11. Tava dassanam āgamaṇ sabbaññū lokanāyaka⁷
pamuccanti bhavā sabbe phusanti amataṇ padaṇ.
12. Yadā Buddhā cakkhumantā⁸ uppajjanti pabhaṇkarā
kilese jhāpayitvāna ālokaṇ dassayanti te.'
13. Kittayitvāna sambuddhaṇ Tissaṇ lokaggaṇāyakaṇ
haṭṭho haṭṭhena cittaṇa tiṇasūlam⁹ apūjayaṇ.
14. Mama saṇkappam aññāya Tisso lokaggaṇāyako
Sakāsane nisīditvā imā gāthā abhāsatha :
15. Yo maṇ pupphohi chādesi pasanno sehi pāṇihi
tam ahaṇ kittayissāmi suṇoṭha mama bhāsato :
16. Pañcavīsaticcikkhattuṇ so devarajjaṇ karissati
pañcasattaticcikkhattuṇ ca cakkavattī bhavissati
17. Padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṇkhiyaṇ¹⁰
tassa kammaṇ nissando pupphāna pūjanāya¹¹ so.
18. Sisaṇ nhāto c' ayaṇ poso puppham ākaṇkhate c' ayaṇ¹²
puññaṇkammaṇa saṇyutto¹³ purato pātubhavissati.
19. Yaṇ yaṇ icchati kāmehi taṇ taṇ pātubhavissati
saṇkappaṇ paripūritvā nibbāyissat' anāsavo.
20. Kilesā jhāpayitvāna sampajāno patissato¹⁴
ekāsane nisīditvā arahattam apāpuniṇ.

¹ S¹ ca.² G. upapajjatha.³ G. disvāna devadevaṇ ca.⁴ G. S¹ tava.⁵ S¹ parimuccati; G. paripucchati.⁶ G. obuḍḍā; S¹ ovuṭṭā; S² opunā. ⁷ S¹ S² lokanāyakaṇ; G. °nāyake.⁸ G. S¹ cakkhumanto.⁹ G. tinaphuli; S¹ S² tiṇasulū.¹⁰ G. S¹ gāṇanātho asankhayaṇ.¹¹ G. S¹ pupphānaṇ°.¹² G. S¹ ākadurocayaṇ.¹³ S² saṇyuttaṇ.¹⁴ G. patissato.

21. Caṅkamanto nipajjanto¹ nisinno uda vā ṭhito
Buddhasettḥaṇ saritvāna viharāmi ahaṇ tadā.
22. Cīvare *piṇḍapāte ca paccaye* sayanāsane
tattha me ūnatā² n' atthi buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
23. So dāni patto amataṇ santaṇ padam anuttaraṇ
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo.
24. Dvenavute ito kappe yaṇ buddham abhipūjayaṇ
duggataṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
25. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
26. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
27. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Tiṇasūlakachādaniyo th. i. g. a-ti.
Tiṇasūlakachādaniyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[411. *Madhumāṇsadāyaka.*]

1. Nagare Bandhumatiyā sūkariko ahoṣ' ahaṇ
ukkoṭakaṇ randhayitvā madhusappimhi³ ākiriṇ.⁴
2. Sānñipātam ahaṇ gantvā ekaṇ pattaṇ gahes' ahaṇ⁵
pūrayitvāna taṇ pattaṇ bhikkhusaṅghassa dās' ahaṇ.
3. Yo 'ttha therataro bhikkhu⁶ niyyātesī mamaṇ tadā:
iminā pattapūrena labhassu vipulaṇ sukhaṇ.
4. Dve sampattiyo bhutvā sukkamūlena codito
pacchime vattamānamhi kilese jhāpayissati.
5. Tattha cittaṇ pasādetvā Tāvatiṇsam agacch'⁷ ahaṇ
tattha bhutvā ca pitvā⁸ ca labhāmi vipulaṇ sukhaṇ.
6. Maṇḍape rukkhāmūle vā pubbakammam anussariṇ
annapānābhivasso me abhivassati tāvade.
7. Idaṇ pacchimakaṇ mayhaṇ carimo vattate bhavo
idhāpi annapānam me vassate sabbakālīkaṇ.
8. Ten' eva maṇsadānena⁹ sandhāvitvā bhava ahaṇ
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo.

¹ S¹ nisajjanto.² G. unnatā.³ S¹ madhumāṇsamhi; G. madurasamhi.⁴ G. S¹ okiri.⁵ G. S¹ adās' ahaṇ.⁶ S² yo tattha te bhikkhu.⁷ S² agaṇch'.⁸ G. yasitvā; S² caritvā.⁹ G. madhudānena.

9. Ekanavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi madhudānass' idaṇ phalaṇ.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Madhumaṇsadāyako th. i. g. a-ti.
Madhumaṇsadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[412. *Nāgapallavaka*.]

1. Nagare Bandhumatiyā rājuyyāne vasām' ahaṇ
mama assamasāmantā nisīdi lokanāyako.
2. Nāgapallavam ādāya Buddhassa abhiropayaṇ
pasannacitto sumano sugatam abhivādayiṇ.¹
3. Ekanavute ito kappe yaṇ pallavam apūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Nāgapallavako thero i. g. a-ti.
Nāgapallavattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[413. *Ekadīpiya*.]

1. Parinibbutamhi sugate Siddhatthe lokanāyak :
sadevamanusā² sabbe pūjenti dipaduttamaṇ.
2. Āropite ca citake Siddhatthe lokanāyake
yathāsakena thāmena citaṇ³ pūjenti satthuno.
3. Avidūre citakassa dipam uj jālayim ahaṇ⁴
'yāva udeti suriyo dipam me tāva uj jāli.⁵
4. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dchaṇ Tāvatiṇsam agacch⁶ ahaṇ.
5. Tattha me sukataṇ vyamhaṇ⁷ Ekadīpī ti ñāyati
dīpasatasahassāni vyamhe pajjalare⁸ mama.

¹ G. abhivādayi.² G. sadevā mānussā.³ S² citakaṇ.⁴ S¹ uj jālayī mamaṇ.⁵ S¹ uj jāli.⁶ S² agaṇḍh'.⁷ G. brahmaṇ.⁸ G. S¹ pajjalaye.

6. Udayanto va suriyo deho me rājato¹ sadā
sabb'ābhāhi² sarīrassa āloko hoti me sadā.
 7. Tirokuḍḍaṇ tiroselaṇ samatiggayha pabbataṇ
samantā yojanasataṇ passāmi cakkhunā ahaṇ.
 8. Sattasattatikkhattuñ ca devaloke ramiṇ ahaṇ
ekatiṇsakkhattuñ ca devarajjam akārayiṇ.
 9. Aṭṭhaviṣatikkhattuñ³ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ.
 10. Devalokā cavitvāna nibbattiṇ mātukucchiyaṇ
mātukucchigatassāpi akkhi me na nimīlati.⁴
 11. Jātiyā⁵ catuvasso' haṇ pabbajiṇ⁶ anagāriyaṇ
aḍḍhamāse asampatte arahattaṃ apāpuniṇ.
 12. Dibbaṇ cakkhuṇ visodhesiṇ⁷ bhavā sabbe samūhatā
sabbe kilesā sañchinna⁸ ekadīpass' idaṇ phalaṇ.
 13. Tirokuḍḍhaṇ tiroselaṇ pabbatañ cāpi kevalaṇ
samatikkamma passāmi ekadīpass' idaṇ phalaṇ.
 14. Visamā me samā honti andhakāro na vijjati
nāhaṇ passāmi timiram ekadīpass' idaṇ phalaṇ.
 15. Catunavute ito kappe yaṇ dīpaṃ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi ekadīpass' idaṇ phalaṇ.
 16. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
 17. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 18. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Edakīpiyo th. i. g. a-ti.
Ekadīpiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[414. *Ucchaṇḍagapupphiya.*]

1. Nagare Bandhumatiyā ahoṣiṇ⁹ māliko tadā
ucchaṇḍaṇ pūrayitvāna āgamam¹⁰ antarāpanaṇ.¹¹
2. Bhagavā ca¹² tamhi samaye bhikkhusaṅghapurakkhato
mahatā ānubhāvena niyyāti¹³ lokanāyako.

¹ G. S¹ jotate.

² S² pabbābhi.

³ G. aṭṭhatatiṇsati^o.

⁴ G. nimmiyati; S¹ namissati; S² vinassati.

⁵ G. jātiyaṇ.

⁶ G. S¹ pabbaji.

⁷ G. S¹ dibbacakkhuṇ visodhesi.

⁸ S¹ sacchannā.

⁹ G. S¹ ahoṣi.

¹⁰ G. āgamaṇ.

¹¹ S² antaropanaṇ.

¹² G. omiṭṭa.

¹³ S¹ niyyāti.

3. Disvāna lokapajjotaṃ Vipassinṃ lokatāraṇaṃ
pupphaṃ paggayha ucchaṅgā¹ Buddhasettṭham apūjayaṃ.
 4. Ekanavute ito kappe yaṃ puppham abhipūjayaṃ
duggatiṃ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ.
 5. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . .
 7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṃ sudam āyasmā Uccaṅgapupphīyo th. i. g. a-ti.
Uccaṅgapupphiyattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[415. *Yāgudāyaka*.]

1. Atitthiṃ² me gahetvāna āgacchiṃ gāmakam tadā
sarpunna-nadikaṃ disvā saṅghārāmaṃ upāgamiṃ.
2. Āraññakā dhūtavādā jhāyino lukhacīvara
vivekābhiratā dhīrā saṅghārāme vasanti te.
3. Gati tesam upacchinnā suvimuttāna tādinaṃ
piṇḍāya te na gacchanti oruddhanadikā yadi.
4. Pasannacitto sumano vedajāto³ katañjali
taṇḍulam me gahetvāna yāgudānam akās⁴ ahaṃ.
5. Pañcannaṃ yāguṃ datvāna pasanno sehi pāṇihi
sakakammābhiraddho 'haṃ Tāvatiṃsam agacch' ahaṃ.
6. Mañimayañ ca me vyamhaṃ⁵ nibbattaṃ Tidase gaṇe⁶
nārīgaṇehi sahito modāmi vyamha-m-uttame.⁷
7. Tettiṃsakkhattun devindo devarajjam akārayiṃ⁸
tiṃsakkhattun cakkavattī mahārajjam akārayiṃ.⁸
8. Padesarajjaṃ vipulaṃ gaṇanāto asaṅkhiyaṃ
devaloke manusse⁹ vā anubhotvā¹⁰ yasam ahaṃ.
9. Pacchime bhava sampatte pabbajim¹¹ anagāriyaṃ
saha oropite kese sabbasampattivijjh¹² ahaṃ.¹³
10. Khayato vayato cāpi sammāsanto kalebaraṃ
*pure si*kkhāpadādāne arahattam apāpuniṃ.

¹ G. S¹ uccaṅgā. ² S¹ atitthi; G. atitiṃ; S³ atthime. ³ G. devajāto.

⁴ G. adās'. ⁵ G. brahmaṃ. ⁶ S² tidasagaṇe.

⁷ G. brahmam°. ⁸ G. akārayi. ⁹ G. mānusse.

¹⁰ G. S¹ anubhotvā. ¹¹ G. pabbaji.

¹² S¹ sabbhaṃ sampatti°; G. sabbasampatti°. ¹³ S¹ vijahaṃ; G. vijahaṃ.

11. Sudinnam me dānavaraṇ vānijaṇ suppayojitaṇ¹
ten' eva yāgudānena patto 'mhi acalaṇ padaṇ.
 12. Sokaṇ pariddavaṇ vyādhiṇ² darathaṇ cittaṭāpanaṇ
nābhijānāmi uppannaṇ yāgudānass' idaṇ phalaṇ.
 13. Yāguṇ saṅghassa datvāna puññaakkhette anuttare
pañcānisaṇse anubhom'³ aho yāgu-suyiṭṭhatā.⁴
 14. Avyādhita rūpavatā khippaṇ dhammanisantitā
lābhitā annapānassa āyu pañcamakaṇ mama.
 15. Yo koci vedaṇ janayaṇ saṅghe yāguṇ *dadey*ya so
imāni pañcaṭṭhānāni patigaṇheyya paṇḍito.
 16. Karaṇiyaṇ kataṇ sabbaṇ bhavaṇ ugghāṭita mayā
sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāni punabbhavo.
 17. So haṇ vicarissāmi gāmā gāmaṇ purā puraṇ
namassamāno sambuddhaṇ dhammassa ca sudhammataṇ.
 18. Tiṇṣakappasahassāni yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi yāgudānass' idaṇ phalaṇ.
 19. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
 20. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 21. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Yāgudāyako thero i. g. a-ti.
Yāgudāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[416. *Patthodanadāyaka.*]

1. Vanacārī pure āsiṇ satataṇ vanakammiko
patthodanaṇ⁵ gahetvāna kammantaṇ agamās' ahaṇ.
2. Tatth' addasāsiṇ⁶ sambuddhaṇ sayambhum aparājitaṇ
vanā piṇḍaya nikkhantaṇ disvā cittaṇ pasādayiṇ.
3. Parakammāyane yutto puññaṇ ca me na vijjati
ayaṇ patthodanam atthi bhojayissām' ahaṇ muniṇ.
4. Patthodanaṇ gahetvāna sayambhussa adās' ahaṇ
mama nijjhāyamānassa paribhuñji tadā muni.
5. Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam agacch'⁷ ahaṇ.

¹ G. pubbayojitaṇ.

² G. vyādhi.

³ G. pañcānisaṇse anubhom.

⁴ S¹ °yutṭhatā.

⁵ S¹ G. pattodanaṇ. ⁶ G. °adassāsi; S² adassāsiṇ. ⁷ °agacch'.

6. Chattiṇṣakkhattuṇ devindo devarajjam¹ akārayiṇ
tettiṇṣakkhattuṇ rājā ca cakkavattī ahoṣ' ahaṇ.
 7. Padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṅkhiyaṇ
sukhito yasavā homi patthodanass' idaṇ phalaṇ.
 8. Bhavābhavā saṇsaranto labhāmi amitaṇ dhaṇaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi patthodanass' idaṇ phalaṇ.
 9. Nadisotapaṭibhāgā bhogā nibbattare mama
parimetuṇ na sakkomi patthodanass' idaṇ phalaṇ.
 10. Imaṇ khāda imaṇ bhuñja imamhi² sayane saya
tenāhaṇ sukhito homi patthodanass' idaṇ phalaṇ.³
 11. Catunavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi patthodanass' idaṇ phalaṇ.
 12. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
 13. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 14. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Patthodanadāyako th. i. g. a-ti.
Patthodanadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[417. *Mañcadāyaka.*]

1. Parinibbute kāruṇike Siddhatthe lokanāyake
vitthārike⁴ pāvācane devamānusaṣakkate.⁵
2. Caṇḍālo ās' ahaṇ tattha āsandipiṭṭhakārako
tena kammena jīvāmi tena posemi dārake.
3. Āsandiṇ sukataṇ katvā pasanno sehi pāṇihi⁶
sayam eva upāgantvā⁷ bhikkhusaṅghassa adās' ahaṇ.
4. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇṣam agacch' ahaṇ.
5. Devalokagato santo modāmi Tidasagaṇe⁸
sayanāni mahagghāni nibbattanti yadicchakaṇ.
6. Paññāsakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
asitikkhattuṇ rājā ca cakkavattī ahoṣ' ahaṇ.

¹ S² devarājjaṇ.² G. S¹ imasmī.³ G. omits gūthā 10.⁴ G. S¹ vitthārite.⁵ G. devamanusa^o; devamanussa^o.⁶ G. pāṇihi.⁷ G. S¹ upagantvā.⁸ G. S¹ tidase gaṇe.

7. Padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ
sukhito yasavā homi mañcadānass' idaṇ phalaṇ.
8. Devalokā cavitvāna emi ce mānusaṇ bhavaṇ
mahārāhā su-sayanā sayam eva bhavanti me.
9. Ayaṇ pacchimako mayhaṇ carimo vattate bhavo
ajjāpi sayane kāle sayanam upatitṭhati.
10. Catunavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi mañcadānass' idaṇ phalaṇ.
11. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
12. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
13. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Mañcadāyako thero i. g. a-ti.
Mañcadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ :

Bhaddāli Ekacchatto ca Tiṇasūlo ca Maṇsado
Nāgapallavi*ko Dīpi* Ucchaṅgi Yāgudāyako
Paṭthodani Mañcadado gāthāyo gaṇitā v-i-ha¹
dvesatāni ca gāthānaṇ gāthā c' ekā taduttarīti
Bhaddālivaggo dvācattārīso.²

XLIII

[418. *Sakiṇṣammajjaka.*]

1. Vipassino bhagavato pāṭalibodhiṇ *uttamaṇ
disvā va taṇ pā*dapaggaṇ³ tattha cittaṇ pasādayiṇ.
2. Sammajjanaṇ gaḥetvāna bodhiṇ sammajji⁴ tāvaḍe
sammajjitvāna taṇ bodhim avandiṇ pāṭaliṇ ahaṇ.
3. Tattha cittaṇ pasādetvā sire katvāna añjaliṇ
namassamāno taṇ bodhiṇ⁵ gacchiṇ⁶ *paṭikuṭim aham.
4. Cārima-maggena⁷ *gacchāmi saranto bodhim uttamaṇ
ajagara⁸ maṇ pīlesi gho*ra*rūpo mahābalo.

¹ G. S¹ c'visā.

³ G. padamaggaṇ.

⁶ S² sambodhiṇ.

⁷ S² cārimaggena.

² G. bhācattāḷisamo.

⁴ S¹ sammajji.

⁵ S¹ gaccha; G. gacchi; S² gaṇgiṇ.

⁸ S² ajagāro.

5. Āsanne me¹ katar̥ kammar̥ phalena² tosayi mamar̥
kalebarar̥ me gilati devaloke ramām̐ ahar̥.
 6. Anāvilar̥ mama cittar̥ vi*suddhar̥ paṇḍarar̥ sadā
sokasallar̥* na jānāmi cittasantāpanar̥ mama.
 7. Kuṭṭhar̥ gaṇḍo kilāso ca apamāro vitacchikā
daddu kaṇḍu ca me n' atthi phalar̥ sammajjanāy' idar̥.
 8. Soko ca paridevo ca hadaye me na vijjati
asattam³ ujukar̥ cittar̥ phalar̥ sammajjanāy' idar̥.
 9. *Samādhisu na sajjā*mi visuddhar̥ hoti mānasar̥
yar̥ yar̥ samādhim icchāmi so⁴ so sampajjate mama.
 10. Rajaniye na rajjāmi atho dosaniyesu ca
mohaniye na muyhāmi phalar̥ sammajjanāy' idar̥.
 11. Ekanavute ito kappe yar̥ kammam ākar̥iṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phalar̥ *sammaj*janāy' idar̥.
 12. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 13. Sāgatar̥ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 14. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthar̥ sudam āyasmā Sakiṇsammajjako⁵ thero i. g. a-ti.
Sakiṇsammajjakattherassa apadānar̥ samattar̥.

[419. *Ekadussadāyaka*.]

1. Nagare Haṇsavatīyā āhosīṇ tiṇahārako
tiṇahārena jīvāmi tena posemi dārake.
2. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pārāgū
tam andhakāraṇ nāsetvā uppajji lokanāyako.
3. Sake ghare nisīditvā evaṇ cintesi tāvade:
buddho loke samuppanno deyyadhammo na vijjati.
4. Idar̥ me sātakam⁶ ekar̥ n' atthi me koci dāyako
dukkho nirayasamphasso⁷ ropayissāmi dakkhiṇar̥.
5. Evāhar̥ cintayitvāna sakaṇ cittar̥⁸ pasādayiṇ
ekar̥ dussar̥ gaheṭvāna buddhasetṭhassa dās' ahar̥.

¹ G. āpanne me; S² āsanne na.² G. balena.³ S² agantar̥; G. asantar̥; S¹ ahankar̥.⁴ S¹ yo.⁵ S² Saki^o.⁶ S² ghātakar̥.⁷ G. S² sampasso; S¹ °sampayo.⁸ S² saka^o.

6. Ekaṇ dussaṇ¹ deditvāna ukkuṭṭhiṇ saṇipavattayaṇ
'Yadi Buddho tuvaṇ vīra tārehi maṇ mahānuni.'
 7. Padumuttaro lokavidū āhutinaṇ paṭigguho
mama dānaṇ pakittento akā² me anumodanaṇ:
 8. 'Iminā ekadussena cetanāpaṇidhihi ca
kappasatasahassāni vinipātaṇ na gacchasi.³
 9. Chatṭiṇsakkhattuṇ devindo devarajjaṇ karissasi⁴
tettiṇsakkhattuṇ⁵ rājā ca cakkavattī bhavissasi⁶
 10. Padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṅkhiyaṇ
devaloke manusse vā saṇsaranto tuvaṇ bhawe.
 11. Rūpavā guṇasampanno anupakkantadehavā⁷
akkhobhaṇ⁸ amitaṇ dussaṇ labhissasi yadicchakaṇ.'
 12. Idaṇ vatvāna sambuddho jalajuttamanāyako⁹
nabham abbhuggamī¹⁰ vīro¹¹ haṇsarājā va ambare.
 13. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattam atha mānusaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi ekadussass' idaṇ phalaṇ.
 14. *Pāduddhāre pāduddhāre dussaṇ nibbattate mama
heṭṭhā dussamhi tiṭṭhāmi uparicchadanaṇ¹² mama.
 15. Cakkavālam upādāya sakānanaṇ sapabbataṇ
icchamāno v' aham¹³ ajja dusseh' acchādayeyya taṇ.¹⁴
 16. Ten' eva ekadussena saṇsaranto bhavābhawe
suvannaṇaṇno hutvāna saṇsarāmi bhavābhawe.
 17. Vipākaṇ ekadussassa nājjhagaṇ katthaci kkhayaṇ
ayam me pacchimā jāti vipaccati¹⁵ idhāpi me.
 18. Satasahassee ito kappe yaṇ dussam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi ekadussass' idaṇ phalaṇ.
 19. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 20. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 21. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Ekaḍḍasaddāyako th. i. g. a-ti.
Ekaḍḍasaddāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

1 S² eka°.

2 G. aka.

3 S² gañchasi.

4 *All MSS. read karissati.*

5 S² tetṭiṇga°.

6 *All MSS. read bhavissati.*

7 G. °dehave; S¹ °resavā.

8 G. aggobhaṇ; S² akkohaṇ; S³ akkhamha.

9 G. °nāmakko.

10 G. °gami.

11 G. dhīro.

12 S¹ uparicchadanaṇ.

13 S² o' ahaṇ.

14 S² acchādayyekaṇ.

15 G. vipajjati.

[420. *Ekāsanadāyaka*.]

1. Himavantass' avidūre Kosiko¹ nāma pabbato
assamo sukato mayhaṇ paṇṇasālā sumāpitā.
2. Nārado nāma nāmena Kassapo iti maṇ vidū
suddhimaggaṇ gavesanto vasāmi Kosike² tadā.
3. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
vivekakāmo sambuddho āgacchi anilañjasā.³
4. Vanagge gacchamānassa disvā raṇsiṇ mahesino
kaṭṭhamañcaṇ paññapetvāna ajinañ ca apatthariṇ.⁴
5. Āsanaṇ paññapetvāna sire katvāna añjaliṇ
somanassaṇ pavedetvā⁵ imaṇ vacanam abraviṇ⁶:
6. Sallakatto tuvaṇ vira āturānaṇ tikicchako
mamaṇ⁷ rogaparetassa⁸ tikicchāṇ dehi nāyaka.⁹
7. Kallaṭṭhikā ye¹⁰ passanti Buddhasettḥa tavam¹¹ mune
dhuvaṇ ti siddhiṇ¹² papponti etesaṇ jajjaro bhavo.¹³
8. Na me deyyaṇ tavam¹⁴ atthi pavattaphalabhoji 'haṇ
idaṇ me āsanam atthi nisīda kaṭṭhamañcake.
9. Nisīdi tattha bhagavā asambhito¹⁵ va kesari
muhuttaṇ vitināmetvā imaṇ vacanam abravi¹⁶:
10. ' Vissatṭho hohi; mā bhāyi; laddho jotiraso tayā
yaṇ tuyhaṇ patthitaṇ sabbaṇ pariṇāressati 'nāgate.¹⁷
11. Na thokaṇ taṇ kataṇ tuyhaṇ puññakkhetto anuttare
sakkā uddharitum attā yassa cittaṇ paṇihitaṇ.¹⁸
12. Iminā āsanadānena cetanāpaṇidhīhi ca
kappasatasahassāni vinipātaṇ na gacchasi.
13. Paññāsakkhattuṇ devindo devarajjaṇ karissasi¹⁹
āsītikkhattuṇ rājā ca cakkavatti bhavissasi.²⁰

¹ G. S¹ Kesiko.² G. Kesike.³ G. anilañjusā.⁴ G. appattariṇ; S¹ apatthari.⁵ G. paveditvā.⁶ G. abravi; S¹ abruvī.⁷ G. S¹ mama.⁸ G. rāga°.⁹ *All MSS. read nāyakaṇ.*¹⁰ G. kallaṭṭhikā°.¹¹ G. S¹ tuvaṇ.¹² G. dhuvattisiddhi; S² dhuvam tvā siddhiṇ; S¹ suvattisiddhi.¹³ S² pajjaro bhavo.¹⁴ G. S¹ lava.¹⁵ G. S¹ asambhito.¹⁶ S¹ abruvī.¹⁷ G. pariṇāressati tāsanaṇ; S¹ pariṇāressati tāsanaṇ.¹⁸ G. paṇihitaṇ; S¹ S² paṇihitaṇ.¹⁹ S² karissati.²⁰ S¹ S² bhavissati.

14. Padesarajjaṇ vipulaṇ ḡaṇaṇāto asaṇkhiyaṇ
sabbattha sukhito hutvā saṇsāre saṇsarissasi.¹
 15. Idaṇ vatvāna sambuddho jalaṇuttamaṇāyako²
nabham abbhuggami³ viro haṇsarājā va ambare.
 16. Hatthiyānaṇ assayānaṇ sarathaṇ sandamānikaṇ
labhāmi sabbam ev' etam ekāsaṇassa' idaṇ phalaṇ.
 17. Kānaṇaṇ pavisitvā pi yadā icchāmi āsaṇaṇ
mama saṇkappam aññāya pallaṇko upatiṭṭhati.
 18. Vārimajjhe gato⁴ santo yadā icchāmi āsaṇaṇ
mama saṇkappam aññāya pallaṇko upatiṭṭhati.
 19. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattam aṭha māṇusaṇ
pallaṇkā sataṇsaḡassāmi parivārenti maṇ sadā.
 20. Duve bhava saṇsarāmi devatte aṭha māṇuse
duve kule pajjāyāmi khattiye aṭha brāhmaṇe
 21. ekāsaṇaṇ daditvāna puṇṇakkhetṭe anuttare
dhammapallaṇkam ādāya⁵ viharāmi aṇāsavo.
 22. Sataṇsaḡasse ito kappe yaṇ dāṇam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijāṇāmi ekāsaṇassa' idaṇ phalaṇ.
 23. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
 24. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 25. Paṭisaṇbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Ekāsaṇadāyako th. i. g. a-ti.
Ekāsaṇadāyakattherassa apadāṇaṇ saṇmattaṇ.

[421. *Sattakadambapupphiya.*]

1. Himavantass' avidūre Kadambo nāma pabbato
tasmiṇ pabbatapassamhi satta⁶ Buddhā vasiṇsu⁷ te.
2. Kadambaṇ pupphitaṇ disvā paggaḡhetvāna añjaliṇ
satta mālā ḡaḡhetvāna puṇṇacittena⁸ okiriṇ.
3. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā māṇusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam aḡacch' ahaṇ.

¹ S³ saṇsarissati.

² G. °nāmako.

³ G. abbhuggami; S² abbhuggami.

⁴ G. vārimajjha°; S¹ vārimajjhāgate.

⁵ G. S¹ aññāya.

⁶ G. S¹ satataṇ.

⁷ S² vasiṇsu.

S¹ S² punṇa°.

4. Catunavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Sattakadambapupphiyo th. i. g. a-ti.
Sattakadambapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[422. *Koraṇḍapupphiya*.]

1. Vanakammiko¹ pure āsiṇ pitupetāmāhen' ahaṇ
pararuhirena jīvāmi kusalaṇ me na vijjati.
2. Mama āsayasāmantā Tisso loka*gganāya*ko
padāni tīni dassesi² anukārupāya cakkhumā.
3. Akkanto ca paḍe disvā Tissanāmassa³ satthuno
haṭṭho haṭṭhena cittena paḍe cittaṇ pasādayiṇ.
4. Koraṇḍaṇ pupphitaṇ⁴ disvā pādapaṇ dharapūruhaṇ
sakoṭakaṇ⁵ gahetvāna padasetṭhe apūjayaṇ.⁶
5. Tena kammēna sukātena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam agacch⁷ ahaṇ.
6. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devuttam aha mānusaṇ
koraṇḍavaṇṇako yeva sappabhāso⁸ bhavām' ahaṇ.
7. Dvenavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi padapūjāy' idaṇ phalaṇ.
8. Kilesā . . . pe . . .
9. Sāgataṇ . . . pe . . .
10. Paṭisambhidā . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Koraṇḍapupphiyo therō i. g. a-ti.
Koraṇḍapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[423. *Ghatamandudāyaka*.]

1. Sucintitaṇ bhagavantaṇ lokajetṭhaṇ narāsabhaṇ
upaviṭṭhaṇ mahāraññaṇ vātābādhena pīlitaṇ
disvā cittaṇ pasādetvā⁹ ghatamaṇḍaṇ upānayaṇ.

¹ G. S¹ nava°.

³ G. Tissamānassa.

⁵ S¹ caṇḍoṭakaṇ; S² saṇkoṭakaṇ.

⁷ S² agañch'.

⁸ G. sabbabhāso.

² S¹ dasseti.

⁴ G. koraṇḍa°.

⁶ S² apūjayaṇ.

⁹ G. S¹ pasāditvā.

2. Katattā ācitattā ca¹ GaṅgāBhāgīrasī² 'va 'yaṇ²
mahāsamuddā³ cattāro ghalan̄ saṇpajjare maina.
3. Ayañ ca paṭhavi ghorā appamāṇā asaṅkhiyā
mama saṅkappam aññāya bhavate madhusakkarā.
4. Cātuddipā⁴ ime rukkhā pādapā dharaṇīruhā
mama saṅkappam aññāya kapparukkhā bhavanti te.
5. Paññāsakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
ekapaññāsakkhattuñ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
padesarajjan vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ.
6. Catunavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi ghatamaṇḍass' idaṇ phalaṇ.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Paṭisaṁbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasina Ghatamaṇḍadāyako⁵ th. i. g. a-ti.
Ghatamaṇḍadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[124. *Ekadhammasavanīya.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
catusaccam pakāsento santāreti bahūjanaṇ.
2. Ahaṇ tena samayena jaṭilo uggatāpano
dhunanto vākaṇṇāni gacchāmi ambare tadā.
3. Buddhasetṭhassa upari gantuṇ na visahām' ahaṇ
pakkhī va selam āsajja gamanāṇ na labhām' ahaṇ.
4. Udaḱe vomisitvāna⁶ evam gacchāmi ambare
na me idaṇ bhūtapubbam iriyāpathavikopanaṇ.
5. Handa me taṇ gavesissam appev' atthaṇ⁷ labheyy' ahaṇ
orohanto antalikkhā saddam assosi⁸ satthuno.
6. Sareṇa rajaniyena⁹ savaniyena vaggunā
aniccataṇ kathentassa tañ ñeva uggahiṇ¹⁰ tadā.

¹ G. bhavitattā; S² apacitaṇ tāva. ² G. vassam; S¹ mayam.

³ G. °samuddaṇ; S¹ °samudde. ⁴ S¹ cātuddipā; G. catudisā.

⁵ Cf. p. 436. ⁶ G. vomisotvāna (cf. p. 273 g. 4).

⁷ G. appevattaṇ (cf. p. 274, g. 5); S² appevan taṇ.

⁸ G. assosiṇ. ⁹ G. S¹ rajjanīyena. ¹⁰ S¹ uggahī.

7. Aniccasaññam ugghayha agamāsiṇ mam assamaṇ yāvatāyuṇ vasitvāna tattha kālakato¹ ahaṇ.
 8. Carime vattamānamhi saddhammasavanaṇ sariṇ² tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhihi ca jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam agacch'³ ahaṇ.
 9. Tisakappasahassāni⁴ devaloke ramim ahaṇ ekapaññāsakkhattuṇ ca devarajjam akārayiṇ.
 10. Ekaviṣatikkhattuṇ ca cakavattī ahoṣ' ahaṇ padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṅkhiyaṇ.
 11. Anubhoṣiṇ⁵ sakaṇ puññaṇ sukhito 'haṇ bhavābhavā anussarāmi taṇ saññaṇ saṇsaranto bhavābhavā na koṭipativijjhāmi⁶ nibbānam accutaṇ padaṇ.
 12. Pitugehe nisīditvā samaṇo bhāvitindriyo kathāyaṇ⁷ paridipento aniccaṇ vatthudāharaṇ.
 13. Aniccā vata saṅkhārā uppāḍavayadhammino uppajjitvā nirujjhanti tesāṇ vūpasamo sukho.
 14. Saha gāthaṇ suṇitvāna pubbasaññāṇ anussariṇ⁸ ekāsane nisīditvā arahattaṇ apāpuppiṇ.
 15. Jātiyā sattavassena⁹ arahattaṇ apāpuppiṇ upasampādayi¹⁰ Buddhō dhammasavanass' idaṇ phalaṇ.
 16. Satasaḥasse ito kappe yaṇ dhanimam asuṇi¹¹ tadā duggatiṇ nābhijānāmi dhammasavanass' idaṇ phalaṇ.
 17. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 18. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 19. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Ekadhammasavanīyo th. i. g. a-ti.
Ekadhammasavanīyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[425. *Sucintita.*]

1. Nagare Haṇsavatiyā ahoṣiṇ kassako¹² tadā kasikammena jivāmi tena posemi dārako.

¹ G. kālakato.

² S¹ sari.

³ S² agaññoh'.

⁴ G. S¹ 'sahassamhi.

⁵ S¹ anubhomi.

⁶ *All MSS. read na koci pativijjāmi.*

⁷ G. katayaṇ; S² katthāyaṇ

⁸ S¹ anussaraṇ.

⁹ G. sattavasso 'haṇ.

¹⁰ G. S¹ upasampādayi.

¹¹ S¹ asuni.

¹² G. kāsako.

2. Susampannaṃ tadā khettaṃ dhaññaṃ me phalitam¹ ahu
pākakāle ca sampatte evaṃ cintes' ahaṃ tadā:
3. Nacchannaṃ nappaṭirūpaṃ jānantassa gūṇā*gu*ṇaṃ
yo 'haṃ saṅghe adstvāna aggaṃ bhuñjeyya 'maṃ tadā.
4. Ayaṃ Buddho asamasamo battiṇsavaraḷakkhaṇo
tato pabbhāvito² saṅgho puññakkhetto anuttaro.
5. Tattha dassām³ ahaṃ dānaṃ navasassaṃ pure pure
evāhaṃ cintayitvāna haṭṭho pīṇitamānaso.⁴
6. Khetto dhaññaṃ āharitvā sambuddham upasaṅkamaṃ
upasaṅkamma sambuddhaṃ lokaṇṇaṃ nārāsabhaṃ
vanditvā satthuno pāde imaṃ vacanam abraṇṇi:
7. Navasassaṃ ca sampannam⁵ āyāgo⁶ pi ca taṇ⁷ mune
anukampam upādāya adhivāsehi cakkhumā.
8. Padumuttaro lokavidū āhutaṇṇaṃ paṭiggaho
mamaṃ saṅkappam aññāya imaṃ vacanam abraṇṇi:
9. Cattāro ca paṭipannā cattāro ca phale ṭhitā
esa saṅgho ujubhūto paññā-sīla-samāhito
10. Yajantānaṃ manussānaṃ puññaṃpekkaṇa pāṇinaṃ
karontaṃ opadhikaṃ⁸ puññaṃ saṅghe dinnam mahapphalaṃ.
11. Tasmaṃ saṅghe ca dātabbaṃ navasassaṃ tathetaraṃ
saṅghato uddisitvāna bhikkhū⁹ netvāna saṃ¹⁰ gharaṃ
paṭiyattaṃ ghare yaṃ te¹¹ bhikkhusaṅghassa dehi tvaṃ
12. Saṅghato uddisitvāna bhikkhū¹² netvāna 'haṃ gharaṃ
yaṃ ghare paṭiyattaṃ me bhikkhusaṅghassa dās' ahaṃ.
13. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṇsam agacch' ahaṃ.
14. Tattha me sukataṃ vyamhaṃ¹³ sovaṇṇaṃ sappabhassaraṃ
saṭṭhiyojanam ubbidhaṃ tiṇṇasayojanavittitaṃ.
15. Ākinaṃ bhavanaṃ mayhaṃ nāriganasamākulaṃ
tattā¹⁴ bhutvā pivitvā ca vasāmi Tidase ahaṃ.
16. Satānaṃ tīnikkhattuṃ ca devarajjam akārayiṃ
satānaṃ pañcakkhattuṃ ca cakkavatti ahoṃ ahaṃ
padessarajjaṃ vipulaṃ gaṇanāto asaṅkhiyaṃ.

¹ S² phalinaṃ.² S¹ pabbhāviko.³ S¹ S² dassam.⁴ S² vinīta°.⁵ S¹ sampanno.⁶ S² āyāgo.⁷ S² tvaṃ.⁸ G. osadhikaṃ; S² opāyikaṃ.⁹ AU MSS. read bhikkhu.¹⁰ S¹ taṇ; G. haṇ.¹¹ G. samle.¹² AU MSS. bhikkhu.¹³ G. brahmaṇ.¹⁴ S¹ bhattaṃ.

[426. *Sovanṇakiṇṇkhanīya.*]

1. Saddhāya abhinikkhamma pabbajim¹ anagāriyaṇ
vākacīradharo āsiṇ² tapokammam³ apassito.
2. Atthadassī tu bhagavā lokajettho narāsaḥho
uppañji tamhi samaye tārayanto mahājanaṇ.
3. Balañ ca vata me khīṇaṇ⁴ vyādhinā paramen'⁵ ahaṇ
Buddhasetthaṇ saritvāna puline thūpam uttamaṇ,
4. Karitvā haṭṭhacitto 'haṇ saḥassena samokirin⁶
soṇṇakiṇṇkhanipupphāni uddaggamanaso ahaṇ.
5. Sammukhā viya sambuddhaṇ thūpaṇ paricarim ahaṇ
tena cetopasādena Atthadassissa tādino
6. Devalokagato santo labhāmi vipulaṇ sukhaṇ
suvanṇavanno tatthāsiṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
7. Asitikoṭiyo mayhaṇ nāriyo samalaṇkatā
sadā mayham upaṭṭhanti⁷ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
8. Saṭṭhiṇ turiyasahassāni⁸ bheriyo paṇavāni⁹ ca
saṅkhā ca deṇḍimā¹⁰ tattha vaggu vadati dundubhi.¹¹
9. Cullāsītisahassāni hatthino¹² samalaṇkatā
tidhappabbhinnaṇmātaṇgā kuṇḍurā saṭṭhihāyaṇā¹³
10. Hemañjālābhisañchannā upaṭṭhānaṇ karonti me
balakāye gaje¹⁴ c' eva ūnatā me na vijjati.
11. Soṇṇakiṇṇkhanipupph*ānaṇ* vipākam anubhom' ahaṇ
aṭṭhapaññāsakkhattuñ ca devarajjam akārayiṇ.
12. Ekasattatikkhāttuñ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
pathavyā rajjam ekasataṇ mahiyā kārayim ahaṇ.
13. So dāni patto amatam asaṅkhataṇ sududdasaṇ
*saṇyojan*aparikkhiṇo n' atthi dāni punabbhavo.
14. Aṭṭhārase kappasate yaṇ puppham abhiropayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ G. pabbajji; S¹ pabbajī.² G. S¹ āsi.³ S¹ tato°.⁴ G. palañ ca tava me khīṇā; S¹ °khīṇa.⁵ G. maraṇen'.⁶ G. samokiri.⁷ G. upaṭṭhahanti.⁸ G. saṭṭhi°.⁹ G. bhaṇavārī.¹⁰ G. S¹ dindimā; S² desimā.¹¹ G. S¹ dudubhi.¹² S² hatthiyo.¹³ G. hāraṇa.¹⁴ S¹ gave; S² bave.

15. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

16. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

17. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudam āyasmā Sovaṇṇakiṇkhaniyo¹ therō i. g. a-ti.

Sovaṇṇakiṇkhanīyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[427. *Sovaṇṇakattarika*.]

1. Manobhāvaniyaṇ Buddham attadantaṇ samāhitaṇ
iriyamānaṇ² brahmapathe³ citta-vūpasame rataṇ
2. Nittiṇṇa-oghaṇ sambuddhaṇ jhāyi-jhānaraṇaṇ muniṇ
upaviṭṭhaṇ⁴ samāpannam indīvaradalappabhaṇ
3. Alābun' odakaṇ gayha Buddhasettṭham upāgamin
Buddhassa pāde dhovivā alābukam adās' ahaṇ.
4. Āṇāpesi ca sambuddho Padamuttaranāyako
imin' odakam āhatvā⁵ pādamūle thapehi me.
5. Sādhūti 'haṇ paṭissutvā satthu gāravatāya ca
udakaṇ lābun' āhatvā Buddhasettṭham upānayaṇ.
6. Anumodi mahāvīro cittaṇ nibbāpayaṇ mamaṇ:
'iminā lābudānena saṅkappo te sanijjhatu.'⁶
7. Pannarasesu kappesu devaloke ramiṇ ahaṇ
tiṇṣatikkhattun rājā ca cakkavattī ahoṣ' ahaṇ.
8. Diva vā yadi vā rattiṇ caṅkamantassa tiṭṭhato
sovaṇṇaṇ kattaraṇ⁷ gayha tiṭṭhati purato mama.
9. Buddhassa datvāna lābun labhāmi soṇṇakattaraṇ⁸
appaṇkampikataṇ⁹ kāraṇ vipulaṇ hoti tādisaṇ.¹⁰
10. Satasahassee ito kappe yam alābum adaṇ¹¹ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi alābussa idaṇ phalaṇ.
11. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
12. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
13. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sovaṇṇakattariko¹² th. i. g. a-ti.

Sovaṇṇakattarikattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. Soṇṇa°.

² S² iriyāmānaṇ.

³ G. S¹ brahā°.

⁴ G. S¹ upatiṭṭhaṇ.

⁵ G. āhitvā; S² āhattha.

⁶ S² samijjhatū.

⁷ G. °kontaraṇ.

⁸ G. S¹ °kontaraṇ.

⁹ G. °kammikataṇ.

¹⁰ S¹ S² tādisu.

¹¹ G. adadiṇ.

¹² G. Soṇṇakattariko.

Uddānaṇ:

Sakiṇṣammajjako¹ thero Ekaḍussī taṭh' Āsaṇi²
Kadamba-Koraṇḍa tadā Ghataṇ Savaniko pi ca
Suciṇṭito Kiṇkhaniko Soṇṇa-kattariko³ pi ca
ekaṇ gāthāsatañ c' ettha ekasattati-m-eva ca.
Sakiṇṣammajjakavaggo tecattāriso.⁴

XLIV

[428. *Ekavihāriya.*]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma gottena uppajji vadataṇ varo.
2. Nippapañco nirālambo ākāśasamamānaso
puññatā-bahulo⁵ tādi animittarato vasi⁶
3. Asaṅgacitto nikleso⁷ asaṅsaṭṭho kule gaṇe
mahākāraṇiko vīro vinayopāyakovidō.
4. Uyyutto⁸ parakiṇṇesu vinayanto sadevake
nibbānagamanaṇ maggaṇ gatipaṇkavisosanaṇ⁹
5. Amataṇ param-assādaṇ¹⁰ jarāmaccunivāraṇaṇ
mahāparisamajjhe so nisinnō lokatārano.
6. Karavīkarudo nātho brahmaghoso Tathāgato
uddharanto mahāduggā¹¹ vippanaṭṭhe anāyake.
7. Desento virajaṇ dhammaṇ diṭṭho me lokanāyako
tassa dhammaṇ suñitvāhaṇ pabbajiṇ anugāriyaṇ.
8. Pabbajitvā tadā vāhaṇ cintento jinasāsanaṇ
ekako pavane ramme¹² vasiṇ¹³ saṇsaggapīḷito.
9. Savkāyaūpakaṭṭho me¹⁴ hetubbhūto¹⁵ mam āgami¹⁶
maṇaso vūpakaṭṭhassa¹⁷ saṇsaggaḥbhayaḍassino.

¹ S¹ °Sammajjani; G. Sakiṇ Sammajjak' eva. ² G. Dhothāsani.

³ G. S¹ Soṇṇakontariko.

⁴ G. S¹ tecattārisamo.

⁵ S¹ suññatā°.

⁶ S¹ vasi.

⁷ G. nilepo; S³ nilemāpo.

⁸ S¹ uyyatto.

⁹ S¹ G. °saṇkavisosanaṇ.

¹⁰ G. akhamataṇ parakhamassādaṇ.

¹¹ G. mahādukkhā.

¹² G. vacane ramme; S¹ va vane ramme.

¹³ S¹ vasi; G. vasi.

¹⁴ G. S¹ vupakasso; S² vūpakasso.

¹⁵ S¹ sotu-to.

¹⁶ G. mahāgami; S¹ mahāgami; S² mam āgamiṇ.

¹⁷ G. S¹ vupakāsassa; S² vūpakāsassa.

10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ekavihāriyo thero i. g. a-ti.
 Ekavihāriyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[429. *Ekasaṅkhiya*.]

1. Vipassino bhagavato mahābodhimaho ahū
 mahājanā samāgama pūjenti bodhim uttamaṇ.
 2. Na hi taṇ orakaṇ¹ maññe Buddhasaṅgā bhavissati
 yassāyama² edisā³ bodhi pūjaniyā va⁴ satthuno.
 3. Tato saṅkhaṇ gahetvāna bodhirukhaṇ upaṭṭhahaṇ
 dhamento⁵ sabbadivasaṇ avandiṇ bodhim uttamaṇ.
 4. Āsanna⁶ kataṇ kammaṇ devaokaṇ a^{*}pāpayiṇ^{*}
 kalebaraṇ me patitaṇ devaokaṇ ramāni^{*} ahaṇ.
 5. Saṅghituriyasahassāni tuṭṭhahaṭṭhapamoditā⁷
 sadā mayhaṇ upaṭṭhanti Buddhapūjāy^{*} idam phalaṇ.
 6. Ekasattat^{*} ime kappe rājā āsi Sudassano
 cāturato vijitāvi^{*} jambūsaṇḍa^{*}ssa issaro.
 7. Tato aṅgasatā turyā⁸ parivārenti maṇ sadā
 anubhomi sakaṇ kammaṇ upaṭṭhānass^{*} idā phalaṇ.
 8. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattaṇ atha mānusaṇ
 mātukucchigatassāpi vajjare bheriyo sadā.
 9. Upaṭṭhahitvā^{*} sambuddhaṇ^{*} anubhotvāna⁹ sampadā
 sivaṇ sukhemaṇ¹⁰ amataṇ patto^{*} mhi acaṇaṇ padaṇ.
 10. Ekanavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy^{*} idā phalaṇ.
 11. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 12. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 13. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ekasaṅkhiyo¹¹ thero i. g. a-ti.
 Ekasaṅkhiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S³ orukaṇ.² G. S² yassāhaṇ.³ G. idisā; S¹ idiso.⁴ G. S¹ ca. ⁵ S¹ vamaṇto; S² dhammaṇto.⁶ Cf. p. 379, gāthā 5.⁷ S¹ tuṭṭhahaṭṭhāpamoditā; S² °hatthopamoditā; G. °pamodito.⁸ G. aṅgaṇ satā turā; S² °tura.⁹ G. anubhotvāna.¹⁰ S² mūkhe°.¹¹ S² °saṅkhiho.

[430. *Pāṭihīrasaṇṇaka.*]

1. Padumuttaro nāma jino āhutiṇaṇ paṭiggaho
vasīsatasahasseehi nagaraṇ pāvisi¹ tadā.
2. Nagaṇ pavisantassa upasantassa tādino
ratanāni panādiṇsu² nigghoso āsi tāvade.
3. Buddhassa ānubhāvena bherivajjanaghaṭṭitā³
sayāṇ vūṇā pavajjanti Buddhassa pavisato puraṇ.
4. Buddhasetṭhaṇ namassāmi⁴ Padumuttaraṇ mahāmuniṇ⁵
pāṭihīraṇ ca passitvā tattha cittaṇ pasādayiṇ⁶.
5. Aho Buddhā aho dhammā aho no satthu sampadā
acetanā pi turiyā⁷ sayam eva pavajjare.
6. Satasahassee ito kappe yaṇ saṇṇaṇ alabhiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi buddhasaṇṇāy⁸ idaṇ phalaṇ.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ Pāṭihīrasaṇṇako tthero i. g. a-ti.
* Pāṭihīrasaṇṇakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[431. *Ñānathavika.*]

1. Kanikāraṇ va jalitaṇ dīparukkhaṇ va jotitaṇ¹
kañcanaṇ va virocantaṇ addasaṇ dipaduttamaṇ.
2. Kamaṇḍaluṇ ṭhapetvāna vā² kaṇḍaṇ ca kuṇḍikaṇ³
ekaṇsaṇ ajinaṇ katvā buddhasetṭhaṇ thaviṇ⁴ ahaṇ:
3. 'Tam andhakāraṇ vidhamaṇ mohajālaṇ samākulaṇ⁵
ñāṇalokaṇ dassayitvā⁶ nittiṇṇo 'si mahāmuni.
4. Samuddharasi 'maṇ lokaṇ sabbāvantaṇ a⁷ nuttaraṇ
ñāṇe⁸ te upamā n' atthi⁹ yāvatā ca gato gati.¹⁰
5. Tena ñāṇena sabbāññū itī bhotvā pavuccati¹¹
vandāmi taṇ mahāvira¹² sabbāññūtam anāsavaṇ.¹³

¹ S² pāvisiṇ; G. pāvisi.² S¹ pamādiṇsu.³ S¹ bheridhajini⁰.⁴ S¹ S² na passāmi.⁵ S¹ Padumuttara mahāmuni; S² Padumuttara mahāmuni.⁶ S¹ pasādayi.⁷ S² ratanā.⁸ S² jotikam.⁹ S² thavi; S¹ thaviṇ.¹⁰ G. S¹ anākulaṇ.¹¹ S¹ dassetvāna.¹² S¹ ñāṇa.¹³ S¹ gato tato.¹⁴ G. S¹ sabbāññū sabbāññū ti pavuccati.¹⁵ G. S¹ viraṇ.¹⁶ S² anāsavaṇ.

[434. *Ambātaka.*]

1. -Pavane Bu*ddhaṇ disvāna sa*yambhuṇ aparājitaṇ
ambātakaṇ gahetvāna sayambhussa adās' ahaṇ.
2. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ambāṭako therō i. g. a-ti.
Ambāṭakadāyakaṭtherassa apadānaṇ samattaṇ.

[435. *Harītakadāyaka.*]

1. Harītakaṇ āmalakaṇ amba-jambu-vibhīṭakaṇ¹
kolaṇ² bhallātakaṇ bellaṇ sayam ev' āharām' ahaṇ.
2. Disvāna pabbhāragataṇ jhāyiṇ jhānarataṇ munīṇ
ābādhena paṭīentaṇ³ adutiyaṇ mahāmuniṇ.
3. Harītakaṇ gahetvāna sayambhussa adās ahaṇ
khādamattamhi⁴ bhesajje vyādhi passambhi⁵ tāvade.
4. Pahīnadaratho Buddho anumodaniyaṇ akā⁶:
'Bhesajjadānen' iminā vyādhivupasamena ca
5. Devabhūto manusso vā jāto vā aṭṭhājātiya
sabbattha sukhito hohi⁷ mā ca te vyādhi āgamā.'
6. Idaṇ vatvāna sambuddho sayambhu aparājito
nabhaṇ abbhuggami⁸ viro⁹ haṇsarājā va ambare.
7. Yato harītakaṇ adaṇ sayambhussa mahesino
imaṇ jātīṇ¹⁰ upādāya vyādhi me n' upapajjatha.
8. Ayaṇ pacchimako mayhaṇ carimo vattate bhavo
tisso vijjā sacchikatā¹¹ kataṇ Buddhassa sāsanaṇ.
9. Catunavute ito kappe bhesajjam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi bhesajjassa idaṇ phalaṇ.

¹ G. S¹ vibhedakaṇ. ² S¹ S² kolā. ³ G. paṭīantaṇ.

⁴ S¹ S² katamattaṇ. ⁵ S¹ S² vyādhi passamhi; G. °passammi.

⁶ G. S¹ anumodam akāsi me. ⁷ G. S¹ hoti. ⁸ G. abbhuggami.

⁹ G. dhīro. ¹⁰ G. S¹ jātī. ¹¹ G. anuppattā.

10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasnā Harīṭakadāyako thero i. g. a-ti.
Harīṭakadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[436. *Ambapiṇḍiya*.]

1. Hatthirājā tadā āsiṇ ṇsādanto¹ urūlhavo
vicaranto² brahmāraññe³ addasaṇ lokanāyakaṇ.
 2. Ambapiṇḍiṇ gahetvāna adāsiṇ⁴ satthuno ahaṇ
paṭiṇaṇhi⁵ mahāvīro Siddhattho lokanāyako.
 3. Mamaṇ⁶ nijjhāyamānassa paribhuñji tadā jīno
tattha cittaṇ pasādetvā Tusitam upapajj' ahaṇ.
 4. Tato ahaṇ cavitvāna cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
eten' eva upāyena an*ubhuttvāna sampadā
 5. pa*dhānaṇ pahitatto 'haṇ upasanto nirūpadhi⁷
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo.'
 6. Catunavute ito kappe yaṇ phalam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānassa' idaṇ phalaṇ.
 7. Kilesa . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 9. Paṭisambhida . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasnā Ambapiṇḍiyo thero i. g. a-ti.
Ambapiṇḍiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[437. *Jambuphaliya*.]

1. Padumuttarabuddhassa lokajetṭhassa tādino
piṇḍāya vicarantassa dhārato⁸ uttamaṇ yasaṇ
2. Aggaphalaṇ gahetvāna vippasannena cetasa
dakkhiṇeyyassa vīrassa adāsiṇ⁴ satthuno ahaṇ.
3. Tena kammaṇa dipadinda lokajetṭha narāsabha
patto 'mhi acalaṇ thānaṇ hitvā jayaparajayaṇ.

¹ S² raṇsādanto.² G. S¹ vicinanto.³ S¹ brahmāraññe.⁴ G. S¹ adāsi.⁵ G. paṭiṇaṇhi; S¹ paṭiṇaṇhi.⁶ G. S¹ mama.⁷ S¹ nirupadhi.⁸ G. vadato; S¹ dhāretā.

4. Satasahassee ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi aggadānass' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Jambuphaliyo thero i. g. a-ti.
Jambuphaliyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Thero-Ekavihāri ca Saṅkhiko Pāṭihirako¹
Thaviko Uccukaṇḍi² ca Kalamb' Ambāṭakapadā
Haritak' Ambapinḍi ca Jambudo³ dasamo yati⁴
chalāsitiṇ⁵ ca gāthāyo gaṇitāyo vibhāvihīti.
Ekavihārivaggo catucattāriso⁶

XLV

[438. *Vibhīṭakamiñjiya.*]

1. Kakusandho mahāvīro sabbadhammāna pāragū
gaṇamhā vupakaṭṭho so agamāsi vanantaraṇ.
2. Bijabījaṇ gahetvāna latāya āvuniṇ⁷ ahaṇ
bhagavā ca tamhi samaye jhāyate pabbatantare.
3. Disvān' ahaṇ devadovaṇ vipprasannena cetasā
dakkhiṇeyyassa vīrassa bijabījaṇ *padās' ahaṇ*
4. Imasmiṇ ñeva kappasmiṇ yaṇ phalam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi bijabījass' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Vibhīṭakamiñjiyo⁸ th. i. g. a-ti.
Vibhīṭakamiñjiyattherassa⁹ apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. Pāṭihiriko.

² G. Jambūdo.

³ G. °āṣṭi. ⁶ S¹ °cattālisatimo.

⁸ G. Vibedhakabijjiyo; S¹ Virodabjiyo.

⁹ S¹ Virodakabijjiya²; S² Vihetaka³.

⁴ S¹ G. °khaṇḍi.

⁵ S¹ yahi; G. omiṭa.

⁷ S¹ āvuniṇ; G. āhuniṇ.

[439. *Koladāyaka*.]

1. Ajinena nivattho 'haṇ vākacīradharo tadā
khāribhāraṇ haritvāna¹ kolam āharim² assamaṇ.
2. Tamhi kāle' Sikhī buddho eko adutiyo ahū³
mam assamaṇ upagacchi jotento⁴ sabbakālīkaṇ.
3. Sakaṇ cittaṇ pasādetvā vanditvāna ca subbataṇ
ubho hatthehi paggayha kolaṇ Buddhass' adās' ahaṇ.
4. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi koladānass' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Koladāyako thero i. g. a-ti.
Koladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[440. *Billaphaliya*.]

1. Candabhāgānadītīre assamo sukato mama
belurukkehi ākiṇṇo nānādumanisevito.⁵
2. Sugandham beluvaṇ disvā Buddhasettṭham anussariṇ
khāribhāraṇ pūrayitvā tuṭṭho saṇviggamānaso
3. Kakusandham upāgama billapakkaṇ adās' ahaṇ
puññakkhattassa vīrassa vip̐pasannena cetasā.
4. Imasmiṇ yeva kappasmiṇ yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Billaphaliyo⁶ thero i. g. a-ti.
Billaphaliyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ khāriyāhārayitvāna.² S¹ āhasiṇ; G. ahāsiṇ.³ G. ahu.⁴ G. jānanto; S¹ upāgacchi jānanto.⁵ G. nānādumaṇ.⁶ G. Billuphaliyo; S¹ Vilvaphaliyo.

[443. *Ambāṭakiya.*]

1. Supupphitaṇ sālavanam ogayha Vessabhū muni
nisīdi giriduggesu abhiyāto va kesarī.
2. Pasannacitto sumano ambāṭakam apūjayiṇ
puññakkhettaṇ mahāviraṇ pasanno sehi pāṇihi.¹
3. Ekatiṇse ito kappe yaṇ puppham abhiropayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Ambāṭakiyo thero i. g. a-ti.
Ambāṭakiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[444. *Sihāsaniḥa.*]

1. Padumuttarassa bhagavato sabbabhūtalitesino
pasannacitto sumano sihāsanaṇ adās' ahaṇ.
2. Devaloke manusse vā yattha yattha vasāma² ahaṇ
labhāmi vipulaṇ vyamhaṇ³ sihāsanaṇs' idaṇ phalaṇ
3. Sovaṇṇamayā rūpimayā lohitaṇkamayā bahū
maṇimayā ca pallaṇkā nibbattanti mamaṇ sadā.
4. Bodhiyā āsanaṇ katvā jalajuttamanāmino
ucce kule pajāyāmi aho dhammasudhammatā.
5. Satasaṇhasse ito kappe sihāsanaṇ akās' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi sihāsanaṇs' idaṇ phalaṇ.
6. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudan āyasmā Sihāsaniḥa thero i. g. a-ti.
Sihāsaniḥakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. pāṇihi.² G. S¹ bhavāma.³ G. S¹ brahmaṇ.

[445. Pādapīṭhiya.]

1. Sumedho nāma sambuddho aggo kāruṇiko muni
tārayitvā bahū satte nibbuto so mahāyaso.
2. Sihāsanassa *sā*¹mantā Sumedhassa mahesino
pasannacitto sumano pādapīṭham akārayiṇ.
3. Katvāna kusalaṇ kammaṇ sukhapākaṇ sukhindriyaṇ¹
puññakammena *sam*²yutto Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
4. Tattha me vasamānassa puññakammaṇ samaṅgino²
pādāni uddharantassa soṇṇapīṭhā³ bhavanti me.
5. Lābhā tesaṇ suladdhaṇ te⁴ ye labhanti upassutiṇ
nibbute kāraṇ katvāna labhanti vipulaṇ sukhaṇ.
6. Mayāpi sukataṇ kammaṇ vāniijaṇ suppayojitaṇ
pādapīṭhaṇ karitvāna soṇṇapīṭhaṇ⁵ labhām' ahaṇ.
7. Yaṇ yaṇ disaṇ pakkamāmi kenaci paccayen⁶ ahaṇ
soṇṇapīṭhe akkamāmi puññakammass' idaṇ phalaṇ.
8. Tiṇṣakappasahassamhi yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi pādapīṭhass' idaṇ phalaṇ.
9. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Pādapīṭhiyo thero i. g. a-ti.
Pādapīṭhiyattherassa apaḍānaṇ sammatlaṇ.

[446. Vedikāraṇa.]

1. Padumuttarabuddhassa bodhiyā pāda-m-uttame
vediyaṇ sukataṇ katvā sakaṇ cittaṇ pasādiyiṇ.
2. *Atholārāṇi*⁷ bhaṇḍāni katāni akatāni⁸ ca
antalikkhā pavassanti vedikāya-m⁹-idaṇ phalaṇ.
3. Ubhato¹⁰ byūḷhasaṅgāme¹¹ pakkhandanto¹² bhayānake
bhayabheravaṇ na passāmi vedikāya idaṇ phalaṇ.

¹ S¹ sukhapāpa°; S² °sukhuddamaṇ.² G. S¹ puññakamma°.³ S² sovaṇṇabījā.⁴ S² S¹ vo.⁵ S² sovaṇṇabījjaṇ.⁶ S² °kiccen'.⁷ G. °lāyāni.⁸ G. kē tāni bhojanāni.⁹ G. S¹ vedikāya.¹⁰ S² labhato.¹¹ G. vyaḷa°; S² culha°; S¹ brūḷha°.¹² G. pakkhananto; S² pakkhanta no.

4. Mama saṅkappam aññāya vyamhaṇ¹ nibbattate subhaṇ
sayanāni mahagghāni vedikāya idaṇ phalaṇ.
5. Satasahassee ito kappe yaṇ vedikum akārayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi vedikāya idaṇ phalaṇ.
6. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Vedikārako² thero i. g. a-ti.
Vedikārakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[447. *Bodhighariya*.]

1. Siddhatthassa bhagavato dipadindassa tādino
pasannacitto sumano bodhigharam akārayiṇ.
2. Tusitaṇ upapanno 'mhi vasāmi ratane ghare
na me sītaṇ vā uṇhaṇ vā vāto gatte na samphuse.³
3. Pañcasaṭṭhimh' ito kappe cakkavattī ahoṣ' ahaṇ
Kāsikaṇ⁴ nāma nagaraṇ Vissakammena⁵ māpitaṇ
4. dasa yojana-āyāmaṇ aṭṭhaya yojana-vitthataṇ
na tamhi nagare atthi kaṭṭhaṇ valli⁶ ca⁷ mattikā.
5. Tiriyaṇ yojanaṇ āsi addhaya yojana-vitthataṇ
Maṅgalo nāma pāsādo Vissakammena⁵ māpito.
6. Cullāsītisahasāni thambhā sovaṇṇaya⁸ ahuṇ⁸
maṇimayā ca niyyuhā chadanaṇ rūpiyaṇ ahū.
7. Sabbasovaṇṇayaṇ gharaṇ Vissakammena⁵ māpitaṇ
ajjhāvutthaṇ mayā etaṇ gharadānass' idaṇ phalaṇ.
8. Te sabbe anubhotvāna devamānusaṅke bhava
ajja patto⁹ 'mhi nibbānaṇ santipadam anuttaraṇ.
9. Catunavute ito kappe bodhigharam akārayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi gharadānass' idaṇ phalaṇ.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ G. brahunaṇ.² S¹ sambhuye.³ G. Vissu°.⁴ S² va.⁵ G. ajjhapatto.⁶ S² Vedikākārako.⁷ G. Kosikaṇ; S² Kasinaṇ.⁸ G. valli; S² palli.⁹ S² ahū.

12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Bodhighariyo thero i. g. a-ti.
 Bodhighariyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Vibhītakī¹ Kolaphalī Billa-Bhallāṭaka-ppadā
 Nigrodh' Ambāṭakī c' eva Āsaṇī Pādapīṭhako
 Vediko Bodhighariko gāthāyo gaṇitā-v-iha²
 ekūnāsītikā sabbā asmiṇ vagge pakittitā.
 Vibhītakivaggo³ pañcattārīso.⁴

XLVI

[448. Jagatidāyaka.]

1. Dhammadassissa munino bodhiyā pāda-m-uttame
 pasannacitto sumano jagatiṇ kārayim ahaṇ.
2. Darito pabbatato⁵ vā rukkhato⁶ patito ahaṇ
 cuto patiṭṭhaṇ labhāmi⁷ jagatiyā idaṇ phalaṇ.
3. Na me corā pasahanti⁸ nātimaññati⁹ khattiyo
 sabbānितte 'tikkamāmi¹⁰ jagatiyā idaṇ phalaṇ.
4. Yaṇ yaṇ yon' upapajjāmi devattam atha mānusaṇ
 sabbattha pūjito homi jagatiyā idaṇ phalaṇ.
5. Atthārase kappasate jagatiṇ kārayim ahaṇ
 duggatiṇ nābhijānāmi jagatidānass' idaṇ phalaṇ.
6. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Jagatidāyako thero i. g. a-ti.
 Jagatidāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S¹ Vihetākī; G. Vilāṭakī.

² G. °vīṣā.

³ G. S¹ Vibhedakī°; S² Vibhetakī°.

⁴ G. S¹ °cattālisamo.

⁵ S² pabbatāto.

⁶ S² rukkhāto.

⁷ S¹ vindāmi; G. vināmi.

⁸ S¹ vihessanti; G. vihesanti.

⁹ S¹ S² nātimaññeti.

¹⁰ S² tibbapemi.

[449. *Morahatthiya.*]

1. Morahatthaṇ gahevāna upesiṇ lokanāyakaṇ
pasannacitto sumano morahattham adās' ahaṇ.
 2. Iminā morahatthena cetanāpanidhīhi ca
nibbanti me tayo aggī labhāmi vipulaṇ sukhaṇ.
 3. Aho Buddhā aho dhammā aho no satthu sampadā
datvān' ahaṇ morahatthaṇ labhāmi vipulaṇ sukhaṇ.
 4. Tivaggi¹ nibbutā mayhaṇ bha vā sabbe samūhatā
sabbāsava parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
 5. Ekaṭiṇse ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi morahatthassa' idaṇ phalaṇ.
 6. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 8. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Morahatthiyo thero i. g. a-ti.
Morahatthiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[450. *Sihāsanavijjanīya.*]

1. Tissassāhaṇ² bhagavato bodhirukkham a*vandi 'haṇ*
paggayha vijaniṇ tattha sihāsanam avij' ahaṇ.
 2. Dvenavute ito kappe sihāsanam avij' ahaṇ³
duggatiṇ nābhijānāmi vijanāya idaṇ phalaṇ.
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Sihāsanavijaniyo⁴ th. i. g. a-ti.
Sihāsanavijaniyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. tidhaggi; S¹ ti aggī.³ G. aviji 'haṇ.² G. Tissass' ahaṇ.⁴ S¹ °vijjiyo; G. °bijiyo.

[451. *Tiṇukkadhāriya.*]

1. Padumuttarassa Buddhassa bodhiyā pāda-v-uttame¹
pasannacitto sumano tayo ukke adhārayiṇ.
2. Satasahassee ito kappe yo² 'haṇ ukkam adhārayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi ukkadānass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Tiṇukkadhāriyo thero i. g. a-ti.
Tiṇukkadhāriyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[452. *Akkamanadāyaka.*]

1. Kakusandhassa munino brāhmaṇassa vusīmato
divāvihāraṇ vajato akkamaṇaṃ adās' ahaṇ.
2. Imasmiṇ yeva kappasmiṇ yaṇ dānaṃ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi akkamanass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Akkamanadāyako thero i. g. n-ti.
Akkamanadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[453. *Vanakoraṇḍiya.*]

1. Siddhatthassa bhagavato lokajetṭhassa tācino
vanakoraṇḍam ādāya Buddhassa abhiropayiṇ.
2. Catunavute ito kappe yaṇ puppham abhiropayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vanakoraṇḍiyo th. i. g. a-ti.
Vanakoraṇḍiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. mādāna-uttame: S¹ pāda-m-uttame.

² G. so.

[454. *Ekachattiya*.]

1. Aṅgārajātā puthuvī kukkulānugatā mahī
Padumuttaro¹ bhagavā abbhokāsaṇhi caṅkami.
2. Paṇḍaraṇ chattam² ādāya addhānaṇ paṭipajj' ahaṇ
tattha disvāna sambuddhaṇ vitti me upapajjatha.
3. Maricivopphuṭā³ bhūmi aṅgārā va mahī ayaṇ
upavāyanti⁴ mahāvātā sarīrass' ānukhepanā⁵
4. Sitaṇ uṇhaṇ viharanti⁶; vātātapanivāraṇaṇ
patigaṇha imaṇ chattaṇ phassayissāmi⁷ nibbutiṇ.
5. Anukampako kārūṇiko Padumuttaro mahāyaso
inama saṅkappam aññāya patigaṇhi tadā jino.
6. Tiṇsakappāni devindo devaraṇjam akārayiṇ
satānaṇ pañcaakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
7. Padesaraṇjaṇ vipulaṇ gaṇaṇāto⁸ asaṅkhiyaṇ
anubhomi sakaṇ kammaṇ pubbe sukatam attano.
8. Ayaṇ me pacchinā jāti carimo vattate bhavo
ajjāpi setacchattaṇ me sabbakālaṇ dhariyyati.⁹
9. Satasaṇhasse ito kappe yaṇ chattam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi chattadānass' idaṇ phalaṇ.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Ekachattiyo tthero i. g. a-ti.
Ekachattiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[455. *Jātipupphiya*.]

1. Parinibbute bhagavati Padumuttare mahāyase
pupphaṇ caṅgotake¹⁰ katvā sarīram abhiropayaṇ.
2. Tattha cittaṇ pasādetvā Nimmānam¹¹ agamās' ahaṇ
devalokagato santo puñṇakammaṇ sarām' ahaṇ.

¹ S² Padumuttaro ca.² S¹ paṇḍaraochattaṇ.³ G. marici mophutā; S² marici voputā.⁴ S² upavāyanti; G. upahanti. ⁵ G. āyukhepanā; S¹ āsukhepanā.⁶ S¹ vihanāti; G. vihanati. ⁷ G. phassassissāmi; S¹ passayissāmi.⁸ G. S¹ gaṇaṇāho.⁹ G. dharissati.¹⁰ G. caṅgotake.¹¹ G. nibbānam.

3. Ambarā¹ pupphavasso me sabbakālam pavassati
saṅsarāmi manusse² ce rājā homi mahūyaso.
4. Taṇṇi kusumavasso me abhivassati sabbadā
tāy' eva³ pupphapūjāya vāhasā sabbadassino.
5. Ayaṇ pacchimako mayhaṇ carimo vattato bhavo
ajjāpi pupphavasso me abhivassati sabbadā.
6. Satasahassee ito kappe yaṇ puppham abhiropayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi dehapūjāy' idaṇ phalaṇ.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Jātipupphīyo thero i. g. a-ti.
Jātipupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[456. Sattipaṇṇiya.]

1. Niharaṇte sarīraṃhi vajjamānāsu bherisu
pasannacitto sumano sattipuppham⁴ apūjayaṇ.
2. Satasahassee ito kappe yaṇ puppham abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi dehapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Sattipaṇṇīyo thero i. g. a-ti.
Sattipaṇṇiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[457. Gandhapūjaka.]

1. Citesu⁵ kiramānesu nānāgandhe samāgate⁶
pasannacitto sumano gandhamuṭṭhim apūjayaṇ.
2. Satasahassee ito kappe citakaṇ yaṇ apūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi citapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ G. apparā.² S^a tāh' eva; Sⁱ nāy' eva.³ G. Sⁱ citakesu.⁴ G. manusso.⁵ G. saṭṭhi; Sⁱ saṭṭhi.⁶ Sⁱ samāgato.

5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Gandhapūjako thero i. g. a-ti.
 Gandhapūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Jagatī Morahatthī¹ ca Āsanī Ukkadhārako²
 Akkamī³ Vanakoraṇḍī⁴ Chattado Jātipūjako
 Sattipaṇṇi ca yo thero dasamo Gandhapūjako
 sattasaṭṭhī ca gāthāyo gaṇitāyo vibhāvīhi.⁵
 Jagatidāyakavaggo chacattārīso.⁶

XLVII

[458. *Sālakusumiya*.]

1. Parinibbute bhagavati jalajuttamanāmake
 āropitamhi citake sāluppham apūjayaṇ.
2. Satassahassee ito kappe yaṇ puppham abhiropayaṇ
 duggatiṇ nābhijānāmi citapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Sālakusumiyo⁷ th. i. g. a-ti.
 Sālakusumiyattherassa⁸ apadānaṇ samattaṇ.

[459. *Citapūjaka*.]

1. Jhāyamānassa bhagavato Sikhino lokabandhuno
 aṭṭhacampakapupphāni citakam abhiropayaṇ.
2. Ekatiṇse ito kappe yaṇ puppham abhiropayaṇ
 duggatiṇ nābhijānāmi citapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Citapūjako thero i. g. a-ti.
 Citapūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ °hatthañ.

² G. °dāyako.

³ S² Akkamīṇ.

⁴ S² °koraṇḍiṇ.

⁵ G. vibhāvīhi.

⁶ G. chacattālīsamō; S¹ cattālīsatīmo.

⁷ S¹ Sālāpupphiyo; S² Sālākusumiko.

⁸ S¹ Sālāpupphiya°.

[460. *Citakanibbāpaka.*]

1. Dayhamāne sarīramhi Vessabhussa mahesino
gāndhodakaṇ gaḥetvāna citaṇ nibbāpayim ahaṇ.
2. Ekatiṇse ito kappe citaṇ nibbāpayim ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi gāndhodakass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Citakanibbāpako th. i. g. a-ti.
Citakanibbāpakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[461. *Setudāyaka.*]

1. Vipassino bhagavato caṅkamantassa sammukhā
pasannacitto sumano setuṇ kārāpayim ahaṇ.
2. Ekanavute ito kappe yaṇ setuṇ kārayiṇ ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi setudānass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Setudāyako thero i. g. a-ti.
Setudāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[462. *Sumanatālavanṭiya.*]

1. Siddhatthassa bhagavato tālavaṇṭam adās' ahaṇ
sumanehi paṭicchannaṇ dhārayāmi¹ mahāyasaṇ.
2. Catunavute ito kappe tālavaṇṭam adās' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi tālavaṇṭass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Sumanatālavanṭiyo² th. i. g. a-ti.
Sumanatālavanṭiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. dhārissāmi.² S³ ^avanṭiyo.

[465. *Pilakkhuphaladāyaka.*]

1. Vanante¹ Buddhaṇ disvāna Atthadassiṇ mahāyasaṇ
pasannacitto sumano pilakkhussa² phalaṇ adaṇ.
 2. Aṭṭhārāse kappasate yaṇ phalam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Pilakkhuphaladāyako² th. i. g. a-ti.
Pilakkhuphaladāyakattherassa² apadānaṇ samattaṇ.

[466. *Sayampatibhāniya.*]

1. Kakudhaṇ vilasantaṇ va devadevaṇ narāsabhaṇ
rathiyaṇ paṭipajjantaṇ ko disvā nappasīdati ?
2. Tam andhakāraṇ nāsetvā santāretvā bahūjanaṇ
ñāṇālokena jotentaṇ³ ko disvā nappasīdati ?
3. Vasīsatasahasseehi niyyantaṇ⁴ lokanāyakaṇ
uddharantaṇ bahū satte ko disvā nappasīdati ?
4. Āhanantaṇ⁵ dhammabheriṇ maddantaṇ titthiye gaṇe
sihanādaṇ vinādantaṇ⁶ ko disvā na ppassīdati ?
5. Yāvata brahmalokato āgantvāna sabrahmakā
pucchanti nipuṇe pañhe ko disvā na ppassīdati ?
6. Yass' añjaliṇ karitvāna āyācanti sadevakā
tena puññaṇ anubhonti ko disvā na ppassīdati ?
7. Sabbe janā samāgantvā sampavārenti cakkhumaṇ
na vikampati ajjhiṭṭho ko disvā na ppassīdati ?
8. Nagaraṇ pavisato⁷ yassa ra*va*nte *bheriyo bahū
vinadanti* anugajjā⁸ ko disvā nappasīdati ?
9. Vithiyā⁹ gacchato yassa sabbābhā¹⁰ jotate sadā¹¹
abbhunnatā¹² samā honti ko disvā na ppassīdati ?

¹ S¹ S² vananto.² G. milakkhussa; S¹ milakkhassa.³ G. jotantaṇ.⁴ S¹ nisinnaṇ; G. niyantaṇ.⁵ S¹ āhanetvā; G. āharetvā; S² āhatvā.⁶ S¹ S² vinādantaṇ; G. vinadantaṇ.⁷ G. visato.⁸ G. rājāmatte; S² corrupt; S¹ missing.⁹ G. S¹ rath.¹⁰ G. S¹ sabbābhā.¹¹ S¹ tadā¹² S¹ abbhantā; S² abbhunnatā.

- [467. *Nimittavyākaraṇīya.*]

- ¹⁵ S¹ vasudhā sampā°. ¹⁶ G. S¹ kathes'°.

10. Sutvāna pañcasīlāni Buddhuppādañ¹ ca dullabhaṇṇaṇ
ubbejjātā, surānā tuṭṭhahaṭṭhā āsiṇṇu to.²
 11. Dvenavuto ito kappe yaṇ nimittaṇ viyākaraṇiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi vyākaraṇāy³ idaṇ phalaṇ.
 12. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 13. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 14. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Nimittavyākaraṇiyo th. i. g. a-ti.
Nimittavyākaraṇiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Sālapupphī ca yo thero⁴ Pūjā Nibbāpako pi ca
Setudo Tālavanṭi ca Avaṭaṇ-Labuja-ppado⁵
Pilakkhu⁶ Paṭibhānī ca Veyyakaraṇako diḷo
dvesatañ o' eva gāthāyo gaṇitāyo vibhāvīhi.⁷
Sālapupphiyavaggo sattacattāriso.⁸

XLVIII

[468. Naḷamāliya.]

1. Suvaṇṇavaṇṇaṇ sambuddhaṇ ahuṭinaṇ paṭiggahaṇ
pavanaggena gacchantaṇ addasaṇ lokaṇāyakaṇ.
 2. *Naḷamālaṇ gaheṭvāna nikkhamanto⁹ va tāvade
tatth' addasāsīṇ sambuddhaṇ oghatiṇṇaṇ anāsaṇaṇ.
 3. Pasannacitto sumano naḷamālaṇ upūjayaṇ
dakkhiṇeyyaṇ mahāvīraṇ sabbalokānukampakaṇ.*
 4. Ekatiṇse ito kappe yaṇ puppham abhiropayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
 5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Naḷamāliyo thero i. g. a-ti.
Naḷamāliyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. buddhapādañ.

² G. ahaṇṇu; S¹ S² ahigṇu.

³ G. vyākaraṇass'.

⁴ S² Sālapupphiyothero.

⁵ G. Labujampado.

⁶ G. Milakkhu.

⁷ G. °vīhi.

⁸ G. °cattārisamo; S¹ cattārisatīmo.

⁹ G. nikkhanto.

[469. *Maṇipūjaka*.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbaclhammāna pārāgū
vivekakāmo sambuddho gacchate anilāñjase.¹
2. Avidūre Himavato² mahājātassaro ahū³
tattha me bhavaṇaṇ ṇsi puññakammēna *saṇ*⁴ utaṇ.
3. Bhavanā abhinikkhamma addasaṇ lokanāyakaṇ
indivaraṇ va jalitam ādittaṇ va hutāsanaṇ.
4. Vicinaṇ nāddasaṇ pupphaṇ pūjayissaṇ ti nāyakaṇ
Sakaṇ cittaṇ pasādetvā avandiṇ⁵ satthuno ahaṇ.
5. Mama sīse maṇiṇ⁶ gyaḥa pūjayaṇ lokanāyakaṇ
imāya maṇipūjāya vipāko *hotu bhadda*⁷ko.
6. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṇ paṭiggaḥo
antalikkho thito satthā imā gāthā abhāsatha :
7. ' So teijjhatu saṅkappo labhassu vipulaṇ sulhaṇ
imāya maṇipūjāya anubhohi⁸ mahāyasaṇ.'
8. Idaṇ *vatvāna*⁹ bhagavā jalaḷuttamanāma¹⁰ko⁷
agamāsi Buddhasaṇṭṭho yattha¹¹ cittaṇ paṇḍitaṇ.
9. Saṇṭhikappāni devinda devaraḷḷam akārayiṇ
anekasatakkhattuṇ ca cakkavatti¹² aho¹³ ahaṇ.
10. Pubbakammaṇ sarantassa devabhūtaṇ me sato
maṇi nibbattate mayhaṇ ālokakaraṇo¹⁰ mama.
11. Chalaṇsītisaḥassāni nariyo me pariggahā
vicittavattābharaṇā āmuttamanikaṇḍalā
12. Alārapamhā hasulā¹¹ susoṇṇā tanumajjhima
parivārenti maṇ niccaṇ maṇipūjāy' idaṇ phalaṇ.
13. Sovannamayā maṇimayā lohitaṇkamayā tathā
bhaṇḍā katakatā bhonti¹² yadicchāya pilandhanā.
14. Kūṭāgārā guhā rammaṇ sayanaṇ ca mahārahaṇ
mama saṅkappam aṇṇāya nibbattanti yadicchakaṇ.
15. Lābhā tesāṇ suladdhaṇ va ye labhanti upassutiṇ
puññakkhettaṇ manussānam osadhaṇ saḷḷapāṇinaṇ.

¹ G. anilāñjase.² S² Himavantaṇ.³ G. ahu.⁴ G. S² avandi.⁵ S¹ S² sīsa°.⁶ S¹ ānubhāvaṇ; S² ānubhosi.⁷ S¹ °nāyako.⁸ S¹ yassa.⁹ G. cakkavatti.¹⁰ S¹ S² °karaṇe.¹¹ G. ālāyasamhā pāsulā.¹² S¹ honti; G. bhaṇḍa kathā parikatā.

16. Mayham pi sukataṇ kammaṇ yo 'haṇ addakkhi¹ nāyakaṇ
vinipātā pamutto 'mhi patto ca acaḷaṇ padaṇ.
17. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattaṇ atha mānusaṇ
samantā sattaratanā² āloko hoti³ me sadā.
18. Tāy' eva maṇipūjāya anubhotvāna sampadā
ñānāloko mayā diṭṭho patto 'mhi acaḷaṇ padaṇ.
19. Satasaḥasse ito kappe yaṇ maṇim abhipūjayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi maṇipūjāy' idaṇ phalaṇ.
20. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
21. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
22. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Maṇipūjako thero i. g. a-ti.
Maṇipūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[470. Ukkāsatiḷa.]

1. Kosiko nāma bhagavā Cittakūṭe vasi tadā
jhāyi jhānarato Buddho vivekābhirato muni.
2. Ajjhogahetvā Himavantaṇ nāriganapurakkhato
addasaṇ Kosikaṇ Buddhaṇ puṇṇamāse va candimaṇ.
3. Ukkāsate⁴ gahetvāna parivāres' ahaṇ tadā
sattarattindivaṇ ṭhatvā aṭṭhamena⁵ agacch⁶ ahaṇ.
4. *Vuṭṭhi*taṇ Kosikaṇ Buddhaṇ sayambhuṇ apurājitaṇ
pasannacitto vandivā ekaṇ bhikkhaṇ adās' ahaṇ.
5. Tena kammena dipadindaṇ lokaṇetṭhaṇ narāsabhaṇ
uppajjiṇ Tusite kāye ekabhikkhass' idaṇ phalaṇ.
6. Divasaṇ c' eva rattiṇ ca āloko hoti me sadā
samantā yojanasataṇ obhāseṇa pharām' ahaṇ.
7. Pañcapaññāsakappamhi cakkavatti ahoṇ' ahaṇ
cāturato vijitā⁷*vī* jambusaṇḍassa issaro.
8. Tadā me nagaraṇ āsi iddhaṇ phitaṇ⁷ sunimmitaṇ
tiṇṣayojana-āyāmaṇ vitthāreṇa ca vīseti.
9. Sobhanaṇ nāma nagaraṇ Vissakammena⁸ māpitaṇ
dasasaddāvivittan taṇ samatālasamāhitaṇ.

¹ G. adakkhiṇ.² S² rattaratanā.³ S² homi.⁴ S¹ ukkāsane. ⁵ G. anattṭhamena gacch' ahaṇ.⁶ S² agacch'.⁷ G. iddhiphitaṇ; S¹ S² °pītaṇ.⁸ G. Vissu°.

[473. *Kusaṭṭhakudāyaka.*]

1. Kassapassa bhagavato brāhmaṇassa vusīmato
pasannacitto sumano kusaṭṭhakam adās' ahaṇṇ.
2. Imasmiṇ yeva kappasmiṇ kusaṭṭhakam adās' ahaṇṇ
duggatiṇ nābhijānāmi kusaṭṭhakass' idaṇ phalaṇṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Kusaṭṭhakadāyako th. i. g. a-ti.
Kusaṭṭhadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[474. *Giripunnāgiya.*]

1. Sobhito nāma sambuddho Uttakūṭe vasi tadā
gahetvā giripunnāgaṇ sayambhum abhipūjayiṇṇ
2. Catunavute ito kappe yaṇ Buddham abhipūjayiṇṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Giripunnāgiyo thero i. g. a-ti.
Giripunnāgiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[475. *Vallikaraphaladāyaka.*]

1. Sumano nāma sambuddho Takkarāya¹ vasi tadā
vallikaraphalaṇ gayha sayambhuṣsa adās' ahaṇṇ.
2. Ēkatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vallikaraphaladāyako th. i. g. a-ti.
Vallikaraphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S¹ Takkarāyaṇ.

[476. *Pānadhidāyaka*.]

1. Anomadassī bhagavā lokajettho narāsabho
divāvihārā nikkhamma pathamā āruhi cakkhumā.
2. Pānadhiṇ¹ sukataṇ gayha addhānaṇ paṭipajj' ahaṇ
tatth' addasāsiṇ sambuddhaṇ pattikañ cārudassanaṇ.
3. Sakaṇ cittaṇ pasādetvā niharitvāna pānadhiṇ²
pādamūle ṭhapetvāna idaṇ vacanam abraviṇ:
4. Abhirūha mahāvīra sugat-inda vināyaka
ito phalaṇ labhissāmi³ yo me attho samijjhatu.
5. Anomadassī bhagavā lokajettho narāsabho
pānadhiṇ⁴ abhirūhitvā imaṇ vacanam abravi:
6. Yo pānadhiṇ me adadā pasanno sehi pāṇi⁵
tam ahaṇ kittayissāmi; suṇoṭha mama bhāsato:
7. Buddhassa giram aññāya sabbe devā samāgatā
udaggacittā sumanā vedajūtā katañjali.
8. Pānadhiṇaṇ padānena⁶ sukhito 'yaṇ bhavissati
pañcapaññāsakkhattuñ ca devarajjaṇ karissati.
9. Sahassakkhattuṇ rājā ca cakkavattī bhavissati
padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ.
10. Aparimeyye ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
11. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsava pariññāya nibbāyissat' anāsavo.
12. Devaloke manusse vā nibbattissati puññavā
devayānapaṭibhāgaṇ yānaṇ paṭilabhissati.
13. Pāsādā sivikā mayhaṇ hatthino samalaṅkatā
rathā c' ājañña-saṇyuttā sadā pātubhavantī me.
14. Agārā nikkhamanto pi rathena nikkhamām' ahaṇ
kesesu chijjamānesu arahattam apāpuṇiṇ.
15. Lābhā mayhaṇ suladdham me vāṇijjaṇ suppayojitaṇ
datvāna pānadhiṇ⁴ ekaṇ patto 'mhi acalaṇ padaṇ.
16. Aparimeyy' ito kappe yaṇ pānadhiṇ⁴ adās' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi pānadhissa idaṇ phalaṇ.

¹ G. pānadiṇ; S² pānayiṇ.³ G. labhāmi.⁵ G. pāṇihi.² G. pānadi; S¹ pānadhiṇ; S² pānayiṇ.⁴ G. pānadiṇ.⁶ S¹ S² padhānena.

17. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 18. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 19. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Pānadhidāyako¹ thero i. g. a-ti.
Pānadhidāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[477. *Pulinacaṅkamiya.*]

1. Migaluddo pure āsiṇ araṇṇe kānane ahaṇ
yātamigaṇ gavesanto caṅkamaṇ addasaṇ ahaṇ.
 2. Uccaṇṇapulinaṇ² gayha caṅkame okiriṇ ahaṇ
pasannacitto sumano sugatassa sirīmato.
 3. Ekatiṇse ito kappe pulinaṇ okiriṇ ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi pulinassa idaṇ phalaṇ.
 4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Pulinacaṅkamiyo th. i. g. a-ti.
Pulinacaṅkamyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Nalamāli Maṇḍado Ukkāsatika Vijaṇī
Kunmāso ca Kusattho ca Giripunnāgiyo pi ca
Vallinkaro Pānadhido aṭha Pulinacaṅkamo³
gāthāyo pañcanavuti gaṇitāyo vibhāvīhi.
Nalamālivaggo aṭṭhacattāliso.⁴

XLIX

[478. *Paṇsukūlasaṇṇika.*]

1. Tisso nāmāsi bhagavā syambhū aggapuggalo
paṇsukūlaṇ ṭhapetvāna vihāraṇ pāvisi jino.
2. Tiyaṇṭaṇ⁵ dhanuṇ ādāya akkhitto yamaṇiṇ⁶ ahaṇ
maṇḍalaggaṇ gaṇetvāna kānanaṇ pāvisiṇ ahaṇ.

¹ (4. Pānadi°.

² S° caṅkamiṇ.

³ G. tiṇataṇ; S¹ tiṇṇaṇ.

⁴ G. uccaṇṇa°.

⁵ (4. °cattālissamo.

⁶ G. yamaṇi; S¹ samali.

3. Tatth' addasaṇ paṇsukūlaṇ dumagge laggitaṇ tadā
cāpaṇ tatth'¹ eva nikkhippa sire katvāna añjaliṇ.
4. Pasannacitto sumano vipulāya ca pītiyā
Buddhasetthaṇ saritvāna paṇsukūlaṇ avandi 'haṇ
duggatiṇ nābhijānāmi vandanāya idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . . ,
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Paṇsukūlasaṇṇako th. 1. g. a-ti.
Paṇsukūlasaṇṇakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[479. *Buddhasaṇṇaka*.]

1. Ajjhāyako mantadharo tinpaṇ vedānapāragū²
lakkhaṇe *itihāse ca sanighaṇḍu-sa*keṭubhe.
2. Nadīsotapaṭibhāgā sissā āyanti me tadā
tesāhaṇ mante³ vācemi rattindivam atandito.
3. Siddhattho nāma sambuddho loke uppajji tāvade
tam andhakāraṇ nāsetvā ñāṇālokaṇ⁴ pavattayi.
4. Mama aññataro sisso sissānaṇ so kathesi me
sutvāna te etam atthaṇ ārocesuṇ maman tadā:
5. "Buddho loke samuppanno sabbaññū lokanāyako
tassānuvattati jano lābho amhaṇ na hessati."⁵
6. Adhiccuppattikā Buddhā cakkhumanto mahāyasa
yannūnāhaṇ Buddhasetthaṇ passeyyaṇ lokanāyakaṇ.
7. Ajinam me gahetvāna vākaṇṇaṇ kamaṇḍaluṇ
assamā abhinikkhamma sisse āmantayiṇ ahaṇ.
8. Odumbarakapupphaṇ va candamhi sasakaṇ yathā
vāyasānaṇ yathā khīraṇ dullabhaṇ lokanāyakaṇ.
9. Buddho lokamhi uppanno manussattam pi dullabhaṇ
ubhosu vijjamānesu savanañ ca sudullabhaṇ.
10. Buddho loke samuppanno cakkhuṇ lacchāma no bhavaṇ⁶
etha⁷ sabbe gamissāma saṃmāsambuddhasantikaṇ.⁸

¹ G. tath'.³ G. mantāṇ.⁵ G. vijjati.⁷ G. ettha.² G. vedānaṇ^o.⁴ G. ñāṇaṇ lokaṇ.⁶ G. lacchamāno bhavaṇ.⁸ G. ^osantike.

11. Kamāṇḍaluddharā sabbe kharājinanivāsino
Je jataḥbhārabharitā¹ nikkhamuṇṇ pavanā tadā.
12. Yugamattaṇṇ pekkhamānā utthamattthaṇṇ gavesino
āyanti nāgapotā va² asambhitā va kesari.
13. Appabhāsā alilatā³ nīpakā santavuttino
uñchāya caramānā te Buddhasettthaṇṇ upāgamuṇṇ.
14. Diyaḍḍhayaṇṇ⁴ sese vyādhī me udapajjatha⁵
Buddhasettthaṇṇ saritvāna tattha kālakato⁶ ahaṇṇ.
15. Uatunavute ito kappe yaṇṇ saññam alabhiṇṇ tadā
duggatiṇṇ nābhijānāmi buddhasaññāy' idaṇṇ phalaṇṇ.
16. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
17. Sāgataṇṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
18. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇṇ sudam āyasmā Buddhasaññako thero i. g. a-ti.
Buddhasaññakattherassa apadānaṇṇ samattaṇṇ.

[480. *Bhisadāyaka.*]

1. Ogayhāhaṇṇ pokkharāṇṇ nānākuñjarasevitaṇṇ
uddharāmi bhisāṇṇ tattha ghāsahetu⁷ ahaṇṇ tadā.
2. Bhagavā ca tamhi samaye Padumuttara^{*}savhaya
rattam^{*}baradharo Buddho gacchati anilāñjase.⁸
3. Dhunanto⁹ paṇṇsukūlāni saddam assos' ahaṇṇ tadā
uddhaṇṇ nijjhāyamāno¹⁰ 'haṇṇ addasaṇṇ lokanāyakaṇṇ.
4. Tatth' eva tthitako santo āyāciṇṇ¹¹ lokanāyakaṇṇ
*madhu bhisehi savati khirasa^{*}ppi mulālibhi
paṭigaṇḥātu me Buddho anukampāya cakkhumā.
5. Tato kāruniko satthā orohitvā mahāyaso
patigaṇḥi mamaṇṇ bhikkhaṇṇ anukampāya cakkhumā.
6. Patiggahetvā¹² sambuddho akā me anumodanaṇṇ:
'Sukhī hohi mahāpuñña¹³ gati tuyhaṇṇ samijjhātu
iminā bhisadānena labhassu vipulaṇṇ sukhaṇṇ.'

¹ G. bhejajābhāre°.² G. nāgabotā tāva³ S² salilatā.⁴ G. diḥh°.⁵ G. S¹ upapajjatha.⁶ G. kalaṇkato.⁷ G. S¹ vāsahetu.⁸ G. anilāñjuse.⁹ S² dhunato.¹⁰ G. uddhaṇṇ nijjhāyamāno; S¹ ubbaṇṇ°.¹¹ S² adhāra.¹² [mahāpuñña: S¹ S² °puññaṇṇ.

7. Idaṇ vatvāna sambuddho jalajuttamanāmakō
bhikkham ādāya sambuddho ambarena gami jino.
8. Tato bhisāṇ gahe tvāna āgacchiṇ¹ maina assamaṇ
bhisāṇ rukke lagetvāna² mama dānaṇ anussariṇ.
9. Mahāvāto vuṭṭhahitvā sañjālesi vanaṇ tadā
ākāso abhinādittha³ asaniyā phalantiyā.
10. Tato me asanipāto matthake nipatī tadā
so haṇ nisinnako santo tattha kālakato⁴ ahaṇ.
11. Puññakammena saṇyutto Tusitaṇ upapajj' ahaṇ
kalebaraṇ⁵ me patitaṇ devaloke ramāni' ahaṇ.
12. Chālāsītisa hassāni nāriyo samalaūkatā
sāyapātaṇ⁶ upaṭṭhanti bhisadānass' idaṇ phalaṇ.
13. Manussayoniṇ āgantvā sukhito hom' ahaṇ tadā
bhoge me ūnatā n' atthi bhisadānass' idaṇ phalaṇ.
14. Anukampitattā⁷ tena devadevena tādinā
sabbāsavā parikkhīnā⁸ n' atthi dāni punabbhavo
15. Satesahassee ito kappe yaṇ bhikkham adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi bhisadānass' idaṇ phalaṇ.
16. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
17. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
18. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
[tthaṇ sudaṇ āyasmā Bhisadāyako thero i. g. a-ti.
Bhisadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[481. *Ñāṇatthuvika.*]

1. Dakkhiṇe Himavantassa sukato assamo mama
uttamatthaṇ gavesanto vasāmi pavane tadā.
2. Lābhālābhena santuṭṭho mūlena ca phalena ca
anomasanto cariyaṇ⁹ vasāmi ekato ahaṇ.
3. Sumedho nāma sambuddho loke uppajji tāvade
catusaccaṇ pakāseti uddharanto mahājanaṇ.
4. Nāhaṇ suṇomi¹⁰ sambuddhaṇ na pi me koci sāsati¹¹
atthavasse utikkante assosiṇ lokanāyakaṇ.

¹ G. agañchiṇ.

² G. laggitvāna.

³ G. S¹ abhinādittha.

⁴ G. kalaṇkato.

⁵ G. kalevaraṇ.

⁶ S¹ sāyaṇ pātaṇ.

⁷ G. "kampikato; S¹ "kampitato.

⁸ G. S¹ sabbāsavaparikkhīṇo.

⁹ G. acariṇ; S¹ S² acariyaṇ.

¹⁰ S² suṇāmi.

¹¹ S¹ sāsati.

20. Devabhūto manusso vā puññakammasamāhito
anūnamatasāṅkappo¹ tikkhapāṇño bhavissati
21. Tiṇṣakappasahassamhi Okkākakulasambhavo.
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
22. Agārā abhinikkhamma pabbajjissati 'kiñcano
jātiyā sattavassena arahattaṇ phussissati.²
23. Yato sarāmi attānaṇ yato patto 'mhi sūsaṇaṇ
etth' antare na jānāmi cetanaṇ amanoramaṇ.³
24. Saṇṣarivā bhava sabbe sampat' anubhaviṇ⁴ ahaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi phalaṇ ṇāṇassa thomane.
25. Tivaggi⁵ nibbutā mayhaṇ bhavā sabbe samūhatā
sabbāsavaparikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
26. Tiṇṣakappasahassāni yaṇ ṇāṇaṇ abhithom' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi phalaṇ ṇāṇassa thomane.
27. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
28. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ñāṇatthavīko thero i. g. a-ti.
Ñāṇatthavīkattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[482. *Candanamālīya.*]

1. Pañcakāmaguṇe hitvā piyarūpe manorame
asītikoṭiyo hitvā pabbajjīṇ anagāriyaṇ.
2. Pabbajjivāna kāyena pāpakamunaṇ vivajjayiṇ⁶
vacīduccaritaṇ hitvā nadīkūle vasāmi' ahaṇ.
3. Ekakammaṇ vihāraṇ taṇ Buddhasettho upāgami
nāhaṇ jānāmi Buddho ti akāsiṇ paṭisantharaṇ.⁷
4. Karitvā paṭisanthāraṇ nāmagottaṇ apucch' ahaṇ:
devatā nu 'si gandhabbo uda⁸ Sakko Purindado ?
5. Ko vā tvaṇ kassa vā putto mahābrahmā idhāgato
virocesi⁹ disā sabbā udayaṇ suriyo¹⁰ yathā.

¹ G. anumanasaukappo.³ G. manorammaṇ.⁵ G. S¹ tīdhaggi.⁷ G. °sandhāraṇ.⁹ S² virocasi.² (t. phussissati.³ S² °anubhaviṇ; S¹ °anubhavi.⁶ G. S¹ vivajjayi.⁸ All MSS. read adu.¹⁰ G. udayasuriyo.

6. Sahassarāṇi cakkāni pāde dissanti mārisa
ko va tvaṇ kassa vā putto kathaṇ jānemu taṇ mayaṇ ?
nāmagottaṇ pavedchi saṇsayāṇ apanchi nic !
7. ' N' amhi devo na gandhabbo n' amhi Sakko Purindado
brahmā bhāvo ca me n' atthi etesaṇ uttamo ahaṇ
8. Atīto visayaṇ tesaṇ dālayiṇ kāmabandhanaṇ
sabbe kilese jhāpetvā patto sambodhim uttamaṇ.'
9. Tassa vācaṇ suṇitvāhaṇ imaṇ¹ vacanam abravīṇ²:
yadi Buddho 'si sabbaññū nisīda tvaṇ mahāmune
tam ahaṇ pūjayissāmi dukkhassa' antakaro³ tvaṇ.
10. Pattharivā 'jinaṇ cammaṇ⁴ adāsiṇ⁵ satthuno ahaṇ
nisīdi tattha bhagavā sīho va girigabbhare.
11. Khippaṇ pabbatam āruya ambassa phalam aggahiṇ⁶
sālakalyāṇikaṇ pupphaṇ candanaṇ ca mahārahaṇ.
12. Khippaṇ paggayha taṇ sabbaṇ upesiṇ⁷ lokanāyakaṇ
phalaṇ Buddhassa datvāna sālapupphaṇ apūjayiṇ.
13. Candanaṇ anulimpitvā avandi satthuno ahaṇ
pasannacitto sumano vipulāya ca pītiyā.
14. Ajinaṇhi nisīditvā Sumedho lokanāyako
mama kammaṇ pakittesi hāsayanto⁸ mamaṇ tadā:
15. ' Iminā phaladānena gandhamālehi cūbhayaṇ
pañcaviṣakappasate⁹ devaloke ramissati
anūnamanasaṇkappo Vasavatti¹⁰ bhavissati.
16. Chabbisatikappasate manussattaṇ gamissati
bhavissati¹¹ cakkavatti cāturato mahiddhiko.
17. Vēbhāraṇ¹² nāma nagaṇaṇ *Vissakammena¹³ māpitaṇ*
hessati sabbasovaṇṇaṇ nānāratanaḥhūsitāṇ.
18. Eten' eva upāyena saṇsarissati¹⁴ yoniso
sabbattha sukhito hutvā devatte atha mānuse
pacchime bhava sampatte brahmabandhu bhavissati.
19. Agārā abhinikkhamma anāgārī bhavissati
aviññattipaccayo hutvā nibbāyissat' anāsavo.'

¹ G. idaṇ.³ S² antaṇkaro.⁵ G. adāsi.⁷ G. upotvā.¹⁰ G. Vasavattiṇ.¹² S¹ Vēhāraṇ.² G. abravī; S¹ abravī.⁴ G. 'jinacammaṇ.⁶ S¹ G. aggahi.⁸ S¹ bhāsayanto.⁹ S¹ pañcaviṣati°.¹¹ S² bhavissasi.¹³ S¹ Visu°.¹⁴ S² saṇsarissasi.

20. Idaṇ vatvāna sambuddho Sumedho lokanāyako
mama nijjhāyamānassa pakkāmi anilañjase.
21. Tusitāto cavitvāna nibbattiṇ¹ mātukucchiyaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi yamhi gabbhe vasām' ahaṇ.
22. Mātukucchigate mayhaṇ annapānaṇ² ca bhojanaṇ
mātuyā mama chandena nibbattati³ yadicchakaṇ.
23. Jātiyā pañcavassena pabbajiṇ⁴ anagāriyaṇ
oropitaṃhi kesamhi arahattaṇ apāpuṇiṇ.
24. Pubbakammaṇ gavesanto orena nāddasaṇ ahaṇ
tiṇsakappasahassamhi mama kammaṇ anussariṇ.⁵
25. Namo te purisājañña ! Namo te purisuttama !
tava sāsanaṃ āgamina patto 'mhi acalam padaṇ.
26. Tiṇsakappasahassamhi yam Buddham abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
27. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
28. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Candanamāliyo thero i. g. a-ti.
Candanamāliyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[483. *Dhātupūjaka.*]

1. Nibbuta lokanāthamhi Siddhatthe lokanāyake
mama ñāti⁶ samānctvā dhātupūjaṇ akās' ahaṇ
2. Catunavute ito kappe yaṇ dhātuṇ abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi dhātupūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Dhātupūjako thero i. g. a-ti.
Dhātupūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S² G. nibbatti.³ S² nibbatti.⁵ G. anussari.² G. S¹ annaṇ°.⁴ G. pabbajjaṇ; S¹ pabbaji.⁶ G. S² ñātiṇ; S¹ jāti.

[484. Puṇinuppāduku.]

1. *Pabbate Himavantaṃhi Devalo¹ nāma tāpasō
tatttha me caṅkamo* āsi amānussikamūpito.²
2. Jatābhārena bharito kamaṇḍaludharo tadā
uttamatthaṇ gavesanto pavanā abhinikkhamiṇ.³
3. Cullāsītisahassāni *sissā mayhaṇ upaṭṭhaluṇ
sakakammāni pasutā vasanti pavane tadā.
4. Assamā* abhinikkhamma akaṇ pulinacetiyaṇ⁴
nānāpupphaṇ samānetvā taṇ cetiyam apūjayiṇ.
5. Tatttha cittaṇ pasādetvā assamaṇ pavisām⁵ ahaṇ
sabbe sissā samāgantvā⁶ etam atthaṇ pucchiṇsu maṇ.⁷
6. Puṇina kato thūpo yaṇ tvaṇ *devam namassasi
mayā pi ñā*tum icchāma puṭṭho ācikkha 'me⁸ tvaṇ.
7. Niddiṭṭhā no mantapade⁹ cakkhumanto mahāyasa
te kho ahaṇ namassāmi Buddhasaṭṭhamahāyase.
8. Kidisā te mahāvira sabbāññū lokanāyaka
kathaṇ vaṇṇākaṇ sūlā kiḍisā te mahāyasa ?
9. Battisalakkaṇā Buddhā cattārisaddijāpi¹⁰ ca
nettā go-pamukhā¹¹ tesā jīṇṇukaphalasannibhā.¹²
10. Gacchamānā ca te Buddhā yugamattaṇ ca pekkhare
na tesā jānu nadati sandhisaddo na suyyati.¹³
11. Gacchamānā ca sugatā uddharantā va gacchare
paṭhamaṇ dakkhiṇaṇ pādaṇ; Buddhānaṇ esa dhammatā.
12. Asambhitā ca te Buddhā migarājā va kesarī
nev' ukkaṇsenti¹⁴ attānaṇ no ca vambhenti¹⁵ pāṇinaṇ.¹⁶
13. Mānāvamānato muttā samā sabbesu pāṇisu¹⁷
anattukkaṇsakā Buddhā, Buddhānaṇ esa dhammatā.
14. Uppajjantā ca sambuddhā ālokaṇ dassayanti te
chabbikāraṇ¹⁸ pakampenti kevalaṇ vasudhaṇ imaṇ.

¹ G. Devilo.² G. amānussī°; S¹ amānussita°.³ S¹ °khami; S² °nikkhamāṇ.⁴ G. pulina°.⁵ G. pūvisiṇ; S² paṭisām'.⁶ S² samānetvā.⁷ S² apucch' ahaṇ.⁸ S¹ ācikkh' ime.⁹ S¹ niddiṭṭhina°; S² tiṭṭhāno; G. niddiṭṭhā nā.¹⁰ G. S¹ cattāḷhadvijāpi.¹¹ G. go padumā; S¹ pamukhaṇ.¹² S² jīṇṇuka°.¹³ G. sūssati; S¹ suyyati.¹⁴ S¹ neo°.¹⁵ G. vambhenti; S² camhanti.¹⁶ S¹ pāṇino; G. pāṇine.¹⁷ G. māṇisu.¹⁸ C. S¹ aṭṭhikāraṇ.

[484. *Pulīnuppādaka.*]

1. *Pabbate Himavantamhi Devalo¹ nāma tāpaso
tatttha me caṅkamo* āsi amānussikamāpito.²
2. Jaṭābhārena bharito kamaṇḍaludharo tadā
uttamatthaṇ gavesanto pavanā abhinikkhamiṇ.³
3. Cullāsītisahasāni *sissā mayhaṇ upaṭṭhahūṇ
sakakammāni pasutā vasanti pavane tadā.
4. Assamā* abhinikkhamma akaṇ pulinacetiyaṇ⁴
nānāpupphaṇ samānetvā taṇ cetiyam apūjayaṇ.
5. Tattha cittaṇ pasādetvā assamaṇ pavisām⁵ ahaṇ
saḥhe sissā samāgantvā⁶ etam atthaṇ pucchisū maṇ.⁷
6. Pulīnena kato thūpo yaṇ tvaṇ *devam namassasi
mayaṇ pi ūā*tum icchāma puṭṭho ācikkha 'me⁸ tuvaṇ.
7. Niddiṭṭhā no mantapade⁹ cakkhumanto mahāyasā
te kho ahaṇ namassāmi Buddhasetṭhamahāyase.
8. Kīdisā te mahāvīrā sabbāññū lokanāyaka
kathaṇ vaṇṇakathaṇ sīlā kīdisā te mahāyasā ?
9. Battiṇsalakkhaṇā Buddhā cattārisaddijāpi¹⁰ ca
nettā go-pamukhā¹¹ tesāṇ jīṇṇjukaphalasannibhā.¹²
10. Gacchamānā ca te Buddhā yugamattaṇ ca pekkhare
na tesāṇ jānu nadati sandhisaddo na suyyati.¹³
11. Gacchamānā ca sugatā uddharantā va gacchare
paṭhamaṇ dakkhiṇaṇ pādaṇ; Buddhāṇaṇ esa dhammatā.
12. Asambhitā ca te Buddhā migarājā va kesarī
nev' ukkaṇṇenti¹⁴ attānaṇ no ca vambhenti¹⁵ pāṇinaṇ.¹⁶
13. Mānāvamānato muttā samā sabbesu pāṇisu¹⁷
anattukkaṇṇasakā Buddhā, Buddhāṇaṇ esa dhammatā.
14. Uppajjantā ca sambuddhā ālokaṇ dassayanti te
chabbikāraṇ¹⁸ pakampenti kevalaṇ vasudhaṇ imaṇ.

¹ G. L'evilo.² G. amānussit°; S¹ amānussita°.³ S¹ °khami; S² °nikkhamajaṇ.⁴ G. pulīna°.⁵ G. pāvīsij; S² pātīsām'.⁶ S² samānetvā.⁷ S² apucchi' ahaṇ.⁸ S¹ ācikkh' ime.⁹ S¹ niddiṭṭhinā°; S² tiṭṭhāno; G. niddiṭṭhā nā.¹⁰ G. S¹ catṭārisadvijāpi.¹¹ G. go padumā; S¹ pamukhaṇ.¹² S² jīṇṇukā°.¹³ G. sussati; S¹ sūyati.¹⁴ S¹ nec'°.¹⁵ G. vambhenti; S² camhanti.¹⁶ S¹ pāṇino; G. pāṇine.¹⁷ G. māṇisa.¹⁸ G. S¹ aṭṭhikāraṇ.

15. Passanti nirayaṇ c' etc nibbāti nirayo tadā
pavassati mahāmegho, Buddhānaṇ esa dhammatā.
16. Edisā te mahānāgā atulyā¹ ca² mahāyasa
vaṇṇato anatikkantā³ appameyyā Tathāgatā.
17. Anumodiṇsu me vākyāṇ sabbe sissā sagāravā
tathā va⁴ paṭipajjiṇsu yathāsatti yathābalaṇ.
18. Paṭipūjenti pulinaṇ sakakammābhilāsino⁵
saddahantā mamaṇ vākyāṇ Buddhattaggatānānasā.
19. Tadā cavitvā Tusitā devaputto mahāyaso
uppajji mātukucchiṇṇaṇ dasasahasā pakampatha.
20. Assamussāvidūraṇhi caṇḍikamaṇhi titho ahaṇ
sabbe sissā samāgantvā āgaṇḍhuṇ⁶ mama santikaṇ.
21. 'Usabho va mahi nadati nigarājū va kuṇḍjati⁷
suṇṇumāro va saddati; kiṇ vipūko bhavissati ?'
22. Yaṇ pakittemi⁸ sambuddhaṇ sikatā-thūpasantike
so dāni bhagavā satthā mātukucchiṇṇaṇ upāgami.
23. Tesāṇ dhammakathaṇ katvā kittayitvā mahāmuniṇ
uyyojetvā sake sisse pallaṇkaṇ ābhūjiṇ ahaṇ.
24. Balaṇ ca vata me khīṇaṇ vyādhiṇ paramena⁹ ahaṇ
Buddhaseṭṭhaṇ saritvāna tattha kālakato ahaṇ
25. Sabbe sissā samāgantvā akaṇsu citakaṇ tadā
kalebaraṇ ca me gayha citakaṇ abhiropayaṇ.
26. Citakaṇ parivāretvā sise katvāna añjaliṇ
sokasallaparetā te vikkandiṇsu samāgatā.
27. Tesāṇ lālappamānānaṇ agamāsiṇ¹⁰ citan tadā
ahaṇ ācariyo tuyhaṇ¹¹ mā socittha¹² sumedhasā.
28. Sadatthe vāyameyyātha rattindivam atanditā
mā vo¹³ pamattā ahuttha khaṇo vo¹⁴ paṭipādito.
29. Sake sisse 'nusāsitvā¹⁵ devalokaṇ punāgamiṇ¹⁶
aṭṭhārasāhaṇ kappāni devaloke ramiṇ ahaṇ.

¹ S¹ atulā.² S¹ anutikkantā.³ G. 'ābhilābbhino.⁴ S² kuṇḍjati; G. kūjati.⁵ S² paramato 'ham; S¹ padumena¹⁰.⁶ S² agamāmi; S¹ agamāsi.⁷ S¹ S² socitta. ¹³ G. S¹ te.⁸ G. nasāsetvā; S² numāsitvā; S¹ nāsetvāna.⁹ S¹ G. te.¹⁰ S¹ ca.¹¹ G. āgaṇḍhuṇ.¹² S² pakittesi.¹⁴ G. S¹ tumhaṇ.¹⁵ G. te.¹⁶ S² 'gamaṇ.

30. Satānaṃ pañcakkhattuṃ ca cakkavattī ahaṃ ahaṃ
 anekasatakkhattuṃ ca cakkavattī ahaṃ ahaṃ
 anekasatakkhattuṃ ca devarajjam akārayiṃ
31. Avasesesu kappesu vokiṇṇo¹ saṃsariṃ ahaṃ
 duggatiṃ nābhijānāmi uppādassa² idaṃ phalaṃ.
32. Yathā komudike māse bahū pupphanti pādapā
 tath' evāhaṃ pi samaye pupphito 'mhi mahesino.³
33. Viriyaṃ me dhuraḍḍhorayaṃ yogakkhemādhivāhanaṃ
 nāgo va bandhanaṃ chetvā viharāmi anāsavo.
34. Satasahassee ito kappe yaṃ Buddham abhikittayaṃ
 duggatiṃ nābhijānāmi kittanāya idaṃ phalaṃ.
35. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
37. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṃ sudaṃ āyasmā Pulipuppādako⁴ therō i. g. a-ti.
 Pulipuppādakattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[485. *Taraṇiya.*]

1. Atthadassī tu bhagavā sayambhū lokanāyako
 Cīnatā⁵ nadiyā tīre upāgacchi⁶ Tathāgato.
2. Udaḁā abhinikkhamma kacchapo vārigocaro
 Buddhaṃ taritukāmo 'haṃ upesiṃ⁷ lokanāyakaṃ
3. Abhirūhatu maṃ Buddho Atthadassī mahāmuni
 ahaṃ taṃ tārāyissāmi dukkhass' antakaro⁸ tuvaṃ.
4. Mama saṃkappam aññāya Atthadassī mahāyaso
 ārohitvāna⁹ me piṭṭhiṃ atṭhāsi¹⁰ lokanāyako.
5. Yato sarāmi attānaṃ yato patto 'smi viññutaṃ
 sukhaṃ me tādisaṃ n' atthi yathā pādātale¹¹ muni.¹²
6. Uttaritvāna sambuddho Atthadassī mahāyaso
 nadi^{*}tiramhi t̥hatvāna imā gāthā abhā^{*}satha:

¹ G. vokiṇṇaṃ; S¹ vokiṇṇa. ² G. uppādāya. ³ S² mahesinā.

⁴ S¹ uppādāyako. ⁵ G. S¹ Vinatā.

⁶ S² upāgacchi. ⁷ G. S¹ upemi.

⁸ S² antakaro. ⁹ G. ārohitvāna.

¹⁰ S¹ atṭhāsi; G. atthārasi. ¹¹ G. pāthāle. ¹² G. mune.

7. Yāvatā vattato cittaṇ¹ kaṅkhāsotaṇ tarām² ahaṇ
ayaṇ hi³ kacchapo rājā tāreti mama puññavā.
8. Iminā Buddhatarapeṇa⁴ mettacittavatāya⁵ ca
aṭṭhārāse kappasate devaloke ramissati.
9. *Devalokā idhāgantvā* sukkamūlena codito
ekāsane nisīditvā kaṅkhāsotaṇ tarissati.
10. Yathāpi bhaddake khetto bījaṇ appam pi ropitaṇ
sammādhāre pavassante phalaṇ toseli kassa ke
11. Tath ev' idaṇ Buddhakhettaṇ saṇimāsambuddhadesitaṇ
sammādhāre pavecchante phalaṇ maṇ tosayissati.
12. Padhānaṇ pahitatto 'mhi upasanto nirūpadhī
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo.
13. Aṭṭhārāse kappasate yaṇ kamunā akariṇ taḍā
duggatiṇ nābhijānāmi taraṇāya idaṇ phalaṇ.
14. Kilesā . . . pe . . . pe . . . 'pe . . .
15. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
16. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Taraṇiyo thero i. g. a-ti.
Taraṇiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[486. *Dhammaruci.*]

1. Yadā Dipaṅkaro 'Buddho Sumedhaṇ vyākari⁶ jino:
'Aparimeyye ito kappe ayaṇ Buddho bhavissati.
2. Imassa janikā⁷ mātā Māyā nāma bhavissati
pitā Suddhodano nāma, ayaṇ hessati Gotamo.
3. Padhānaṇ padahitvāna katvā dukkarakārikaṇ
assatthamūle sambuddho bujjhissati mahāyaso.
4. Upatisso Kolito ca aggā hessanti sāvakā
Ānando nāma nāmena upaṭṭhissat' imaṇ jinaṇ.
5. Kheṇā Uppalavaṇṇā ca aggā hessanti sāvikā
Citto Ālavako c' eva aggā hessant' upāsakā
6. Khujjuttarā Nandamātā aggā hessant' upāsikā
bodhi imassa vīrassa assattho ti pavuccati.'

¹ S¹ mittāṇ.² S² hīrām'.³ S¹ G. ca.⁴ G. S¹ ratanena.⁵ S² °vasāya.⁶ G. vyākari.⁷ G. janitā.

7. Idaṇ sutvāna vacanaṇ asanassa¹ mahesino
ānuditā naramarū namassanti katañjali.
8. Tadāhaṇ mānava āsiṇ Megho nāma susikkhito
sutvā vyākaraṇaṇ soṭṭhaṇ Sumedhassa mahāmuno.
9. Saṇvissattho bhavitvāna Sunedhe karuṇāsaṇe
pabbajantañ ca taṇ viraṇ saḥ² eva³ anupabbajiṇ³
10. Saṇvuto pātimokkhasmiṇ indriyesu ca pañcassu
suddhājivo sato viro jinasāsanakārako.
11. Evaṇ viharamāno 'haṇ pāpamittena kenaci
niyojito anācāre sumaggā paridhaṇsito.
12. Vitakkavasago⁴ hutvā sāsanaṇo apakkamiṇ⁵
pacchā tena kunnittena payutto⁶ mātughātanaṇ
13. Akarim⁷ anantariyañ⁸ ca ghātayaṇ duṭṭhamānaso
tato cuto mahāvīciṇ upapanno sudāraṇaṇ.
14. Vinipātagato santo saṇsariṇ dukkhito ciraṇ
na puno addasaṇ viraṇ⁹ Sumedhaṇ narapuṇḡgavaṇ.
15. Asmiṇ kappe samuddamhi maccho āsiṇ timiṇḡgalo¹⁰
disvāhaṇ sāgare nāvaṇ gocarattham upāgamiṇ.
16. Disvā maṇ vāniṇā bhītā Buddhasetthāṇ anussaraṇ
Gotamo ti mahāghosaṇ sutvā tehi udīritaṇ
17. Pubbasaññaṇ saritvāna tato kālakato¹¹ ahaṇ.
Sāvattthiyaṇ kule ucce¹² jāto brāhmaṇajātiyā¹³
18. Āsiṇ Dhammaruci nāma sabbapāpajigucchako.¹⁴
disvāhaṇ lokapajjotaṇ jātiyā sattavassiko
19. Mahā-Jetavanaṇ gantvā pabbajiṇ anagāriyaṇ
upemi Buddhaṇ tikkhattuṇ rattiyaṇ divasassa ca
20. Disvā disvā muni¹⁵ āha ciraṇ Dhammaruciṇi maṇ
tato 'haṇ avacaṇ Buddhaṇ pubbakammaṇapabhāvitaṇ¹⁶.
21. Suciraṇ satapuññalakkaṇaṇ¹⁷
patipubbēna visuddhapaccayaṇ.

¹ S¹ G. assamassa; S² ayamassa.

³ S¹ anupabbaji.

⁵ S² avakkamiṇ; S¹ apañnamīṇ.

⁷ S¹ S² akarī.

⁹ G. dhiraṇ.

¹¹ G. kalaṇkato.

¹³ G. S¹ jātiyaṇ.

¹⁵ S² muniṇ.

² S¹ sahāya; G. sahā 'va.

⁴ G. °vasito; S¹ °vassiko.

⁶ S² paṇḍutto.

⁸ S¹ anantariyañ.

¹⁰ Cy. Tīpiṇḡgalo.

¹² G. S¹ iddhe.

¹⁴ S¹ S² sabbapāpadi°.

¹⁶ S² °pabbācayaṇ.

¹⁷ S¹ °lakkaṇe.

- Ahaṇ uja supekkaṇaṇ vata
 tava passāmi nirūpamaṇ viggahaṇ¹
 22. Suciraṇ vihatatamo² mayā³
 sucirakkhena⁴ nadī visositā
 Suciraṇ amalaṇ visodhitaṇ
 nayaṇaṇ ñāṇamayaṇ mahāmune
 23. Cirakālaṇ⁵ samāgato⁶ tayā⁷
 na vinaṭṭho⁸ punarantaraṇ⁹ ciraṇ¹⁰
 Punar ajjasamāgato tayā
 na hi nassanti katāni (otama.
 24. Kilosā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 25. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 26. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Dhammaruci¹¹ thero i. g. a-ti.
 Dhammaruciyaṭṭherassa apaḍānaṇ samattaṇ.

[487. *Sālaṃaṇḍapiya*.]

1. Ajjhogahetvā sālavanaṇ sukato assamo mama
 sālappuphehi sañchanno vasāmi pavane tadā.
2. Piyadassī ca bhagavā sayambhū aggapuggalo
 vivekakāmo sambuddho sālavanam upāgami.
3. Assamā abhinikkhamma pavanaṇ agamās' ahaṇ
 mūlaphalaṇ gavesanto *āhiṇḍāmi vane tadā.
4. Tatthā*ddasāsiṇ sambuddhaṇ Piyadassiṇ mahāyasaṇ
 sunisinnaṇ samāpannaṇ virocantaṇ mahāvane.
5. Catudaṇḍe ṭhapetvāna Buddhassa uparī ahaṇ
 — maṇḍapaṇ sukataṇ katvā sālappuphehi chādayiṇ*
6. Sattā*haṇ dhārayitvāna maṇḍapaṇ sālachāditāṇ
 tattha* cittaṇ pasādetvā Buddhasettṭhaṇ avandi 'haṇ.

¹ S¹ nirupamaggahaṇ. ² G. vihatattamo; S¹ vihatamo.

³ G. mayāpi corrected to tayā; Cy. mayā.

⁴ S² S¹ °rakkh' esā.

⁵ G. S¹ cirakāla.

⁶ G. samadhigato corrected to samāgato; S¹ samadhigato; Cy.
 °adhikato.

⁷ S² mayā.

⁸ S¹ pariniṭṭho; G. parinaṭṭho; Cy. avinaṭṭho.

⁹ G. S¹ punadantaraṇ.

¹⁰ S¹ Cy. omī.

¹¹ G. °rūci.

7. Bhagavā tanihi samaye vuṭṭhahitvā samādhino¹
yugamattaṃ pekkhamāno nisīdi purisuttamo.
8. Sāvako Varuṇo nāma Piyadassissa satthuno
vasāsatasahassemi upāgacchi² vināyakaṃ.
9. Piyadassī tu³ bhagavā lokajetṭho narāsabho
bhikkhusaṅghe nisīditvā sitaṃ pātukari⁴ jino.
10. Anuruddho upaṭṭhāko Piyadassissa satthuno
ekaṃsaṃ cīvaraṃ katvā apucchittha mahāmuniṃ:
11. 'Ko nu kho bhagavā hetu sitakammasa⁵ satthuno
kāraṇo vijjamānamhi satthā pātukaresi⁶ taṃ?'
12. Sattāhaṃ pupphachadanaṃ yo me dhāresi māṇavo
tassa kammaṃ saritvāna sitaṃ pātukariṃ ahaṃ.
13. Okāsāhaṃ na passāmi yaṃ taṃ puññaṃ vipaccati⁷
devaloke manusse vā okāso ca na sammati.
14. Devaloke vasantassa puñña-kammasamaṅgino
yāvataṃ parisā tassa sālaccchannā bhavissati.
15. Tattha dibbehi nacchohi gītehi vāditehi ca
ramissati tadā santo puñña-kammasamāhito.
16. Yāvataṃ parisā tassa gandhagandhī bhavissati
sālassa pupphavasso ca pavassissati tāvade.
17. Tato cuto yaṃ⁸ manujo mānusaṃ agamissati
idhāpi sālaccchadanaṃ sabbakālaṃ dhariyyati⁹
18. Idha naccaṃ ca gītaṃ ca samatālasamāhitaṃ
parivāressant' imaṃ niccaṃ Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ
19. Uggacchante ca suriye sālavassaṃ pavassati
puñña-kammena sanyuttaṃ vassate sabbakālikaṃ.
20. Aṭṭhārāse kappasate Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
21. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsava pariññāya nibbāyissat' anāsavo.
22. Dhammaṃ abhisamentassa sālaccchadanaṃ bhavissati
citake jhāyamānassa chadanaṃ tattha hessati
23. Vipākaṃ kittayitvāna Piyadassī mahāmuni
parisāya dhammaṃ desesi¹⁰ tappento dhammavutṭhiyā.

¹ S² samāyito; S¹ G. samādhito. ² S² upagacchi. ³ G. S¹ ca.

⁴ S² G. pātukari. ⁵ S² sitaṃ. ⁶ S¹ °karosi.

⁷ S² vipaccatha. ⁸ G. ya. ⁹ G. S¹ dhariyassati.

¹⁰ S¹ pariyaḍadhammaṃ sudeseti; G. parisāra^o; S² °deseti.

24. Tiṇṣakappāni devesu devarajjam akārayiṇ
saṭṭhiñ¹ ca catukkhattuñ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
25. Devalokā idhāgantvā labbhāmi vipulaṇ sukhaṇ
idhāpi sālacchadanaṇ maṇḍapassa idaṇ phalaṇ.
26. Ayaṇ pacchimako mayhaṇ carimo vattate bhavo
idhāpi sālacchadanaṇ hessati sabbakālīkaṇ.
27. Mahāmuniṇ tosayitvā Gotamaṇ Sakyapungavaṇ
patto 'mhi acalaṇ thānaṇ hitvā jayaparājayaṇ.
28. *Aṭṭhārase* kappasate yaṇ Buddham abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
29. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
30. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
31. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sālamaṇḍapiyo thero i. g. a-ti.
Sālamaṇḍapiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Paṇsukūla-Buddhasaṇṇī Bhisado² Nāṇakittako
Candani Dhātupūjī³ ca Pulipuppādako pi ca.
Tarapo⁴ Dhammaruciko Sālamaṇḍapiyo tathā
gāthā satāni dve honti ūnavīsatiṃeva ca.
Paṇsukūlavaggo ekūnapaññāso.⁵

L

[488. *Tiṇṇikāṇḍanipupphiya.*]

1. Kanikāraṇ va jotentaṇ⁶ nisinnaṇ pabbatantare
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ Vipassim lokanāyakaṇ.
2. Tiṇi kiṇḍhanipupphāni⁷ paggayha abhiropayaṇ
sambuddhaṇ abhipūjitvā gacchāmi dakkhiṇāṃmukho.
3. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpanidhihi ca
jahitvā manusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch⁸ ahaṇ.
4. Ekanavute ito kappe yaṇ Buddham abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ G. saṭṭhi.

² S¹ Bhisado.

³ S² °pūjañ.

⁴ S² Tarapo; S¹ Carane.

⁵ G. ekūnapaññāsamo; S¹ ekūnapaññāsatiṃ.

⁶ G. S¹ jotentaṇ.

⁷ G. kankhāni.

⁸ S² agacch'.

5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Tīṇikiṇkhanipupphīyo th. i. g. a-ti.
Tīṇikiṇkhanipupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[489. Paṇsukūlapūjako.]

1. Himavantaṣṣ' avidūre Udaḱo¹ nāma pabbato
tattḥ' addasaṇ paṇsukulaṇ² dumaggamhi vilambitaṇ.³
 2. Tīṇikiṇkhanipupphāni ocinitvāna 'haṇ tadā
haṭṭho haṭṭhena cittaṇa paṇsukūlaṇ apūjayaṇ
 3. Tena kammena sukatena *cetanāpanidhīhi ca
jahitvā* mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch⁴ ahaṇ.
 4. Ekanavut' ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi pūjivā arahaddhaṇ.⁵
 5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Paṇsukūlapūjako th. i. g. a-ti.
Paṇsukūlapūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[490. Korāṇḍapupphiya.]

1. Vanakamuniko pūre āsiṇ pitupitāmahen' ahaṇ
pararuhirena jīvāmi kusalam me na vijjati.
2. Mama āsayasāmantā Tisso lokagganāyako
tīṇi padāni dassesi anukampāya cakkkhumā.
3. Akkante ca pade⁶ disvā Tissa-nāmassa satthuno
haṭṭho haṭṭhena cittaṇa pade⁷ cittaṇ pasādayaṇ.
4. Korāṇḍaṇ pupphitaṇ disvā pādapaṇ dharanīruhaṇ
caṇḱoṭṭikun⁸ gahetvāna padasetṭhe apūjayaṇ.⁹

¹ G. Udaḱanto; S³ Udaḱano.² S¹ °kūlaṇ; G. S² °kulaṇ.³ G. vilappitaṇ; S¹ vilampitaṇ.⁴ S² agaṇḱh'.⁵ G. pūjayaṇvā rataaddhaṇ; S¹ pūjayaṇvā 'rahaddhaṇ.⁶ S¹ padaṇ; G. akkamante pade.⁷ S¹ pāde.⁸ S¹ saṇḱaccakaṇ; G. caṇḱodukaṇ; S² caṇḱotakaṇ; (? sa-koṭakaṇ).⁹ S² pādasetṭhān' apūjayaṇ.

5. Tena kammaṇa sukatena cetaṇāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agaṇch'¹ ahaṇ.
6. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattaṇ atha mānusaṇ
koraṇḍakachavi² homi sappabhāso³ bhavām' ahaṇ.
7. Dvenavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi pādapūjāy'⁴ idaṇ phalaṇ.
8. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Koraṇḍapupphiyo⁵ thero i. g. a-ti.
Koraṇḍapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[491. *Kiṇṣukapupphiya.*]

1. Kiṇṣukaṇ pupphitaṇ disvā paggaḥetvāna añjaliṇ
Buddhasettḥaṇ saritvāna ākāse abhipūjayaṇ.
2. Tena kammaṇa sukatena cetaṇāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agaṇch' ahaṇ.
3. Ekatiṇse ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kiṇṣukapupphiyo th. i. g. a-ti.
Kiṇṣukapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[492. *Upaḍḍhadussadāyaka.*]

1. Padumuttaraṇa bhagavato Sujāto nāma sāvako
paṇṣukūlaṇ gavesanto saṅkāre carate sadā.⁶
2. Nagare Haṇṣavatiyā paresaṇ bhatako ahaṇ
upaḍḍhadussaṇ datvāna sirasā abhivādayaṇ.
3. Tena kammaṇa sukatena cetaṇāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.

¹ G. agacch'.² G. sappabhāso; S¹ sappabhāvo.³ G. Koraṇḍa°.⁴ G. koraṇḍakachavi.⁵ G. S¹ pada°.⁶ G. S¹ tadā.

4. Tettiṇṣakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
sattasattatikkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ.
5. Padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ
upaḍḍhadussadānena modāmi akuto bhayo.
6. Icchamāno c' ahaṇ ajja sakānanaṇ¹ sapabbataṇ
khomadussehi chādeyyaṇ aḍḍhadussass' idaṇ phalaṇ
7. Satasaḥasse ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi aḍḍhadussass' idaṇ phalaṇ.
8. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Upaḍḍhadussadāyako th. i. g. a-ti.
Upaḍḍhadussadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[493. *Ghatamaṇḍadāyaka.*]

1. Sucintitaṇ² bhagavantaṇ loka jetthaṇ narāsabhaṇ
upaviṭṭhaṇ mahāraññaṇ vātābhādhena pīlitaṇ
disvā cittaṇ pasādetvā ghatamaṇḍaṇ upānayaṇ.
2. Katattā ācitattā³ ca Gaṇḍā Bhagīrasī c' ayaṇ
mahāsamuddā⁴ cattāro ghataṇ sampajjare⁵ mama.
3. Ayaṇ ca paṭhavī ghorā appamāṇā asaṅkhiyā
mama saṅkappam aññāya bhavate madhusakkarā.
4. Cātuddipā⁶ ime rukkhā pādapā dharapīruhā
mama saṅkappam aññāya kapparukkhā bhavanti te.
5. Paññāsakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
ekapaññāsakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ.
6. Catunavute ito kappe yaṇ *dānaṇ adadiṇ tadā*
duggatiṇ nābhijānāmi ghatamaṇḍass' idaṇ phalaṇ.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ghatamaṇḍadāyako th. i. g. a-ti.
Ghatamaṇḍadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S' Sakāsananaṇ.

² S¹ Sucintikaṇ.

³ G. ācinattā.

⁴ S³ samudde.

⁵ S² sammajjare; G. samajjane.

⁶ G. catuddisā.

[494. *Udakaḍāyaka.*]

1. Padumuttara-Buddhassa bhikkhusaṅghe anuttare
pasannacitto sumano pāṇiyaghaṭam apūrayiṇ.
2. Pabbatagge dumagge vā ākāse v'ātha bhūmiyaṇ
yadā pāṇiyam icchāmi khippaṇ nibbattate mama.
3. Satasahassee ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi udakadānass' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Udakaḍāyako thero i. g. a-ti.
Udakaḍāyakattherassa apadānaṇ saṇattatṇ.

✓ [495. *Puḷinathūpiya.*]

1. Himavantass' avidūre Samaṅgo¹ nāma pabbato
assamo sukato mayhaṇ paṇṇasālā sumāpitā.
2. Nārado nāma nāmena jaṭilo uggatāpano
catuddasaṇ sahasasānaṇ² sissā paricaranti maṇ.
3. Paṭisallīnako santo evaṇ cintes' ahaṇ tadā:
sabbajano maṇ pūjeti³ nāhaṇ pūjemi kañcīnaṇ.
4. Na me ovāḍako atthi vattā koci⁴ na vijjati
anācariyupajjhāyo vane vāsaṇ upem' ahaṇ.
5. Upāsamaṇo⁵ yam ahaṇ garucittaṇ upatṭhahe⁶
so me ācariyo n' atthi vanavāso niratthako.
6. Āyāgam me⁷ gavesissaṇ garubhāvaniyaṇ⁸ tatha⁹
sāvassayo vasissāmi na koci garahissati.
7. Uttānakūlā nadikā supatitthā manoramā
susuddhapulīnākiṇṇā avidūre mam' assamaṇ.
8. Nadī-Amarikaṇ¹⁰ nāma upagantvā¹¹ ahaṇ tadā
saṇvaḍḍhayitvā pulīnaṇ akaṇ pulīnacetiyaṇ.

¹ G. Samago.² G. catuddasasahasasāni.³ G. S¹ pūjesi.⁴ S² cattā koci; G. vattāko ca; S¹ vatvā ko ca.⁵ G. S¹ upasevamāno.⁶ G. S¹ upatṭhame.⁷ G. āragadhamma.⁸ G. °sāvaniyaṇ; S¹ °bhāvaniyaṇ.⁹ G. tadā.¹⁰ G. S¹ aparikaṇ.¹¹ G. upagantā.

9. Ye te ahesuṇ sambuddhā bhavantakaraṇā muni
tesaṇ etādiso thūpo taṇ nimittaṇ karom' ahaṇ.
10. Karitvā puline thūpaṇ sovaṇṇaṇ māpayiṇ ahaṇ
sovaṇṇakiṇkhanipupphānaṇ sahasse tīṇi pūjayiṇ.
11. Sāya-pātaṇ¹ namassāmi vittijāto katañjali
sammukhā viya sambuddhaṇ vandiṇ² pulinacetiyaṇ.
12. Yadā kilesā jhāyanti vitakkā gehanissitā
sarāmi sukataṇ³ thūpaṇ paccavekkhāmi tāvade.
13. Upanissāya viharam⁴ satthavāhaṇ vināyakaṇ
kilese saṇvaseyyāsi na yuttaṇ tava⁵ marisa.⁶
14. Saha⁷ āvajjite thūpe gāraṇaṇ hoti me tadā
kuvitakkaṇ⁸ vinodemi nāgo tuttaddito⁹ yathā.
15. Evaṇ viharamānaṇ maṇ Maccurājā 'bhimaddatha
tattha kālakato santo brahmalokaṇ agañch¹⁰ ahaṇ.
16. Yavatāyuṇ vasitvāna tidase upapajj' ahaṇ
asitikkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ.
17. Satānaṇ tiṇikkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
paḍesuraṇṇaṇ vipulāṇ gūṇaṇāto asaṇṇikhiyaṇ.
18. Tesaṇ kiṇkhanipupphānaṇ vipākaṇ anubhom' ahaṇ
dvāvisatisahassāni parivārenti maṇ bhave.
19. Thūpassa paricinnattā rajojallaṇ na limpati
gatte sedā na muccanti sappabhāso¹¹ bhavām' ahaṇ.
20. Aho me sukato thūpo sudiṭṭhā 'Marikā¹² nadi
thūpaṇ katvāna¹³ puline patto 'mhi acalaṇ padaṇ.
21. Kusalaṇ kattukāmena jantunā pāragāminā¹⁴
n' atthi khettaṇ akhettaṇ vā paṭipatti va sārīkā.¹⁵
22. Yathāpi balavā poso aṇṇavaṇ taritussahe¹⁶
parittaṇ kaṭṭham ādāya pakkhandeyya mahāsaṇaṇ
23. Imāhaṇ kaṭṭhaṇ¹⁷ nissāya tarissāmi mahodadhiṇ
ussāhena viriyena tareyya udadhiṇ naro.

1 G. S¹ sāyappātaṇ.

2 G. S¹ vandi.

3 G. suṇṇataṇ.

4 G. vihāraṇ.

5 S¹ vata.

6 S¹ marisaṇ.

7 G. sahasa'; S¹ sapahassa'; cf. p. 519, g. 5.

8 S² āvitakko.

9 G. turaḍḍiko; S² tudalḍito.

10 G. agacch'.

11 G. sappabhāso; S² sappabhāvo.

12 G. supatiṭṭhā sarikā; S¹ °sadirakā.

13 S² karitvāna.

14 G. Māra°.

15 G. sārāṇā; S¹ sārakā.

16 S² °savo.

17 G. imāyā°.

24. Tath' eva me katan̄ kamman̄ parittan̄ thokakañcaṇan̄
kateṇ̄ kamman̄ upanissāya¹ saṅsāraṇ² samatikkaman̄.
25. Pacchime bhava sampatte sukkamūlena codito
Sāvattiyaṇ pure jāto mahāsāle su-aḍḍhake.
26. Saddhā mātāpitā mayhaṇ Buddhassa saraṇan̄ gatā
ubho diṭṭhapadā cte anuvattanti sāsanaṇ.
27. Bodhipapaṭikaṇ³ gayha soṇṇathūpaṇ⁴ akārayuṇ
sāyapātaṇ⁵ namassanti Sakyaputtassa samnukhā.
28. Uposathamhi divase soṇṇathūpaṇ⁶ viniharuṇ⁷
Buddhassa vaṇṇan̄ kittentā tiyāmaṇ vītināmayuṇ.
29. Saha⁸ disvāna 'haṇ⁹ thūpaṇ sariṇ pulīnacetiyaṇ
ekāsane nisīditvā arahattaṇ apāpuniṇ.
30. Gavesamāno¹⁰ taṇ vīraṇ dhammasenāpat' addasaṇ¹¹
agārā nikkhamitvāna pabbajiṇ tassa santike.
31. Jātiyā sattavassena arahattaṇ apāpuniṇ
upasampādayi¹² Buddhō guṇan̄ aññāya cakkhumā.
32. Dāraken' eva santona kiriyaṇ¹³ niṭṭhitaṇ mayā
*katas *m me karaṇiṇ¹⁴ *ajja Sakyaputtassa sāsane.
33. Sabbaverabhayaṇtito sabbasaṅgātigo isi
sāvako te mahāvīra soṇṇathūpass' idaṇ phalaṇ.
34. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
35. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Pulīnathūpiyo thero i. g. a-ti,
Pulīnathūpiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. kammūpanissāya; S¹ kammupanissāya.

² G. saṅsāyaṇ.

³ G. bodhipapaṭikaṇ; S¹ bodhipaṭikaṇ.

⁴ G. °yūpaṇ; S¹ sovaṇṇathūpaṇ.

⁵ G. sāyaṇ pātaṇ.

⁶ G. S¹ sovaṇṇa°.

⁷ G. vinihayaṇ; S¹ visāradan̄; S² viniharu.

⁸ G. saha; S¹ saṅha.

⁹ S¹ taṇ.

¹⁰ S¹ bhava samāne.

¹¹ G. S¹ °senāpati 'ddasaṇ.

¹² G. S¹ upasampādayi maṇ

¹³ S² tiriyaṇ.

¹⁴ G. karaṇi-r-; S¹ karaṇiy'

[496. *Nalakutikudāyaka.*]

1. Himavantass' avidūre Bhāriko¹ nāma pabbato
sayambhū Nārado nāma rukkhāmūle vasi² tadā.
2. Naḷagāraṇ karitvāna tiṇena chādayiṇ ahaṇ
caṅkamaṇ³ sodhayitvāna sayambhussa adās' ahaṇ.
3. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agañich' ahaṇ.
4. Tattha me sukataṇ vyaṇhaṇ⁴ nalakuṭikāya nimmitaṇ
saṭṭhiyojanam ubbiddhaṇ tiṇsayojojanavittthataṇ.
5. Catuddusesu kappesu devaloke ramiṇ ahaṇ
ekasattatikkhattuṇ ca devarajjam akārayiṇ.
6. Catuttiṇsakkhattuṇ⁵ c' eva cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ.
7. Dhammapāsādam āruya sabbāgāravarūpamaṇ⁶
yadicchakāhaṇ vihareyy⁷ Sakyaputtassa sāsane.
8. Ekatiṇse ito kappe yaṇ kamman akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi nalakuṭikāy' idaṇ phalaṇ.
9. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Naḷakuṭikadāyako thero i. g. a-ti.
Naḷakuṭikadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[497. *Piyālaphaludāyaka.*]

1. Migaluddo pure āsiṇ vīcine⁸ vicaran tadā
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sabbadhammāna pāraguṇ.
2. Piyālaphalam ādāya Buddhasaṭṭhass' adās' ahaṇ
puññakkhattassa vīrassa pasanno sehi paṇihi.⁹
3. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.

¹ G. Hāriko; S¹ Hiriko.² G. S¹ vasi.³ G. S¹ caṅkame.⁴ G. S¹ brahmaṇ.⁵ S² catuttiṇga°.⁶ S¹ °vasūpamaṇ; G sabbākāra°.⁷ S¹ G. vihareyyuṇ.⁸ G. pavane; S¹ vivane.⁹ G. paṇihi.

4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ āyasmā Piyālapphaladāyako th. i. g. a-ti.

Piyālapphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Kiṅkhani-Paṇsukūlaṇ ca Korandapupphi Kiṇṣukhaṇ

Upaḍḍhadussi Ghatado Udaṇaṇ-Thūpakāra¹

Nalāgāri ca navamo Piyālapphaladāyako

sataṇ ekaṇ ca gāthānaṇ navakaṇ ca taduttariṇ.²

Kiṅkhanipupphiyavaggo paññāso.³

Atha vagguddānaṇ:

Metteyya-Bhaddālivaggo⁴ Sakiṇṣammajjako pi ca⁵

eko Vibhetṭakī vaggo Jagati Sālapupphiyo

Nalamālaṇ Paṇsukūlaṇ⁶ Kiṅkhanipupphiyo tadā⁷

asīti dve ca gāthāyo catuddasasatāni ca.

LI

[498. *Tinīkaṇikārapupphiya.*]

1. 'Sumedho' nāma sambuddho dvattiṇṣavaralakkhaṇo⁸
vivekakāmo sambuddho Himavantaṇ upāgami.

2. Ajjhogahetvā Himavaṇ⁹ aggo kāruṇiko muni
pallaṇkaṇ ābhujitvāna¹⁰ nisīdi purisuttamo.

3. Vijjādharo tadā āsiṇ antalikkhacaro¹¹ ahaṇ
tisūlaṇ¹² sukataṇ gayha gacchāmi ambare tadā.

4. Pabbatagge yathā acci¹³ puññamāse va candimā
vane¹⁴ obhāsate Buddho sālārājā va phullito.

¹ G. °dāyako.

² G. °uttari.

³ G. S¹ paññāsamo.

⁴ G. S¹ Metteyyavaggo Bhaddāli

⁵ S² °sammajjakāri ca.

⁶ G. S³ °kulaṇ.

⁷ G. S¹ tathā

⁸ G. battiṇṣa°.

⁹ G. S¹ Himavantaṇ.

¹⁰ G. abhujitvāna.

¹¹ G. S¹ antalikkhe°.

¹² G. S¹ tipulaṇ; S² tisulaṇ.

¹³ G. S¹ acci; S² asi

¹⁴ S² vanaṇ

5. Vanaggā¹ nikkhamitvāna Buddharajṣ' ābhidhāvare
nalaggivannaśaṅkāsaṁ disvā cittaṁ pasādayiṁ.
6. Vicinaṁ addasaṁ pupphaṁ² kaṇikāraṁ devagandhikaṁ
tīṇipupphāni ādāya Buddhasettḥaṁ apūjayiṁ.
7. Buddhassa ānubhāvena tīṇi pupphāni me tadā
uddhavaṇṭā³ adhopattā chāyaṁ kubbanti satthuno.
8. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṁ dehaṁ Tāvatiṁsaṁ agacch' ahaṁ.
9. Tattha me sukataṁ vyamaṇaṁ⁴ Kaṇikārṭti nīyati
saṭṭhiyojanam ubbidhaṁ tiṇṣayojanavittḥataṁ.⁵
10. Sahassakaṇḍo satageṇḍu⁶ dhajālu haritāmāyo
satasahassa-niyyūhā vyamahe⁷ pātubhaviṁsu me.
11. Sovannaṁmayā maṇimayā⁸ lohitaṅkamayā pi ca
phalīkāpi ca pallaṅkā yenicchakā yadicchakā.
12. Ma*hārahaṇi ca sayanaṁ tū*likāvikaṭṭiyutaṁ⁹
uddhalomika-ekantaṁ¹⁰ bimbohanasamāyutaṁ.
13. Bhavanā nikkhamitvāna caranto devacārikaṁ
yadā icchāmi gamanaṁ devasaṅghapurakkhato.
14. Pupphassa heṭṭhā tiṭṭhāmi uparicchadanaṁ mama¹¹
samantā yojanasataṁ kaṇikārehi¹² chāditaṁ.
15. Saṭṭhituriyasahassāni sāyaṁ pātaṁ¹³ upaṭṭhahūṁ
parivārenti¹⁴ maṁ niccaṁ rattindivaṁ atanditā.
16. Tattha naccehi gīṭehi *tā*lehi vāditehi ca
ramāmi khiddāratiyā modāmi kāmakāmi 'haṁ.
17. Tattha bhutvā ca pitvā ca modāmi Tidase tadā
nāriganehi sahito modāmi vyama-m-uttame.¹⁵
18. Satānaṁ pañcakkhattuṇi ca devarajjam akārayiṁ
satānaṁ tiṇikkhattuṇi ca cakkavatti ahoṣ' ahaṁ.
paḍesaraṁjaṁ vipulaṁ gāṇanāto asaṅkhiyaṁ.
19. Bhavābhavā saṁsaranto mahābhoge¹⁶ labhāmi' ahaṁ.
bhoge me ūnatā n' atthi Buddhapūjāy' idaṁ phalaṁ.

¹ S¹ nabhamhā.² S² Buddhaṁ.³ G. S¹ uddhaṁ vaṇṭā.⁴ G. brahmaṇ.⁵ S² tiṇḍa°.⁶ S² °bheṇḍu.⁷ G. brahme.⁸ G. rajatasovannaṁmayā.⁹ G. °vigati°.¹⁰ G. dḥattaṁ; S² aḍḍhalomika°; S¹ udda°.¹¹ G. S¹ mamaṁ.¹² G. kaṇṇikārehi.¹³ S² sāyapāṭṭu.¹⁴ S² parivāressanti.¹⁵ G. brahmaṇ.¹⁶ G. S¹ °bhogaṁ.

20. Duve bhavē saṅsarāmi devatte atha mānuse
aññaṅ gatiṅ na jānāmi Buddhapūjāy' idaṅ phalaṅ.
21. Duve kule pajāyāmi khattiye cāpi brāhmaṇe
nīce kule na jānāmi Buddhapūjāy' idaṅ phalaṅ.
22. Hatthiyānaṅ assayānaṅ sivikaṅ saṇḍamānikaṅ¹
labhāmi sabbam ev' etaṅ Buddhapūjāy' idaṅ phalaṅ.
23. Dāsigaṇaṅ dāsagaṇaṅ nāriyo ca alaṅkatā
labhāmi sabbam ev' etaṅ Buddhapūjāy' idaṅ phalaṅ.
24. Koseyyakambaliyāni² khomakappāsikāni ca
labhāmi sabbam ev' etaṅ . . . pe . . . pe . . .
25. Navavatthaṅ navaphalaṅ nav'-agga-rasa-bhojanaṅ
labhāmi . . . pe . . . pe . . . pe . . .
26. Ime khāda ime bhuñja imamhi sayane saya
labhāmi . . . pe . . . pe . . . pe . . .
27. Sabbattha pūjito homi yaso accuggato³ mama
mahāpakkho⁴ sadā homi abhejjapariso tadā.
ñātinaṅ⁵ uttamo homi Buddhapūjāy' idaṅ phalaṅ.
28. Sītaṅ unhaṅ na jānāmi parilāho na vijjati
atho cetasikaṅ dukkhaṅ haḍaye me na vijjati.
29. Suvannaṇaṇṇo hutvāna saṅsarāmi bhavābhavē
duvaṇṇikaṅ⁶ na jānāmi Buddhapūjāy' idaṅ phalaṅ.
30. Devalokā cavitvāna sukkamūlena cōdito
Savatthiyaṅ pure jāto mahāsāle su-aḍḍhake.
31. Pañcakāmaguṇe hitvā pabbajīṅ anagāriyaṅ
jātiyā⁷ sattavasso 'va⁸ arahattaṅ apāpunīṅ.
32. upasampādayi⁹ Buddhō guṇaṅ aññāya cakkhumā
taruṇo¹⁰ pūjanaṅ 'haṅ Buddhapūjāy' idaṅ phalaṅ.
33. Dibbaṅ cakkhuṅ visuddham¹¹ me samādhikusalo ahaṅ
abhiññāpāramippatto Buddhapūjāy' idaṅ phalaṅ.
34. Paṭisambhidā anuppatto iddhipādesu kovido
saddhamme¹² pāramippatto Buddhapūjāy' idaṅ phalaṅ.

¹ G. sandha°.³ G. S¹ abbhuggato.⁵ G. ñāṇinaṅ.⁷ G. jātiyaṅ.⁹ G. S¹ upasampādayi maṅ.¹¹ S¹ dibbacakkhuvisuddhaṅ; G. dibbaṅ cakkhu°.¹² G. yaṅ me ayaṅ; S¹ yaṅ me saṅ.² G. °kambaliyyāni.⁴ G. mahāsakkho.⁶ G. vevanṇikaṅ.⁸ G. S¹ 'haṅ.¹⁰ G. taraṇo.

35. Tiṇṣakappasahassamhi yaṇ Buddham abhipūjayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
36. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
37. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
38. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Tiṇikanikārapupphiyō th. i. g. a-ti.
Tiṇikanikārapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[499. *Ekapattadāyaka.*]

1. Nagare Haṇsavatiyā kumbhakāro ahoṣ' ahaṇ
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ oghatiṇṇam anāsavaṇ.
2. Sukataṇ mattikāpattaṇ Buddhasetṭhass' adās' ahaṇ
pattaṇ datvā bhagavato ujubhūtaṣṣa tādino
3. Bhave nibbattaṇāno 'haṇ sovaṇṇathāle labhām' ahaṇ
rūpimaye ca sovaṇṇe taṭṭake¹ ca maṇimaye
4. Pātiyo² paribhuñjāmi puññakammass' idaṇ phalaṇ
yasānañ ca dhanānañ ca pattaḥhūto ca hoṃ' ahaṇ.
5. Yathāpi bhaddake khetṭe bījam appam pi ropitaṇ³
sammādhāre pavecchante⁴ phalaṇ⁵ toseti kassakaṇ.
6. Tath ev' imaṇ⁶ pattadānaṇ Buddhakhetṭamhi ropitaṇ
pītidhāre pavassante phalaṇ⁷ me tosayissati.
7. Yāvataṭ khetṭā vijjanti saṇḥāpi ca gaṇāpi ca
buddhahettasamo n' atthi sukhadānattha⁷ pāṇinaṇ.
8. Namo te purisājañña ! Namo te purisuttama !
ekapattaṇ⁸ daditvāna patto 'mhi acalaṇ padaṇ.
9. Ekanavute ito kappe yaṇ pattam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Sūgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ekapattadāyako therō i. g. a-ti.
Ekapattadāyakanattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. taḍḍike; S¹ taḍḍake; S² taddake. ² G. S² pātiyā; S¹ pītiyo.

³ G. viropitaṇ.

⁴ G. S¹ pavacchante; S² pavassante.

⁵ S² phalā.

⁶ G. idaṇ.

⁷ S¹ °atta.

⁸ G. ekaṇ pattaṇ.

501. *Avataphaliya*

[500. *Kāsumārāphaladāyaka.*]

1. Kaṇikāraṇ¹ va jotantaṇ nisinnaṇ pabbatantare
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ lokajetthaṇ narāsabhaṇ.
2. *Pasannacitto sumano sire* katvāna añjaliṇ
kāsumārikam ādāya Buddhasetthass' adas' ahaṇ.
3. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kāsumārāphaladāyako thero i. g. a-ti.
Kāsumārāphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[501. *Avataphaliya.*]

1. Sahassaraṇsī bhagavā sayambhū aparājito
vivekā vutthahitvāna gocarāyābhinikkhami.²
2. Phalahattho ahaṇ disvā upagacchiṇ³ narāsabhaṇ
pasannacitto sumano avataṇ adadaṇ phalaṇ.
3. Catunavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Ittham sudaṇ āyasmā Avataphaliyo⁴ thero i. g. a-ti.
Avataphaliyattherassa⁴ apadānaṇ samattaṇ.

[502. *Pārāphaliya.*]

1. Suvannavaṇṇaṇ sambuddhaṇ āhutiṇaṇ paṭiggahaṇ
rathiyaṇ patipajjantaṇ pārāphalam⁵ adās' ahaṇ.
2. Ekanavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.

¹ G. kaṇṇikāraṇ; S¹ S² kanikāraṇ.

² S¹ °nikkhami.

³ S² upagacchiṇ.

⁴ S¹ Avanta°. *The following apadāna is missing in G., and the Thera's name is attached to this apadāna.*

⁵ S¹ pāda°.

- 3^r Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Pārapphalīyo¹ thero i. g. a-ti.
 Pārapphalīyattatherassa¹ apadānaṇ samattaṇ.

[503. *Mātulūṇṇaphaladāyaka.*]

1. Kaṇikāraṇ va jalitaṇ puṇṇamāse va candimaṇ
 jalantaṇ diparukkhaṇ² va addasaṇ lokanāyakaṇ.
2. Mātulūṇṇaphalaṇ gayha adāsiṇ satthuno ahaṇ
 dakkhiṇeyyassa *vīrassa passa*³nno sehi pāṇihi.³
3. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Mātulūṇṇaphaladāyako th. i. g. a-ti.
 Mātulūṇṇaphaladāyakattatherassa apadānaṇ samattaṇ.

[504. *Ajelaphaladāyaka.*]

1. Ajjuno nāma sambuddho Himavante vasi⁴ tadā
 caraṇena ca sampanno samādhikusalo muni.
2. Kumbhamattaṇ gahetvāna ajelam jīvajīvakaṇ⁵
 chattaṇṇaṇ gahetvāna adāsiṇ satthuno ahaṇ.
3. Catunavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ajelaphaladāyako thero i. g. a ti.
 Ajelaphaladāyakattatherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ S¹ pāda°. ² G. dībba°. ³ G. pāṇihi. ⁴ G. vasi.

⁵ G. jīvajīvikaṇ; S¹ jīvakaṇ; S² añjali°; also cf. Uddānaṇ.

3. Vittisañjanano mayhaṇ diṭṭhadhammasukkhāvaḥo phalaṇ Buddhassa datvāna vippasannena cetasā.
 4. Aḥigacchiṇ¹ tadā pītiṇ vipulaṇ ca sukhuttamaṇ uppapjate va ratanaṇ nibbattassa² yaḥiṇ tahiṇ.³
 5. Ekanavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
 6. Dibbaṇ cakkhuṇ visuddham me samādhikusalo ahaṇ abhiññāpāramippatto phaladānass' idaṇ phalaṇ.
 7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Nālikeradāyako⁴ th. i. g. a-ti.
Nālikeradāyakattherassa⁴ apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Kaṇikār'-Ekapatto ca Kāsumāri tath' Āvaṭaṇ⁵
Pāraṇ ca Mātuluṅgaṇ ca Ajeḷ' Āmoram⁶-eva ca.
Tālaṇ tathā Nālikerāṇ⁷ gāthāyo gaṇitā-v-iha⁸
ekaṇ gāthā sataṇ hoti ūnādhika-vivajjitaṇ.
Kaṇikāravaggo ekapaññāso.⁹

LII

[508. *Kurañjiyaphaladūyaka.*]

1. Migaluddo pure āsiṇ vivane¹⁰ vicaraṇ ahaṇ addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sabbadhammāna pāraguṇ.
2. Kurañjiyaphalaṇ¹¹ gayha Buddhasettḥass' adās ahaṇ puññakkhettassa vīrassa pasanno sehi pāṇihi.¹²
3. Ekaṭiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.

¹ S² adhigañchiṇ.

² G. nibbutassa; S² nibbattissa.

³ G. S¹ tahiṇ tahiṇ.

⁴ S² Nāliktra^o.

⁵ S¹ tathā phalaṇ; S¹ Avantaṇ.

⁶ G. Ajela Amodhaṇ; S² Añjal' āmorāṇ.

⁷ S² nālikiraṇ.

⁸ G. vīsa; S² v-ihi.

⁹ S¹ ekapaññāsatiṃ.

¹⁰ S² vicaṇo.

¹¹ G. kurañjissa; S¹ kurañjiya.

¹² G. pāṇiṭhi.

4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kureñjiyaphaladāyako¹ th. i. g. a-ti.
Kureñjiyaphaladāyakattherassa¹ apadānaṇ samattaṇ.

[509. *Kapit̤thaphaladāyaka.*]

1. Suvannaṇaṇṇaṇ sambuddhaṇ āhutiṇaṇ paṭiggahaṇ
rathiyaṇ paṭipajjantaṇ kapit̤thaṇ² adadaṇ phalaṇ.
 2. Ekanavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānassa¹ idaṇ phalaṇ.
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kapit̤thaphaladāyako th. i. g. a-ti.
Kapit̤thaphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

✓ [510. *Kosumbaphaliya.*]

1. Kakudhaṇ vilasantaṇ va devadevaṇ narāsabhaṇ
rathiyaṇ paṭipajjantaṇ kosumbham adadam phalaṇ.
 2. Ekatiṇse ito kappe . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kosumbaphaliyo³ thero i. g. a-ti.
Kosumbaphaliyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[511. *Ketakapupphiya.*]

1. Vitthāya⁴ nadiyā tīre vihāsi purisuttamo
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ ekaggaṇ susamāhitaṇ.
2. Madhugandhassa pupphena ketakassa ahaṇ tadā
pasannacitto sumano Buddhaset̤thaṇ apūjayaṇ.

¹ S¹ Kurendiya°.² S¹ kavitt̤thaṇ.³ S¹ S² Kosambha°.⁴ S¹ Cittaṇya or Vittāya.

3. Eka¹navute ito . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudan āyasmā Ketakapupphiyo thero i. g. a-ti.
Ketakapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[512. Nāgapupphiya.]

1. Suvaṇṇavaṇṇaṇ sambuddhaṇ āhutiṇaṇ paṭiggahaṇ
rathiyaṇ paṭipajjantaṇ nāgapupphaṇ apūjayaṇ.
 2. Ekanavute ito . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudan āyasmā Nāgapupphiyo thero i. g. a-ti.
Nāgapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[513. Ajjuna¹pupphiya.]

1. Candabhāgā-nadītīre ahosiṇ kinnaro tadā
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sayambhuṇ aparājitaṇ.
2. Pasannacitto sumano veda²jāto katañjali
gahetvā ajjunaṇ pupphaṇ¹ sayambhuṇ abhipūjayaṇ.
3. Tena kammena sukatena oetanāpanidhihi ca
jahitvā kinnaraṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch² ahaṇ.
4. Chatṭiṇsakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
dasakkhattuṇ ca cakkavatti³ mahārajjam akārayiṇ
5. Padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto⁴ asaṅkhiyaṇ
sukhette va phitaṇ⁵ biṇaṇ sayambhusmiṇ aho mamaṇ.⁶
6. Kusalaṇ vijjate mayhaṇ pabbajjaṇ anagāriyaṇ
pūjāraho ahaṇ ajja Sakyaputtassa sāsane.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ G. ajjuna^o.³ G. cakkavatti.⁵ S¹ S² pitaṇ; G. pitaṇ.² S² agaññi^o.⁴ G. S¹ gaṇanātho.⁶ S¹ mama.

9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ajjunapupphiyo thero i. g. a-ti.
 Ajjunapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[514. *Kuṭajapupphiya.*]

1. Himavantass' avidūre Cāvalo¹ nāma pabbato
 Buddho Sudassano nāma vasate² pabbatantare.
2. Pupphaṇ hemavataṇ³ gayha vehāsaṇ agamās' ahaṇ
 tatth' addasāsīṇ sambuddhaṇ oghatiṇṇam anūsavaṇ.
3. Pupphaṇ kuṭajam ālāya sire katvān' ahaṇ tadā
 Buddhassa abhiropesiṇ sayambhussa mahesino.
4. Ekatiṇse ito kappe yaṇ pupphaṇ abhipūjayaṇ
 duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kuṭajapupphiyo thero i. g. a-ti.
 Kuṭajapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[515. *Ghosasaññaka.*]

1. Migaluddo pure āsiṇ araññe vivane⁴ ahaṇ
 addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ devasaṅghapurakkhataṇ
2. Catusaccaṇ pakāsentaṇ desentaṇ amataṇ padaṇ
 assosiṇ madhuraṇ dhammaṇ Sikhino lokabandhuno.
3. Ghose cittaṇ pasādesiṇ asamappaṭipuggalaṇ⁵
 tattha cittaṇ pasādetvā atariṇ⁶ duttaraṇ⁷ bhavaṇ.
4. Ekatiṇse ito kappe yaṇ saññam alabhiṇ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi ghosasaññāy' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ghosasaññako thero i. g. a-ti.
 Ghosasaññakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ Vasalo; S² Caphalo; cf. p. 279.

² G. vasati.

³ G. hemavantaṇ.

⁴ S² vipphino.

⁵ S¹ asamaṇ paṭipuggalaṇ.

⁶ G. adadiṇ.

⁷ S² duttariṇ; S¹ duttadaṇ.

[516. Subbaphaladūyuka.]

1. Varuṇo¹ nāma nāmena brāhmaṇo mantapāragū
chaḍḍetvā dasaputtāni vanam ajjhogaṇiṇṇ tadā.
2. Assamaṇ sukataṇ katvā *suvibhattaṇ manoramaṇ
paṇṇa*sālaṇ karitvāna vasāmi pavane ahaṇ.
3. Padumuttaro lokavidū āhutaṇ paṭiggaho
mam uddharitukāmo so agacchi² mam 'assamaṇ.
4. Yāvatā vanasaṇḍasmaṇ obhāso vipulo ahu
Buddhas*sa ānubhāvena pajjali³ pavanaṇ tadā.
5. Disvān' ahaṇ⁴ pāṭihīraṇ Buddhasetṭhassa tādino
pattapuṭaṇ⁵ gahetvāna phalena pūrayaṇ ahaṇ.
6. Upagantvāna taṇ Buddhaṇ sākharikaṇ⁶ adās' ahaṇ
anukampāya me Buddho imaṇ vacanam abravī⁷:
7. Khāribhāraṇ⁸ gahetvāna pacchato ehi⁹ me tuvaṇ
paribhutte¹⁰ ca¹¹ saṅghamhi puññaṇ taṇ va¹² bhavissati.
8. Puṭakantaṇ¹³ gahetvāna bhikkhusaṅghass' adās ahaṇ
tattha cittaṇ pasādetvā Tusitaṇ upapajj' ahaṇ.
9. Tattha naccehi gītehi dibbehi vādithehi ca¹⁴
puññaakammena saṇyutto anubhomi sadā ahaṇ.
10. Yaṇ yaṇ yon' upapajjāmi devattaṇ atha mānusaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
11. Yāvatā caturo¹⁵ dīpā sasamuddā sapabbatā
phalaṇ Buddhassa datvāna issaraṇ kārayām' ahaṇ.
12. Yāvatā ye pakkhigaṇā ākāso uppatanti te
te pi maṇ vasam anventi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
13. Yāvatā vanasaṇḍamhi yakkhā bhutā ca rakkhasā
kumbhaṇḍā garulā cāpi pāricariyaṇ¹⁶ upenti me.

¹ S^a Varuṇo.² S^a agacchi.³ S¹ pajjali.⁴ S¹ disvāna taṇ.⁵ G. patlakute; S¹ pattapuṭe.⁶ G. sākhaḍḍhiṇṇ; S¹ °rihaṇ; S^a sākharī-.⁷ G. abravī.⁸ G. bhāribhāraṇ.⁹ G. jahi; S¹ eti.¹⁰ G. pariputte; S^a paḍibhatte.¹¹ S¹ va.¹² S¹ G. puññaakhettaṇ.¹³ S¹ puṭabhattaṇ.¹⁴ G. S¹ tattha dibbehi naccehi°.¹⁵ G. cattāro.¹⁶ G. parivārenti maṇ; S¹ parivārissaṇ; S^a paricariyaṇ.

14. Kumbhasoṇā madhukarā ḍaṇṇū ca makasā ubho
te pi maṇ vasam anventi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
15. Supaṇṇā nāma sakuṇā pakkhijātā mahābalā
te pi maṇ saraṇaṇ yaṇti phaladānass' idaṇ phalaṇ.
16. Ye pi dighāyukā nāgā iddhimanto mahāyasā
te pi maṇ vasam anventi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
17. Sihā vyagghā ca dipī ca acchakokataracchayo¹
te pi maṇ vasam anventi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
18. Osadhī-tiṇa-vāsā² ca ye ca ākūsavāsino
sabbe maṇ saraṇaṇ yaṇti phaladānass' idaṇ phalaṇ
19. Sududdasaṇ suṇipupaṇ gambhīraṇ suppakāsitaṇ
passitvāna³ viharāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
20. Vimokhe aṭṭha passitvā viharāmi anāsavo
ātāpi⁴ nipako cāhaṇ phaladānass' idaṇ phalaṇ.
21. Ye phalaṭṭhā Buddhaputtā khīṇadossā mahāyasā
aḥam aññataro tesā phaladānass' idaṇ phalaṇ
22. Abhiññāpāraṇiṇ gantvā sukkamūlena codito
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo.
23. Tevijjā iddhippattā⁵ ca Buddhaputtā mahāyasā
dibbasotaṇ samāpannā tesā aññataro ahaṇ.
24. Satasahassee ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
25. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
26. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
27. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sabbaphaladāyako thero i. g. a-ti
Sabbaphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[517. *Padumadhāriya.*]

1. Himavāntass' avidūre Romaso nāma pabbato
Buddho pi Sambhavo nāma abbhokāse vasi⁶ tadā.
2. Bhavanā nikkhamitvāna paduṇaṇ dhārayiṇ ahaṇ
ekāhaṇ dhārayitvāna bhavanaṇ punar āgamaṇ.

¹ G. °taracchakā.

² G. odhītiṇa vāsi; S² osadhī tiṇa vāsā.

³ S² passitvā; G. passitvā.

⁴ G. S¹ ātāpi.

⁵ S² buddhipattā.

⁶ G. vasi.

Atiṇso ito kappe yaṇ Buddhā abhiṇṇajāyā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapīṇjāy' idaṇ phalaṇ.

1

4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ āyasmā Padumadhāriyo thero i. g. a-ti.

Padumadhāriyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ :

Kureṇjika¹ Kapiṭṭhaṇ ca Kosumbhaṇ atha Ketakaṇ²

Nāgapupph' Ajjunaṇ c' eva Kuṭajī Ghosasaññaṇako

Thero ca Sabbaphalado tathā³ Padumadhāriko

asīti c' ettha gāthāyo tisso gāthā taduttariṇ⁴

Kureṇjiyaphaladāyakavaggo dvepaññaṇo.⁵

LIII

[518. *Tiṇanuttidāyaka.*]

1. Himavantass' avidūre Lambako nāma pabbato
tattḥ' Opatisso sambuddho abbhokāsamhi caṇkamaṇ.

2. Migaluddo tadā⁶ āsiṇ araññe kānane⁷ ahaṇ
disvān' ahaṇ devadevaṇ tiṇanuttim adās' ahaṇ.

3. Nisīdanatthaṇ Buddhasa datvā cittaṇ pasādayiṇ
sambuddhaṇ abhivādetvā pakkaṇiṇ uttarāmukho.

4. Aciragatamattassa migarājā aheṭṭhayi
sihena patito santo tattha kālakato ahaṇ.

5. Āsanne me kataṇ kammaṇ Buddhasetṭhe anāsava
sumutto⁸ saravego ca⁹ devalokaṇ agacch¹⁰ ahaṇ.

6. Yūpo¹¹ tattha subho¹² āsi puññaṇakammābhiniṇmitta
sahassakaṇḍo satageṇḍu¹³ dhajālu haritāmāyo.

7. Pabbā niddhāvaṭe tassa sataṇṇasīva uggato
ākīṇṇo devakaññaṇābhi āmodiṇ kāmakāmi 'haṇ.

¹ S² Kuriṇjika

² G. Patha°.

³ G. tato.

⁴ S¹ °uttari.

⁵ G. S¹ dvepaññaṇasamo.

⁶ G. pūre.

⁷ G. vivane.

⁸ G. pamutto.

⁹ G. S¹ va.

¹⁰ S² agañch'.

¹¹ S² thūpo.

¹² G. pugo.

¹³ S² °bheṇḍu.

8. Devalokā cavitvāna sukkamūlena codito
āgantvāna manusattaṃ patto 'mhi āsavakkhayaṃ.
9. Catunavute ito kappe usidanam adās' ahaṃ
duggatiṃ nābhijānāmi tiṇamutṭhe idaṃ phalaṃ.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Tiṇamutṭhidāyako th. i. g. a-ti.
Tiṇamutṭhidāyakattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[519. *Pecchadūyaka.*]

1. Vipassino bhagavato lokajetṭhassa tādino
ekapecchaṃ¹ mayā dinnāṃ pasannena sapāṇinā.
2. Hatthiyānaṃ assayānaṃ dībhayānaṃ samajjhagaṃ²
tena pecchakadānena³ patto 'mhi āsavakkhayaṃ.
3. Ekanavute ito kappe yaṃ pecchaṃ⁴ adadiṃ tadā
duggatiṃ nābhijānāmi pecchadānass⁴ idaṃ phalaṃ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Pecchadyako⁴ thero i. g. a-ti.
Pecchadāyakattherassa apadānaṃ⁴ samattaṃ.

[520. *Saraṇāgamaniya.*]

1. Āruhinha⁵ tadā nāvaṃ bhikkhu ca 'jīvako c' ahaṃ⁶
nāvāya bhijjamānāya bhikkhu me saraṇaṃ adā.
2. Ekatiṃse ito kappe yaṃ so me saraṇaṃ adā
duggatiṃ nābhijānāmi saraṇāgamane phalaṃ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Saraṇāgamaniyo thero i. g. a-ti.
Saraṇāgamaniyuttherassa apadānaṃ samattaṃ.

¹ G. ekaṃ pecchaṃ.² G. samajjhukaṃ; S¹ samajjh' ahaṃ; S² samajjakāṃ.³ G. macchaka^o.⁴ G. meccaṃ.⁵ G. aruhimhi.⁶ G. mayaṃ; S² bhikkhav' jīvako c' ahaṃ.

[521. *Abbhañjanadāyaka.*]

1. Nāgaro Bandhumatiyā rājuyyāne vasām' ahaṇ
dhammavādī¹ tadā āsiṇ kamaṇḍaludharo ahaṇ.
 2. Addasaṇ virajaṇ² Buddhaṇ sayambhuṇ aparājitaṇ
padhānapahitattaṇ taṇ jhāyiṇ jhānarataṇ vasiṇ.³
 3. Sabbakāmasamiddhiṇ ca oghatiṇṇam anāsavaṇ
disvā pasanno sumano abbhañjanam⁴ adās ahaṇ
 4. Ekanavute ito kappe yam abbhañjanam⁴ adās ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi abbhañjanass'⁴ idaṇ phalaṇ.
 5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Abbhañjanadāyako thero i. g. a-ti.
Abbhañjanadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[522. *Pūpapavadāyaka.*]

1. Divāvihārā nikkhanto Vipassī lokanāyako
lahupūpapavaṇ⁵ datvā kappāṇ saggamhi mod' ahaṇ.
 2. Ekanavute ito kappe pūpapavaṇ⁶ adās' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi pūpapavass'⁷ idaṇ phalaṇ.
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Pūpapavadāyako thero i. g. a-ti.
Pūpapavadāyakattherassa⁸ apadānaṇ samattaṇ.

[523. *Duṇḍadāyaka.*]

1. Kānanaṇ vanam oḡayha veluṇ chetvān' ahaṇ tadā
ālambanaṇ gaḡetvāna saṅghassa adadiṇ ahaṇ.
2. Tena cittappasādena subbate⁹ abhivādiya
ālambadaṇḍaṇ datvāna pakkāmi uttarāṇukho.

¹ G. S¹ cammavāsī.² S¹ vasi; G. vasi.³ G. labhusuputakaṇ.⁷ S² puputassa; G. suputassa.⁴ S² Puputaka°; G. Suputadāyaka.² G. S¹ vimalaṇ.⁴ G. abhūñjanaṇ.⁶ S² pūpapavakaḡ.⁹ G. pubbake.

3. Catunavute ito kappe yaṇ daṇḍaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi daṇḍadānass' idañ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Daṇḍadāyaka itthero i. g. a-ti.
Daṇḍadāyakattherassa apaḍānaṇ samattaṇ.

[524. *Girinelapūjaka*.]

1. Migaluḍḍo pure āsiṇ vicine¹ vicaraṇ ahaṇ
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sabbadhammāna pūraguṇ.
2. Tasmiṇ mahākāraṇike² sabbasattahite rate
pasannacitto sumano nelapupphaṇ³ apūjayiṇ.
3. Ekatiṇse ito kappe yaṇ puppham abhipūjayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idañ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Girinelapūjako thero i. g. a-ti.
Girinelapūjakattherassa apaḍānaṇ samattaṇ.

[525. *Bodhisammajjaka*.]

1. Ahaṇ pure hodhipattaṇ ujjiṭṭaṇ⁴ cetiyaṅgane
taṇ gahotvāna chaḍḍesiṇ alabhiṇ viṣatī guṇe
2. Tassa kammassa tejena saṇsaranto bhavābhavē
duve bhavē saṇsarāmi devattaṇ cāpi mānusaṇ.
3. Devalokā cavitvāna āgantvā mānusaṇ bhavaṇ
duve kule pajāyāmi khattiye cāpi brāhmaṇe.
4. Aṅgapaccaṅgasampanno ārohapariṇāhava
abhirūpo ruci⁵ homi sampunṇaṅgo⁶ anūnako.
5. Devaloke manusse vā jāto vā yattha katthaci
bhavē suvaṇṇavaṇṇo⁷ va uttattakanakūpano.

¹ G. S¹ vivane.² G. S¹ °kāraṇiko.³ S¹ tela°.⁴ S² udakkhittaṇ.⁵ G. S¹ Suci.⁶ G. sampanṇago.⁷ G. S¹ °vaṇṇe.

- dukā maddavā niddhā¹ sukhunā sukumārakū²
 chavi me sabbadā hoti bodhipatte su-chaddite.
 . Yato kuto ca³ gatisu sarire samudāgate⁴
 na lippati⁵ rajojallaṇ vipāko pattachaḍḍite
 8. Unhe vātātape tassa aggitāpena vā puna
 gatte sedā na muccanti vipāko pattachaḍḍite.
 9. Kuṭṭhaṇ gaṇḍo kilāso ca tilakā piḷakā tathā
 na honti kāye daddu⁶ ca vipāko pattachaḍḍite.
 10. Aparam pi guṇaṇ tassa nibbattati⁷ bhavābhava
 rogā na honti kāyasmaṇ vipāko pattachaḍḍite.
 11. Aparam pi guṇaṇ tassa nibbattati bhavābhava
 na hoti cittajā piḷā vipāko pattachaḍḍite.
 12. Aparam pi guṇaṇ tassa nibbattati bhavābhava
 āmittā na bhavant' assa vipāko pattachaḍḍite.
 13. Aparam pi guṇaṇ tassa nibbattati bhavābhava
 anūnabhogo bhavati vipāko pattachaḍḍite.
 14. Aparam pi guṇaṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 aggi-rajjūhi⁸ corehi na hoti udake bhayaṇ.
 15. Aparam pi . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 dāsī dāsā anucarā honti cittānuvattakā.
 16. Yamhi āyuppamānamhi jāyate⁹ mānuse bhava
 tato na hāyate āyu tiṭṭhate yāvatāyukaṇ.
 17. Abbhantarā bahicarā¹⁰ negamā ca saraṭṭhakā
 anuyuttā honti sabbe pi vuṭṭhikāmā sukhicchakā.¹¹
 18. Bhogavā yasavā homi sirimā nātīpakkhavā
 apeta bhayasantāso bhavesaṇ sabbato¹² bhava.
 19. Devā manussā asurā gandhabbā yakkha-rakkhasā
 sabbe te parirakkhanti bhava saṇsarato sadā.¹³
 20. Devaloke manusse vā anubhotvā ubho yase
 avasāne¹⁴ ca nibbānaṇ sivaṇ patto anuttaraṇ.

¹ G. niddā.² G. sukumādekā.³ S³ kutoci.⁴ G. sadhunadāgatena.⁵ S¹ lippati.⁶ G. daddu.⁷ S² nibbatti *always*.⁸ S² °rājūhi; S¹ rājūhi.⁹ G. āruppamānamhi āyate; S¹ ayate.¹⁰ G. S¹ bāhirā ca.¹¹ S¹ sakicchakā; S² °su-m-icchakā; G. buddhikāmā°.¹² G. °pabbato; S¹ °sabbaso.¹³ G. tassa.¹⁴ G. bhavasāne.

526. *Āmaṇḍaphaladāyaku*

21. Magge phale āgame¹ ca jhānābhiññāgūṇesu ca
aūñesaṇ adhiko lutvā nibbāyāmi anāsavo.
22. Pure 'haṇ bodhiyā pattaṇ chaḍdetvā haṭṭhamānaso
imehi vīsatangehi samangī² homi sahhadā.
23. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
24. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
25. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Bodhisammajjako thero i. g. a-ti.
Bodhisammajjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[526. *Āmaṇḍaphaladāyaku.*]

1. Padmunuttaro nāma jino sabbaadhammāna pūragū
vuṭṭhalutvā sanādhimhā caṅkāmī³ lokanāyako
2. Khāribhāraṇ gahetvāna āharanto⁴ phalaṇ tadā
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ caṅkamantaṇ mahāmuniṇ.
3. Pasannacitto sumano sire katvāna añjaliṇ
sambuddhaṇ abhivādetvā āmaṇḍam adadaṇ phalaṇ.
4. Satasahasase ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi āmaṇḍassa idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Āmaṇḍaphaladāyako th. i. g. a-ti.
Āmaṇḍaphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[527. *Sugandha.*]

1. Imaṇhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo.
2. Anuvyaññanasanupanno dvattiṇsavaralakkhaṇo⁵
byāmapabbhāparivuto⁶ raṇsi jālasamosaṇo.
3. Assāsetā⁷ yathā cando suriyo va pabbhāṅkaro
nibbāpetā yathā meghe sāgare va guṇākaro.⁸

¹ S² āgamme.² G. sāmaggā; S² samaggi; S¹ g. missing.³ G. caṅkāmī.⁴ G. assādanto.⁵ G. battiṇsa°; S² dvattiṇga°.⁶ G. brahma°.⁷ G. pabbhāsetā.⁸ G. guṇākaro.

- dhārani-r-iva sīlena Himavā va samādhiṇā
 bhāḥāso viya paññāya asaṅgo¹ anilo yathā.
 5. Sa kadāci mahāvīro parisāsu visārado
 saccāni sampakāseti uddharanto mahājanan.
 6. Tadā hi Bārāṇasīyam seṭṭhiputto mahāyaso
 ās' ahaṇ dhanadhaññassa pahūtassa pahū tadā²
 7. Jaṅghāvihāraṇ vicaraṇ Migadāyam uppecc' ahaṇ³
 addasaṇ tādisaṇ Buddhaṇ desentaṇ amataṇ padaṇ.
 8. Vissatṭhakantavacanaṇ karavīkasamassaraṇ
 haṇsadundubhi-nigghosaṇ⁴ viññāpentaṇ mahājanaṇ
 9. Disvā devātidevan taṇ sutvā ca madhuraṇ giraṇ
 pahāy' ānappake bhoge pabbajīṇ anagāriyaṇ.
 10. Evaṇ pabbajito cāhaṇ nacirena bahussuto
 ahoṣiṇ⁵ dhammakathiko vicittapaṭibhānavā.
 11. Mahāparisaṇajjhe 'haṇ haṭṭhacitto punappunaṇ
 vannaṇiṇ⁶ hemavaṇṇassa vannaṇ vannaṇvisārado⁷:
 12. Esa khīṇāsavo Buddho anīgho chinnaṇsaṇsayo⁸
 saḥhakaṇmakkhayaṇ patta vimutta satīsaṇkhaya.⁹
 13. Esa so bhagavā Buddho esa sīho anuttaro
 sadevakassa lokassa brahmacakkappavattako.
 14. Danto dametā santo ca sametā nibbuto isi
 nibbāpetā ca assattho assāsetā mahājanaṇ.¹⁰
 15. Vīro suro ca dhīro ca pañño kāraṇiko¹¹ vasi¹²
 vijitāvi ca sa jino apagabbho¹³ anālayo.
 16. Anejo acalo dhīmā amoho asamo muni
 dhorayho usabho nāgo sīho sakko gurūsu pi¹⁴
 17. Virāgo vimalo brahmā vādisuro¹⁵ raṇaṇñjaho¹⁶
 akhilo ca visallo¹⁷ ca asamo payato¹⁸ suci.¹⁹

¹ G. asaṅgā.

² G. bahu tassa bahu tadā; S¹ bahu tassa bahu tadā; S² g. *deficient*.

³ G. S¹ upes'.

⁴ G. haṇsaduddabhi'; S² °junūbhi.

⁵ G. S¹ ahoṣi.

⁶ G. S¹ vannaṇi.

⁷ G. vannaṇavannaṇ°.

⁸ G. bhinna°.

⁹ S² pati'; S¹ saḥkhaya.

¹⁰ G. °jani.

¹¹ G. mañño°; S² paññā°.

¹² S² G. vasi.

¹³ S¹ appagabbho.

¹⁴ S² gurūsu oi.

¹⁵ G. vāri°.

¹⁶ S¹ dhanaññjaho; G. °jayo°.

¹⁷ G. S² vipallo.

¹⁸ G. S¹ samyato.

¹⁹ S¹ G. suci.

18. Brāhmaṇo samaṇo¹ nātho bhisakko sallakattako
yodho Buddho suto sūto² acalo mudito 'sito.³
19. Tātā tantā ca hantā⁴ ca kattā netā pakāsītā
sampahaṇsitā bhottā⁵ ca chettā sotā⁶ pasāṇsitā
20. Akhilo ca visālo ca anīgho⁷ akathaṅkathī⁸
anejo virajo khattā⁹ gandhā mettā pakāsītā.¹⁰
21. Tāretā atha tāretā¹¹ kāretā sampadāletā¹²
pāpetā sahītā hantā hantā tātāpi tāpaso.¹³
22. Samacitto samasamo asahāyo dayāyaso
accherasanto¹⁴ akuho¹⁵ katāvīsi sattāmo.
23. Nittiṇṇakaṅkho nimmaṇo appameyyo anūpano
sabbavākyapathātīlo¹⁶ saccaneyyuntāgo jino.¹⁷
24. Sattasāravare¹⁸ tasmiṇ pasādho¹⁹ amatāvaho
tasmā Buddhe ca dhamme ca saṅghe sadḍhā²⁰ mahiddhikā.
25. Guṇehi evamādīhi tilokasaraṇuttamaṇ
vaṇṇento parisāmajjhe akaṇ dhammakathaṇ ahaṇ.
26. Tato cuto 'haṇ Tusite anubhotvā mahāsukhaṇ
tato cuto manussesu jāto homi sugandhiko.
27. Nissāso²¹ mukhagandho²² ca dehagandho tath' eva me
sedagandho²³ ca satatam sabbagandho ti seti me.
28. Mukhagandho²² sadā mayhaṇ padumuppalacampake²⁴
atisanto sadā vāti²⁵ sarīro ca tath' eva me.
29. Guṇatthavassapupphan²⁶ taṇ phalaṇ tu param²⁷ abbhutaṇ
ekaggamanasā sabbe vaṇṇavissaṇ suṇoṭha²⁸ me:

¹ S¹ samaṇo. ² S² yodho yodho Buddho sūto; G. °muto suto.

³ S¹ muditodito; G. mudito vito.

⁴ G. dhātā dātā ca hantā; S¹ dhītā ratā ca bhantā.

⁵ G. yottā; S¹ vettā.

⁶ G. S¹ hetā.

⁷ G. S¹ anigho

⁸ S¹ °kami; G. akataṇ kati.

⁹ G. S¹ mattā.

¹⁰ G. vettā vaññuyitā; S¹ pottī dhaññuyitā

¹¹ G. kāretā.

¹² S¹ °dāditā; S² °dāritā.

¹³ S² tātāpi tāva so.

¹⁴ G. S¹ °patto.

¹⁵ S² akubho.

¹⁶ G. sabbavākyapat°; S² sabbavākyan°.

¹⁷ G. S² °noyyanta bho jino.

¹⁸ G. °pare; S¹ sattasādhare.

¹⁹ G. pasādā.

²⁰ G. sadā; S¹ saddā.

²¹ G. nayāniyo; S¹ niyāyo.

²² S² sukha°.

²³ G. dca°; S¹ S² sda°.

²⁴ S¹ °campako.

²⁵ G. padāvāti; S² sahāvāti.

²⁶ G. °pubban.

²⁷ G. jalantaṇ padan; S¹ °pariṇ.

²⁸ G. S¹ sunātha.

31. Gunaj Buddhassa vatvāna hitāya janasundhino¹
sukhito homi sabbattha rasaddhoviśamāyuto.²
32. Yaśaśi sukhito kanto³ julimā piyadassano⁴
vattā aparibhūto ca niddoso paññavā tathā.
33. Khip' ev' āyu pi⁵ nibbānaṃ suḷabhaṃ Buddhabhuttino⁶
tesaṃ hetuṃ pavakkhāmi taṃ suṇoṭha yathātathaṃ.
34. Santaṃ yaśaṃ bhagavato vidhinā⁷ abhivādayaṃ⁸
yattha tatth' upapanno⁹ pi yaśaśi tena bhom' ahaṃ.
35. Dukkhaṇṭakaraṇaṃ Buddhaṃ dhanuṇaṃ santam asaṃkhataṃ
vaṇṇayaṃ sukhado āsiṃ¹⁰ sattānaṃ sukhito tato.
36. Guṇaṃ vadanto Buddhassa Buddhapīṭisaṃāyuto
sakantiṃ parakantiṃ ca janayaṃ tena kantiṃ.¹¹
37. Janoghe tiththikākiṇṇo¹² abhikhuyya kutitthiye
guṇaṃ vadanto jotesiṃ¹³ nāyakaṃ jutiṃ tato.
38. Piyakāriṇinassaṃpi¹⁴ sambuddhassa guṇaṃ varaṃ¹⁵
saraṃ divasaṃko 'haṃ¹⁶ ten' āsiṃ¹⁷ piyadassano.
39. Yathāśattivasenāhaṃ sabbavācāhi¹⁸ santhaviṃ
sugataṃ tena vāgiśo¹⁹ vicittapaṭibhānavā.
40. Ye bālā vimatiṃ²⁰ pattā²¹ paribhonti mahāmuniṃ
uiggahaṃ²² te saddhammena paribhūto na ten' ahaṃ
41. Buddhavaṇṇehi sattānaṃ kilese apaniṃ²³ ahaṃ
nikkilesaṃmo homi tassa kammaṃ vāhaṃ.

41. Sotūnaṇ¹ Buddhim ajaṇiṇ² Buddhānussatidesako
tenāham āsiṇ³ sappañño nipuṇatthavipassako.
42. Sabbāsavaaparikkhīṇo tiṇṇasamsārasāgaro⁴
sikhī va anupādāno pāpuṇissāmi nibbutiṇ.
43. Imasmiṇ yeva kappasmiṇ yam ahaṇ santhaviṇ jinaṇ
duggatiṇ nābhiṇāmi Buddhavaṇṇaso⁵ idaṇ phalaṇ.
44. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
45. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
46. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmū Sugandho thero i. g. a-ti.
Sugandhattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ :

Tiṇado Pecchado c' eva Saraṇ' Abbhāñjanappaḍo
Pūpaṭi⁶ Daṇḍadāyī ca Nelapūji tath' eva ca
Bodhisammajjako 'Maṇḍo Sugandho dasamo diḍḍo
gāthā sataṇ satevisāṇ gaṇitaṇ c' ettha sabbaso.
Tiṇadūyakavaggo tepaññāso.⁶

LIV

[528. *Mahākaccāna.*]

1. Padumuttaro nāma jino anejo ajitañjayo
satasaḥasse kappānaṇ ito uppajji nāyako.
2. Vīro kamalapattakkho sasaṇkavimalānaṇo
kanakācalaśaṇkāsō ravidittiharippabho⁷
3. Sattanettamanohāri⁸ varalakkhaṇabhūsito
sabbavākyapathātito manujāmarasakkato.
4. Sambuddho⁹ bodhayaṇ satte vāgiso¹⁰ madhurassaro
karuṇānidḍhasantāno¹¹ parisāsu visārado.

¹ G. S² sotunaṇ; S¹ hetunaṇ.

³ G. S¹ tenāpi āsi.

⁵ G. Supuṭi; S¹ Supaṭi.

⁷ G. °samappabho; S² °harappabho.

⁹ G. sa buddho.

¹¹ S¹ taruṇa niddha; G. niddha *corrected to* °nibandhasantāno; S² °niddha.

² G. ajaṇi; S¹ ajaṇi.

⁴ G. S² tiṇṇaḍḍo.

⁶ G. S¹ tepaññāśamo.

⁸ S² °hāriṇ.

¹⁰ G. S¹ vāgi; S² vāgiso.

5. Deseti madhuraṇ dhammaṇ catuṣaccupasaṇḥitaṇ
niṃṣugge mohapaṇkamhi samuddharati paṇino.
6. Tadā ekacaro hutvā tāpaso Humavālayo
nabhasā mānusaṇ lokaṇ gacchanto jinam addasaṇ.
7. Upecca santikaṇ tassa assosiṇ dhammadhesanaṇ
vaṇṇayan tassa vīrassa sāvakassa mahāguṇaṇ:
8. Saṅkhittena mayā vuttaṇ vitthārena pakāsayaṇ
parisaṇ mañ ca toseti yathā Kaccāyano ayaṇ¹.
9. Nāhaṇ evaṇ vidhaṇ kañci aññaṇ passāmi sāvakaṇ
tasinā² tadagge es' aggo evaṇ dhārotha bhikkhavo.
10. Tadāhaṇ vinhiṭṭo hutvā sutvā vākyamaṇoramaṇ³
Himavantaṇ gamitvāna āhatvā⁴ pupphaśaṇcayaṇ
11. Pūjetvā lokasaraṇaṇ tan ṭhānaṇ abhipatthayaṇ.
tadā mam' āsayaṇ ātva vyāhāsi⁵ saraṇaṇjaḥo:
12. Passath' etaṇ isivaraṇ mūdhantakānakattacaṇ
uddhaggaḷomaṇ pīn' aṇsaṇ⁶ acalaṇ añjaliṇ ṭhitaṇ.⁷
13. Hāsaṇsuppannayaṇaṇ Buddhavaṇṇagatāsaṇaṇ⁸
dhammapaṭṭiggaḷavaṇaṇ⁹ amatāsittasannibhaṇ.¹⁰
14. Kaccānassa guṇaṇ sutvā taṇ ṭhānaṇ patthayaṇ¹¹ ṭhito
anāgataṇhi addhāne Gotamassa mahāmune.
15. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Kaccāno nāma nāmena hessati satthu sāvako.
16. Bahussuto mahāññaṇi adhippāyavidū mune
pāpūnissati taṇ ṭhānaṇ yathāyaṇ vyākato mayā.¹²
17. Satasaḥasse ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāni Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
18. Duve bhava saṇsarāmi devatte atha mānuse
aññaḡatiṇ¹² na gacchāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
19. Duve kule pajāyāmi khattiye atha brāhmaṇe
nice kule na jāyāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ G. S² ahaṇ.

² S¹ taṇ me.

³ G. S¹ vākyam manaramaṇ.

⁴ S² āgantvā; G. āhitvā; S¹ āhatvā.

⁵ G. S¹ vyākūsi; S² vyāhāti.

⁶ S¹ paṇamaṇ.

⁷ S¹ añjaliṇṭhitaṇ.

⁸ S² haṭṭasaṇaṇ.

⁹ G. corrected to dhammajaṇ uggaḡadayaṇ; S² dhammaṇ va viggahaṇ
varaṇ.

¹⁰ S² amatāsatta°.

¹¹ S² patṭhayaṇ.

¹² G. S¹ aññaṇ°.

20. Pacchime ca bhāve dāni jāto Ujjeniye pure
Pajjotassa Acandassa¹ purohitadijātino.²
21. Putto Tirīṭivacchassa³ nipuṇo vedaparagū
mātā ca Candupadumā⁴ Kaccāno haṃ varattaco.⁵
22. Vimaṇṣanatthaṃ Buddhassa bhūṇupālena pesito
disvā mokkhaṇapurvāraṇ⁶ nāyakaṃ guṇasaṅcayaṃ
23. Sutvā ca vimalaṃ vākyaṃ gatipaṇṇakavisosanaṃ
pāpuṇiṃ amataṃ santaṃ satehi saha paṇṇahi.⁷
24. Adhippāyavidū jāto sugatassa mahāmate
ṭhapito etadagge ca susamiddhamanoratho.
25. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
26. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
27. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Mahākaccāno therō i. g. a-ti.
Mahākaccānattherassa apadānaṃ samattaṃ

[529. *Vakkali*.]

1. Ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako
Anomā nāmo amito nāmena Padumuttaro
2. Padumākūravadaṇo padumāmalasucchavi
lokenānupalitto va toyena padumaṃ yathā.
3. Dhīro⁸ padumapattakkho kanto va padumaṃ yathā
padumuttaragandho 'va'⁹ tasmā so Padumuttaro.
4. Lokajettho ca nimmāno andhānaṃ nayanūpamo
santaveso guṇanidhi karuṇāmatissāgaro.¹⁰
5. Sa kadāci¹¹ mahāvīro brahmāmarasuraccito¹²
sadevamanujākinno janamajjhe januttamo¹³
6. Vadanena sugandhena madhurena rutena ca
rañjayaṃ parisāṃ sabbāṃ santhavi sāvaṇṇaṃ sakaṃ :

¹ G. sa Candassa.² G. °dijādino.³ G. Tirīṭi°; S¹ Tidīṭi°.⁴ G. S¹ Candinā nāma.⁵ S² varattthamo; S¹ parattaco.⁶ S¹ °puraṃ rammaṃ.⁷ G. *alters MS.* to sesohi saha sattaḥhi; S¹ and S² read as text.⁸ G. S¹ vīro.⁹ S¹ ca.¹⁰ S¹ karuṇāniākarō; Uy. °ākaro.¹¹ S¹ sakadāmi; S² sakadāsi.¹² S¹ °āsurasurādhitō; G. corrected to °āsurasuraccito.¹³ G. S¹ anuttamo.

7. Saddhādhimutto¹ sumati mama dassanālāhaso
n'atthi etādiso añño yathāyaṇ bhikkhu Vakkali.
8. Tādā 'haṇ Haṇsavatīyā nagare brāhmaṇatrajo
hutvā sutvā etaṇ² vākyāṇ taṇ thānam abhiropayaṇ³.
9. Sasāvakaṇ taṇ⁴ vimalaṇ nimantetvā Tathāgataṇ
sattāhaṇ bhojayitvāna dussehi chādayiṇ tadā.
10. Nipacca sīrasā tassa anantaḡuṇasāḡaro
nimuggo pīlisampunṇo imaṇ⁵ vacanam abravīṇ :
11. Yo so tayā santhavito ito sattamake 'hani
bhikkhusaddhāvataṇ aggo tādiso hom' ahaṇ mune.⁶
12. Evaṇ vutte mahāvīro anāvaraṇadassano
imaṇ vākyam udīresi parisāyā mahāmuni :
13. Passath' etaṇ māṇavakaṇ pītamattṇanivāsanaṇ⁷
hemayaṇṇīropacitaṇḡaṇ⁸ jananettamanoharaṇ.
14. Eso anāgataddhāne Gotamassa mahesino
aggo saddhādhimuttānaṇ sāvako yaṇ bhavissati.
15. Devabhūto manusso vā sabbasantāpavajjito
sabbabhogaparibbūlho sukhito saṇsarissati.
16. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
17. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhanunaniṇmitto
Vakkali nāma nāmena hessati satthu sāvako.
18. Tena kammavisesena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
19. Sabbattha sukhito hutvā saṇsaranto bhavābhavē
Sāvattiyaṇ pure jāto kule aññatare ahaṇ
20. Nonītasukhumālaṇ maṇ jātapaḡallavakomalaṇ
maṇdaṇ uttānasayanaṇ pisācābhayatajjitā
21. Pādanūle mahesissa sāyeyyaṇ dīnamānasā⁹
idaṇ dadāma te¹⁰ nātha saraṇaṇ hohi¹¹ nāyaka.

¹ S¹ °ādhimutto.

² S¹ sutvā ca pana taṇ.

³ G. S¹ abhiropayaṇ.

⁴ S¹ sasāvakānaṇ.

⁵ G. S¹ iḡaṇ.

⁶ S¹ 'haṇ mahāmune.

⁷ G. pītamattṇa°; S¹ sitamaddha°.

⁸ S² °opadhītaṇḡaṇ; S¹ °opatitṇḡaṇ (°opatitṇḡaṇ ?)

⁹ S¹ °jīnamāṇṇaṇ; Cy. dīnamānasā and glosses bhītaṇṇā; S² jīna°

¹⁰ G. imaṇ°; S¹ imaṇ dadāma te.

¹¹ S¹ S² hoti.

22. Tadā paṭiggahī¹ so maṇ bhītāna saraṇo² muni
jālinā saṅkhalāṇkena³ mudukomalapāṇinā.
23. Tadā pabhuti tenāhaṇ ārakkheyyena rakkhito
sabbūpadhivinimmutto⁴ sukkena parivaḍḍhito.⁵
24. Sugatena vinā bhūto ukkaṇṭhāmi muhuttakaṇ
jātiyā sattavasso 'haṇ pabbajij anagāriyaṇ.
25. Sabbapārami-sambhūtaṇ nīlakkhinayanaṇ paraṇ⁶
rūpaṇ sabbasubhākiṇṇaṇ⁷ atitto pihayāni⁸ ahaṇ.⁹
26. Buddharūparataṇ ūatvā tadā ovadi maṇ jino :
alaṇ Vakkali kiṇ rūpe ramase bālanandite.
27. Yo hi passati saddhammaṇ so maṇ passati paṇḍito
apassamāno saddhammaṇ maṇ passam pi na passati.
28. Anantādīnava kāyo visarukkhasamūpamo¹⁰
āvāso sabbarogaṇaṇ puñjo dukkhassa kevalo.
29. Nibbindiya tato rūpe khandhānaṇ udayabbayaṇ
passaṇ sabbakilesānaṇ¹¹ sukhen' antam gamissati.
30. Evaṇ tenānusiṭṭho 'haṇ nāyakena hitesinā
Gijjhakūṭaṇ samāruya jhāyāmi giriniddare.¹²
31. Thito pabbatapādambhi mam āha¹³ sa mahāmuni
Vakkali ti jino vācaṇ taṇ sutvā mudito ahaṇ.
32. Pakkhandiṇ¹⁴ selapabbhāre anekasataporise
tadā Buddhānubhāvena sukhen' eva mahiṇ gato.¹⁵
33. Puno pi dhammaṇ desesi khandhānaṇ udayavyayaṇ
tam ahaṇ dhammam aññāya arahattaṇ apāpuniṇ.
34. Su-mahūparisāmajjhe¹⁶ tadā maṇ¹⁷ maraṇantago¹⁸
aggaṇ saddhādhimuttānaṇ paññāpesi mahāmati.
35. Śatasahasase ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ G. paṭiggahi; S¹ paṭiggaha.

² G. S¹ bhītānaṇ°.

³ S² saṭṭhikantena.

⁴ S¹ sabbopadhi°.

⁵ G. parivuddhito; S² parivaṭṭito.

⁶ S² G. lakkhinilayanaṇ paraṇ; S¹ lakkhinilayanaṇ paraṇ.

⁷ S² sabbag°.

⁸ S¹ vihareṇ' ahaṇ; G. viharām' ahaṇ.

⁹ S¹ visadukkha°.

¹⁰ G. S¹ sabbag°.

¹¹ S¹ °niddhāro; G. °kandaro.

¹² S² āhā.

¹³ G. S¹ pakkhandi.

¹⁴ S² mahi.

¹⁵ G. S¹ °parisa°.

¹⁶ G. S¹ tadā 'haṇ.

¹⁷ Cy. gives two readings : caraṇantago and maraṇantago.

36. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 37. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 38. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vakkali thero i. g. a-ti.
 Vakkalittherassa¹ apadānaṇ samattaṇ.

[530. *Mahākappina.*]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhammāna pāragū
udito jaladākāse² ravīva saradambare.
2. Vacanābhāya bodheti veneyyapadumāni so
kilesapaṇkaṇ soseti matirasmihi nāyako.
3. Tittihyānaṇ³ yaso hanti khajjotābhā⁴ yathā ravi
sabbattham sampakāseti⁵ ratanaṇ va⁶ divākaro.
4. Guṇānaṇ āyati bhūto ratanānaṇ va sāgaro
pajjunno pi⁷ va bhūtāni dhammameghena vassati.
5. Akkhadasso tadā āsiṇ nagare Haṇsasavhaye
upecca dhammaṇ assosiṇ jalajuttamanāmino
6. Ovādakassa bhikkhūnaṇ sāvakassa katāvino⁸
guṇaṇ pakāsayantassa vāsayanatassa⁹ me manaṇ.
7. Sutvā paṭilo sumano nimantetvā Tathāgataṇ
sasissaṇ bhojayitvāna taṇ ṭhānaṇ abhipatthayiṇ.
8. Tadā haṇsasamābhāgo haṇsadundubhinivaco¹⁰
passath¹¹ etaṇ mahāmattaṇ vinicchayavisāraḍaṇ
9. Mama pādamūle¹² patitaṇ samuggatatanūruhaṇ
jinuuttavaṇṇaṇ¹³ pīn' aṇsaṇ¹⁴ pasanna-nayanānaṇ¹⁵
10. Parivārena mahatā rājāyuttaṇ¹⁶ mahāyasaṇ
eso katāvino ṭhānaṇ pattheti mudilāya so.¹⁷

¹ S¹ Vakkaliya°.² G. jagad° corrected to jaladākāse; Cy. 'va' jaṭākāse and glosses saka-lākāse³ S¹ tittihikānaṇ.⁴ S¹ vajjātābhā.⁵ G. saccatthābhaṇ pakāseti; S¹ sabbattha sampakāseti.⁶ S¹ sarade va.⁷ G. r-iva.⁸ G. S¹ S² kathāvino.⁹ G. tappayantassa.¹⁰ G. °dudrabhinivaco; S¹ °dudubhinisabbace; S² °nisvano; cf. p. 160, g. 8.¹¹ G. passate; S² sacathe.¹² G. S¹ sampādamūle.¹³ S¹ jīmūta°.¹⁴ S¹ pīnaṇ; S² supīnaṇ.¹⁵ G. S² pasanna°.¹⁶ S² rājāyantaṇ; S¹ rājāyattaṇ; G. corrected to rājāyuttaṇ¹⁷ S¹ pūritāya so.

11. Iminā paṇḍapātena¹ cāgena paṇidhīhi² ca
kappasatasahassāni n' upapajjati duggatiṇ.
12. Devesu devasobhāgyaṇ³ manusseṣu mahantataṇ
anubhotvāna scsena nibbānaṇ pāpuṇissati.
13. Satasahasṣe ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhaviṣṣati.
14. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhanimmaninimitto
Kappino nāma nāmena hessati satthu sāvako.
15. Tato 'haṇ sukataṇ kāraṇ katvāna jinasāsaṇe
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tusitaṇ agamāsa⁴ ahaṇ.
16. Devamānusaṇrajjaṇi sutaso anussāsiya
Bārāṇasīyaṇ āsanne jāto Keniyaṇjātiyā.⁴
17. Sahassaparivārena sapajjapātiko ahaṇ
pañcapaccekaḥbuddhānaṇ satāmi samupatṭhahiṇ.
18. Temāsaṇ bhojayitvāna paccā dānmi⁵ ticivaraṇ
tato cutā mayaṇ sabbe ahumha⁶ Tidasūpagā
19. Puno sabbe manussattaṇ āgamaṇha⁷ tato cutā
Kukkuṭaṇihi pure jāto Himavantassa passato.
20. Kappino nāma ahaṇ āsiṇ rājaputto mahāyaso
scsānaccakule jātā māma eva parivārayaṇ.
21. Mahārajjaṇ sukhapputto sabbakāmasamiddhimā
vāṇijehi samakkhātāṇ Buddhuppādāni apāpuṇiṇ.
22. Buddho loka samuppanno asamo ekapuggalo
so pakāseti saddhammaṇ amataṇ sukhāni uttamaṇ.
23. Suyuttā tassa sissā ca sumuttā ca anāsavā⁸
sutvān⁹ esaṇ⁸ suvacanaṇ sakkaritvā va⁹ vāṇije
24. Vihāya¹⁰ rajjaṇ sāmacco nikkhamiṇ Buddhamaṇako
nadiṇ disvā Mahācandaṇ pūritaṇ samatitthikaṇ
25. Appatitṭhaṇ anālambaṇ duttaraṇ sīghavāhīniṇ
guṇaṇ saritvā Buddhassa sotthinā samatikkamaṇ.
26. Bhavaṇotaṇ sace Buddho tiṇṇo lokantaṇo vidū¹¹
etena saccavajjena gamaṇaṇ me samijjhatu.

¹ S¹ piṇḍapātena; G. pāṇipātena.

² G. °panidhāya; S¹ cetanā paṇidhāya.

³ G. S¹ °sobbhaggaṇ.

⁴ S² Kāliyaṇjātiyā; S¹ Tejiyaṇjātiyā.

⁵ G. dāmma.

⁶ G. ahumhā; S¹ ālumhi.

⁷ G. agamaṇha.

⁸ S¹ sutvāna °saṇ; S² evaṇ.

⁹ G. S¹ sakkarotvāna.

¹⁰ G. piḥāya.

¹¹ G. S¹ lokantaṇū°.

27. Yādi santigamo maggo mokkho ca santikaṇ¹ sukhaṇ
etena saccavajjena gamanam me samijjhatu.
28. Saṅgho ce tinnakantāro puññakkhetto anuttaro
etena saccavajjena gamanaṇ me samijjhatu.
29. Saha kate saccavare maggā-d-apagataṇ jalaṇ
tato sukkena uttipṇo naditīre manorame
30. Nisinnaṇ addasaṇ Buddhaṇ udentāṇ va pabbhaṇkaraṇ
jalantaṇ hemaseḷaṇ va dīparukkhaṇ va jotitaṇ.
31. Sasiva² tāra sahitaṇ sāvakehi purakkhataṇ
Vāsavaṇ viya vassantaṇ desanājalanandanaṇ.³
32. Vanditvāna sahāmacco ekamantaṇ upāvisiṇ
tato no āsayaṇ ñatvā Buddho dhammam adesayi.
33. Sutvāna dhammaṇ vimalaṇ avocumha mayaṇ jinaṇ
pabbājehi mahāvīra nibbinṇāmbha bhava mayaṇ."
34. Svākkhāto bhikkhave dhammo dukkhaṇtakaraṇāya vo
caratha brahmacariyaṇ ice āha munisattamo.
35. Saha vācāya sabbe pi bhikkhu-vesadharā⁴ mayaṇ
ahumhā upasampannā sotāpannā ca sūsane.
36. Tato Jetavanaṇ gantvā anusāsi vināyako
anusittho jinenāhaṇ arahattaṇ apāpuniṇ.
37. Tato bhikkhusahassan taṇ⁵ anusāsini ahan tadā
*ma*mānusāsanaṇkarā te pi āsuṇ anāsavaṇ.
38. Jino tasmīṇ guṇe tuṭṭho etadaggo ṭhapesi maṇ
bhikkhu-ovādakāṇ aggo Kappino ti mahājino.⁶
39. Satasahassee kataṇ kaumaṇ phalaṇ dassesi me idha
sumutto saravego ca kilese jhāpayiṇ⁷ mama.⁸
40. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
41. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
42. Paṭisambhūḍā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Mahākappino thero i. g. a-ti.
Mahākappinattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ °caccantikaṇ.

² G. sasiṇ va; S¹ sasi va.

³ (i. desanājāladantaṇ; S¹ desanā jalantaṇ tadā; S² desanāñjala°.

⁴ bhikkhavesadharā; G. bhikkhavo samaṇā corrected to bhikkhū
S²

vesadharasassāni.

⁶ G. °jano.

⁵ (i. S¹ °savi.

⁸ S¹ namaṇ.

⁷ G. S¹ jhā.

[531. *Dabbamalla*.]

1. Padumuttaro nāna jino sabbalokavidū muni
ito satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā.
2. Ovādako viññāpako tāraḥko sabbapāṇinaṇ
desanākusalo Buddhō tāresi¹ janataṇ bahuṇ.
3. Anukampako kāruṇiko hitesī sabbapāṇinaṇ
sampatte titthiye² sabbe pañcasīle patiṭṭhapi.³
4. Evaṇ nirākulaṇ āsī suññataṇ titthiyehi ca
vicittaṇ arahantehi vasibhūtehi tūḍihi.
5. Ratanānaṭṭhapaññāsaṇ uggaṭo so mahāmuni
kañcanagghiyasaṅkāsō dvattiṇṣasavaralakkhaṇo⁴
6. Vassasatasahassāni āyuṇ vijjati tāvade
tāvataṇ tiṭṭhamāno so⁵ tāresi⁶ janataṇ bahuṇ.
7. Tadāhaṇ Haṇsavatiyaṇ setthiputto mahāyaso
upetvā lokapajjotaṇ assosiṇ dhanuṇadesanaṇ.
8. Senāsanāni bhikkhūnaṇ paññāpentaṇ sa sāvakaṇ⁷
kittayantassa vacanaṇ suṇitvā muḍito ahaṇ.
9. Adhikāraṇ sasaṅghassa katvā tassa mahesino
nipacca sirasā pāde taṇ ṭhānaṇ abhipatthayaṇ.
10. Tadahaṇ sa mahāvīro mama kammaṇ pakittayaṇ :
'So yaṇ⁸ sasaṅghaṇ bhojesi sattāhaṇ lokanāyakaṇ
11. 'So yaṇ kamalapattakkho sīhaṇso kanakattaco⁹
maṇ¹⁰ pādāmūle patito patthayi¹¹ ṭhānam uttamaṇ.
12. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati
13. Sāvako tassa Buddhassa Dabbo nāmena vissuto
senāsanapaññāpako aggo hessat' ayaṇ¹² tadā.
14. Tena kammaṇa sukatena cetanāpāṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch¹³ ahaṇ.
15. Satānaṇ tiṇikhattuṇ ca devaraṇjam akārayiṇ
satānaṇ pañcakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ.

¹ G. tāreti.² S¹ tattha te.³ G. S¹ patiṭṭhasi.⁴ G. S¹ battiṇsa°.⁵ G. tiṭṭhamānaso.⁶ G. S¹ tāreti.⁷ G. S¹ paññāpentaṇ sa sāvakaṇ ; S² paññāpentaṇsa.⁸ G. S¹ haṇ.⁹ G. °kattato¹⁰ G. S¹ me.¹¹ S² patthayaṇ.¹² S¹ hessati 'yaṇ.¹³ S² agaṇṇoh'.

16. Paḍesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ¹
sabbatthaṇ sukhito āsiṇ tassa kamunassa vāḥsaṇ.
17. Ekavāḍvute ito kappe Vipassī nāma nūyako
upparjji cārunayano² sabbadhammuviṇassako.
18. Duṭṭhacitto upavadi sāvaṇ tassa tādino
sabbāsavaparikkhiṇaṇ³ 'suddho' ti ca vijāniya.⁴
19. Tass' eva naravīrassa *sāvakaṇaṇ* mahesinaṇ
salākaṇ paggaḥetvāna khīrodanama⁵ adās' ahaṇ.
20. Imamhi bhaddako kappe brahmabandhu mahāya⁶so
Kassapo nāma nāmena upparjji vadataṇ varo.
21. Sāsanaṇ jotayitvā so abhibhuyya kutittthiye
veneyye vinayitvā ca⁷ nibbuto so sasāvako.
22. Sasissa-nibbute nāthe attham entamhi⁷ sāsane
devā kandiṇsu saṇviggā muttakesā rudammukhā,
23. Nibbāyissati dhammakko⁸ na passissāma subbate
na suṇissāma saddhammaṇ aho no appapuññatā.
24. Tadāyaṇ puthavi⁹ sabbā acalā sācalācalā¹⁰
sāgiro ca sasoko va¹¹ vinandī¹² karuṇaṇ siriṇ.
25. Catuddisā dundubhiyo¹³ nādayiṇsu¹⁴ samānusa¹⁵
samantato asaniyo patiṇsu ca bhayāvahā.
26. Ukkā patiṇsu nabhasā dhūmaketu ca dissati
sabba-thalaja-sattā ca raviṇsu karuṇaṇ¹⁶ migā.
27. Uppāde dāruṇe disvā sāsanaṭṭhaṇ ca sūcakaṇ¹⁷
saṇviggā bhikkhavo tattha¹⁸ cintayimha mayaṇ tadā
28. Sāsanaṇa vinā sammā¹⁹ jīvitena alam mayaṇ
pavisitvā mahāraññaṇ yuñjāma jinasāsane.
29. Addasamha tadāraññe ubbidhaṇ selam uttamaṇ
nisseniyaṇ tam²⁰ āruyaṇ nisseniṇ pātapamhase.²¹

¹ G. asaṅkhiyaṇ.² S¹ °dassano.³ S² °parikkhīno.⁴ G. vijāniyyā; S¹ vijāniyā.⁵ S¹ khīrodānaṇ.⁶ S¹ vinayitvāna; S² veneyya°.⁷ G. atthamantamhi; S¹ anattam etatamhi.⁸ S¹ °yakkho.⁹ S¹ paṭhavi.¹⁰ G. acalā sācalo; S¹ acalaṇ°.¹¹ G. sāgiro°; S¹ sāgare va saḥeto va.¹² G. vinandī; S¹ vinandiṇ.¹³ G. dundrabhiyo; S¹ dundubhiyo.¹⁴ G. nādayiṇsu.¹⁵ S¹ amānusa.¹⁶ G. karuṇā.¹⁷ G. suvaṇaṇ; S¹ sūsakaṇ.¹⁸ G. sattā; S¹ satthā.¹⁹ S² sammākaṇ; G. sammā.²⁰ S¹ naṇ.²¹ S¹ pātamamhase; S² pādamumhate.

30. Tādā ovadi no thero: Buddhuppādo sudullabho
saddhā vo¹ sulabhā laddhā, thokasesaṇ ca sāsanaṇ.
31. Nipatanti khaṇātītā² anante dukkhasāgare
tasmā payogo kattabbo yāvaṇ ṭhāti³ munc mataṇ.
32. Arahā āsi⁴ so thero anāgāmi tadānugo
susilā itare⁵ yuttā devalokam agamhase.
33. Nibbuto tiṇṇasaṇsāro suddhāvāse ca ekako⁶
ahaṇ ca Pukkusāti⁷ ca Sabhiyo⁸ Bāhiyo tathā
34. Kumāra-Kassapo c' eva tattha *tatt' u*pagāmiyaṇ⁹
saṇsārabandhanāmuttā Gotamen' ānukampitā.
35. Mallesu Kusinārāyaṇ jāto gabbhe ca¹⁰ me sato
mātā pitā¹¹ cit' ārūhā tato nibbattito¹² s' ahaṇ
36. Patito dabbapuñjamhi tato Dabbo ti vissuto
brahmaceraphalenāhaṇ¹³ vimutto sattavassiko.
37. Khirāsanaphalenāhaṇ pañcaṇgehi upāgato
khiṇāsavo pavādena pāpehi bahu codito.¹⁴
38. Ubho puññaṇ ca pāpaṇ ca vītivatto 'mhi dān' ahaṇ¹⁵
patvāna paramaṇ santiṇ viharāmi anāsavo.
39. Senāsanaṇ paññāpayiṇ hāsaiyivāna¹⁶ subbate
jino tasmiṇ guṇe tuṭṭho etadagge ṭhapesi maṇ.
40. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
41. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
42. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Dabbamallaputto thero i. g. a-ti.
Dabbamallaputtattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[532. *Kumārakassapa.*]

1. Ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako
sabbalokahito viro Padumuttaranāmako.
2. Tādā 'haṇ brāhmaṇo hutvā va sato vedapāraḡo
divāvihāraṇ vicaraṇ addasaṇ lokanāyakaṇ

¹ G. S¹ vā; S² laddhā vo.² S¹ khaṇātītā.³ G. yāva ṭhāti; S¹ yāvattṭhāti.⁴ G. S¹ ahosi.⁵ S¹ itaro.⁶ G. S¹ ekato.⁷ G. Pukkusāthi.⁸ S¹ Sabiyo.⁹ G. upakāmayāṇ; S¹ upagāmayāṇ.¹⁰ G. gabbho va.¹¹ G. mayā; S¹ mātā mātā.¹² S² nippatito.¹³ G. brahmacara^o; S² brahmanavera^o.¹⁴ G. terito.¹⁵ G. dānataṇ.¹⁶ S² bhāsaiyivāna.

16. Padesaccaṇ pakāsentaṇ bodhayantaṇ sadevakaṇ
sahittakathikānaggaṇ¹ vaṇṇayantaṇ mahājāna.
17. Tadā muditacitto 'haṇ nimantetvā Tathāgataṇ
nānārattehi vatthehi alaṅkatvāna maṇḍapaṇ.
5. Nānāratanaṇapajjotaṇ sasaṅghaṇ bhojayaṇ tahiṇ
bhojayitvāna sattāhaṇ nānā-'gga-rasa-bhojanaṇ.
6. Nānācittēhi pupphehi pūjayitvā sasāvakaṇ
nipacca pādamūlamhi taṇ ṭhānaṇ patthayaṇ ahaṇ.
7. Tadā munivaro āha karuṇ' eka-ras-āsaṇ²
"passath' etaṇ dijavaraṇ padumānanalocanaṇ
8. Pītipānujjabahulaṇ³ samuggatatanūruhaṇ =
hāsādhikaṇ⁴ visālakkhaṇ mama sāsanaalāsaṇ
9. Maṇ pādamūle patitaṇ ekāvattasumānasaṇ
esa pattheti taṇ ṭhānaṇ vicittakathikatthadaṇ.⁵
10. Satasaḥasse ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
11. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Kammāra Kassapo nāma hessati satthān sāvaka.
12. Vicittapupphadussānaṇ ratanānaṇ ca vāhasā
vicittakathikānaṇ so aggaṇ pāpuṇissati."
13. Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiyaṇ agacch⁶ ahaṇ.
14. Paribbhaṇaṇ bhavākāse raṅgamajjhe yathā naṇ⁷
sākhāmigatrajo hutvā migiyā kucchim okkhamiṇ.⁸
15. Tadā mayi kucchigate vajjhavāraṇ⁹ upatṭhitā
sākhena cattā¹⁰ me mātā nigrodham saraṇaṇ gatā
16. Tena sā migarājena maraṇā parimocitā
pariccajitvā saṇ pāṇaṇ mam evam ovadī tadā:
17. "Nigrodham eva seveyya na Sākhā upasaṇvase
Nigrodhasmiṇ mataṇ seyyo yaṇ ce Sakhasmiṇ jīvitaṇ."
18. Tenānusi*ṭṭhā* miga-y-ovādena¹¹
ahaṇ ca¹² mātā ca tass' ovādena

¹ S² sāvakaṇ cittakathikaṇ.² G. taruṇeka^o; S² karuṇ^o.³ S¹ pītipamojja^o.⁴ G. hāsādhikaṇ; S² pabbh²sedha.⁵ S¹ 'kattahaṇ; S¹ 'kattavaṇ.⁶ S² agaṇich'.⁷ S¹ namo; S² nabhe.⁸ G. okkhāmi; S¹ okkamī.⁹ G. 'vāra; S¹ gacchavāra; S² bajjhavaraṇ.¹⁰ G. vattā.¹¹ G. migayurvedhena.¹² G. ah²acca.

19. Āgaṇṇa raṇṇaṇ Ṭusitādivāsaṇ
gato¹ pavāsaṇ saḡharaṇ yaṭh' eva.
20. Puno Kassapavīrassa attham entamhi² sāsane
āruya selasikharāṇ yuñjitvā jinasāsanaṇ.
21. Idāni 'haṇ Rājagahe³ jāto seṭṭhikule ahaṇ
āpannagabbhā⁴ me mātā pabbajij⁵ anagāriyaṇ.
22. Sagabbhaṇ taṇ viditvāna Devadattam upānayaṇ
so avoca: 'vināsetha pāpikaṇ bhikkhuni⁶ imaṇ.'
23. Idāni pi munīdena jīnena anukampitā
sukhiṇi ajaṇi⁷ mayhaṇ mātā bhikkhunupassaye.
24. Taṇ viditvā mahipālo Kosalo maṇ aposayi⁸
kumāraparihārena nāmenāhaṇ⁹ ca Kassapo.
25. Mahā-Kassapam āgaṇṇa ahaṇ Kumāarakassapo
vammikasaḡdisaṇ¹⁰ kāyaṇ sutvā Buddhena deṣitaṇ.
26. Tato cittaṇ vimucci me anupādāya sabbaso
pāyasiṇ damayitvā 'haṇ¹¹ etadaggaṇ apāpuniṇ.
27. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
28. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kumāarakassapo thero i. g. a-ti.
Kumāarakassapattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[533. *Bāhiya.*]

1. Ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako
mahappabho tilokaggo nāmena Padumuttaro.
2. Khippābhīṇṇassa bhikkhussa gaṇaṇ kittayato mune
suvā udaggacitto 'haṇ kāraṇ katvā mahesino.
3. Datvā sattāhikaṇ dānaṇ sa-sissassa mune-r-ahaṇ¹²
abhivādiya sambuddhaṇ taṇ ṭhānaṇ patṭhayaṇ taḡā.
4. Tato maṇ vyakarī Buddho: etaṇ passatha brāhmaṇaṇ
patitaṇ pādamaḡle me pīn' aṇsaṇ¹³ paccavekkhanaṇ

¹ S³ gatā.

³ G. S¹ idāni Rājagahe ca.

⁵ G. pabbajji.

⁸ *All MSS.* aposayiṇ.

¹⁰ S¹ dhammikaṇ saḡdisaṇ; G. dhammika^o.

¹² G. S¹ mune ahaṇ.

¹³ G. S¹ pīnasaṇ; S² pīnasaṇ; ('y. hasanaṇ; cf. p. 468, g. 9/

² S¹ oetthamhi.

⁴ S² āpannasattā.

⁷ G. ajani; S¹ ajini.

⁹ G. nāmen' ahaṇ.

¹¹ G. taṇ.

12 S² arāhāhan ti.

19. Tato me ci*ttam aññāya co*dayitvā pubbhadevaṭṭā:
'na tvaṇ upāyamaggaññū¹ kuto hi² arahā bhava.³
20. Codito tāya saṇvigo tadā 'haṇ paripucchi taṇ:
ke³ vā eto kuhiṇ loka arahanto naruttamā ?
21. *Sāvatthiyaṇ Ko*salamandire jino
pahūtapañño⁴ varabburimedhaso
22. Sakyaputto arahā anāsavo
deseti dhammaṇ arahattapattiyā. ||
23. Tad' assa sutvā vacanaṇ supiṇito⁵
nidhiṇ va la*ddhā⁶ kapaṇo va⁷ vi*mhito
24. Udaggaṇitto arahattaṇ uttamaṇ
sudassanaṇ dūtṭhaṇ anantagocaraṇ.⁸
25. Tadā rato⁹ nikkhamitvā¹⁰ satthuno¹¹
sadā jinaṇ passāmi vimalānanaṇ
26. Upecca rammaṇ Vijilavhayaṇ va taṇ¹²
dije¹³ apucchiṇ: kuhiṇ Lokananda*no ? ||
27. Tato* avocuṇ naradevavandito
puraṇ pavitṭho asanesanāya¹⁴ so.
28. Saso va¹⁵ khippaṇ munidassanussuko
upecca vandāhi tam aggapuggalam¹⁶
29. Tato 'haṇ tuvaṇ gantvā Sāvatthim puraṇ uttam. ṇ
vicarantaṇ tam addakkiṇ¹⁷ piṇḍatthaṇ¹⁸ apihāgidham¹⁹
30. Pattapāṇiṇ²⁰ alolakkaṇ bhājayantaṇ idhāmatāṇ²¹
sirinilayaśāṅkāsaṇ ravidittiharānanaṇ.
31. Taṇ samecca nipaccāhaṇ imaṇ²² vacanam abraviṇ²³:
'kupaṭhe²⁴ vippanaṭṭhassa saraṇaṇ hohi²⁴ Gotama.'

¹ G. °maggañña.² G. S¹ tvaṇ.³ All MSS. read ko.⁴ G. bahutapañña.⁵ G. suvinito; S¹ suvinito⁶ S¹ nidhi laddhā; G. nidhiṇ laddhā.⁷ G. ca.⁸ S¹ ditṭha°.⁹ G. S¹ tato.¹⁰ S¹ nikkhamituna.¹¹ S² satvaro¹² S¹ jivitāvhaṇ°; G. jivituvuyaṇ taṇ.¹³ S¹ rije.¹⁴ G. esayanāya; S² °esana.¹⁵ G. sa h' eva; S¹ sa so ca; S² sa vo ti.¹⁶ S¹ °puggalā; S² °puggalo.¹⁷ (t. S¹ addakkihi.¹⁸ S² Siddhattha°.¹⁹ S¹ appatṭa°.²⁰ G. idhāgataṇ.²¹ G. idan.²² G. abravi; S¹ abravī.²³ G. S¹ kunate.²⁴ G. S¹ hoti.

32. Pāpasantāraṇatt*¹hāya¹ piṇḍāya vicarāmi' ahaṇ*
na te dhammakathākālo²icc āha munisattamo.
33. Tadā punappunaṇ Buddhaṇ āyāciṇ dhammulālaso
so me dhammam adesesi gambhīraṇ suññataṇ² padaṇ
34. Tassa dhammaṇ suñitvāna pāpunaṇ āsavakkhayaṇ
pari*kkhīṇāyuko santo atho*³ satthā 'nukampito.³
35. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
37. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
38. Evaṇ thero viyākāsi Bāhiyo Dāruciṇiyo
saṅkārakuṭe patito bhūtādhiṭṭhāya gāviyā.⁴
39. *Attano pubbacaritaṇ ki*ttayitvā mahāmati
parinibbāyi so vīro Sāvattiyaṇ puruttame.
40. Nagarā nikkhamanto taṇ disvāna isisattamo
dāruciṇadharāṇ⁵ dhīraṇ bāhikaṇ bāhitāgamaṇ⁶
41. Bhumiyaṇ *patitaṇ da*ntaṇ⁷ indaketuṇ va pātitaṇ
gatāyusaṅgataklesaṇ⁸ jinasāsana⁹karakaṇ.
42. Tato āmaṇ¹⁰ntayī¹⁰ satthā sāvake sāsane rate¹⁰:
ganhā aha hutvā¹¹ jhāpetha tanuṇ sabrahmacārino
43. *Thūpaṇ ka*rotha pūjetha; nibbuto so mahāmati
k'hippābhiniñānam ca' aggo sāvako me vaco karo.
44. Sahassam api ce¹² gāthā anattapadasaṅghitā¹³
ekaṇ gāthāpadaṇ seyyo yaṇ sutvā upasammati.
45. Yattha āpo ca pathavī ca tejo vāyo na gādhati¹⁴
na tattha sukkā¹⁵ jotanti ādicco na ppakāsati.
46. Na tattha candimā bhāti tamo tattha na vijjati
yadā ca attanā vedī¹⁶ *muni mo*nena brāhmaṇo.
47. Atha rūpā arūpā ca sukhadukkhā vimuccati¹⁷
icc evaṇ abhaṇi¹⁸ nātho tilokasaraṇo muni ti.¹⁹
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Bāhiyo thero i. g. a-ti.
Bāhiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S² °sandhāraṇ°; S¹ santeraṇ°.

² S¹ puññitaṇ.

³ S¹ S² °kampiko; S¹ aho sattānukampino.

⁴ S¹ S² °ditṭhāya gaviyo; S² °gāriyā.

⁵ S¹ °varaṇ.

⁶ (1. S¹ A bāhitāg bāhitārāmaṇ.

⁷ G. dandaṇ.

⁸ (1. S¹ S² °āyusaṅgatallesāṇ; S¹ S² °kelasaṇ.

⁹ G. āmantayī.

¹⁰ S¹ rātaṇ.

¹¹ S² hitvā.

¹² S² ca.

¹³ S² °saṅghito.

¹⁴ S¹ gāma bhāti.

¹⁵ G. suttā.

¹⁶ S¹ verī.

¹⁷ G. noma . . . ati.

¹⁸ S² ābhaṇi; S¹ ahaṇi.

¹⁹ G. S¹ muni ti.

[534. *Mahākottthika*.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbalokavidū muni
ito satasahassamhi kuppe uppajji cakkhumā.
2. Ovādako viññāpako tāraḥko sabbapāṇinaṃ
desanākusalo Buddhō tāresi¹ janataṃ bahun.
3. Anukampako kāruṇiko hitesī sabbapāṇinaṃ
sampatte titthiye sabbe pañcasīle patitṭhapi.²
4. Evaṃ nirākulaṃ āsi suññataṃ titthiyehi ca
vicittaṃ arahantehi³ vasībhūtehi tādihi.⁴
5. Ratanānaṭṭhapāṇi⁵ nūsaṃ ugga⁶ to so niahamuni
kañcanagghiyasunkāso battuṇsavarelaḥkkaṇaṃ.⁵
6. Vassasatasahassāni āyuy vijjati tāvade
tāvataṃ tiṭṭhamānaṃso tāresi janataṃ bahun.
7. Tadā 'haṃ Haṃsavatīyā⁶ brāhmaṇo vedapāraṇaṃ⁷
*upetvā⁸ sattapāraṇaṃ⁹ assosiṃ dhammadesanaṃ.
8. Tadā so sāvakaṃ viro pabbhinna-mati-gocaraṃ
atthe dhamme ca nerutte paṭibhāne ca kovidaṃ
9. Thapesi etad aggaṃhi. Taṃ sutvā mudito ahaṃ
sasāvakaṃ jinavaraṃ sattāhaṃ bhojayaṃ tadā.
10. Dusseḥ' acchādayitvāna¹⁰ sasissaṃ Buddhasāgaraṃ¹¹
nipacca pādamūlamhi taṃ ṭhānaṃ patthayaṃ¹² ahaṃ
11. Tato avoca lokaggo: passath' etaṃ dijuttamaṃ
vinataṃ pādamūle me kamalodarasappabhaṃ.¹³
12. Buddhasetṭhassa bhikkhussa ṭhānaṃ patthayate ayaṃ
tāya saddhāya¹⁴ cāgena tena dhammassavena ca
13. Sabbattha sukhito hutvā saṃsaritvā bhavābhava
anāgatamhi addhāne lacchate taṃ manorathānaṃ.¹⁵
14. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.

¹ S² tāreti.² S¹ patitṭhayaṃ.³ S² vicittā³.⁴ S¹ ādihi.⁵ S² battiṇṇa⁶.⁶ G. S¹ °vatīyaṃ.⁷ S¹ °pāraṇaṃ.⁸ G. usetvā.⁹ G. °paraṇaṃ; S¹ pattapāraṇaṃ, S² °aggaṃ.¹⁰ S¹ dusse 'haṃ chādayitvāna.¹¹ S¹ buddhi¹².¹² S¹ patthayaṃ.¹³ G. °odayasappabhaṃ; S¹ °odadasappagaṃ.¹⁴ G. sandhāya; S² sabbāya.¹⁵ S¹ G. manorathānaṃ.

15. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhaumaninmuto
Koṭṭhito nāma nāmena hessati satthu sāvako.
 16. Taṇ sutvā mudito hutvā yāvajivaṇ tadā jinaṇ
mettacitto paricariṇ sato paññāsamaḥito.¹
 17. Tena kammavipākena cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch'² ahaṇ
 18. Satānaṇ tipikkhattuṇ ca devaraḥḥam akārayiṇ
satānaṇ pañcakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
 19. Padesaraḥḥaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṇkhiyaṇ
sabbattha sukhito āsiṇ tassa kammassa vāhasā.
 20. Duve bhava saṇsarāmi devatte atha mānuse
aññaṇ gatiṇ na gacchāmi suciṇṇassa idaṇ phalaṇ,
 21. Duve kule pajāyāmi khattiye atha brāhmaṇe
nīce kule na jāyāmi³ suciṇṇassa idaṇ phalaṇ.
 22. Pacchime bhava sampatte brahmanabandhu ahoṣ' ahaṇ
Sāvattiyaṇ vippakule pacchā jāto mahaddhane.⁴
 23. Mātā Candavatī nāma pitā me Assalāyano
yadā me pitaṇaṇ Buddho vinayī⁵ sabbabuddhiva⁶
 24. Tadā pasanno sugate⁷ pabbajīṇ anagāriyaṇ.
Moggallāno ācariyo upajjhāyo Sarisambhavo⁸
 25. Kessesu chijjanānesu diṭṭhichinnasamūlikā⁹
nivāsento ca kāsāvaṇ arahattaṇ apāpuniṇ.
 26. Atthadhammaniruttisu paṭibhāne ca me maṭi
pabbinnā tena lokaggo etadagge ṭhaposi maṇ.
 27. Asandiṭṭhaṇ viyākāsiṇ Upatissena pucchito
paṭisambhidāsu tenāhaṇ aggo sambuddhasāsano.
 28. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 29. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 30. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Mahākoṭṭhiko thero i. g. a-ti.
Mahākoṭṭhikattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. °cāhito.

² S² agacch'.

³ S¹ jñāmi.

⁴ S¹ mahaddhano.

⁶ G. vinayī.

⁵ S² °suddhiyā.

⁷ G. S¹ sugato.

⁸ S¹ G. upajjhācārisambhavo.

⁹ G. °chindāya mulikā; S¹ °chindānamūlikā.

[535. *Uruvelakussapa.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbalokavidū muni
ito satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā
2. Ovādako viññāpako tārako sabbapāṇinaṃ
desanākusalo Buddho tāresi janataṃ bahuṃ.
3. Anukampako kāruṇiko hitesī sabbapāṇinaṃ
saṃpatte titthiye sabbe pañcasile paṭiṭṭhapi
4. Evaṃ nirākulaṃ āsī suññataṃ¹ titthiyehi ca
vicittaṃ arahantehi vasībhūtehi tādihi.
5. Ratanānaṭṭhupaṇṇāsayaṃ uggato so mahāmuni
kañcanaḍḍhiyasaṅkuso batṭiṇsavarnulakkhaṇo²
6. Vassasatasahassāni āyuy vijjati tāvade
tāvataṃ tiṭṭhamāno so tāresi janataṃ bahuṃ.
7. Tadā 'haṃ Haṃsavatiyā³ brāhmaṇo sādhusammitto
upecca lokapajjotaṃ assosiṃ dhammadesanaṃ.
8. Tadā mahāparisatiṃ⁴ mahāpurisasāvakaṃ
ṭhapentaṃ etadaggaṃhi sutvāna mudito ahaṃ.
9. Mahatā parivārena⁵ nimantetvā mahājinaṃ⁶
brāhmaṇānaṃ sahasseṇa saha dānaṃ ahaṃ adaṃ.
10. Mahādānaṃ daditvāna abhivādiya nāyakaṃ
ekamantaṃ ṭhito haṭṭho imaṃ⁷ vacanam abravīṃ:
11. Tayi⁸ saddhāya me vira⁹ adhikāraguṇeṇa ca
parisā mahatī hotu nibbattissa tahiṃ tahiṃ.
12. Tadā avoca parisāṃ gajagajjita-sussaro¹⁰
karavīkarudo satthā: etaṃ¹¹ passatha brāhmaṇaṃ
13. Hemavappaṇaṃ¹² mahābāhuṃ kamalānanalocaṇaṃ
udaggatanujaṃ haṭṭhaṃ sandhāvantaḍḍaṇaṃ mamaṃ¹³
14. Eṣa paṭṭhaya¹⁴ tēnaṃ siṃhaḥhosassa bhikkhuno
anāgataṃhi addhāne lacchate taṃ manorathaṃ.
15. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.

¹ G. S¹ āsiṃ puññataṃ.³ G. S¹ °vatiyaṃ.⁶ S² saha jinaṃ; G. °janaṃ.⁹ G. S¹ dhīra.¹² S¹ somavappa.¹⁴ G. paṭṭhaya¹⁴; S¹ passaya¹⁴; S² paṭṭhaya¹⁴.⁴ G. °sati.⁷ G. S¹ idaṃ.¹⁰ G. S² gacchagacchita°.² S² battiṇṇa°.⁵ S² parihārena⁸ S¹ tayi.¹¹ S¹ ekaṃ.¹³ G. S¹ mama.

16. Tassa/ḍhammesu dāyādo oraso dhammanimito
Kassapo nāma nāmona hessati satthu sāvako.
17. Ito dvenavute kappe ahu¹ satthā anuttaro
anupamo asadiso Phusso lokagganāyako.
18. Sa ve² sabbatamaṇṇ hantvā³ vijaṭṭetvā⁴ mahājaṭaṇṇ⁵
vassate amataṇṇ vuṭṭhiṇ⁶ tappayanto sadevakaṇṇ.
19. Tadā hi Bārāṇasīyaṇ rājāmaccā⁷ ahumhase
bhātaro 'mha tayo sabbe saṇṇvissatthā⁸ va rājino.
20. Virāṅgarūpā balino saṅgāme aparājitā
tadā kupitaṇṇāccanto amhe āha mahīpati:
21. Etha gantvā va paccantaṇṇ sodhetvā⁹ avidhī-balaṇṇ¹⁰
khomaṇṇ me vijitaṇṇ katvā puna-r-ethā¹¹ ti bhāsatha.¹²
22. Tato mayāṇ avocumha yadi deyyāsi nāyakaṇṇ
upaṭṭhānāya amhākaṇṇ sodhayissāma te¹³ tato.
23. Tato mayāṇ laddhavarā bhumipālena pesitā
nikkhattasatthaṇṇ¹⁴ paccantaṇṇ katvā punar upecca¹⁵ taṇṇ.
24. Yācitvā¹⁶ satth' upaṭṭhānaṇṇ¹⁷ rājānaṇṇ lokanāyakaṇṇ
munivaraṇṇ¹⁸ labhitvāna yāvajīvaṇṇ adimha¹⁹ taṇṇ
25. Mahagghāni ca vatthāni paṇītāni rasāni ca
senāsānāni rammāni bhesajjāni hitāni ca,
26. Datvā sasaṅghassa muṇe dhammen' uppādi-tādino
silavanto kāruṇikā bhāvanāyuttamānasā.²⁰
27. Sadā²¹ paricaritvāna mettacittena nāyakaṇṇ
nibbuta tamhi lokagge²² pūjaṇṇ katvā yathābalaṇṇ
28. Tato outā Santusitaṇṇ²³ gatā tattha mahāsukhaṇṇ
anubhutā mayāṇ sabbe Buddhapūjāy' idaṇṇ phalaṇṇ.

¹ S² āhu.² S² Sace.³ *All MSS.* gantvā.⁴ S¹ vijaṭṭetvā.⁵ S¹ °yasaṇṇ.⁶ S² vuddhiṇ.⁷ G. S¹ rājāmaccā.⁸ G. S¹ saṇṇvissatthā.⁹ S² sādhetvā.¹⁰ S² avacī°; G. °phalaṇṇ; S¹ °phalā.¹¹ G. S¹ puna dethā.¹² S² ghāsatha; G. sāsatha.¹³ S¹ °ke; S² sādhayissāma°.¹⁴ S¹ °sattṇṇ; S¹ °saddhaṇṇ.¹⁵ G. S¹ apecca.¹⁶ S² yācetvā.¹⁷ S¹ satthusaṇṇhāno.¹⁸ S² °vīraṇṇ; G. °vīraṇṇ.¹⁹ G. S¹ yadimha; S² ajimha.²⁰ G. bhavanā°.²¹ G. S¹ tadā hi.²² G. nibbuta ca tilokagge; S¹ °sobhagge.²³ G. S¹ tato outo 'haṇṇ Tusitaṇṇ

29. Māyākāro yathā laddho¹ dasseti² vikatiṇ³ bahuṇ
tathā bhavē bhavanto⁴ 'haṇ Videhādhipati ahuṇ.⁵
30. Guṇ' Ācelassa⁶ vākyena micchāditiṭṭhihātāsayo
narakaṇ maggam⁷ ārūho. Rujāya⁸ mama dhituyā
31. Ovādaṇ nādayitvāna brahmunā Nāraden' ahaṇ
bahuṇ va sāsito santo⁹ diṭṭhiṇ hitvāna pāpikaṇ.¹⁰
32. Pūrayitvā¹¹ visesena dasakammāpathen' ahaṇ
hitvāna deham agamiṇ saggaṇ sabhavanaṇ yathā.
33. Pacchime bhavasampatte¹² brahmadbandhu aho¹³ ahaṇ
Bārāṇasīyaṇ pi tāyaṇ jāto vippamahākule.
34. Maccuvyādhijarābhito¹⁴ hitvāna ca¹⁵ mahādhanāṇ¹⁶
nibbānapadam esanto¹⁷ Jaṭilesu paribbaṇiṇ.
35. Tadā dve bhātaro mayhaṇ pabbajjīsu mayā saha
Uruvelāya māpetvā assamaṇ nivaṇiṇ¹⁸ ahaṇ.
36. Kassapo nāma gottena Uruvelā-nivāsita¹⁹
tato me āsi paṇṇatti²⁰ Uruvelāsu Kassapo.
37. Nadīsakāse bhātā me Nadi-kassapasavhaya
āsi sakāse²¹ nāmena Gayāya²² Gayakassapo
38. Dve satāni; Nadikassa²³ tiṇi majjhassa bhātuno
*mama pañcasatā*nūnā sissā sabbe mamānugā.
39. Tadā upecca me Buddho katvā nānāvidhāni me
pāṭihīrāni lokaggo vinesi²⁴ naraśārathi
40. Satasaḥsapparivārena ahoṇiṇ,²⁵ 'ehi bhikkhavo'²⁶
teh' eva saha sabbehi a*rahattaṇ apāpuniṇ.*

¹ G. S¹ ratṭho.² G. S¹ dassesi.³ S² vikataṇ.⁴ G. bhavenamanto; S¹ bhavēbhamanto.⁵ G. S¹ ahu.⁶ G. S¹ guṇacelassa; S² °velassa⁷ G. S¹ nārāmaggaṇ; S² nārakaṇ°.⁸ G. rūjāya.⁹ G. S¹ bahudhāyāsito santo.¹⁰ G. S¹ pāpitaṇ.¹¹ G. pūjayitvā; S¹ pūrayi.¹² G. bhavē sampatte.¹³ G. S¹ °hito.¹⁴ G. S¹ jahitvāna.¹⁵ G. °janaṇ; S² °vanaṇ.¹⁶ G. S¹ nibbanaparam°.¹⁷ G. niggasiṇ; S¹ nivasī-m-.¹⁸ G. Uruvelānivāsitaṇ.¹⁹ G. paṇṇattiṇ.²⁰ S¹ asisakāse; S² ppakāso.²¹ S² Gayāyaṇ.²² S² °passa.²³ S² vihesi.²⁴ S¹ G. ahoṇi.²⁵ G. S¹ bhikkhu so.

41. Te ca-r-aññe 'va¹ bahavo siasā² maṇṇaṇ parivārayuṇ
sāsituṇ ca samattho 'haṇ tato³ maṇṇaṇ isisattamo
42. Mahāparisabhāvasmiṇ etadagge tḥapesi maṇṇaṇ
aho Buddhē⁴ kataṇ kārāṇ saphalam me ajāyatha.⁵
43. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
44. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
45. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Uruvela-kassapo thero i. g. a-ti.
Uruvela-kassapattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[536. Rādha.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbalokavidū muni
īto satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā.
2. Ovādako viññāpako tārako sabbapāṇinaṇ
desanākusalo Buddhō tāresi janataṇ bahuṇ.
3. Anukampako kārūṇiko hitesi sabbapāṇinaṇ
sampatto titthiye sabbe pañcasīle paṭiṭṭhapi
4. Evaṇ nirākulaṇ āsī⁶ suññataṇ titthiyehi⁷ ca
vicittaṇ arahantehi vasībhūtehi tādihi.
5. Ratanānaṭṭhapapaññāsaṇ uggato so mahāmuni
kañcanagghiyasaṅkāso battiṇṇasavarelakkhano.
6. Vassasatasahassāni āyuṇ vijjati tāvade
tāvataṇ tiṭṭhamāno so⁸ tāresi janataṇ bahuṇ.
7. Tadā 'haṇ Haṇsavatīyā⁹ brāhmaṇo mantapāragū
upecca taṇ naravaraṇ assosiṇ dhammadeśanaṇ
8. Paññāpentaṇ mahāvīraṇ parisāsu visāradaṇ
paṭibhāneyyakaṇ bhikkhum etadagge vināyakaṇ.
9. Tadā 'haṇ kārāṇ katvāna sasaṅghe lokanāyake
nipacca sirasā pāde taṇ tḥanaṇ abhipatthayiṇ.
10. Tato maṇṇaṇ bhagavā āha siṅginikkhasamappabho¹⁰
sarena rajaniyena kilesamalahāriṇā.¹¹
11. Sukhī bhavassu dighāyu sijjhataṇ paṇidhī tava¹²
sasaṅghe me kataṇ kārāṇ atīva vipulaṇ tayā.

¹ S¹ te ca-y-añño ca.

² S² yasasā.

³ S³ sakko.

⁴ S⁴ buddha.

⁵ G. adās atha.

⁶ S¹ āsig.

⁷ S² titthiyesu.

⁸ G. °mānaso.

⁹ G. S¹ °vatiyaṇ.

¹⁰ S¹ °nikkhamasappabho.

¹¹ G. °bhāriṇā.

¹² S¹ bhava.

12. Satasahassee ito kappe Okkākakulasamibhavo
(Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
13. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammananimnito
Rādho ti nāmadheyyena hessati satthu sāvako.
14. Sake hetuguno¹ tuṭṭho Sakyaputto narāsabho
paṭibhāneyyakānaggaṇ paññāpessati² nāyako.
15. Taṇ sutvā mudito hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacitto paricariṇ sato paññāsamāhito.³
16. Tena kammena sukateṇa cetanūpanidhiḥ ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ⁴ agacch' ahaṇ.
17. Satānaṇ tīṇikkhattuṇ ca devaraṇṇaṇ akāraṇiṇ
satānaṇ pañcakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṇ' ahaṇ.
18. Padesaraṇṇaṇ vipulaṇ gaṇaṇāto asankhiyaṇ
sabbattha sukhito āsiṇ tassa kammassa vāhasā.
19. Pacchime bhavasampatte⁵ (iribbajapuruttame
jāto vippekule n' iddhe⁶ vikalacchādanāsane.
20. Kaṭacchubhikkhaṇ pādāsiṇ Sāriputtassa tādino
yadā jinno ca vuddho⁷ ca tadārāmaṇ upāgamiṇ.
21. Pabbājenta na maṇ keci jinnaṇ dubbalathāmaṇ⁸
tena jinno⁹ viraṇṇango soko c' āsiṇ¹⁰ tadā ahaṇ.
22. Disvā mahākāraṇiko maṇ āha sa mahāmuni:
kinatthaṇ putta sokaṭṭo? brūhi te cittaṇaṇ rujaṇ.
23. Pabbajjaṇ na labhe vira svākkhāte tava sāsane
tena sokena dīno 'smi; saraṇaṇ hohi nāyaka.¹¹
24. Tadā bhikkhū samānetvā āpucchi munisattamo
imassa adhikāraṇ ye sarantā¹² vyāharantu te.
25. Sāriputto tadāvoca: kāraṇ assa sarāmi 'haṇ
kaṭacchubhikkhaṇ dāpesi piṇḍāya carato mama.
26. Sādhu sādhu kataññāsi¹³ Sāriputta; imaṇ tuvaṇ
pabbājesi dijaṇ vuddhaṇ hessat' ājāniyo ayaṇ.

¹ S² sato sotuguno.² G. S¹ °pissati.³ G. S¹ pañño.⁴ S² °tingam.⁵ G. bhavo.⁶ G. nitthe.⁷ G. buddho.⁸ G. °dhūmaṇ; S² thālaṇ.⁹ S² jino; G. dīno.¹⁰ S¹ cāpi, S² koso.¹¹ S² hoti nāyakaṇ; S¹ °nāyakaṇ.¹² S¹ adhikariyaṇ sarantā, G. adhikārī yaṇ bhadantā; S² °sarante.¹³ S¹ kataññāyi; G. kataññāni.

27. Tato alattihaṇ pabbajjaṇ kammavācōpasampadaṇ
naciṇen' eva kālena pāpuniṇ āsavakkhayaṇ.
28. Sākkaccaṇ munino vākyaṇ suṇāmi mudito sato
patibhāneyyakānaggaṇ tato maṇ ṭhapaṇi jino.
29. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
30. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
31. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Rādho thero i. g. a-ti.
Rādhattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[537. *Mogharāja.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbalokavidū muni
ito satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā.
2. Ovādako viññāpako tāraḥko sabbapāṇinaṇ
desanākusalo Buddho tāresi janataṇ bahuṇ.
3. Anukampako kāruṇiko hiteṣi sabbapāṇinaṇ
sāmpatte tiṭṭhiye sabbe pañcasile patiṭṭhapa.¹
4. Evaṇ nirākulaṇ āsi suññataṇ tiṭṭhiyehi ca
vicittaṇ arahantehi vasibhūtehi tādihi.
5. Ratanānatṭhapaññāsaṇ uggaṭo so mahāmuni
kañcanagghiyasāṅkāso battiṇsavarelakkaṇo.
6. Vassasatasahassāni āyuṇ vijjati tāvade
tāvata tiṭṭhamāno so tāresi janataṇ bahuṇ.
7. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyā² kule aññatare ahuṇ
parakammāyane yutto n' atthi me kiñci sandhanaṇ.³
8. Paṭikkamanasālāyaṇ vasanto kaṭabhūmiyaṇ
aggaṇ ujjaḷayaṇ tattha dāḷhakaṇhā siyā mahi.⁴
9. Tadā parisatiṇ⁵ nātho catusaccapakāsako
sāvakaṇ sampakittesi lūkhacivaradhārakaṇ.
10. Tassa tamhi⁶ guṇe tuṭṭho paṇipacca⁷ Tathāgataṇ
lūkhacivaradhārakaṇ⁸ patṭhayaṇ ṭhānam uttamaṇ.
11. Tadā avoca bhagavā sāvake Padumuttaro:
'passath' etaṇ purisaṇaṇ kuccelaṇ tanudehakaṇ

¹ S¹ patiṭṭhayaṇ; G. patiṭṭhasi.

² G. S¹ 'vatiyaṇ.

³ S¹ santharaṇ; G. santeraṇ.

⁴ G. dāḷhakatvā sisā mahi.

⁵ S¹ parisati; G. parisati.

⁶ G. S¹ tasmīṇ.

⁷ G. sanisajja; S¹ satipacca.

⁸ S² °dhāritvaṇ.

12. Pītippasannavadanaṃ saddhādhānassa¹ udaggatanujaṃ² haṭṭhaṃ acaṇaṃ sūlapinḍaṃ.
13. Eso pattheti taṃ thānaṃ saccasenassa³ bhikkhū⁴ lūkhacīvaradhāriṣṣa⁴ tassa vaṇṇagatāsaya⁵.
14. Taṃ sutvā mudito hutvā nipacca sīrasā jinaṃ yāvajīvaṃ subhaṃ kammaṃ karitvā jinasāsane.
15. Tena kaṇṇmena sukatenā cetanāpanidhīhi ca jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsūpago ahaṃ.
16. Paṭikkamanasūlāyaṃ bhumiḍāhakakammānā⁶ samasahassaṃ niraye aḍaḍhiṃ vedanaṭṭhito.⁷
17. Tena kammāvasesaṃ pañcajātisatāṃ⁸ ahaṃ manusso kulaḷo hutvā tatiyākūraṃ⁹ aṇkito.⁸
18. Pañcajātisatāṃ⁹ eva kuṭṭharogasamappito mahādukkhaṃ anubhaviṃ⁹ tassa kammassa vāhasū.
19. Imamhi bhaddake kappe upaṭṭhitaṃ yasassinaṃ piṇḍapātena tappesiṃ pasannamanāso ahaṃ.
20. Tena kammavisesena cetanāpanidhīhi ca jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch¹⁰ ahaṃ.
21. Pacchime bhavasampatte ajāyīṃ khattiye kule pituno accayenāhaṃ mahārajjasamappito.
22. Kuṭṭharogābhībhūto¹¹ haṃ na¹¹ rattiyaṃ sukhaṃ labhe mogharajjasukhaṃ¹² yasmā mogharāja tato ahaṃ.
23. Kāyassa dosaṃ disvāna pabbajīṃ anagāriyaṃ Bāvariyaṃ dijaḍḍassa¹³ sissattaṃ¹⁴ ajjhupāgamiṃ.¹⁵
24. Mahatā parivārena upecca naranāyakaṃ apucchīṃ¹⁶ nipunaṃ paṇḍitaṃ vāg-isaṃ vādisūdanaṃ.¹⁷
25. “Ayaṃ loko paro loko brahmaloko sadevako diṭṭhi no,¹⁸ nābhijānāmi Gotamassa yasassinaṃ ?

¹ S² ujjagatanujaṃ. ² S² °limbitaṃ. ³ G. yassa senassa; S¹ yasa°.

⁴ G. °dhārassa. ⁵ G. S¹ vaṇṇahatā°. ⁶ G. S¹ kammunā.

⁷ S² vedanaṭṭhiko; S¹ vedanaṭṭhito.

⁸ G. pātiyā lakkhanaṅgato; S¹ pātiyā lakkhaṇaṃ kato; S² tatiyā°.

⁹ G. anubhomi; S¹ anubhavi. ¹⁰ S² Tāvatiṃsaṃ agacch¹⁰.

¹¹ G. nadatīnaṃ; S¹ narathīnaṃ. ¹² S¹ mogharajjaṃ°.

¹³ G. Bācariya dijaḍḍassa; S¹ Bāvaya.

¹⁴ G. °atthaṇṇaṃ. ¹⁵ S² ajjhupāgamiṃ.

¹⁶ G. S¹ apucchi. ¹⁷ S¹ vāgisūdanaṃ.

¹⁸ S² diṭṭhiṃ no.

27. Tato alatthaṇ pabbajjī¹ adassāvīṇ atthi pañhena āgamaṇ¹
naciṇeṇ' eva kālene² avokkhaṇtaṇ³ Maccurājā na passati ?"
28. Sākkaccaṇ mu⁴ u⁴ lokaṇ avokkhaṇtaṇ⁵ Mogharājā sadā sato
pañbhāney⁶ aditthiṇ⁶ uha⁷cca⁷ evaṇ maccutaro⁸ siyā.
29. Kilesā . . . aṇ lokaṇ avokkhaṇtaṇ⁹ Maccurājā na passati "
30. Sāgata¹⁰ itti maṇ abhaṇī Buddho sabbarogatikicchako.
31. Pr¹¹ Saha-gāthāvasānena¹⁰ kesamassu-vivajjito
kāśāvavattavassano āsi bhikkhu taṭhārahaṇ.
30. Saṅghikesu vihāresu na vasiṇ¹¹ rogapilīto
"mā vihāro padussiti " : vācāy' ābhisupilīto
31. Saṅkārakuṭṭhā āhatvā susānā rathikāhi ca
tato saṅghāṭikaṇ hutvā¹² dhārayiṇ lūkhacīvaraṇ.
32. Mahābhisakko tasmaṇ me guṇe tuṭṭho vināyako
lūkhacīvaradhārīnaṇ etadagge ṭhapesi maṇ.
33. Puññapāpaparikkhiṇo sabbarogavivajjito
sikhī va anupādāno nibbāyissām' anāsavo.
34. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
35. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Mogharāja thero i. g. a-ti.
Mogharājatttherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ :

Kaccāno Vakkali thero Mahākappina-savhayo
Dabbo Kumāra-nāmo ca Bāhiyo Koṭṭhito vasi.
Uruvela-Kassapo Rādho Mogharājā ca paṇḍito
tīṇi gāthā satāṇ' ettha bāsaṭṭhiṇ c' eva¹³ piṇḍitā.
Kaccānavaggo catupaññāso.¹⁴

¹ G. atthi ssa pañhena²; S¹ atthi yassa².

² G. gutaṇ; S¹ kataṇ.

³ S² puññato.

⁴ G. °ditthiṇ.

⁵ S² maccutaro.

⁶ G. va sāsanena.

⁷ G. hitvā.

⁸ G. S¹ °paññāsam.

⁹ G. S¹ acikkhaṇtaṇ.

¹⁰ G. acikkhaṇtaṇ; S¹ vikkhaṇtaṇ.

¹¹ S² uggacca.

¹² G. acikkhaṇtaṇ.

¹³ G. vasi; S¹ vasi.

¹⁴ S² ca.

[538. *Lakunṭakabhaddiya.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu cakkhuma
ito satasahasasamhi kappe uppajji cakkhuma.¹
2. Tadā 'haṇ Haṇsavatīyā² setṭhiputto mahādhanō
jaṇḍhāvihāraṇ vicaraṇ saṅghārāmaṇ agacch³ ahaṇ
3. Tadā so lokapajjoto dhammaṇ desesi⁴ nāyako
mañjussarānaṇ⁵ pavaraṇ sāvakaṇ abhikkittayī.⁶
4. Taṇ sutvā mudito hutvā kāraṇ katvā mahesino
vanditvā satthuno pāde taṇ ṭhānaṇ abhipatthayīṇ.
5. Tadā Buddho viyākāsi⁷ saṅghamaṇjīhe vināyako
anāgataṇhi addhāne lacchase taṇ manorathaṇ.
6. Satasahasase ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthū loka bhavissati.
7. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammananimmito
Bhaddiyo nāma nāmena hessati satthu sāvako.
8. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānasaṇ dehaṇ Tāvatiyaṇ agacch⁸ ahaṇ.
9. Dvenavute ito kappe Phusso uppajji nāyako
durāsado duppasalo sabbalokuttamo jino.
10. Carāṇena ca sampanno brahā⁹ ujupatāpavā
hiteṇi sabbasattānaṇ bahū mocesi bandhana.
11. Nandārāmaṇare⁹ tassa ahoṇi phussakokilo¹⁰
gandhakuṭṭisamāsanne¹¹ ambarukkhe vaṣaṇ' ahaṇ.
12. Tadā piṇḍāya gacchantaṇ dakkhiṇeyyaṇ jinuttamaṇ
disvā cittaṇ pasādetvā mañjunā abhikkūj' ahaṇ¹²
13. Rājuyyānaṇ tadā gantvā supakkaṇ kanakattacaṇ
ambapiṇḍaṇ gahetvāna sambuddhassa¹² opanāmayiṇ.
14. Tadā me cittaṇ aññāya mahākāraṇiko jino
uppaṭṭhākassa hatthato pattaṇ paggaṇhi nāyako.

¹ S¹ G. nāyako.² G. Haṇsavatīyaṇ.³ S² agacch³.⁴ G. deseti.⁵ G. S¹ madhura°.⁶ G. °kittayīṇ.⁷ G. viyākāsi.⁸ G. brahmā.⁹ G. Nandā nāma vana.¹⁰ S¹ pussahokilo; G. puñña°.¹¹ G. S¹ °samāpanno.¹² G. mañjunā 'bhikkūj' aham; S¹ mañjunāni nikuj' ahaṇ; S² abhiññaj
ahaṇ.

15. Dadāmi haṭṭhacitto 'haṇ ambapiṇḍaṃ mahāmunne
patto pakkhippa pakkhehi pañjaliṇ katvāna,¹ mañjunā
16. Sarena rajaniyena² savaniyena dhaṇsaṇā³
vassanto Buddhapūjatthaṇ⁴ niddaṇ gantvā⁵ uipajj' ahaṇ
17. Tādā muditacittaṇ maṇ Buddhapemagatāsayaṇ
sakunagghi⁶ upagantvā ghātayi duṭṭhamānasā.⁷
18. Tato cūlo 'haṇ Tusite anubhotvā mahāsukhaṇ
manussayoniṇ āgacchiṇ⁸ tassa kammassa vāhasā.
19. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma gottena uppajji vadataṇ varo.
20. Sāsanaṇ jotayitvā so abhibhuyya kutitthiye
vinayitvā ca veneyye⁹ nibbuta so sasāvako.
21. Nibbuta tamhi lokagge pasannā janatā bahū
pūjanatthāya Buddhassa thūpaṇ kubbanti satthuno.
22. Sattayojanikaṇ thūpaṇ sattaratanavibbhūsitāṇ
kāressāma mahesissa : icc evaṇ mantayanti te.
23. Kikino Kāsirājassa¹⁰ tadā sonāya nāyako
hutvā 'haṇ appamānassa pamāṇaṇ cetiye vadiṇ.¹¹
24. Tādā te mama vākyena cetiyaṇ yojanuggataṇ
akaṇsu naravirassa nānāratanabhūsitāṇ.
25. Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ āgacch'¹² ahaṇ.
26. Pacchime ca bhava dāni jāto seṭṭhikule ahaṇ
Sāvattiyaṇ puravare iddhe phite¹³ mahādhane.
27. Purappavese sugataṇ disvā vimhitamānaso
pabbajitvāna naciraṇ arahattaṇ apāpuniṇ.
28. Cetiyaṇsa pamāṇaṇ yaṇ akariṇ¹⁴ tena kammena¹⁵
lakuntakasaṇṇi 'haṇ jāto paribhavāraho.
29. Sarena madhureṇāhaṇ pūjetvā isisattamaṇ
mañjussarāṇaṇ bhikkhūnaṇ aggattam anupāpuniṇ.¹⁶

¹ S² katvā.² G. rājanīyena.³ G. mañjunā.⁴ S¹ antaṇ.⁵ S¹ katvā.⁶ S² agghiṇ.⁷ S¹ tuṭṭha⁶; G. °mānaso.⁸ S² āgañchiṇ.⁹ G. S¹ veneyya.¹⁰ G. S¹ āsi⁹.¹¹ G. cari; S¹ vadi.¹² S² āgañch'.¹³ G. S² phite; S¹ pite.¹⁴ S¹ akari.¹⁵ S¹ kammunā.¹⁶ gg. 28, 29, missing in G.

30. Phaladānena¹ Buddhassa guṇānusaraṇena ca
sāmaññaphalasampanno viharāmi anāsavo.
31. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
32. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
33. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Lakunṭakabhaddiyo thero i. g. a-ti.
Lakunṭakabhaddiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[539. *Kaṅkha-Revata.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu² cakkhunā
ito satasahassanihi kappe uppajji nāyako
2. Sīhahanu brahmagiro haṇṣadundrabhlinisvano³
nāgavikkantagamano candasūrādhlikappabho
3. Mahāmāti mahāvīro mahūjhāyī mahūhito⁴
mahākāruṇiko nātho mahātamanisūdano.⁵
4. Sa kadāci tilokaggo veneyyavinayaṇ⁶ bahuj
dhammaṇ deseti sambuddho satthasāyavidū muni.
5. Jhāyiṇ jhānarataṇ vīraṇ upasantaṇ anāvilaṇ
vaṇṇayanto parisatiṇ⁷ toseti janataṇ jino.
6. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyā⁸ brāhmaṇo vedapāragū
dhammaṇ sutvāna mudito taṇ ṭhānaṇ abhipatthayiṇ.
7. Tadā jino viyākāsi⁹ saṅghamajjhe vināyako
mudito hohi¹⁰ tvaṇ brahme, lacchase taṇ manorathaṇ.
8. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
9. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammananimitto
Revato nāma nāmena hessati satthu sāvako.
10. Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch¹¹ ahaṇ
11. Pacchime ca bhavē dāni jāto 'haṇ Koliye pure
khattiye kulasampanne iddhe phīte¹² mahaddhane.

¹ S¹ pala°.² G. °dhammāna.³ S¹ °dundubhisāvano; G. °dudrabhlinisaro; cf. p. 408, g. 8.⁴ *All MSS. read so*; G. suggests mahābalo; cf. p. 500, g. 18.⁵ S¹ mahāiddhi mahaddhano; G. corrected to °panūdano.⁶ G. veneyyaṇ°. ⁷ G. parisati. ⁸ G. °vatiyaṇ. ⁹ G. vyākāsi.¹⁰ S¹ hotu.¹¹ S² agañch'.¹² G. pite; S² S¹ pīto.

12. Yadā Kapilavattthusmiṃ Buddho dhammam adesayi
tadā pasanno sugate pabbajiṃ anagāriyaṃ.
13. Kaṅkhā me bahuso āsi kappākappe¹ tahiṃ tahiṃ
sabbaṃ taṃ vinayi² Buddho desetvā dhammam uttamaṃ
14. Tato 'haṃ tiṇṇasaṃsāro tadā jhānaśukhe rato
viharāmi, tadā Buddho maṃ disvā etad abravi :
15. "Yā kāci kaṅkhā idha vā huraṃ vā
sakavediyā³ vā paravediyā⁴ vā
Jhāyino tā pajahanti sabbā
ātāpino brahmacariyaṃ carantā."⁵
16. Satasahassee kataṃ kammaṃ phalaṃ dassesi me idha
sumutto sara*vego va ki*lese jhāpayiṃ⁶ mamaṃ.
17. Tato maṃ jhānanirataṃ⁷ disvā lokantaḡ muni
jhāyinaṃ bhikkhūnaṃ aggo ti⁸ paññāpesi mahāmuni.⁹
18. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
19. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
20. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Kaṅkhā-revato thero i. g. a-ti.
Revatattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[540. *Sīvali.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu cakkhumaṃ
ito satasāhassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Sīlaṃ tassa asaṅkheyyaṃ samādhi vajropamo¹⁰
asaṅkhiyaṃ¹¹ nānavaraṃ vimutti ca¹² anopamaṃ.
3. Manuj'-āmara-nāgānaṃ brahmānaṃ ca samāgame
samaṇabrahmaṇākiṇṇo¹³ dhammaṃ desesi nāyako.
4. Sa sāvakaṃ mahālābhiṃ¹⁴ puññavantaṃ jutindharaṃ
tḥapesi etadaggamhi parisāsu visārado.
5. Tadā 'haṃ khattiyo āsiṃ nagare Haṃsasavhaye
sutvā jinassa taṃ vākyaṃ sāvakassa guṇaṃ bahuṃ.

¹ G. kasmā kappe.² S² tam sabbavinayiḡ; G. °vinayi.³ G. S¹ °vedikā.⁴ G. S¹ °vedikā.⁵ G. brahma cariya°.⁶ G. kilesū jhāpati.⁷ G. °niyataḡ.⁸ G. S¹ omitted.⁹ G. S¹ mahāmatī.¹⁰ G. S¹ °upamo.¹¹ G. S¹ asaṅkheyyaṃ.¹² S² va.¹³ G. °tīppe; S¹ ākiṇṇe.¹⁴ G. °lābhi.

6. Nimantayitvā sattāhaṇ bhojayitvā sasāvakaṇ.
mahādānaṇ deditvāna taṇ thānaṇ abhipatthayaṇ.
7. Tadā maṇ vinataṇ¹ pāde disvāna purisāsabho
susarena mahāvīro² imaṇ vacanaṁ abravi :
- * 8. Tato jinassa vacanaṇ sotukāmā mahājana
deva-dānava-gandhabbā brāhmaṇā³ ca mahiddhikā.
9. Samaṇā brāhmaṇā c' eva namassīsu⁴ katañjali
"namo te purisājañña ! namo te purisuttama !
10. Khattiyena mahādānaṇ dinnaṇ sattāhikaṇ vibho
sotukāmā phalaṇ tassa ; vyākaroḥi⁵ mahānune."
11. Tato āvoca bhagavā suṇoṭha mama bhāsitaṇ :
appameyyamhi Buddhamhi saṅghamhi suppatitṭhitā⁶
12. Dakkhiṇādāya kho-v-atthaṇ⁷ ? Appameyyaphalā hi sū
api ve⁸ sa mahābhogo thānaṇ pattheti uttamaṇ.
13. Lābhi⁹ vipulalābhānaṇ yathā bhikkhu sūdassano
tathā 'ham¹⁰ pi bhaveyyan ti lacchate taṇ anāgata.¹¹
14. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
15. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Sīvali nāma nāmena hessati satthu sāvako.
16. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsūpago ahaṇ.
17. Ekanavute ito kappe Vipassī lokanāyako
upparjji cārunayano¹² sabbadhammavipassako.
18. Tadā 'haṇ Bandhumatiyā kulass' aññatarassa ca
dayito¹³ patthito¹⁴ c' eva āsi kammantavyāvaṇo.
19. Tadā aññatāro pūgo¹⁵ Vipassissa mahesino
pariveṇaṇ akāresi mahantaṁ iti vissutaṇ.¹⁶

1 S³ vinatiṇ.

2 G. S¹ sarena mahatā vīro.

3 S¹ brāhmaṇo; S² G. brāhmaṇo. 4 G. namassīsuṇ; S¹ kumassīsu.

5 G. S¹ tassa vyākaroḥi.

6 G. S¹ sasaṅghamhi patitṭhitā.

7 G. ko vatthā; S¹ ko khattā; S² ko-v-atthaṇ. 8 S¹ me; G. ce.

9 S¹ lābhi.

10 G. tadā^o.

11 S² lacchana^o; S¹ anāgataṇ.

12 G. S¹ cūradassano.

13 S¹ dassino; G. damito; S² dayino.

14 G. patthito; S¹ patthino.

15 S¹ puggo; S² tadā 'haṇ^o.

16 G. pi ti vissutaṇ; S¹ pi ti vissutaṇ.

20. Niṭṭhite ca mahādāna¹ dadāṇ khajjakasaññutaṇ²
navadadhim³ madhuṇ c' eva vicinaṇ⁴ neva addasaṇ
21. Tadā bhattaṇ⁵ gahetvāna navaṇ dadhim madhūn pi ca
kammaśāmiḥaraṇ gacchan tam osantaṇ tam⁶ addasaṇ.
22. Sahassam api⁷ datvāna nālabhittha ṣaṭ⁸ añjayaṇ⁹
tato 'haṇ evaṇ cintesiṇ⁹: n' etaṇ hessati¹⁰ orakaṇ.
23. Yathā ime janā sabbe sakkaronti Tathāgataṇ
aham pi kāraṇ karissāmi¹¹ sasaṅghe lokanāyake.
24. Tadā 'ham evaṇ cintetvā dadhiṇ madhuṇ ca¹² ekato
moditvā¹³ lokanāthassa sasaṅghassa adās' ahaṇ.
25. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch¹⁴ ahaṇ
26. Puṇāhaṇ Bārāṇasiyaṇ rājā hutvā mahāyaso
sattukassa¹⁵ tadā Buddho¹⁶ dvārarodhaṇ¹⁷ akārayiṇ.
27. Tadā tapassino ruddhā¹⁸ ekāham rakkhitā ahuṇ
tato tassa vipākona pāpattaṇ¹⁹ nirayaṇ bhusaṇ.
28. Pacchime ca bhava dāni jāto 'haṇ Koliye pure
Suppavāsā ca me mātā Mahāli²⁰ Licchavī pitā.
29. Khattiyena puññakammena dvārarodhassa vāhasā
sattavassāni nivasī mātukucchimhi dukkhito.
30. Sattāhaṇ dvāramūlho 'haṇ mahādukkhasamappito
mātā me chandadānena evaṇ āsi sudukkhita.
31. Sāvattthito 'haṇ nikkhanto Buddhena anukampito
nikkhantadivase yeva pabbajiṇ anagāriyaṇ.
32. Upajjhā Sāriputto me Moggallāno mahiddhiko
kese oropayanto me anusāsi mahāmati.²¹

¹ G. S¹ mahādāne.

² G. S² °saññataṇ.

³ S¹ navam°.

⁴ S¹ vicitaṇ.

⁵ G. S¹ tadāhaṇ taṇ.

⁶ G. tam esand indaṇ; S¹ taṇ esandikaṇ.

⁷ G. S¹ pi ca.

⁸ G. satañ cayaṇ.

⁹ G. S¹ cintesi.

¹⁰ G. S¹ hissati.

¹¹ G. S¹ kassāmi.

¹² G. S¹ te dadhim madhuṇ c' ekato.

¹³ S² modetvā.

¹⁴ S² agañch°.

¹⁵ G. satthu kassa.

¹⁶ G. duddho; S² raṭṭho.

¹⁷ G. S¹ °rodhi.

¹⁸ S¹ buddhā.

¹⁹ S² °atthaṇ.

²⁰ G. Mahāli.

²¹ G. mahāpati.

33. Kcesu chijjamāncsu arahattaṇ apāpuniṇ
deva-nāga-manussā¹ ca paccayān' upanenti² me.
34. Padumuttara-nāmañ ca Vipassiñ ca vināyakaṇ
yaṇ pūjayaṇ pamudito paccayehi visesato.
35. Tato tesāṇ visesena kammānaṇ vipuluttamaṇ
lābhaṇ labhāmi sabbattha vane gāme jale thale.
36. Revataṇ³ dassanatthāya yadā yāti vināyako
tiṇsabhikkhusahashehi⁴ saha⁵ lokaggaṇāyako
37. Tadā dev' opanītehi mamatthāya mahāmati
paccayehi mahāvīro sasaṅgho lokanāyako
38. Upaṭṭhito mayā Buddhō, gantvā Revataṇ⁶ addasaṇ
tato Jetavanaṇ gantvā etadagge thapesi maṇ.
39. Lābhinaṇ Sīvali aggaṇ maṇa sissesu bhikkhavo
sabbalokahito satthā kittayaṇ⁷ parisāsu maṇ.
40. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
41. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
42. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sīvali thero i. g. a-ti.
Sīvalittherassa apadānaṇ samattaṇ.

[541. *Vaṅḡsa*.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Yathāpi sāgare ūmi gagaṇe viya tārakā
evaṇ pāvacaṇaṇ tassa arahantehi cintitaṇ.
3. Sadevāsuraṇāgehi manujehi purakkhato
samaṇabrāhmaṇākiṇṇe janamaṇjhe jinuttamo⁸
4. Pabbāhi anurañjanto loka⁹ lokantaḡu jino
vacanena vibodhento veneyyapadumāni¹⁰ so
5. Vesāraṇjehe sampanno catuhi purisuttamo
pahīnabhayaṇsāraṇjo khemappatto visārado.

¹ G. S¹ devā nagā manussā.² S¹ paccayāṇ upanenti; G. paccayā u' upanenti.³ G. devataṇ.⁵ S² saḡā.⁷ S² kittayaṇ.⁹ G. loka; S² loka.⁴ S² tiṇsabhikkhug'.⁶ G. ch' etaṇ.⁸ S¹ S² januttamo.¹⁰ S¹ vaneyya².

6. Āsabaṇṇaṇ pavaṇaṇ ṭhānaṇ¹ Buddhābhūmiṇ ca kevaḷaṇ
paṭijānāti lokaggo n' atthi sañcodako² kvaci³
7. Sihanādam asambhitaṇ⁴ nadato tassa tādino
devo naro vā brahmā vā paṭivattā na vijjati.
8. Desento pavaṇaṇ dhammaṇ santārento sadevakaṇ
dhammacakkaṇ pavattoti parisāsu visārado.
9. Paṭibhānavataṇ aggaṇ sāvakaṇ sādhusammataṇ
guṇaṇ bahuṇ pakittetvā⁵ etadagge ṭhapesi taṇ.
10. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyā⁶ brāhmaṇo sādhusammato
sabbavedavidū⁷ jāto vāgiso⁸ vādisūdano.⁹
11. Upecca taṇ mahāvīraṇ sutvā taṇ dhammadeśanaṇ
pūṭivaraṇ paṭilabhiṇ¹⁰ sāvakassa guṇe rato.
12. Nīmanṭayitvā sugataṇ sasaṅghaṇ lokanandanaṇ
suttāhaṇ bhojayitvā 'haṇ¹¹ dussehi chādayiṇ tadā.
13. Nipacca sirasā pāde katokāso katañjali
ekamantaṇ¹² ṭhito haṭṭho santhaviṇ¹³ jinam uttamaṇ
14. Namo te vālisaddūla¹⁴ ! Namo te purisuttama¹⁵ !
Namo te sabbalokagga ! Namo te abhayaṇkara !
15. Namo te māramathana¹⁶ ! Namo te diṭṭhisūdana !
Namo te santisukhada ! Namo te saraṇantaṇa¹⁷ !
16. Anāthānaṇ bhavaṇ nātho bhītānaṇ abhayaṇpado
vissānabhūmisantānaṇ saraṇaṇ saraṇesinaṇ.
17. Evamādihi sambuddhaṇ santhavitvā mahāguṇaṇ
avocaṇ vādisurassa¹⁸ gatim pappomi¹⁹ bhikkhuno.
18. Tadā avoca bhagavā anantaṇpaṭibhānavā :
'Yo so Buddhaṇ apūjesi sattāhaṇ saha sāvakaṇ.²⁰
19. Guṇaṇ ca me pakittesi pasanno sehi pāṇihi
eso patthayate ṭhānaṇ vādisurassa²¹ bhikkhuno.

¹ vā² S¹ yānaṇ. ² S¹ sañcodako; S² santodako; G. sañj°. ³ S² kvaci

⁴ Sdā. 1. sihanādava°.

⁵ G. S¹ bahuḷaṇ kittetvā.

⁶ G. 7a. S¹ °vatiyaṇ.

⁷ G. sabbadeva°.

⁸ S² 1. vāgiso; S¹ Vāgiso.

⁹ S¹ vāgisūdano.

¹⁰ G. pī. ṭilābhi; S¹ paṭilabhi.

¹¹ G. bhi. ojayitvā tam; S¹ bhojayitvāna.

¹² G. S¹ °ekamantaṇ.

¹³ S¹ santhavi, G. santhāvi.

¹⁴ G. 1. isisac. dula; S¹ isisacōḷa.

¹⁵ G. S¹ isisuttama.

¹⁶ G. 1. māraṇ. dāna; S¹ °masana.

¹⁷ G. S¹ °kara.

¹⁸ G. avoca vādisudaya; S¹ °vādisuraya.

¹⁹ G. S¹ papposi.

²⁰ S¹ mama sū. ake; G. mama bhāvakaṇ.

²¹ G. S¹ °sudassa.

20. Anāgataṃhi addhāne lacchate taṇ¹ manorathaṇ
devamanussasampattiṇ² anubhotvā anappakaṇ.
21. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
22. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammaninimmitto
Vaṅgīso nāma nāmena hessati satthu sāvako.”
23. Taṇ sutvā mudito hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
paccayehi upaṭṭhāsiṇ mettacitto Tathāgataṇ.
24. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇḍhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tusitaṇ agamās’ ahaṇ.
25. Pacchime ca bhavo dāni paribbājakule ahaṇ
pacchā jāto yaḍḍā āsiṇ jūtiyā sattavassiko.
26. Sabbavedavidū³ jāto vādasatthavisārado
vaggussaro⁴ cittakathī paravādappanadāno.
27. Vaṅge hi jāto⁵ Vaṅgīso vacane issaro ti vā
Vaṅgīso iti me nāmaṇ abhavi⁶ lokasammataṇ.
28. Yādā ’haṇ viññutaṇ patto t̥hito paṭhamayobbane
tadā Rājagahe ramme Sāriputtaṇ athi’ addasaṇ
29. Piṇḍāya vicarantaṇ taṇ pattapāṇiṇ sasaṇvutaṇ⁷
alolakkhiṇ mitabhāsiṇ⁸ yugamattaṇ nirikkhitaṇ.⁹
30. Tam disvā vimhito hutvā avocaṇ man anucchaviṇ¹⁰
kaṇṇikāraparicitaṇ¹¹ cittaṇ¹² gāthāpadaṇ¹³ ahaṇ.
31. Tadā so paṇḍito viro¹⁴ uttaraṇ samavoca me
virāgasahitaṇ vākyāṇ katvān’ uddayam¹⁵ uttamaṇ
32. Vicittapaṭibhāne hi tosito tena tādina¹⁶
nipacca sirasā pāde “pabbājehīti”¹⁷ c’ abraviṇ.¹⁸
33. Tato maṇ sa mahāpaṇṇo Buddhasetṭham upānaya
mam āha vadataṇ¹⁹ seṭṭho : saccaṇ Vaṅgīsa kacci te²⁰

¹ G. S¹ laddhān etaṇ. ² S¹ devamānusa°. ³ G. sabbadeva°.

⁴ G. paggussaro; S² vaṅgissaro. ⁵ G. Vaṅgo jāto ti; S¹ oḷāto ’si.

⁶ S¹ abhavi; S² abhaviṇ.

⁷ G. pattapāṇa°.

⁸ S¹ °hitābhāsiṇ; G. abhosakkhimhita°.

⁹ G. nidikkhikaṇ; S² nidikkhitaṇ

¹⁰ G. pana naucchaviṇ.

¹¹ S² aganiṇ t̥hānaraṇitaṇ; G. S¹ °cittaṇ.

¹² G. vittaṇ.

¹³ G. gāthāmadāṇ.

¹⁴ G. S¹ dhīro.

¹⁵ G. katvā daddasaṇ.

¹⁶ (), tādino.

¹⁷ G. S¹ pabbājehi.

¹⁸ S¹ abravi.

¹⁹ G. S¹ varataṇ.

²⁰ S² kacchako.

34. Mataṇ sīsaṇ¹ vanacchuddhaṇ² api³ būrasavassī⁴
tayā⁴ vijjāvisesena sace sakkosi bhāsaya.
35. Āmā ti me paṭiññāte⁵ tīni sīsāni dassayi
atho nirayadevesu upapanne avūcayi.⁶
36. *Tadā pacceka*buddhassa siraṇ⁷ dassesi nāyako
tato 'haṇ vigatārambho⁸ pabbajjaṇ samayāci 'ha:
37. Pabbajitvāna sugataṇ santhavāmi¹⁰ yaṇiṇ tahiṇ
tato maṇ kavyacitto¹¹ ti ujjhāyanti ha¹² bhikkhavo.
38. Tato vīmaṇsanattham me āha Buddho vināyako:
*takki*tānaṇ imā gāthā ṭhānaso paṭibhanti¹³ vā¹⁴?
39. Na kavyacitto 'haṇ¹⁵ vīra,¹⁶ ṭhānaso paṭibhanti me
tona dānena¹⁷ Vaṅgīsa ṭhānaso santhavāhi maṇ
40. Tadā 'haṇ santhaviṇ vīraṇ gāthāhi isisattamaṇ
so ṭhānaso tadā tuṭṭho jino aggaṇ ṭhapesi maṇ.
41. Paṭibhānena cittena aññe samatimaññi' ahaṇ¹⁸
pesal' etena¹⁹ saṇviggo arahattaṇ apāpuppiṇ.
42. Paṭibhānavataṇ aggo aññi koci na vijjati
yaṇhāyaṇ bhikkhu Vaṅgīso, evaṇ ūnāreṭṭha bhikkhu²⁰
43. Satasahassee kataṇ kammaṇ phalaṇ dassesi me idha
sumutto saravego ca kilese jhāpayi²⁰ nama.
44. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
45. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
46. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vaṅgīso thero i. g. a-ti.
Vaṅgīsattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S¹ G. matasīsaṇ.² S² vira^o; G. vanu^o.³ S¹ āsi.⁴ G. tassa.⁵ G. āh etī me paṭiññāyato; S¹ S² amo.⁶ G. avāvassi.⁷ G. siraṇ.⁸ G. vihat^o.⁹ S¹ samayāci 'yaṇ.¹⁰ G. saddavāpi.¹¹ G. kathi^o; S¹ kapi^o.¹² S¹ sā.¹³ S¹ paṭiyanti.¹⁴ G. S¹ taṇ.¹⁵ G. na kappavittho haṇ; S¹ na kappacitto^o.¹⁶ G. vīraṇ.¹⁷ S² dāno pi.¹⁸ S¹ aññesam satimaññahaṇ; G. aññe savaṭṭipañña^o.¹⁹ G. vesalotena; S¹ sesalobhena.²⁰ S¹ jhāpayi; G. jhāpayi.

[542. *Nandaku*.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu cakkhuniā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Hitāya sabbasattānaṃ sukhāya vadatāṃ¹ varo
atthāya purisājañño paṭipanno sadevako.
3. Yasaggaṇatto sirimā kittivaṇṇabhato² jino
pūjito³ sabbalokassa disā sabbā suviissuto.
4. Uttiṇṇavicikiccho so vītivattakathaṇkatho⁴
paripunṇamanasaṇkappo⁵ patto sambodhim uttamaṃ.
5. Anuppannassa magguṣṣa uppādetā naruttamo
anakkhātāṇi ca akkhāsi asuñjātāṇi ca suñjanī.
6. Maggaññi so maggaṇḍi maggakkhāyī narāsaṃbho
maggassa kusalo satthā⁶ sārathīnaṃ varuttamo.
7. Tadā mahākaruṇiko dhammaṃ deseti nāyako
nimugge mohamaggamhi⁷ samuddharati⁸ pāṇino.
8. Bhikkhuniṇaṃ ovaḍaṇe sāvaṇaṃ seṭṭhasammatāṃ⁹
vaṇṇayaṃ etadaggaṃhi paññāpesi¹⁰ mahāmuni.
9. Taṃ sutvā 'haṃ pamudito nimantetvā Tathāgataṃ
bhojayitvā sasaṅghaṃ taṃ patthayaṃ thāuaṃ uttamaṃ.
10. Tadā pamudito nātho maṃ avoca mahāisi:
sukhī bhavassu dīghāyu, lacchase¹¹ taṃ manorathaṃ.
11. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
12. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Nandako nāma nāmena hessati satthu sāvako.
13. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatisupago ahaṃ.
14. Pacchime ca bhava dāni jāto seṭṭhikule ahaṃ¹²
Sāvattiyaṃ puravare¹³ iddhe phīte mahaddhano.
15. Purappavese sugataṃ disvā vimhitamānaso
Jetārāmapaṭiggāhe pabbajjī anagāriyaṃ.

¹ S¹ varataṇ.² G. kittā°.³ S¹ puriso.⁴ S² °kato.⁵ G. satto.⁶ G. S¹ kāmapaṇkamhi.⁷ S² °dharani pāṇinaṃ.⁸ S² °jettā°.⁹ S² paññāpeti.¹⁰ G. lacchise.¹¹ S² ahug¹² G. pure varo.

16. Naciren' eva kālena arahattaṇ apāpuṇiṇ
tāto 'ham tiṇṇasaṇsāro sāsito sabbadassinaṃ.
17. Bhikkhunīnaṇ dhammakathaṇ paṭipucchakariṇ ahaṇ
sāsita tā mayā sabbā abhaviṇsu anāsavaṃ
18. Satāni pañc' anūnāni; tadā tuṭṭho mahāhito
bhikkhunīnaṇ ovadataṇ agge ṭhāne¹ ṭhapesi maṇ.
19. Satasahassee kataṇ kammaṇ phalaṇ dassesi me idha
sumutto saravego ca kilese jhāpayiṇ² mama.
20. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
21. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
22. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Nandako thero i. g. a-ti.
Nandakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[543. Kāḷudāyi.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Nāyakānaṇ varo satthā guṇāguṇa³ vidū jino
kataññū katavedī ca titthe yojeti⁴ pāṇino.⁵
3. Sabbaññūtena ñāṇena tulayitvā dayāsayo
deseti pavaraṇ dhammaṇ anantaḡuṇasañcayo.
4. Sa kadāci⁶ mahāvīro anantajanataṇ-sarī⁷
deseti madhuraṇ dhammaṇ catusaccupasañhitaṇ.
5. Sutvāna taṇ dhammavaraṇ ādimajjhantasobhanaṇ
pāṇisatasahassānaṇ⁸ dhammābhisamayo ahu.
6. Ninnāditā tadā bhūmi gajjiṇsu ca payodharā
sādhukāraṇ pavattiṇsu devabrahmanarāsura:
7. 'Aho kāruṇiko satthā aho saddhammadēsaṇā
aho bhavasamuddamhi nimugge uddharī jino.'
8. Evaṇ saṇvegajātesu sanarāmarabrahmasu⁹
kulappasādakānaggaṇ sāvakaṇ vaṇṇayi jino.
9. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyā¹⁰ jāto 'maccakule ahuṇ¹¹
pāsādiko dassaniyo pahūtadhanadhaññaṇvā.

¹ G. S¹ aggaṭṭhāne.² G. guṇāguṇa°.³ This half gāthā is missing in G.⁴ G. °jinasāsaṇiṇ; S¹ jinasāsaṇiṇ; S¹ °sadi.⁵ S¹ G. °brahmusu.⁶ G. S¹ kilesā jhāpayi⁷ S¹ sojeti.⁸ S² sakadāgāmi.⁹ S² pāṇaka°; G. pāi¹⁰ G. S¹ °vatiyaṇ.¹¹ S¹ ahū

10. Haṇṣārāmam upeccāhaṇ vanditvā taṇ Tathāgataṇ
sunitvā madhuraṇ dhammaṇ kāraṇ katvā va¹ tādino
11. Nipacca pādamūle 'haṇ imaṇ vacanam abraviṇ:
'kulappasādakānaggo yo tayā² santhuto mune
tādiso hom' *ahaṇ vīra Buddha*setṭhassa sāsane.'
12. Tadā mahākāruṇiko siñcanto 'vāmatena maṇ
āha maṇ: putta vuttiṭṭha³ lacchase tam manorathaṇ.
kathaṇ⁴ nāma jine⁵ kāraṇ katvāna viphalo⁶ siyā?
13. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
14. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimutto
Udāyī nāma nāmena hessati satthu sāvako.
15. Taṇ sutvā mudito hutvā yāvajīvaṇ tadā jīmaṇ
mettacitto paricariṇ paccayehi vināyakaṇ.
16. Tena kammaṇipākena cetanāpapaṇḍihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch⁷ ahaṇ.
17. Pacchime ca bhavē dāni ramme Kāpilavatthave⁸
jāto mahāmaccakule Suddhodana-mahāpate.
18. Yadā ajāyī Siddhattho ramme Lumbinī-kānane
hitāya sabbalokassa sukhāya ca narāsabho.
19. Tadahe 'va ahaṇ jāto saha ten' eva vaḍḍhito
piyo sahāyo dayito vissattho nītikovido.
20. Ekūnatiṇso vayasā⁹ nikkhanto pabbajittha so¹⁰
chabbassāni vināmetvā āsi Buddho vināyako.
21. Jetvā sasenakaṇ Māraṇ khepayitvāna āsave
bhavaṇṇavaṇ taritvāna āsi Buddho¹¹ sadevake.
22. Isivhayaṇ¹² gamitvāna vinetvā pañcavaggiye
tato vinesi Bhagavā gantvā gantvā tahiṇ tahiṇ.
23. Veneyyavinayanto so saṇṇaṇhanto sadevakaṇ
upecca Maṇḍalāgiriṇ¹³ viharittha tadā¹⁴ jino

¹ G. ca.² G. S¹ uttiṭṭha.³ S¹ S² jino.⁴ S² agaññi'.⁵ G. °vayasa.⁶ G. S¹ buddho āsi.⁷ S² Maṇḍalāgiriṇ; S¹ Mahalagiri.⁸ (i. tassa.⁹ S¹ katanḍā.¹⁰ (i. vipalo; S² vipulo.¹¹ (i. °vatthusmiṇ.¹² (i. nikkhamitvā agārato.¹³ (i. isivhayaṇ; S¹ isivayaṇ.¹⁴ S² yadā.

24. Tadā Suddhodanen' āhaṇ bhūnipālena posito
gantvā disvā dasabalaṇ pabbajitvā 'rahā aluṇ.¹
25. Tadā mahesiṇ yācitvā pāpayiṇ² Kapilavhayaṇ
tato punāhaṇ gantvāna pasāдеми³ mahākulaṇ.
26. Jino tasmiṇ guṇe tuṭṭho mam āha purisāsabho⁴
kulappasādakānaggaṇ paññāpesi vināyako.
27. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
28. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kāludāyi therō i. g. a-ti.
Kāludāyittherassa apadānaṇ samattaṇ.

[544. *Abhaya.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhamnesu cakkhuma
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Saraṇāgamane kañci⁵ nivesesi Tathāgato
kañci⁶ sīle nivesesi⁷ dasakammappathuttame.
3. Deti kassaci so vīro sāmāññaphalam uttamaṇ
samāpattī tathā aṭṭha tisso vijjā pavecchati.
4. Chalabhiññāsu yojeti kañci sattaṇ naruttamo
deti kassaci so nātho catasso paṭisambhidā.
5. Bodhaneyyaṇ pajaṇ disvā asaṅkheyye 'pi yojane
khaṇena upagantvāna vineti naraśārathi.
6. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyā⁸ ahoṣiṇ⁹ brāhmaṇatrajo
pāragū sabbavedānaṇ veyyākaraṇasummato,
7. Niruttiyā ca kusalo nighaṇṭe¹⁰ ca visārado
padako keṭubhavidū chandovicitikovido.
8. Jaṇghāvihāraṇ vicaraṇ Haṇsārāmam upecc' ahaṇ
uddasaṇ vadataṇ seṭṭhaṇ mahājana-purakkhataṇ
9. Desentaṇ virajaṇ dhammaṇ paccanīka-matī ahaṇ¹¹
upetvā tassa vākyāni sutvāna vimalān' ahaṇ.

¹ G. S¹ alu.

³ S² pasādesi.

⁵ G. S¹ kiñci.

⁷ S¹ nisedheti; G. nisevosi.

⁹ G. S¹ ahosi.

¹¹ G. paccanikamati; S¹ pacoatiṇ kammati.

² G. pāpayi; S¹ pāpayi.

⁴ S¹ parisāya so.

⁶ G. kiñci.

⁸ G. S¹ vatiyaṇ.

¹⁰ S² nigame; S¹ tisaṇṭo.

10. Vyāhataṃ puna-r-uttaṃ ca¹ apatthaṃ² 'va³ niruttakaṃ⁴
nāddasaṃ tassa munino tato pabbajito ahaṃ.
11. Naciren' eva kālena sabbasatthavisāraḍo⁵
nipuṇo⁶ Buddhavacane ahoṣiṃ⁷ gaṇṇasamunato.
12. Tadā catasso gāthāyo ganthavitvā⁸ suvyañjanaṃ
santhavitvā tilokaggaṃ desayissaṃ⁹ dine (dine:
13. "Viratto si¹⁰ mahāvīro saṃsāre subhaye vasaṃ
kāruṇāya na nibbāyi¹¹ tato kāruṇiko muni.
Puthujjano 'va yo satto¹² na kilesavaso¹³ ahu
sampajāno satiyutto tasmā eso acintiyō.
5. Dubbalāni kilesāni yassa¹⁴ sayakatāni¹⁵ me
ñāṇaggiparidaḍḍhāni na khīyisu¹⁶ tadabblutaṃ.¹⁷
6. Yo sabbalokassa guru¹⁸ loko¹⁹ yassa tathā guru
tathāpi lokacariyā loko tassānūvattako.¹⁹
17. Evamādīhi yaṃ Buddhaṃ²⁰ kittayaṃ dhammadesaṃ²¹
yāvajivaṃ karitvāna gato saggaṃ tato cuto.
18. Satasaḥasse ito kappe yaṃ Buddhaṃ²⁰ abhikittayaṃ
duggatiṃ nābhijānāmi kittanāya idaṃ phalaṃ.
19. Devaloke mahārajaṃ rajjapādesikaṃ ca yaṃ
cakkavatti mahārajaṃ bahuso 'nubhaviṃ ahaṃ.²²
30. Duve bhava pajāyāmi devatte atha mānuse
aññaṃ gatiṃ na jānāmi kittanāya idaṃ phalaṃ.
21. Duve kule pajāyāmi khattiye atha brāhmaṇe
ñice kule na jānāmi kittanāya idaṃ phalaṃ.
22. Pacchime ca bhava dāni Giribbaja-puruttame
rañño *'ham Bimbisā*rassa putto nāmena c' Ābhayo.
23. Pāpamittavasaṃ gantvā Nigaṇṭhena vimohito²³
pesito Nāṭaputtana Buddhasetthaṃ upecc ahaṃ.

¹ G. va.² S¹ apattaṃ³ S² vā.⁴ G. niruttakaṃ.⁵ G. sabbasatta°.⁶ G. S¹ nipuṇo.⁷ G. S¹ ahoṣi.⁸ G. gandhavetvā.⁹ G. desayissāṃ.¹⁰ S² pi.¹¹ G. °nibbāyi.¹² G. ca yo sattho; S² °santo.¹³ S¹ °vase.¹⁴ S² yassā.¹⁵ S² °gatāni.¹⁶ S² khīyaggaṃ.¹⁷ G. S¹ tarabbhataṃ.¹⁸ G. S¹ garu.¹⁹ S¹ G. loko.²⁰ G. S¹ sambuddhaṃ.²¹ G. S¹ °desakaṃ²² Gāthās 19 and 20 are missing in G.²³ S² samāhito.

24. Pucchitvā nipuṇaṇ paṇhaṇ sutvā vyākaraṇ-uttamaṇ
pabbajitvāna naciraṇ arahattaṇ apāpuṇiṇ.
25. Kittayitvā jinavaraṇ kittito homi¹ sabbadā
sugandhadehavadano āsiṇ sukhassamuppito.
26. Tikkha-hāsa-lahu-paṇṇo mahāpaṇṇo tath' ev' ahaṇ
vicittapaṇibhāno ca tassa kammassa vāhasā.
27. Abhithhavitvā Padumuttarāhaṇ pasannacitto esamaṇ
sayambhuṇ
Nāgacchi² kappāni³ apāyabhūmiṇ sataśassāni phalena
tassa.
28. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
30. Paṭisaṃbhida . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Ithaṇ sudaṇ āyasmā Abhaya thero 1. g a-ti.
Abhayattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[545. *Lomasakaṇḍiya.*]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo.
2. Tādā 'haṇ Candano c' eva pabbajitvāna sāsane
āpāṇakoṭikaṇ dhammaṇ pūrayitvāna sāsane.
3. Tato cutā Santusitaṇ uppannā ubhaya⁴ mayaṇ
tattha dibbehi naccehi gītehi vāditehi ca.
4. Rūpādi-lasah' aṅgehi adhibhotvāna sośake⁵
yāvatāyuṇ vasitvāna anubhoma⁶ mahāsukhaṇ.
5. Tato cavitvā Tidasāṇ Candano upapajjatha
ahaṇ Kapilavatthusmiṇ ahoṇi⁷ Sākiyatrajo.
6. Yādā Udāyi-theraṇ ajjhiṭṭho lokanāyako
anukampiya Sakyānaṇ upesi Kapilavhayaṇ.
7. Tādā 'timānino Sakyāṇa Buddhassa gunaṇṇuno⁸
paṇamanti na sambuddhaṇ jāti-tthaddhā anādarā.

¹ G. hoti; S¹ hotu.

² S² kappāya.

³ S¹ accibhotvā mānusake; G. adhibhotvā mānusake.

⁴ G. S¹ anubhotvā.

⁵ G. rapaṇṇuno.

⁶ S² G. nāgañchi.

⁷ G. S¹ ubho.

⁸ S¹ ajāyi; G. ajāyi.

8. Tesaṇ saṅkappam aññāya ākāse caṅkamī jino
pajjunno viya vassitttha pajjalitttha yaṭhā sikkhī.
9. Dassetvā rūpam atulay puna-r-¹ antaradhāyatha²
eko pi hutvā bahudhā ahosi punar ekako.³
10. Andhakāraṇ pakāsaṇ ca dassayitvā anekadhā
pāṭiheraṇ karitvāna vinayī⁴ ātāke muni.
11. Cātuddīpo⁵ mahāmegho tāvade sampavassatha⁶
tadā hi Jātakay Buddho Vessantaram adesayi.
12. Tadā te khattiyā⁷ sabbe nihantvā jāṭiyay maccaṇ⁸
upesun saraṇaṇ Buddhay. Āha Suddhodano tadā :
13. Idaṇ tatīyaṇ tava⁹ bhūripaṇṇa
pādāni vandāmi samantacakkhu
Yadā hi jāto paṭṭhavi pakampasi¹⁰
yadā ca taṇ na jahi¹¹ jambucchāyā.
14. Tadā Buddhānubhāvau taṇ disvā vimhitamānaso
pabbajitvāna tatth' eva nivasin¹² mātupūjako.¹³
15. Candano (levaputto¹⁴ maṇ upagantvā 'nurañjatha¹⁵
bhaddekarattassa tadā saṅkhepaṇ vitthārayaṇ naraṇ.¹⁶
16. Cōdito 'haṇ tadā tena upecca naraṇyakaṇ¹⁷
bhaddekarattaṇ sutvāna saṇviggo vana-māmakako.¹⁸
17. Tadā mātaram āpucchi vane gacchāmi ekako¹⁹
sukhumālo ti me mātā dhārayiṇ²⁰ te tadā vacaṇ.
18. Dabbhaṇ kusaṇ poṭakīlam²¹ usiṇaṇ muñjababbajey²²
urasā panudahessāmi²³ vivekam anubrūhayam''
19. Tadā vanam pavitṭho 'haṇ saritvā jinasāsanaṇ
bhaddekarattaṇ ovādaṇ arahattaṇ apāpuniṇ.

¹ S² puna. ² S² °dhāyati.

³ S¹ ekato.

⁵ S¹ catuddīpo; G. catuddhipo.

⁴ S¹ vinayī; S² vinayc.

⁶ G. S¹ tāvad eva pavassatha.

⁷ S¹ khattiye.

⁸ S¹ padaṇ.

⁹ S² vara.

¹⁰ G. pakampayi; S¹ pakampasī.

¹¹ G. naocchi; S² napaha; S¹ najjahi.

¹² G. nivasī; S¹ nīvasī; S² nīvasī.

¹³ S¹ dhātu^o; G. tatupūko.

¹⁴ S² a' eva putto.

¹⁵ G. °vadatha; S¹ °vandatha; S² anuracchatha.

¹⁶ G. S¹ vitthārayaṇ.

¹⁷ G. °nāraṇaṇ; S¹ tara^o.

¹⁸ G. ca na māmakō; S¹ va na nāmako; S² mana^o.

¹⁹ S¹ ekato.

²⁰ G. vārayi; S¹ vārayī.

²¹ S² poṭakalaṇ.

²² G. °pabbajay.

²³ G. anurahissāmi; S¹ anudahissāmi.

20. Atītaṇ nānvāgameyya¹ na ppaṭikañkhe anāgataṇ
yad atītaṇ² pahīnaṇ taṇ appattañ ca anāgataṇ.
21. Paccuppannañ ca yo dhammaṇ tattha tattha vipassati
asaṇhiraṇ asaṇkappaṇ' saṇviggam³ anubrūhaye.
22. Ajj' eva kiccaṇ kātappaṇ⁴; ko jaṇṇā maraṇaṇ suve
na hi tosaṇ karontena⁵ mahāsenena Maccunā.
23. Evaṇ vihāriṇ⁶ ātāpiṇ⁷ ahorattam atanditaṇ
tam ve bhaddekaratto ti santo ācikkate muni.
24. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
25. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
26. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Lomasakaṇgiyo thero⁸ i. g. a-ti.
Lomasakaṇgiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[546. *Vanavaccha.*]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso.
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo.
2. Tadā 'haṇ pabbajitvāna tassa Buddhassa sāsane
yāvajīvañ caritvāna brahmacerāṇ⁹ tato cuto.
3. Tena kammaṇa sukatenā cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch¹⁰ ahaṇ
4. Tato cuto araṇṇamhi kapoto¹¹ ās' ahaṇ tahiṇ¹²
vasate guṇasampanno bhikkhu jhānarato sadā.
5. Mettacitto kāruṇiko sadā pamuditānāno
upekkhako mahāvīro appamaññāsu kovido
6. Vinivaraṇasaṇkappe sabbasattahitāsaye
Vissattho naciren' āsmiṇ tasmiṇ sugatasāvake.¹³

¹ S¹ nātvāgameyya; S² nānya°.

² S² tadātītaṇ; S¹ yadā hitaṇ

³ G. tappiddvām; S¹ tabbidā.

⁴ S² ālappaṇ.

⁵ S² no saṇgaratīna; G. °saṇkarantena.

⁶ G. vihāri; S² vihāraṇ.

⁷ G. ātāpi; S¹ ātāpi.

⁸ G. Lomasakambhiya°; S¹ °sakamhiya°; S² saṇgiyo.

⁹ G. brahmacāri; S¹ °cāri.

¹⁰ S² agañch'.

¹¹ S¹ tapote.

¹² S² āsabbhitāhiṇ; G. āsahantataṇ.

¹³ G. visattho nacirenāsmiṇ sukatasāvake; S¹ visattho tasmiṇ sugat
sāvako; S² corrupt.

7. Upecca pādamūlanhi ni*si*nnassa tadā sa me
kadāci āmisarū¹ deti dhammaṃ deseti c' ekadā.
8. Tadā vipulapemena upāsītva jīnatrajaṃ
tato cuto gato saggaṃ pavā*so saḥharaṃ yathā.*
9. Saggacuto² manussesu nibbatto puññakammānā³
agāraṃ chaḍḍayitvāna pabbajjīṃ bahuso ahaṃ.
10. Samaṇo tāpaso vipπο paribbājo tath' ev' ahaṃ
hutvā vasī araṇṇihamhi anekasata ro⁴ ahaṃ.
11. Pacchime ca bhava dāni ramme Kapilavatthave⁵
Vacchagotto⁶ ti Jotissa jāyāya ahaṃ okkamīṃ.
12. Mātu me dohalo āsi tirokucchigatassa me
jāyamānasamūḍḍamhi vanavāsāyanicchuyo.
13. Tato me ajaṇi⁷ mātā ramamūye vanantare
gabbhato nikkhamantaṃ maṃ kāśeyena⁸ paṭiggahuy.
14. Tato kumāro Siddhattho jāto Sakyakuladdhajo
tassa mitto piyo āsiṃ saṃvissattho⁹ samānigo¹⁰
15. Sattasārehi nikkhanto¹¹ ohāya vipulaṃ yasaṃ
ahaṃ pi pabbajitvāna Himavantaṃ upagamiṃ.
16. Vanālayaṃ bhāvanīyaṃ¹² Kassapaṃ dhutavādikaṃ¹³
disvā sutvā jinuppādaṃ¹⁴ upesiṃ¹⁵ naraśārathīṃ.
17. So me dhammam adesesi subbatthasampakāsaṃ
tato 'haṃ pabbajitvāna vanaṃ eva punāgamiṃ.¹⁶
18. Tatth' appamatto viharaṃ chalabhiññā apassayiṃ¹⁷
aho suladdhalābho 'mhi sumitten' ānukampito.¹⁸
19. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
20. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
21. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ suḍaṃ āyasmā Vanavaccho thero i. g. a-ti.
Vanavacchattherassa apadānaṃ samattaṃ.

¹ G. S¹ sāmisaṃ.² G. saggā cuto; S¹ saggō.³ G. °kammunā.⁴ S² °yo.⁵ G. °vattho ca.⁶ G. S¹ °gotta.⁷ S² ajaṇiṃ; G. ajaṇi.⁸ S¹ kāśeyena.⁹ G. saṃvissatto; S² saṃvissattho.¹⁰ G. samānīyo; S¹ samātiyo; S² samānigo.¹¹ G. sattasārehi nikkaṇṭe; S¹ sattaṃ °.¹² S¹ bhāvanīyaṃ.¹³ G. °dhārakaṃ; S¹ dhāraṇaṃ.¹⁴ S¹ jinappadaṃ.¹⁵ G. S¹ upesi.¹⁶ G. S¹ saṃvissattho.¹⁷ S¹ apassayi; G. aphala-sayiṃ.¹⁸ G. S¹ samittena °.

[547. *Uḷusugandhu.*]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmona uppaḍḍi vadataṇ varo.
2. Anuvyāññanasanpanno dvattiṇṣavalarakkhaṇo¹
byāmapabbhāparivuto raṇṣijālasamotato.²
3. Assāsetā yathā cando suriyo va pabbhaṇkaro
nibbāpetā yathā meggho sāgaro va guṇākaro.
4. Dharanī-r-iva silena Himavā va samādhinā
ākāso viya paṇṇāya asaṅgo anilo yathā.
5. Tadā hi Bārāṇasiyaṇ³ upapaṇno mahākulo
pahutaḍḍhanadhaññasmiṇṇ nānāratanasañcaye.
6. Mahatā parivārena nisinnaṇ lokanāyakaṇ
upecca dhammaṇ assosiṇ amataṇ ca manoharaṇ.
7. Dvattiṇṣalakkhaṇadhiaro⁴ sunakkhatto⁵ va caudimā
anuvyāññanasampanno sālārājā va phullito.
8. Raṇṣijālaparikkhitto ditto va kanakācalo
byāmapabbhāparivuto saraṇṇiṇṇ va divākaro.
9. Soṇṇāṇano jinavaro ramanīva⁶ siluccayo
karuṇāpunnahadayo vivaddho⁷ viya sāgaro.
10. Lokavissutakitti ca Sineru va naguttamo⁸
yasaṇ vitato viro ākāśasadiso muni.
11. Asaṅgacitto sabbattha anilo viya nāyako
patiṭṭhā saḷbabbhūtānaṇ mahi va⁹ munisattamo.
12. Anupalitto lokena toyena padumaṇ yathā
kupāda-kaccha-dahano¹⁰ aggikkhandho va sobhasi.¹¹
13. Agado viya sabbattha kilesavisanāyako¹²
gandhamādanaseḷo va guṇagandhavibhūsito.
14. Guṇānaṇ ākaro viro¹³ ratanānaṇ va sāgaro
sindhava va narājañño¹⁴ kilesamalabhārako.

¹ S³ dvattiṇṇa°.² S¹ °siyā.³ G. sunakkhattho.⁴ G. guṇena; S¹ guṇe.⁵ G. S¹ ca.⁶ S¹ socapi.⁷ S¹ °nāpako; S² °nāyano.⁸ G. S¹ dhīro.⁹ G. sindhudhavanarajañño; S² siḍḍhuva ca°.¹⁰ G. S¹ samatthato.¹¹ G. S¹ °varo.¹² G. S¹ samaṇ iya.¹³ G. naruttamo.¹⁴ G. S¹ kuvāda°.

15. Vijayī va mahāyodho Mārasenāpamaddano¹
cakkavatti² va³ so rājā bojjhaṅgaratan' issaro⁴
16. Mahābhikkhakaśāṅkāso dosavyādhi⁵ticchako⁶
sallakatto yathā seṭṭho diṭṭhigandaviphalako.⁷
17. So tadā lokapajjoto sanarāmarasakkato⁷
parisāsu narādieco dhammaṃ desayato jino⁸
18. Dānaṃ datvā mahābhogo sīlena sugatūpago⁸
bhāvanāya ca nibbāti⁹ icc' eva m' anusāsatha
19. Desanaṃ taṃ mahassādaṃ ādimajjhantasobhamaṃ
suṇanti parisā sabbā amataṃ va mahārasaṃ.
20. Suvā sunudhuraṃ dhammaṃ paṇaṇṇo jīnaśāsan-
sugataṃ saraṇaṃ gantvā yāvajīvaṃ namaṃsa' ahaṃ.
21. Munino gandhakuṭiyā opuñchesi¹⁰ tadā mahiṃ
catujjātena gandhena māse atthadine svaṇaṃ.
22. Paṇidhūya sugandhaṃ taṃ¹¹ surāssa vigandhino
tadā jino viyākāsi sugandhatannulābhitaṃ.¹²
23. Yo yaṃ gandhakuṭiṃ bhumiṃ gandhen' opuñjate sakiṃ
tena kammavipākena upapanno yaṃhiṃ taṃhiṃ
24. Sugandhadaho sabbattha bhavissati ayaṃ naro
gūṇagandhāyuto hutvā nibbāyissat' anāsavo.¹³
25. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch' ahaṃ
26. Pacchime ca bhava dāni jāto vippakule ahaṃ
gabbhaṃ me vasato¹³ mātā dehen' āsi sugandhitā.
27. Yadā ca mātukucchimhā *nikkhamāmi* tadā puri¹⁴
Sāvatti¹⁵ sabbagandhehi vāsita viya vāyatha¹⁶
28. Pupphavassaṇ¹⁷ ca surabhiṃ dibbagandhaṃ manoramaṃ¹⁸
dhūpāni¹⁹ ca mahagghāni upavāyisṇu tāvade.

¹ G. °namaddano.² G. S¹ cakkavatti.³ G. ka.⁴ G. °ratanaśāro.⁵ S² dehavyādhi°.⁶ G. °vipālako; S¹ °vipālako; S² diṭṭhidabba°.⁷ Missing in G.⁸ S¹ °śasaho.⁹ S² nibbātiṃ.¹⁰ S² usañjesi.¹¹ G. sugandhataṃ; S¹ sugandhātaṃ.¹² G. °lāgiṭaṃ; S¹ sugandho°.¹³ All MSS. read gabbhaṃ evasato.¹⁴ G. S¹ muni.¹⁵ S¹ Sāvattiṃ.¹⁶ S¹ vāyithā viya vāsatha.¹⁷ S² supphavassaṇ.¹⁸ G. S¹ °gandhā manoramā.¹⁹ G. S¹ dhūmāni.

29. Devā ca sabbagandhehi dhūpapuppheli¹ taṇṇ gharāṇ
vāsayaṇsu sugandhena yasmiṇṇ *jāto alaṇṇ gha^{*}re.
30. Yadā ca taruṇo bhaddo paṭhamo yobbano thito
tadā Selaṇṇ sapariṣaṇṇ vinetvā nara^{*}sārathi.²
31. Tehi sabbehi sahito Sāvatthipuram āgato
tadā Buddhānubhāvan taṇṇ disvā pabbajito ahaṇ.
32. Silaṇṇ samādhipaṇṇāṇ ca vimuttiṇ ca anuttaraṇ
bhāvetvā caturro dhamme 'pāpuṇṇāṇ āsavakkhayaṇ.
33. Yadā pabbajito c' āhaṇ yadā ca arahaṇ ahaṇ³
nibbāyissaṇ⁴ yadā c' āhaṇ gandhavasso tadā ahu.
34. Sariragandho ca saṭṭho 'tiseti me⁵
mahārahaṇ candanaṇ campakuppalaṇ⁶
Tath' eva gandhe itare va sabbato⁷
pasayha vāyāmi gato tahiṇ tahiṇ.
35. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
37. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇṇ sudaṇṇ āyasmā Cūlasugandho dheru i. g. a. dī.
Cūlasugandhattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Bhaddiyo Revato-thero mahālābhī ca Sīvalī
Vaṇṇiso Nandako c' eva Kāludāyi tath' Ābhayaṇ.
Lomaso Vanavaccho ca Sugandho dasamo kato
tiṇi gāthā satā tattha soḷasā ca taduttari.
Bhaddiyavaggo pañcapaṇṇāso.⁸

Atha vagguddānaṇ:

Kaṇikāravhaya vaggo Phalado Tīṇadāyako
Kaccāno Bhaddiyo vaggo gāthāyo gaṇitā v-i-ha.⁹

¹ G. S¹ dhu^{*}ma°.

³ G. S¹ ahu.

⁵ G. sariragandho ca sadā ti me; S¹ sariragandho ca yadā mā
tine; S² tisati mo.

⁶ G. candana°.

⁸ G. °paṇṇāsamo.

² S¹ °sārathiṇ.

⁴ G. nibbāyissāṇ.

⁷ G. S¹ ca sabbaso.

⁹ G. °vīsā; S² °ihi.

Navagāthāsātānīha¹ caturāsītini eva ca
 sapaññāsaya pañcasutā apadānā pakāsītā.
 Saha uddānagāthāhi cha sahasāni hont' imā
 dvesatāni ca gāthānaṃ aṭṭhādasa tad uttariṃ.²
 Ettāvatā Buddhāpadānaṃ ca Paṇḍitabuddhāpadānaṃ
 ca Therāpadānaṃ ca samattā ti.

*Nibbānapaccayo hotu.*³

¹ G. °satānissa.

² G. uttari ti; S¹ uttara ti.

³ ends with: Siddhi-r-astu! . . . Subham astu! . . . Jayam
 astu! . . . Ārogyam astu! . . .

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

THERĪ-APADĀNA

ATHA THERIKĀPADĀNĀNI SUṆOTIHA

VAGGO I

[1. *Sumedhā.*]

1. Bhagavati Konāgamane saṅghārāmaṃhi navanīvesaṃhi¹
sakkhiyo tīpi² janiyo viharadānaṃ adāsīmha.³
2. Dasakkhattuṃ satakkhattuṃ satānaṃ ca⁴ satakkhattuṃ
devesu upapajjimha.⁵ Ko vādo mānuse bhava⁶
3. Devesu mahiddhikā ahumhā manussakamhi ko vādo⁷
sattaratanassa mahesi⁸ itthiratanāṃ ahaṃ bhaviṃ.⁹
4. Idha sañcitā kusalaṃ susamiddhakulappajā
Dhanañjāni ca Khemā ca ahaṃ pi ca tayo janā.
5. Ārāmaṃ sukataṃ katvā sabbāvayavamaṇḍitaṃ¹⁰
Buddhapamukkhasaṅghassa¹¹ niyyādetvā¹² pamuditā.
6. Yattha yatthūpapajjāmi tassa kammasa valasā
devesu aggataṃ pattā manussesu tath' eva ca.
7. Inasmiṃ yeva kappamhi brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṃ varo.
8. Upatthāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirāja Kiki nāma Bārāṇasipuruttame.¹³
9. Tassāsuṃ satta dhītaro rājakaññā sukhethitā¹⁴
Buddhopatthānaniratā brahmacariyaṃ carisṃsu tā.
10. Tāsaṃ saḥāyikā hutvā sīlesu susamāhitā
datvā dānāni sakkaccaṃ agāre va vataṃ carinṃ.
11. Tena kammaṃ sukateṇa cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatisūpaga¹⁵ ahaṃ.

¹ G. ca nivesaṃhi; S² nava vidhesaṃhi; S¹ omits first nine gāthās.

² G. sikkhiyo°; S² sakkhiyo tīpiyo.

³ G. adāsīmha. ⁴ G. satāni°.

⁵ G. papajjā tamhā.

⁶ G. Ko pañcādo manussesu.

⁷ G. ko paṇā vādo.

⁸ S² sattaratanassa°; G. °mahesi.

⁹ S² G. āsiṃ. ¹⁰ G. sabba°.

¹¹ G. °pamukkhassa°.

¹² G. niyyādetvā.

¹³ G. Bārāṇasiṃ°.

¹⁴ G. sukhedhitā.

¹⁵ G. Tāvatisūpago.

12. 'Tato cutā Yāman agay¹ tato 'haṇ' Tusitaṇ gatā
tato ca Nimmānaratiṇ Vāsavattipuraṇ² tato.
 13. Yattha yatth' ūpapajjāmi puññakammamasamāhitā³
tattha tatth' eva rājūnaṇ mahesittaṇ akārayiṇ.
 14. Tato cutā manussatte rājūnaṇ cakkavattinaṇ
maṇḍalinaṇ⁴ ca rājūnaṇ mahesittaṇ akārayiṇ.
 15. Sampattim anubhotvāna devesu nānusesu ca
sabbattha sukhitā hutvā nekajātisu⁵ saṅsariṇ.
 16. So hetu so pabhavo⁶ taṇ mūlaṇ sū ca⁷ sāsaṇe khanti
taṇ paṭhamasamodhānaṇ⁸ taṇ dhammaratāya nibbānaṇ.
 17. Kilesā jhāpitā mayhaṇ bhavā sabbe samūhatā
nāgi va bandhanaṇ chetvā viharāmi anāsavaṇ.
 18. Sāgutaṇ⁹ vata me āsi maina Buddhassa¹⁰ santike
tisso vijjā anuppattā kataṇ Buddhassa sāsaṇaṇ.
 19. Paṭisambhidā catasso vimokkhā pi ca aṭṭhi¹¹ ime
chaḍabhiññā¹² sacchikatā kataṇ Buddhassa sāsaṇaṇ ti.
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sumedhū bhikkhuṇi imā gāthāyo¹³
abbhāsittvā ti.

[2. Mekhaladāyikā.]

1. Siddhatthassa bhagavato thūpaṇ kārāpitā¹,² ahaṇ
mekhalikā mayā dinnā navakammāya satthi³.
2. Niṭṭhite ca mahāthūpe mekhalaṇ puna dās⁴ ahaṇ
lokanāthassa munino pasannā sehi pāṇihi.
3. Catunavute ito kappe yaṇ mekhalam adaṇ⁵ tādā
duggatiṇ nābhijānāmi thūpakārass⁶ idaṇ mekhalaṇ.
4. Kilesā jhāpitā mayhaṇ bhavā sabbe samūh⁷ tādā
nāgi va bandhanaṇ chetvā viharāmi anāsavaṇ.

¹ G. Yāmanaggaṇ.

² S¹ samohitā.

³ G. rātasu; S¹ jātisu.

⁴ G. sāvaṇe; S² sū ca; P. satthu.

⁵ G. samobdhānaṇ; S¹ paṭhamāṇ.

⁶ S¹ buddhasoṭṭhassa; G. mamaṇ.

⁷ S² thūpakārāpikā; S¹ thupaṇ kārāpitāṇ.

⁸ G. adadiṇ; S¹ adiṇ.

² S¹ Vāsavattij.

⁴ G. maṇḍalinaṇ.

⁶ G. S¹ sabbhavo; S² so bhavo.

G. S¹ avāgataṇ.

¹¹ S¹ chaḍabhiññā.

¹² G. thūpakāray.

5. Sāgataṇ¹ vata me āsi² Buddhasoṭṭhassa santike
tisso vijjā anuppattā kataṇ Buddhasa sāvanaṇ.
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Mekhaladāyikā therī-bhikkhuni³
imā gāthāyo abhāsithā ti.

Mekhaladāyikā bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[3. Maṇḍapadāyikā.]

1. Koṇāgamana-Buddhasa maṇḍapo kārito mayā
dhuvañ ca cīvaram adaṇ⁴ Buddhasa lokabandhuno.
2. Yaṇ yaṇ janapadaṇ yāmi nigamarājadhāniyo
sabbattha pūjitā homi puññakammass' idaṇ phalaṇ
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Maṇḍapadāyikā bhikkhuni imā gāthāyo
abhāsithā ti.

Maṇḍapadāyikāya theriyā apadānam samattaṇ.

[4. Saṅkamanattā.]

1. Koṇḍañṇassa⁵ bhagavato lokajetṭhassa tādino
rathiyar⁶ paṭipannassa tārayantassa pāṇi⁷no
2. Gharato⁸ nikkhamitvāna⁹ avakujjā nipajj' ahaṇ
anukampa¹⁰ko lokajetṭho⁷ sirasi akkamī⁸ tadā.
3. Akkamitvā⁹na⁹ sirasi¹⁰ agamā lokanāyako
tena cittapp¹⁰sādena Tusitaṇ agamās' ahaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ G. S¹ svāgataṇ.

² G. S¹ omī therī.

³ G. S¹ Vipassissa.

⁴ G. S¹ lokanātho.

⁵ G. S¹ akkametvāna.

⁶ S¹ āsiṇ.

⁷ G. ādaṇ.

⁸ G. nikkhamotvāna.

⁹ G. S² akkamī.

¹⁰ S¹ sirasmi; G. sirasi.

5. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Saṅkamanattā bhikkhuni i. g. a-ti.

Saṅkamanattheriyassa apadānaṃ samattaṃ.

[5. *Tiṇinalamālikā*.]

1. Candubbhāgānaditire ahoṣiṃ kinnuarī taḷā
addasaṃ virajaṃ Buddhajaṃ sayambhujaṃ aparajitaṃ.
2. Pasannacittā sumanā vedajātā katañjali
nalāmūlaṃ gahetvāna sayambhujaṃ abhipūjayaṃ.¹
3. Tena kammena sukatenā agacchiṃ Tīdasaṃggaṇaṃ
chattiṃsaḷevārājūnaṃ mahosittama akārayaṃ.
4. Dasannaṃ cakavattūnaṃ mahosittama akārayaṃ
saṃvedayitvā kusalaṃ² pabbajaṃ anagāriyaṃ.
5. Kilesā jhāpitā mayhaṃ bhavaṃ saṅghāṭitā mamaṃ³
sabbāsavaṃ parikkhīnā n' atthi dāni punabbhavaṃ.
6. Catunavute ito kappe yaṃ pupphama abhipūjayaṃ
duggatiṃ nābhijānāmi Buddhapūjāyaṃ idaṃ phalaṃ.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ āyasmā Tiṇinalamālikā bhikkhuni i. g. a-ti.

Tiṇinalamālikāya theriyā apadānaṃ samattaṃ.

[6. *Ekapiṇḍadūyikā*.]

1. Nagare Bandhumatiyā Bandhumā nāma khattiyo
tassa ruṇṇo ahaṃ bhariyā ekaccaṃ cārayāmaṃ⁴ ahaṃ
2. Rahogatā nisīditvā evaṃ cintes' ahaṃ tadā:
ādāya gamaniyaṃ hi⁵ kusalaṃ n' atthi me kataṃ.

¹ G. apujesiṃ.

² G. saṃvejayitvā me cittaṃ.

³ G. mama; S¹ bhavaṃ sabbe samūhata.

⁴ G. S² vādayāmaṃ.

⁵ G. gamaniyaṃ; S¹ gamaniṃ.

2. Paṭiggahetvā sambuddho Tisso lokagganāyako
vithiyā¹ saññito satthā akā me anumanānaṃ:
3. 'Kaṭacchubhikkhaṃ datvāna Tāvatiṃsaṃ gamissasi
chattiṃsadevarājānaṃ mahesitāṃ karissasi.²
4. Paññāsaṃ cakkavattīnaṃ mahesitāṃ karissasi³
manasā patthitaṃ sabbaṃ paṭilacchasi sabbadā.
5. Sampattiṃ⁴ anubhotvāna pabbajissas' akiñcanaṃ
sabbāsava pariññāya nibbāyissas' anāsavā.⁵
6. Idaṃ vatvāna sambuddho Tisso lokagganāyako
nabhaṇ abbhuggaṇi⁷ viro haṃsarājā va ambare.
7. Sudinnaṃ me dānavaraṃ suyitṭhā yāgasampadā⁸
Kaṭacchubhikkhaṃ datvāna puttā 'haṃ aculaṃ phulaṃ.'
8. Dvenavute ito kappe yaṃ dānaṃ adadiṃ taḍā
duggatiṃ nābhijānāmi bhikkhadānaṃ' idaṃ phulaṃ.
9. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Kaṭacchubhikkhadāyikū bhikkhunī 1. g a-ti.

Kaṭacchubhikkhadāyikāya bhikkhuniyā apadānaṃ samattaṃ.

[8. Sattuppalamālikāya.]

1. Nagare Aruṇavatiyā Aruṇavā nāma khattiyo
tassa rañño ahaṃ bhariyā na mālā¹⁰ pādayām¹¹ ahaṃ.
2. Satta mālā¹² gahetvāna uppali¹³ devagandhikā
nisajja pāsādavare evaṃ cintesi tāvade:
3. Kim me imāhi mālāhi sirasā ropitāhi me¹⁴
varam me¹⁵ Bulldhasettḥassa nāṇamhi abhiropitaṃ.

¹ G. S¹ vithuṃ.

² S² karissati.

³ G. karissasi pajāpati.

⁴ S⁴ sampatti.

⁵ G. pabbajissati.

⁶ G. nibbāyissati 'nāsavā.

⁷ G. abbhukkani

⁸ S¹ suyitṭhiyāga⁹; S¹ suditṭhaṃ yāgasampadā.

⁹ G. Satthāhaṃ avalambadā; S² patvā 'haṃ¹⁰.

¹⁰ G. naga-ulaṃ; S¹ na gulaṃ.

¹¹ G. pavarayām'; S¹ S² pādayām'.

¹² S¹ mālā; G. mālā.

¹³ P. S² uppālā; G. uppālā.

¹⁴ S² ropite ino.

¹⁵ S² eva.

4. Sambuddhaṃ paṭimānenti dvārāsanne nisīd' ahaṇ
yaḍā etīla¹ sambuddho pūjayissaṇ mahāmuniṇ.
5. Kakudho vilasanto² va³ mīgarūjā va kosarī
bhikkhusaṅghena sahito āgacchi⁴ vithiyā⁵ jino.
6. Buddhassa raṇsaṇ⁶ disvāna haṭṭhā⁷ saṇviggamānasā
dvāraṇ avāpuritvāna⁸ Buddhasaṭṭhaṇ apūjayiṇ.
7. Satta uppalapupphāni pavitthinnāni⁹ ambare
chādiṇ karontā¹⁰ Buddhassa matthake dhārayanti¹¹ te.
8. Udaggacittā sumanā vedajātā katañjali
tattha cittaṇ pasādetvā Tāvatiṇsaṇ āgacch¹² ahaṇ.
9. Mahānelassa¹³ chādanaṇ dhārenti mama muddhani
dibbaṇ gandhaṇ¹⁴ pavāyāmi sattuppalān¹⁵ idaṇ phalaṇ.
10. Kadāci niyamānāya nātisaṅghena me tadā
yāvataṇ parisā mayhaṇ mahānelaṇ dhariyyati.¹⁶
11. Sattati¹⁷ devarājānaṇ mahesittam akārayiṇ¹⁸
sabbattha issarā hutvā saṇsarāmi bhavābhavo.
12. Tesatṭhi cakkavattīnaṇ mahesittam akārayiṇ
sabbe maṇ anuvattanti: adeyyavacana¹⁹ ahaṇ.
13. Uppalass' eva me vanna gandho c' eva pavāyati
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
14. Iddhipādesu kusalā bojhaṇgababhāvane ratā²⁰
abhiññāpāramippattā²¹ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
15. Satipaṭṭhānakusalā samādhijjhānagocarā²²
samappadhānam²³ anuyuttā Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
16. Viriyam²⁴ me dhuradhorayaṇ yogakkhenaādhivāhanaṇ
sabbāsavaṇ parikkhīnā²⁵ n' atthi dāni punabbhavo.

¹ S' ehi ti; G. ehitī.² G. kakulo vilapanto.³ G. ca.⁴ S' āgacchi⁵ G. vithiyā.⁶ G. S' raṇsi; S' raṇsa.⁷ G. haṭṭha°.⁸ G. apāpuritvāna.⁹ G. pavittinnāni; S' pavitthinnāni; S' vittinnāni.¹⁰ G. chādīkarontā; S' °karonto.¹¹ G. kārayanti¹² S' āgacch'.¹³ G. mahānelassa; S' °telassa; cf. p. 516, g. 6.¹⁴ G. dibbagandhaṇ.¹⁵ S' sattuppalā.¹⁶ G. dhariyati; S' dharissati.¹⁷ S' satṭhaṇsa.¹⁸ G. akārayi.¹⁹ G. ādeyyavacanaṇ.²⁰ G. bhavanārātā.²¹ G. abhiññāpāramippattā²² G. samādhijjhānagocarā.²³ G. °ppamānam.²⁴ G. viriyaṇ.²⁵ G. parikkhīnā.

17. Ekatiṇṣe ito kaṇṇe yaṇ puppham abhipūjayi ṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
18. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
19. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
20. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ Sattuppalanālikāya bhikkhunī i. g. a-ti.
Sattuppalanālikāya bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[9. Pañcadīpikā.]

1. Nagare Haṇṣavatiyā cārikī¹ ās' ahaṇ tadā
ārāmena ca² ārāmaṇ carāmaṇ kusalatthikā.
2. Kālapakkhamhi divase aḍḍasaṇ bodhim uttamaṇ
tatta cittaṇ pasādetvā bodhimūle nisīd' ahaṇ.
3. Garucittaṇ upaṭṭhetvā³ sire katvāna āñjaliṇ
somanassaṇ pavedetvā evaṇ cintesi tāvade:
4. 'Yadi Buddha anuṭagaṇo asanappapāṭipuggalo
dassetu pāṭihiraṇ⁴ me bodhi obhāsatu⁵ ayaṇ.'
5. Saha āvajjite mayhaṇ bodhi pajjali tāvade
sabbasovaṇṇaya⁶ āsi disā sabbū virocati.
6. Sattaratindivaṇ tatta bodhimūle nisīd' ahaṇ⁷
sattame divase patte dīpapūjaṇ akās' ahaṇ.
7. Āsanaṇ parivāretvā pañcadīpāni pajjalaṇ⁸
yāva udeti suriyo dīpā⁹ me pajjalaṇ tadā.
8. Tena kammaṇa sukatena cetanāpapaṇidhīhi ca¹⁰
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
9. Tattha me sukataṇ vyamhaṇ¹¹ Pañcadīpīti¹² vuccati
satayojanam ubbiddhaṇ saṭṭhiyojanavittthataṇ.¹³
10. Asaṅkhiyāni¹⁴ dīpāni parivāre¹⁵ jalanti me
yāvata devabhavanaṇ dīpalokena¹⁶ jotati.

¹ G. cārikī; S¹ cārikī; S² marikī; cf. p. 527, g. 1.

² S² °va.

⁴ G. pāṭihiram.

⁶ S² °sovaṇṇayo āsiṇ.

⁸ S² dīpān' uppajjaliṇ

¹⁰ G. omits.

¹³ G. vittataṇ.

¹⁵ G. padivāro.

¹¹ G. brahmaṇ.

¹⁴ G. asaṅkhāyāni; S¹ asaṅkhiyāni.

³ (1. upaṭṭhapetvā.

⁵ S¹ obhāsatū.

⁷ G. nisīdi 'haṇ.

⁹ G. dīpā.

¹² G. dīpādi.

¹⁶ G. dīpāsokena.

11. P.

1. Puratth'ābhīmukhā¹ t̥hitā² yadi icchāmi passitun
4. uddha³ adho ca³ tiriyañ⁴ sabbaṇ passāmi cakkhunū.⁵
2. Yāy⁶ ātā abhikaṅkhāmi dasuṇ⁶ sukatadukkate⁷
- ta⁸ t̥tha āvaraṇaṇ n' atthi rukkhesu pabbatesu vū⁸
3. Āsīti devarājānaṇ mahesittam akārayiṇ
- satānaṇ cakkavattinaṇ mahesittan akārayiṇ.
14. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattan aṭha mānusaṇ
- dīpasatasahassāni parivāre⁹ jalanti me.
15. Devalokā cavitvāna uppajja¹⁰ mātukucchiyaṇ
- mātukucchigatā santi¹¹ akkhi me na nimilati.¹²
16. Dīpasatasahassāni puññakammasamaṅginā¹³
- sūtighare¹⁴ pajjalanti; pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
17. Pacchime bhavasampatte¹⁵ mānasaṇ vinivaṭṭayaṇ¹⁶
- ajarāmaranaṇ¹⁷ sītibhāvaṇ¹⁸ nibbānaṇ phassayaṇ¹⁹ ahaṇ.
18. Jātiyā sattavassā²⁰ haṇ²⁰ arahattaṇ apāpuniṇ
- upasampādayi Buddho guṇam aññāya Gotamo.
19. Maṇḍape rukkkhamūle vā pāsādesu guhāsu vā
- suññāgāre ca jhāyanta²¹ pañcadīpā jalanti me.
20. Dibbacakkuṇ²² visuddhaṇ me samādhikusalā²³ ahaṇ
- abhiññāpāramippattā²⁴: pañca dīpān' idaṇ phalaṇ.
21. Sabbavositavosaṇā²⁵ katakiccā²⁶ anāsavā
- Pañcadīpā mahāvīra pade²⁷ vandāmi²⁸ cakkhunū.²⁹
22. Satasahassee ito kappe yaṇ dīpam adadiṇ tadā
- duggatiṇ nābhijānāmi pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
23. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ G. pūrattā°; S² puratthāmukhā. ² S² t̥hitā santi. ³ G. va.

⁴ S² tiriyañ ca.

⁵ G. cakkhunāṇ.

⁶ G. daṭṭhaṇ; P. daṭṭhuṇ; cf. p. 527, g. 12.

⁷ S¹ G. °dukkate.

⁸ G. ca.

⁹ S² parivāretvā.

¹⁰ G. S¹ uppajji.

¹¹ G. °kataṇ sentiṇ; S¹ S² °gataṇ sentiṇ.

¹² G. nimmiyaṭi; S¹ nimiyatī; S² nimissati.

¹³ S² °samanāgītā.

¹⁴ S¹ G. sutighara; S² suoighare.

¹⁵ G. bhava sampatte.

¹⁶ G. vinivaṭṭhayaṇ; S¹ vinivaṭṭayī.

¹⁷ G. ajarāmakanaṇ; S¹ ajarāmaranaṇ.

¹⁸ G. sītibhāvaṇ.

¹⁹ G. phassasiṇ; S¹ passayī.

²⁰ S² sattavasso haṇ.

²¹ G. jhāyantaṇ.

²² S² dībbaṇ cakkhuṇ.

²³ S² samādhij kusalā.

²⁴ S² °pārami°; S¹ °pāramippattā.

²⁵ G. vosaṇā.

²⁶ G. katakicca; S² °piṇḍā.

²⁷ G. S¹ pāde.

²⁸ S² vandāmi corrected to vandati.

²⁹ G. S¹ cakkhuma.

24. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

25. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Pañcadīpikā bhikkhūni 1. g. a-ti.

Pañcadīpikāya theriyā apadānaṃ samattaṃ.

[10. *Uḍakudāyikā* |

1. Nagare Bandhumatiyā āsiṃ¹ udakabhārikū²
udabhārena³ jīvāmi tena posemi dārako
2. Deyyadhammo ca me n' atthi puññakkhette anuttare
koṭṭhakaṃ upasaṅkamina udakaṃ paṭṭhapes⁴ ahaṃ.
3. Tena kamminena sukatenā 'Tāvatiyyasaṃ agacch' ahaṃ
tattha me sukataṃ vyamhaṃ⁵ udabhārena⁶ nimmitaṃ.
4. Accharānaṃ sahasassana⁷ ahaṃ pi⁸ pavarū tadā
dasatṭhāne⁹ hitā sabbā adhibhomi sadā ahaṃ.
5. Paññāsaṃ¹⁰ devarājānaṃ mahesittam akāraṃ
visaticakkavattiṇaṃ¹¹ mahesittam akāraṃ.
6. Dve bhava saṃsarāmi devatte atha mānuse
duggatiṃ nābhijānāmi udakadānass' idaṃ phalaṃ.
7. Pabbatagge dumaḃge vā antalikkhe ca¹² bhūmiyā
yadā udakam icchāmi khippaṃ paṭilabhāmi' ahaṃ.
8. Avuṭṭhikā¹³ disā n' atthi santatta-katṭhitā na¹⁴ ca
mama saṅkappaṃ aññāya mahāmegho pavassati.
9. Kadāci niyyamānāya¹⁵ nātisaṅghena me tadā
yadā icchāmi' ahaṃ vassaṃ mahāmegho ajāyati.¹⁶
10. Uḥhaṃ vā parilāho vā atha m' eva¹⁷ na vijjati
kāye ca me rajo n' atthi udakadānass'¹⁸ idaṃ phalaṃ

¹ G. S¹ āsi.

² G. udakabhārikā.

³ G. S¹ udabhārena.

⁴ G. paṭṭhapes'; S¹ paṭṭhamem'.

⁵ G. brahmaṃ.

⁶ G. udabhārena.

⁷ G. sataśaśassanaṃ; S¹ sahasassanaṃ.

⁸ G. S¹ hi.

⁹ All MSS read so.

¹⁰ G. paññāsa.

¹¹ S¹ vi-att'.

¹² S¹ va.

¹³ G. S¹ avuṭṭhitā; S² avaddhikā.

¹⁴ G. santatthakudhitā hi; S¹ saṃtattha kutikāhi; S² sabbattha
kapilāma; cf. p. 525, g. 4.

¹⁵ G. nayamānāya.

¹⁶ G. S¹ ajāyatha.

¹⁷ G. sarire me'; S² atha me nam na vijjati.

¹⁸ G. udadānass'.

11. Visuddhamanasā ajja apeta¹ manupāpikā¹
sabbāsava parikkhīnā² n' atthi dāni punabbhavo.
12. Ekanavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi udakadānass' idaṇ phalaṇ.
13. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
14. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
15. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Udakadāyikā bhikkhuni i. g. a-ti.

Udakadāyikāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Sumedhā Mekhalādadā³ Maṇḍapa⁴-Saṅkamanda⁵
Nalamāli⁶ Piṇḍadadā Kaṭacchu-Uppalappadā.
Dīpad-Odakadā⁷ c' eva gāthāyo gaṇitā-viha⁸
ekagāthā sataṇ c' eva sattādasa taduttariṇ.⁹

Sumedhavaggo paṭhamo.

Vaggo II

[11. *Ekūposathikā*.]

1. Nagare Bandhumatiyā Bandhumā nāma khattiyo
divase puṇṇamāyaṇ so¹⁰ upapajji uposathaṇ.
2. Ahaṇ tena samayena kumbhadāsī ahuy tahiṇ
disvā sarājikaṇ¹¹ senaṇ evāhaṇ¹² cintayin¹³ tadā:
3. Rājā pi rajjaṇ chaḍḍetvā upapajji¹⁴ uposathaṇ
asphalaṇ nūna taṇ kammaṇ janakāyo pamodito.

¹ G. apedhā mana°; S° apeta°.

² G. parikkhīnā.

³ S° Maṇḍapaṇ.

⁴ S° Nalamāli.

⁵ G. °vī sā; S° °hi.

⁶ G. puṇṇamāya so.

⁷ G. sarājikaṇ kasenaṇ; S° sarāpikaṇ.

⁸ S° evamāhaṇ.

⁹ S° S° upapajji.

¹⁰ G. Mekhaladāyī; S° Mekhalādāyī.

¹¹ S° Caṅkatadā.

¹² G. S° Dīpadān Udakā.

¹³ G. S° sattarasa taduttari.

¹⁴ G. cintayī.

4. Yoniso paccavekkhitvā duggaccañ¹ ca daliddataṇ
mānasaṇ sampahaṇsetvā² upapajjiṇ³ uposathaṇ.
5. Ahaṇ uposathaṇ katvā sammāsambuddhasāsane
tena kammaṇa sukateṇa Tāvatiṇsaṇ agacch⁴ ahaṇ.
6. Tattha me sukataṇ vyamhaṇ⁵ ubbhaṇ⁶ yojanam uggaṭaṇ
kūṭāgāraavarūpetāṇ mahāsayaṇabhūsitāṇ.⁷
7. Accharā satasahassā upatitṭhanti maṇ sadā⁸
aññe deve⁹ atikkamma¹⁰ atirocāmi sabbadā.
8. Catusaṭṭhi devarājāṇaṇ mahesittam akārayiṇ
tesaṭṭhi cakkavattinaṇ mahesittam akārayiṇ.
9. Suvannaṇavannā¹¹ hutvāṇa bhavesu saṇsarām' ahaṇ
sabbattha pavarā homi; uposathass' idaṇ phalaṇ.
10. Hatthiyāṇaṇ assayāṇaṇ rathayāṇaṇ ca kevalaṇ
labhāmi sabbam etaṇ hi¹² uposathass' idaṇ phalaṇ.
11. Sovannaṇmayaṇ rūpimayaṇ¹³ atho pi phalīkāmayaṇ¹⁴
lohitāṇkamayaṇ¹⁵ c' ova sabbāṇ paṭilabhām' ahaṇ.
12. Koseyyakambaliyāṇi khomakappāsikāṇi ca
mahagghāṇi ca vatthāṇi sabbāṇ¹⁶ paṭilabhām' ahaṇ.
13. Annaṇ pāṇaṇ khādaniyaṇ¹⁷ vatthasenāsaṇaṇi ca
sabbam etaṇ paṭilabhe; uposathass' idaṇ phalaṇ.
14. Varagandhaṇ ca mālaṇ ca cunṇakaṇ ca vilepanaṇ
sabbam etaṇ paṭilabhe, uposathass' idaṇ phalaṇ.
15. Kūṭāgāraṇ¹⁸ ca pāsādaṇ maṇḍapaṇ hammiyaṇ guhaṇ
sabbam etaṇ paṭilabhe, uposathass' idaṇ phalaṇ.
16. Jātiyā¹⁹ sattavass āhaṇ pabbajiṇ anagāriyaṇ
aṭṭhamāse asaṇpatte arahattaṇ apāpuniṇ.
17. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
sabbāsavā paṇikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.

¹ S² duggavyaṇ; S¹ duggataṇ.

² G. sampahaṇsetvā; S saṇpahaṇsetvā.

³ S¹ uppajjaṇ; G. upapajjaṇ.

⁴ S² agacch¹.

⁵ G. brahmaṇ.

⁶ S¹ uddhaṇ

⁷ G. sahasaṇaṇ subhūsitāṇ; S¹ sahasaṇabhūsitāṇ.

⁸ G. tadā.

⁹ S² deva.

¹⁰ G. atikkamma.

¹¹ G. °vanna.

¹² G. etaṇ pi.

¹³ G. rūpīyamayaṇ.

¹⁴ G. viphalīkamayaṇ.

¹⁵ G. lohitakāmayaṇ.

¹⁶ G. sabbā.

¹⁷ S¹ khādaniyaṇ.

¹⁸ S² kūṭāgārā.

¹⁹ G. jātiyaṇ.

18. Ekanavute ito kappe yaṇ kammamī akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi uposathass' idaṇ phalaṇ.
19. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
20. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Ekūposathikā bhikkhunī i. g. a-ti.

Ekūposathikāya theriyā apadānaṇ samattāṇ.

[12. *Salālapupphikā.*]

1. Candabhāgānaditīre ahoṣiṇ¹ kinnarī tadā
ath' addasaṇ² devadevaṇ caṅkamantaṇ narāsabhaṇ.
2. Ocinitvāna salalaṇ³ Buddhasaṭṭhaṇ⁴ adās' ahaṇ
upasinghi⁴ mahāvīro salalaṇ pupphagandhikaṇ.
3. Paṭiggahetvā sambuddho Vipassī lokanāyako
upasinghi⁴ mahāvīro pekkhamānāya me tadā.
4. Añjalim paggaḥetvāna vanditvā dipaduttamaṇ⁵
sakaṇ cittaṇ pasādetvā tato pabbataṇ āruhiṇ.
5. Ekanavute ito kappe yaṇ pupphaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
6. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Salālapupphikā bhikkhunī i. g. a-ti.

Salālapupphatheriyā apadānaṇ samattāṇ.

[13. *Modakadāyikā.*]

1. Nagare Bandhumatiyā kumbhadāsī ahoṣ' ahaṇ
mama bhāgaṇ gaḥetvāna gacchiṇ⁶ udakabhārikā.⁷
2. Panthamhi samaṇaṇ diṣvā santacittaṇ samāhitaṇ
pasannacittā sumanā modake tīni dās' ahaṇ.

¹ G. ahoṣi.

² G. addas' ahaṇ; S¹ addasāhaṇ.

³ S² ocinitvā salalaṇ pupphaṇ.

⁴ G. upasinghi.

⁵ G. dvipad°.

⁶ G. S¹ gacchaṇ.

⁷ G. udahārikāṇ; S¹ udakabhārikāṇ.

3. Tena kammēna sukatenā cetanāpupiddhīhi ca ekanavuti-kappāni vinipātāṇaṃ n' agacch' ¹ ahaṇṇaṃ.
 4. Samupattīṇaṃ taṇṇaṃ karitvāna ² sabbāṇaṃ anubhaviṇṇaṃ ahaṇṇaṃ modake tīṇi datvāna pattā ³ 'haṇṇaṃ aculaṇṇaṃ padāṇaṃ.
 5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṇṇaṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇṇaṃ sudāṇaṃ āyasmā Timodakadāyikā bhikkhuni i. g. a-ti.
Modakadāyikāya theriyā apadāṇaṇṇaṃ samuttāṇaṃ.

[14. *Ekāsanadāyikā*.]

1. Nagare Haysavatiyā ahoṣiṇ ¹ mālīkā taṭṭā mātā ca me pitā c' eva kammantaṇṇaṃ agamunṇaṃ te.
2. Majjhantikamhi suriye addasaṇṇaṃ ² samaṇaṇṇaṃ ahaṇṇaṃ vīthiyā anugacchantaṇṇaṃ ³ āsanaṇṇaṃ paññapeṇ ⁴ ahaṇṇaṃ.
3. Gonakāvīkatikāhi ⁵ paññapeṭvā hav' āsanaṇṇaṃ ⁶ pasannacittā sumanā imaṇṇaṃ vacanaṃ abruviṇṇaṃ ⁷?
4. "Santattā kaṭhitā ⁸ bhūmi sūro ⁹ majjhantike ¹⁰ (hito mālutā ca ¹¹ na vāyanti kālo c' ev' attāhaṇṇaṃ eti taṇṇaṃ.
5. Paññattaṇṇaṃ āsanaṇṇaṃ idaṇṇaṃ ¹² tavatthāya mahunṇaṃ ¹³ anukampaṇṇaṃ upādāya nisīda ¹⁴ mama āsane "
6. Nisīdi tathā samaṇo sudanto suddhamānaso tassa pattaṇṇaṃ gahetvāna yathārandhaṇṇaṃ ¹⁵ adās' ahaṇṇaṃ.
7. Tena kammēna sukatenā cetanāpupiddhīhi ca jāhitvā mānusaṇṇaṃ dehaṇṇaṃ Tāvatiṇṇaṇṇaṃ agacch' ahaṇṇaṃ
8. Tathā me sukataṇṇaṃ vyaṇṇaṇṇaṃ ¹⁶ āsanaṇṇaṃ sunumitaṇṇaṃ saṭṭhiyojanaṃ ubbidhaṇṇaṃ tiṇṇaṇṇaṃ avitthataṇṇaṃ ¹⁷

¹ S² na gañch'.² S² samupatti okiritvāna³ G. tatthāhaṇṇaṃ.⁴ G. S¹ ahoṣi.⁵ G. addasaṇṇaṃ⁶ G. anugacchanti; S¹ agacchanti.⁷ G. S¹ gonaka.⁸ G. S¹ sūmāsaṇṇaṃ; c. l. hamāsaṇṇaṃ; S² hav'.⁹ G. abravi; S¹ abravī.¹⁰ G. kudhitā; S¹ kutikā; S² kaṭhikā; cf. p. 521, g. 8.¹¹ S² S¹ suro.¹² G. va.¹³ G. imaṇṇaṃ.¹⁴ G. S¹ mahāraṇṇaṃ.¹⁵ G. nisīdi.¹⁶ S¹ yathārandhaṇṇaṃ.¹⁷ G. brahmaṇṇaṃ.¹⁸ G. S² vattataṇṇaṃ.

[15. *Pañcadīpadāyikā*.]

1. Nagare Haṅsavatīyā cārikī¹ ās' ahaṇ tadā
ārāmena vihārena carāṇi kusalatthikā.
2. Kālapakkhamhi divase addasaṇ bodhim uttamaṇ
tattha cittaṇ pasādetvā bodhimūle nisid' ahaṇ.
3. Garucittaṇ upaṭṭhetvā² sire katvāna añjaliṇ³
somanassaṇ pavedetvā⁴ evaṇ cintesi tāvado:
4. "Yadi Buddhō amitaguṇo asaṇappaṭipuggalo
dassetu pāṭihiraṇ me bodhi⁵ obhāsatu ayaṇ."
5. Saha āvajjite mayhaṇ bodhi pajjali tāvade
sabbasovaṇṇayā⁶ āsi⁷ disā sabbā virocati.
6. Sattaratindivan tattha bodhimūle nisid' ahaṇ
sattamo divase patte dipapūjaṇ akās' ahaṇ.
7. Āsaṇaṇ parivāretvā pañcadīpāni pajjalaṇ⁸
yāva udeti suriyo dipā me pajjalaṇ tadā.
8. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā māṇusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch'⁹ ahaṇ.
9. Tattha me sukataṇ vyamhaṇ¹⁰ pañcadīpīti¹¹ vuccati
saṭṭhiyojanam ubbidhaṇ¹² tiṇsayojanavittataṇ.
10. Asaṇkhiyāni dīpāni parivāre¹³ jalīṇsu¹⁴ me
yāvatā devabhavaṇaṇ dipālokena jotati.
11. Pubbaṇukhā¹⁵ nisiditvā yadi icchāmi passituṇ
uddhaṇ adho ca tiriyaṇ¹⁶ sabbāṇ passāmi cakkhunā.
12. Yāvatā abhikaṇkhāmi daṭṭhuṇ¹⁷ sukataḍḍakkato
tattha me 'varaṇaṇ¹⁸ n' atthi rukkesu pabbatesu vā.
13. Asitidevaraṇjāṇaṇ mahesittam¹⁹ akārayiṇ
satāṇaṇ cakkavattīṇaṇ mahesittam akārayiṇ.

¹ S² bārikī.³ S² añjaliṇ.⁵ G. bodhiṇ.⁷ S² āsiṇ.⁸ S² agatthiṇ.¹¹ G. S¹ pañcadīpā ti.¹³ S² rathavāre.¹⁵ G. pupphaṇukhā.¹⁷ G. raṭṭhaṇ; S² uddhaṇ.¹⁹ S² mahesattaṇ.² S² upaṭṭhapetvā; G. S¹ upaṭṭhitvā.⁴ G. paveditvā.⁶ G. sabbasovaṇṇamayaṇ.⁸ S¹ 'dīpān' upajjalaṇ¹⁰ G. brahmaṇ.¹² G. saṭṭhiyojanavittataṇ.¹⁴ S² jalīsu.¹⁶ G. va tiriyaṇ; S² sātiriyaṇ.¹⁸ G. caravaṇṇaṇ.

14. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattaṇ aṭṭha mānusaṇ
dīpasatasahassāni parivāre jaṇanti me.
15. Devalokā cavitvāna uppajjiṇ¹ mātukucchiyaṇ
mātukucchigatā santi² akkhi me na nimūlati.³
16. Dīpasatasahassāni puññakammasamaṅgmā⁴
jaṇanti sūtikāgehe⁵ pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
17. Pacchime bhavasampatte⁶ mānasaṇ⁷ vinivaṭṭayaṇ⁸
ajārāmarāṇ sītibhāvaṇ nibbānaṇ phassaṇ⁹ ahaṇ.
18. Jātiyā sattavassā 'haṇ arahattaṇ upāpuniṇ
upasampādayi¹⁰ Buddho pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
19. Maṇḍape rukkhamaṇ vā suññāgāre vasaṇtiyā
sadā¹¹ pajjalate dīpaṇ, pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
20. Dībaṇ cakkhuṇ¹² visuddham me samādhikusalā ahaṇ
abhiññāpāramippattā,¹³ pañca dīpān' idaṇ phalaṇ.
21. Sabbavositavosānā¹⁴ katakiccā anāsava
Pañcadīpā mahāvīra pāde vandati¹⁵ cakkhumā.
22. Satasahassee ito kappe yaṇ dānaṇ adadīṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
23. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
24. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
25. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Pañcadīpadāyikā bhikkhūni i. g. a-ti.

Pañcadīpikāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[16. *Nalamālikā*.]

1. Candabbhāgānadītīre ahoṇi¹⁶ kinnarī tadā
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sayambhuṇ aparājitaṇ.

G.; S¹ uppajja.

¹ G.; S²; S³

² G.; S¹; S²; v.l.

⁴ G.; S²

⁵ G.; S¹

⁶ G.; S¹

⁷ G.

⁸ G.; S¹

All MSS; cf. p. 520, g. 17.

¹⁰ G.

¹¹ G.

G.

¹³ G.

¹⁴ S¹

S¹

¹⁶ G.

2. Pasannacittā sumanā vedajūtā kataññjali
nalāmālāṇ¹ gahetvāna sayambhuṇ abhipūjayiṇ.
3. Tena kaṇṇena sukatena cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch² ahaṇ.
4. Chatṭiṇsadevarājānaṇ mahesittam akārayiṇ
manasā patthitaṇ mayhaṇ nibbattati yath' icchitaṇ
5. Dasannaṇ cakkaṇvattīnaṇ mahesittam akārayiṇ
sūcitattā va³ hutvāna saṇsarāmi bhavesv ahaṇ
6. Kusalaṇ vijjate mayhaṇ pabbajīṇ anagāriyaṇ
pujārahā⁴ ahaṇ ajja Sakyaputtassa sāsane.
7. *Vissuddhamānasā ajja apetaṇaṇapāpikā
sabbāsavaṇ paṇikkhiṇā n' atthi dāni punabbhavo*
8. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Paṭisaṃbhida . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Catunavute ito kappe yam Buddham abhipūjayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi nalamālān' idaṇ phalaṇ.
12. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
sabbāsavaṇ paṇikkhiṇā n' atthi dāni punabbhavo⁵ ti.

Itthaṇ sudaṇ Nalamālikā bhikkhūni i. g. a-ti.

Nalamālikāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[17. *Gotamī.*]

1. Ekadā Lokapajjoto Vesāliyaṇ⁶ *Mahāvane*
kuṭāgāresu sālāyaṇ vasate naraśārathi.
2. Tadā jinassa mātucchā Mahāgotami⁷ bhikkhūni
tahiṇ setapure⁸ ramme vasi⁹ bhikkhunupassaye¹⁰
*bhikkhūnihi vimu*ttāhi satehi saha pañcahi.
3. Rahogatāya tass' evaṇ cittass' āsi¹¹ vitakkitaṇ :
“ Buddhasa parinibbānaṇ sāvakaggayugassa vā
Rāhul-Ānanda-Nandānaṇ nāhaṇ sakkomi¹² passituṇ.

¹ G. nalamāli; S¹ nalamāliṇ.

³ S¹ ocitvāna; v.l. ocitattā va.

⁵ S² punabbhava.

⁷ G. P. °gotamī.

⁹ S² vasi.

¹¹ S¹ cittassāpi; S² cittassāvisi.

² S² agaññoh'.

⁴ G. pūjārahaṇ.

⁶ S² Vesāliya ca.

⁸ G. potapūre; P. gaṭṭalo.

¹⁰ G. bhikkhūpassa.

¹² S¹ G. P. laochāsetva.

4. Paṭihacc' āyusaṅkhāre ossajitvāna nibbutiṅ¹
gaccheyyaṅ² lokanāthena anuññā³ māhesinā."
5. Tathā pañcasatānam pi bhikkhunīnaṃ vitakkitaṃ
āsi Khemādikānam pi etad eva vitakkitaṃ.
6. Bhūmicālo tadā āsi nāditā devadundubhi³
upassayādhivatthā yā⁴ devatā sokapilitā.
vilapantā sakarunaṃ tatth' assūni⁵ pavattayaṃ.
7. Sabbā⁶ bhikkhuniyo tāhi⁷ upagantvāna Gotamiṃ
nipacca sirasā pāde idaṃ⁸ vacanam abravuṃ :
8. "Tattha toyalavāsittā mayam ayye rahogatā
sācalā calitā bhūmi nāditā devadundubhi⁹
paridevā va¹⁰ sūyante¹¹ kim atthaṃ nūna Gotami ?"¹²
9. Tadā avoca sā sabbaṃ yathāparivittakitaṃ
tāyo pi sabbā āhaṃsu yathāparivittakitaṃ :
10. "Yadi te rucitaṃ ayye nibbānaṃ paramaṃ sīvaṃ
nibbāyissāma sabbā pi Buddhānuññāya subbate.
11. Mayaṃ saha va nikkhantā gharā pi ca bhavā pi ca
sahā yeva¹³ gamissāma nibbānaṃ puram¹⁴ uttamaṃ."
12. "Nibbānāya vajantīnaṃ¹⁵ kiṃ vakkhāmi" ti sā vadi¹⁶
saha sabbāhi niggaṇṇhi bhikkhunīlayanā tadā.
13. "Upassaye yā 'dhivuttā devatā tā khamantu¹⁷ me
bhikkhunīlayanass' edaṃ pacchimaṃ dassanaṃ mama.
14. Na jarā maccu vā yattha¹⁸ appiyehi samāgamo¹⁹
piyehi na viyog' atthi taṃ vajissaṃ asaṅkhataṃ."
15. Avītarāgā taṃ sutvā vacanaṃ sugatorasā
sokaṭṭā parideviṃsu : "aho no appapuññatā.

¹ G. nibbutti.

² G. gaccheyya.

³ G. S¹ dudubhi; v.l. dudrabhi.

⁴ G. ādhivuttā yā; S¹ ādivuttā yā.

⁵ S¹ tatr' assūni.

⁶ G. mittā; S¹ sittā.

⁷ G. S¹ tehi.

⁸ G. S¹ imaṃ.

⁹ G. devaduddubhi; S¹ devadūdubhi.

¹⁰ G. S¹ ca.

¹¹ G. S¹ suyanti.

¹² G. Gotamī; S² Gotamiṃ.

¹³ S¹ sahasseva; S² saha yeva.

¹⁴ G. param; S¹ padam.

¹⁵ G. caranintaṃ; v.l. vadantinaṃ; S¹ carantinaṃ.

¹⁶ G. S¹ vada; v.l. vidi; S² vadaṃ.

¹⁷ S² bhavantu.

¹⁸ S² nagarā maccurājā ca.

¹⁹ S¹ samāgato.

16. Bhikkhuninilayo suñño bhūto tāhi vinā ayaṇ¹
pabhāte² viya tārāyo na dissanti³ jinoraṣā.
17. Nibbānaṇ (Golamī yāti satehi saha pañcali
nadisatehi va saha Gaṅga pañcali sāgaraṇ.”
18. Rathiyāya⁴ vajantīnaṇ⁵ disvā saddhā⁶ upāsikā
gharā nikkhanna pādesu nipucca idam abravuṇ:
19. “Pasidassu mahābhāge⁷ anāthāyo vihāya no
tayā na yuttaṇ nibbūtaṇ” icc attā vilapiṇsu⁸ tā.
20. Tāsaṇ sokapahānatthaṇ avoca madhuraṇ giram:
“ruditena alaṇ puttā hāsa*kā*lo yaṇ aṇṇa vo;
“vā dukkhaṇ,⁹ dukkhaṇetu vivajjito,
chikato, maggo cāpi subhāvito,
yā satthā, kattaṇ Buddhassa sāsaṇaṇ,
bhūro, bhavanetti samūhata,
āya¹⁰ pabbajitā agārasmā anagāriyaṇ
ruppatto sabbasaṇyojanakkhaya;
a saddhammo anūno yāva tiṭṭhati,
ālo me, mā maṇ socatha puttikā.
ānanda-Nandādi tiṭṭhanti Rāhulo jino
anto sangho, hatadappā va¹¹ tiṭṭhiyā;
āṇsassa yaso ussito Māramaddano
āṇampati kālo me nibbānatthāya puttikā?
āṇpabhuti yaṇ mayhaṇ patthitaṇ aṇṇa sījjhate
āṇandabherikālo¹² yaṇ kim vo assūhi puttikā.
“Sace mayi dayā atthi, yadi c’ atthi kataññutā
saddhammatṭhitiyā¹³ sabbā karoṭha viriyaṇ dalaṇ.
29. Thīnaṇ adāsi¹⁴ pabbajjaṇ sambuddho yācito mayā
tasmā yathā ‘ham uddissa¹⁵ tathā tam anutiṭṭhatha.”
30. Tā evam anusāsivā¹⁶ bhikkhunihi puraakkhatā
upecca Buddhaṇ vanditvā imaṇ vacanam abravi¹⁷:

¹ G. assaṇ.² P. passate.³ G. S¹ nāse, yanti.⁴ G. S¹ rathikāya.⁵ G. °taṇ; P. vajanti taṇ.⁶ S² sabbā.⁷ G. mahābhoge; S¹ mahāghoro.⁸ G. vilapiṇsu; S¹ iva cca.⁹ G. ‘akkhaṇ.¹⁰ G. S² °v-atthāya; S¹ ° atthāya; P. yassa’ atthāya.¹¹ G. ca.¹² G. Ānandarodikālo.¹³ G. saddhammatṭhitiyā.¹⁴ G. S¹ akāsi.¹⁵ G. nandiyāṇ; S¹ nandissaṇ.¹⁶ G. S¹ anusāsetva.¹⁷ G. abraviṇ; S¹ abravi.

4. Paṭihacc' āyusaññbhāre ossajitvāna nibbutiṇ¹
gaccheyyaṇ² lokanāthena anuññātā mahesinā.”
5. Tathā pañcasatānam pi bhikkhunīnaṇ vitakkitaṇ
āsi Khemādikānam pi etad eva vitakkitaṇ.
6. Bhūmicālo tadā āsi nāditā devadundubhi³
upassayādhivattā yā⁴ devatā sokapilitā.
vilapantā sakaruṇaṇ tatth' assūni⁵ pavattayaṇ.
7. Sabbā⁶ bhikkhuniyo tāhi⁷ upagantvāna Gotamiṇ
nipacca sirasā pāde idaṇ⁸ vacanaṇ abravuṇ :
8. “Tattha loyalavāsittā mayam ayye rahogatā
sācalā calitā bhūmi nāditā devadundubhi⁹
paridevā va¹⁰ sūyante¹¹ kim atthaṇ nūna Gotami ?”¹²
9. Tadā avoca sā sabbaṇ yathāparivitakkitaṇ
tāyo pi sabbā āhaṇsu yathāparivitakkitaṇ :
10. “Yadā te rucitaṇ ayye nibbānaṇ paramaṇ sivaṇ
nibbāyissāma sabbā pi Buddhānuññāya subbate.
11. Mayaṇ saḥā va nikkhantā gharā pi ca bhavā pi ca
saḥā yeva¹³ gamissāma nibbānaṇ puram¹⁴ uttamaṇ.”
12. “Nibbānāya vajantīnaṇ¹⁵ kiṇ vakkhāmi” ti sū vadi¹⁶
saḥā sabbāhi niggañchi bhikkhunīlayanaṇ tadā.
13. “Upassaye yā 'dhivuttā devatā tā khamantu¹⁷ me
bhikkhunīlayanass' edaṇ pacchimaṇ dassanaṇ mama.
14. Na jarā maccu vā yattha¹⁸ appiyeḥi samāgamo¹⁹
piyeḥi na viyog' atthi taṇ vajissaṇ asaṇkhataṇ.”
15. Avitarāgā taṇ sutvā vacanaṇ sugatorasā
sokaṭṭā parideviṇsu : “aho no appapuññatā.

¹ G. nibbuti.² G. gacchoyya.³ G. S¹ dudubhi; v.l. dudrabhi.⁴ G. ādhivuttā yā; S¹ ādivuttā yā.⁵ S¹ taṭṭ' assūni.⁶ G. mittā; S¹ sittā.⁷ G. S¹ tehi.⁸ G. S¹ imaṇ.⁹ G. devaduddubhi; S¹ devadūdubhi.¹⁰ G. S¹ ca.¹¹ G. S¹ suyanti.¹² G. Gotami; S² Gotamiṇ.¹³ S¹ sahasseva; S² saḥā yeva.¹⁴ G. param; S¹ padam.¹⁵ (i) carantīnaṇ; v.l. vadantīnaṇ; S¹ carantīnaṇ.¹⁶ G. S¹ vada; v.l. vidi; S² vadaṇ.¹⁷ S² bhavantu.¹⁸ S² nagarā maccourājā ca.¹⁹ S¹ samāgato.

16. Bhikkhunūnilayo suñño bhūto tāhi vinā ayaṇ¹
pabbhāte² viya tārāyo na dissanti³ jinorassā.
17. Nibbānaṇ Gotamī yāti satehi saha pañcahi
nadisatehi va saha Gaṇga pañcahi sāgaraṇ.
18. Rathiyāya⁴ vajantīnaṇ⁵ disvā saddhā⁶ upāsikā
gharā nikkhamma pādesu nipacca idam abravuṇ:
19. "Pasidassu mahābhāge⁷ anāthāyo vihāya no
tayā na yuttaṇ nibbātuṇ" ico aṭṭā vilapiṇsu⁸ tā.
20. Tāsaṇ sokapahānatthaṇ avoca madhuraṇ giram:
"ruditena alaṇ puttā hāsa⁹*kā*lo yaṇ ajja vo;
21. Pariññātaṇ mayā dukkhaṇ,⁹ dukkhaḥetu vivajjito,
nirodho me sacchikato, maggo cāpi subhāvito,
22. Paricīṇṇo mayā satthā, kataṇ Buddhassa sāsanaṇ,
ohito garuko bhāro, bhavanetti samūhatā;
23. Yassa-v-atthāya¹⁰ pabbajitā agārasmā anagāriyaṇ
so me attho anuppatto sabbasaṇyojanakkhayo;
24. Buddhō tassa ca saddhammo anūno yāva tiṭṭhati,
nibbātuṇ tāva kālo me, mā maṇ socatha puttikā.
25. Koṇḍaññ'-Ānanda-Nandādi tiṭṭhanti Rāhulo jino
sukhito sahito saṅgho, hataḍappā va¹¹ titthiyā;
26. Okkākaṇsaṇsaṇsa yaso ussito Māramaddano
nanu sampati kālo me nibbānatthāya puttikā ?
27. Cirappabhuti yaṇ mayhaṇ patthitaṇ ajja sijjhato
Ānandabherikālo¹² yaṇ kim vo assūhi puttikā.
28. Sace mayi dayā atthi, yadi c' atthi kataññutā
saddhammaṭṭhitiyā¹³ sabbā karoṭha viriyaṇ dalaṇ.
29. Thīnaṇ adāsi¹⁴ pabbajjaṇ sambuddho yācito mayā
tasmā yathā 'ham uddissa¹⁵ tathā tam anutiṭṭhatha."
30. Tā evam anusāsivā¹⁶ bhikkhunihi purakkhatā
upecca Buddhaṇ vanditvā imaṇ vacanam abravī¹⁷:

¹ G. assaṇ² P. passate.³ G. S¹ nāssa yanti.⁴ G. S¹ rathikāya.⁵ G. °taṇ; P. vajanti taṇ.⁶ S² sabbā.⁷ G. mahābhoge; S¹ mahāghoro.⁸ G. vilapiṇsu; S¹ iva oca.⁹ G. 'akkhag.¹⁰ G. S² °v-atthāya; S¹ c' atthāya; P. yass' atthāya.¹¹ G. ca.¹² G. Ānandarodikkālo.¹³ G. saddhammaṭṭhitiyā.¹⁴ G. S¹ akāsi.¹⁵ G. nandiyaṇ; S¹ nandissaṇ.¹⁶ G. S¹ anusāsetva.¹⁷ G. abravī; S¹ abravī.

31. "Ahaṇ Sugata te¹ mātā tvaṇ ca dhīra² pitā mama³
saddhammasukkhado⁴ nāttha, tayā jāt' anhi (totama;
32. Saṇvaddhito⁵ 'yaṇ Sugata rūpakāyo mayā lava,
anindiyō⁶ dhammatānu mama saṇvaddhito tayā;
33. Muhuttaṇ taṇhāsamanāṇ khīraṇ tvaṇ pāyito mayā,
tayā 'haṇ santam accantaṇ dhammakhīram hi pāyitā⁷;
34. Vaddhanārakkhano⁸ mayhaṇ anaṇo tvaṇ mahāmuno.
puttakāmā thiyō⁹ tāva⁹ labhantaṇ tādisaṇ sutāṇ !
35. Mandhātādi-narindānaṇ yā mātā tā bhavaṇṇavo
nimuggā 'haṇ tayā¹⁰ putta tāritā bhavasāgarā.
36. Rañño-mātā mahesī ti sulabhan nāmaṇ itthinaṇ,
Buddhamātā ti yaṇ¹¹ nāmaṇ etam paramadullabhaṇ.
37. Tañ ca laddham mayā vīra, paṇidhānam mamaṇ tayā
anukaṇ¹² vā mahantaṇ vā taṇ sabbaṇ pūritam mayā.
38. Parinibbātum icchāmi viḥāy' emaṇ kalebaraṇ,¹³
anujānāhi me vīra dukkhantakara¹⁴ nāyaka.
39. Cakkaṇkusadhaṇjākiṇṇe pāde kamalakomale
pasārehi; paṇāmaṇ te karissaṇ putta pemaṇ.¹⁵
40. Suvapaṇṇarāsisaṇkāsāṇ sarīraṇ kuru pākataṇ¹⁶
katvā¹⁷ dehaṇ sudiṭṭhaṇ te santiṇ gacchāmi nāyaka."
41. Dvattiṇṇsalakkhaṇūpetāṇ¹⁸ sappabhālaṇkataṇ¹⁹ tanuṇ²⁰
sañjhāghana²¹ va bālakaṇ mātucchaṇ dassayi jino.
42. Phullāravi*ndasaṇ*kāse tarunādiccasappabho²²
cakkāṇki*te²³ pāda*tale pāde sā²⁴ sirasā pati.
43. "Paṇamāmi narādiccaṇ²⁵ ādiccakulaketunaṇ
pacchime maraṇe mayhaṇ²⁶ na taṇ dakkhām aham puna.²⁷

¹ G. vo.² G. S¹ vīra.³ G. S¹ mamaṇ.⁴ S¹ °sukhada.⁵ G. S¹ ānandito; P. anindito.⁶ G. vāyitā.⁷ G. S¹ bandhanā°.⁸ G. tiyo; S¹ piyo; v.l. dhiyo.⁹ G. S¹ yāva.¹⁰ S¹ ta thā.¹¹ G. viya.¹² G. anukaṇ; v.l. anutaṇ.¹³ S² kalebaraṇ.¹⁴ G. °antakara.¹⁵ G. S¹ uttame ahaṇ.¹⁶ G. kuru pākataṇ; P. kuru pākataṇ; S¹ °pātakaṇ.¹⁷ S² disvā.¹⁸ S² battiṇṇsa.¹⁹ G. sabbabhā°.²⁰ *All MSS. read tanu.*²¹ G. sañjhāghanaṇ; S¹ sañjhāghanaṇ.²² G. °papparo.²³ G. cakkāṇkite.²⁴ G. tato 'haṇ; S¹ tato sā.²⁵ G. S¹ narādicca.²⁶ G. S¹ tuyhaṇ.²⁷ G. okkāṇ' aham pana; S¹ okkāṇ' ahaṇ mano; S² °mune.

44. Itthiyo nāma lokagga sabbadosākarā¹ *matā*
 *ya*²di koc' atthi doso me khamassu karupākara.
45. Itthikānañ ca pabbajjañ yam 'hañ yñciñ punappuwañ
 tattha³ ce⁴ atthi doso me tañ khamassu narāsabhā.
46. Mayā bhikkhuniyo vīra tavānuññāya sāsītā
 tattha ce⁴ atthi dunnitañ⁵ khamassu khamādhīpa.⁶
47. Akkhante⁷ nāma khaṇṭabbāñ kum bhavē guṇabhūsanē⁸
 kim uttarañ te⁹ vakkhāmi nibbānāya vajantiyā¹⁰
48. Suddhe anūne mama bhikkhusaṅghe || lokā ito nissarituñ
 khamante
 pabhātakāle¹¹ vyasanañ gahānañ || disvāna niyyāti¹² hi
 candalekhā."
49. Tadetarā¹³ bhikkhuniyo jīnaggañ || tārā¹⁴ va candānugatā
 Sumeruñ
 padakkhiṇañ kaṭva¹⁵ nipacca¹⁶ pāde || tthitā mukhañ tañ
 samudikkhamānā :
50. "Na tittipubban tava dassanena || cakkhū na soṭaṇ¹⁷
 tava bhāsita
 cittañ mamañ¹⁸ kevalaṃ ekam eva || pappuyya tañ dham-
 marasena tittin¹⁹.
51. Nadato parisāyan te vādidappāpabhāriṇo²⁰
 ye te dakkhinti²¹ vadaṇaṇ dhaññā te naraṇḍava.
52. Dighaṅguli tambanakhe subhe²² āyatapaṇhike²³
 ye pāde paṇamissanti²⁴ te pi dhaññā raṇantaṇa.²⁵

¹ G. S¹ °dosakarā.² S² natthi.³ S¹ S² me. .⁴ G. tatra ce°; S¹ tatra te°.⁵ G. dunnitañ; S¹ ruṇitañ.⁶ G. khamādhī; S¹ khamāmi ti; P. khamāpitā.⁷ G. S¹ akkhate.⁸ G. kiñ save guṇabhūsanē.⁹ G. kittaranta; S¹ kim uttara°.¹⁰ G. S¹ vadantiyā.¹¹ G. sagāthākāle.¹² G. niyyāti.¹³ G. tāditarāja; S¹ taretarā.¹⁴ G. tāyā.¹⁵ P. kaoca.¹⁶ G. nippaccaya.¹⁷ G. cakkhusotañ.¹⁸ G. samañ.¹⁹ G. S¹ S² tittañ.²⁰ G. veditabbā patāriṇo; S¹ taritappā patāriṇo; v.l. vāditabyā pabhāriṇo.²¹ G. dakkhanti.²² G. sunā.²³ S² °paṇhite.²⁴ G. pana miyanti.²⁵ G. S¹ raṇantarā; P. guṇandhara.

53. Madhurāni pahaṭṭhāni¹ dosaghātīn² hitāni ca
ye te vākyāni sussaṇṭi³ te pi dhañṇā naruttama.⁴
54. Dhañṇā 'han te mahāvīra pādapūjanatappaparā
tippasaṅsārakantārā saddhammeni⁵ siriṇatā "
55. Tato sā anusāvetvā⁶ bhikkhusaṅghapaṇi subbatā
Rahul'-Ānanda-Nande ca vanditvā idaṇ⁷ abravi :
56. " Āsīvisālayasame rogāvāse⁸ kalebare⁹
nibbiṇṇā¹⁰ dukkhapaṇke te jarāmaraṇagocare
57. Nānākalala-m-ākiṇṇe,¹¹ parāyatte nirīhake¹²
tena nibbātum icchāmi anumaññatha puttakā."
58. Nando Rāhula-bhaddo ca vītasokā nirāsavā
ṭhitācalādhitī dhīrā¹³ dhammatam anucintayaṇ.
59. " Dhi-r-atthu saṅkhataṇ lolaṇ¹⁴ asāraṇ¹⁵ kadalūpamaṇ
māyāmaricisaḍisaṇ ittarāṇ anavaṭṭhitaṇ.
60. Yattha nāma jinassāyaṇ mātucchā Buddhaposikā
Gotamī nidhanaṇ yāti aniccaṇ sabbasaṅkhataṇ."
61. Ānando ca¹⁶ tadā sekho sokaṭṭo jinavacchalo
tattā ' assaṇi dāraṇto¹⁷ so karuṇaṇ paridēvaṭi :
62. " Hāsanti Gotamī yāti, nūnaṇ¹⁸ Buddho pi nibbutiṇ
gacchati naciren' eva aggi viya nirindhana."
63. Evaṇ vilapamānaṇ taṇ Ānandaṇ āha Go*tamī:
" suti*sāgaragambhīra Buddhupaṭṭhānatappara
64. Na yuttam socitum putta hāsakāle upaṭṭhite
tayā me saraṇaṇ putta nibbānattam¹⁹ upāgataṇ.
65. Tayā tāta samajjhīṭṭho²⁰ pabbajjaṇ anujāni no²¹
mā putta vimano ho*hi saphalo* te parissamo.

¹ G. mahatṭhāni; S¹ pavatṭhāni.

² G. S¹ dosaghāṭi; S² P. dosaghāni.

⁴ G. namuttama.

⁶ S¹ anusāmetvā; v.l. anubhāvetvā.

⁸ G. rogādhāse.

¹⁰ G. nibbandā; S¹ nibbindā.

¹¹ S¹ °ākiṇṇo; S² °kalimalākiṇṇo.

¹² G. panāyatte nidhake; S¹ panāyante nirīhate.

¹³ G. dhītāvalādhitivirā; S¹ dhītācalādhitivirā.

¹⁴ G. S¹ lokam.

¹⁶ G. va.

¹⁸ G. nana.

²⁰ G. S¹ samijjhīṭṭho.

³ G. suyanti; P. suyanti.

⁵ G. S¹ suvākyena.

⁷ S¹ jinaṇ; v.l. imaṇ.

⁹ G. kalevaro.

¹⁵ G. S¹ assādaṇ.

¹⁷ G. S¹ karonto.

¹⁹ G. P. nibbānantaṇ.

²¹ G. anujāniyo.

66. Yan na diṭṭhaṇ purāṇchi tiṭṭhikūcariyehi pi¹
taṇ padaṇ sukumārīhi sattavassāhi veditaṇ.
67. Buddhasāsanapāletā pacchinnā² dassanaṇ tava
tathā gacchāṃ' ahaṇ puttagato yattha na dīssate.
68. Kadāci dhammaṇ desento khipi lokagganāyako
tadā 'ham āsisavacaṇ avocaṇ anukampikā:
69. 'Cirañ jīva mahāvīra kappan tiṭṭha mahāmuno
sabbalokassa atthāya bhavasseu ajarāmaro.' "
70. Taṇ tathāvādinim Buddhō mamaṇ so etad³ abravi:
" na h' evaṇ vandiya Buddhā yathā vandasi Gotami."
71. " Kathañ carahi sabbaññu⁴ vanditabbā Tathāgata ?
kathaṇ avandiyā Buddhā ? Tam me akkhāhi pucchito."
72. " Āraddhaviriye pahitatto niccaṇ dalhaparakkame
samagge sāvake passa esā Buddhāna vandanā."⁵
73. Tato upassayaṇ gantvā ekikāhaṇ vicintayiṇ⁶
samaggaparisaṇ⁷ nātho roceṭi⁸ tibhavanātago.
74. Handāhaṇ parinibbissam⁹ mā vipattiṇ¹⁰ nam addasaṇ
ovāhaṇ cintayitvāna *disvāna* isisattamaṇ.
75. Parinibbānakālam me¹¹ ārocesiṇ¹² vināyakaṇ
tato so samanūññasi¹³: " kālaṇ jānāhi Gotami.
76. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
77. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
78. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
79. Thīnaṇ dhammābhisamaye ye bālā vimatiṇ gatā
tesaṇ diṭṭhipahānatthaṇ iddhiṇ dassahi Gotami."
80. Tadā nipacca sambuddhaṇ uppatitvāna ambaraṇ
iddhiṇ anekā dassesi¹⁴ Buddhānuññāya Gotamī.
81. Ekikā bahudhā c' āsi bahudhā c' ekikā tathā
āvibhāvaṇ tirobhāvaṇ¹⁵ tirokuḍḍaṇ¹⁶ tironabhaṇ.

¹ G. ca.² S¹ khamantaṇ.³ G. socathad abravi; P. so etam.⁴ S² sappaññā; S¹ sappaññe.⁵ G. S¹ etaṇ Buddhāna vandanā.⁶ G. vicintayi.⁷ S² samaggaparisaṇ.⁸ G. rocehi; S¹ rocehi.⁹ v.l. parinibbāyaṇ.¹⁰ G. ha vipattitaṇ; S¹ sā vipattitaṇ; v.l. mā vipattitidaṇ.¹¹ G. kālam hi.¹² G. ārocesi.¹³ G. S¹ samanūññasi.¹⁴ G. dassahi.¹⁵ G. tirokuḍḍaṇ; S¹ tirokuḍḍhaṇ.¹⁶ G. S¹ tiroselāṇ.

82. Asajjamā*nā* agamā bhūmiyaṃ pi ninnujjatha
abhiijamāne udako agāñchi¹ mahiyā yathā.
83. Sakunī va yathākāse pallaṅkena gami² taulū
vasaṇ vatteti³ kāyena yāva brahmanīvesanaṇ.
84. Sineruṇ daṇḍaṇ katvāna chaṭṭaṇ katvā⁴ mahāmahiṇ
samūlaṇ parivatteti⁵ dhārayaṇ⁶ caṅkamī nabhe.
85. Chassūrodayakāle⁷ 'va lokaṇ c' akāsi⁸ dhūmitaṇ⁹
yugante viya lokaṇ sā¹⁰ jālamālākulaṇ akā.
86. Mucalindaṇ¹¹ mahāselaṇ Meru-Mandāra-Daddare¹²
sāsapā-r-iva sabbāni eken' aggahi muṭṭhinā.
87. Āṅgulaggena chādēsi bhākaraṇ sa-nisākaraṇ
candasūrasahassāni āvolam iva dhārayi.¹³
88. Catusāgaratoyaṇi dhārayi ekapāṇinā
yugantajaladākārā¹⁴ mahāvassam avassatha.¹⁵
89. Cakkavattiṇ sapaṇisaṇ māpayi sā nabhattale¹⁶
garulaṇ dviraḍaṇ¹⁷ sihaṇ vinadantaṇ ca dassaya
90. Elūkā abhinimmitvā *pp*ameyyaṇ¹⁸ bhikkhuniṇaṇ
puna-r-antaradhāpetvā¹⁹ ekikā munim abravi:
91. "Mātucchā te ma*hā*vīra tava sā*sa*nakārīkā
anuppattā sakaṇ atthaṇ pāde vandati²⁰ cakkhumā."
92. Dassetvā vividhā iddhi²¹ orohitvā nabhattalā²²
vanditvā lokapajjotaṇ ekamantaṇ nisīdi sā.²³
93. "Sā v*isaṇvassasatikā jātiyāhaṇ mahāmuna
alam ettāvata vīra nibbāyissāmi nāyaka."
94. Tadā hi²⁴ vimhitā sabbā paṇisā sā katañjali
avoc' ayye,²⁵ 'kataṇ²⁶ āsi atuliddhiparakkamā.²⁷

¹ G. agacchi.² G. gami; S² kamī.³ G. vattesi.⁴ G. katvāna.⁵ S¹ dhārayaṇ.⁶ All MSS. read °kālo.⁷ G. cākāsi; S¹ cokāsi.⁸ G. dūpitaṇ; S¹ dhūpitaṇ.⁹ G. S¹ lokassa.¹⁰ G. Muṇicalindaṇ.¹¹ G. Merumandādanandano; S¹ Merumandānādanando; v.l. Medi-nimandāranandare.¹² S¹ dhariyaṇ.¹³ G. Yugandhajaḷadātāyā.¹⁴ v.l. pavassatha.¹⁵ G. nabhattale; S² °tthale.¹⁶ S¹ divaḍaṇ.¹⁷ G. S¹ appameyyabhikkhuni°.¹⁸ G. puna antara.¹⁹ G. S¹ vandāmi.²⁰ S¹ iddhiṇ.²¹ G. S¹ °talā; S² °tthalā.²² G. S¹ haṇ.²³ P. ti.²⁴ S² avoceyya.²⁵ P. kathaṇ.²⁶ P. °kama.

95. *Paḍumuttaro nāma jīno sabbadhammesu cakkhumā*
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
96. *Tadā 'haṇṇaṇṇasavatiyā jātāmaccekule ahaṇṇaṇṇa*
sabbopakārasampanne iddhe phīte¹ mahaddhane.
97. *Kadāci pitunā saddhiṇ dāsigaṇapurakkhatā²*
mahatā parivārena taṇ upecca narāsabhaṇ
98. *Vāsavaṇ viya vassantaṇ dhammamamegham anāsavaṇ³*
sāradādiccasadisāṇ raṇsiṇālākulaṇ⁴ jinaṇ
99. *Disvā cittaṇ pasādetvā sutvā c' assa subhāsitaṇ⁵*
mātucchaṇ bhikkhuniṇ⁶ agge ṭhapontaṇ naranāyakaṇ.
100. *Sutvā datvā mahādānaṇ sattāhaṇ tassa tādīno*
sasaṅghassa naraggassa paccayāni bahūni ca.
101. *Nipacca pādamūlamhi taṇ ṭhānaṇ abhipatthayaṇ⁷*
tato mahāparisatiṇ⁸ a*voca isi*sattamo:
102. "Yā sasaṅghaṇ abhojesi sattāhaṇ lokanāyakaṇ
tam ahaṇ kittayissāmi; suṇoṭha mama bhāsato:
103. *Satasahassee-y⁹-ito kappe Okkākakulasambhavo*
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
104. *Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto*
Gotamī nāma nāmena hessati satthu sāvikā.
105. *Tassa Buddhassa mātucchā dīpit' āpādikā¹⁰ ayaṇ*
*rattaññūnaṇ¹¹ ca aggaṭṭaṇ bhikkhuniṇaṇ labhissati."
106. *Taṇ sutvā 'haṇṇaṇṇa pamuditā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ*
paccayeḥi upaṭṭhitvā tato kālakatā¹² ahaṇ
107. *Tāvatiṇsesu devesu sabbakāmasamiddhisu*
nibbattā dasaḥ' aṅgehi aṇṇe a*bhībhaveḥi ahaṇ.*
108. *Rūpasaddehi gandhehi rasehi phusaṇeḥi ca*
āyunaṇpi ca vaṇṇena sukhena yasasā pi ca.
109. *Tath' evādhīpateyyena adhigayha viroc' ahaṇ¹³*
ahosiṇ amarindassa mahesī dayitā¹³ taṇ.

¹ S¹ pīte; G. S² pite.² G. S¹ d'si°.³ G. ghanarava; S¹ ghanassaraṇ.⁴ S² raṇsiṇālākulaṇ.⁵ G. S¹ subhāsī.⁶ G. bhikkhuni.⁷ G. abhipat¹⁰ṭṭhavasī.⁸ S¹ mahāparisati.⁹ G. °sahs.¹⁰ G. S¹ jīvitāpādikā; P. jīvikā°; v.l. vijitā.¹¹ G. kālakatā.¹² P. °.¹³ G. S¹ mahesī dassitā.

A pātikā.

110. Saṅsāre saṅsaranāti 'haṇ kammaṇavāyusaṃmeritā
Kāṇissa rañño visaye ajāyiyi¹ dāsagūṇake.
111. Pañcadāsaṣaṭṭā nūna nivasanti taṇiṇ saṭṭā
sabbesaṇ taṭṭha yo jeṭṭho taṃsa jāyā ahoṣ' ahaṇ.
112. Sayambhuno pañca-saṭṭā gāmaṇ piṇḍāya pāvisuṇ²
te disvāna ahaṇ tuṭṭhā saha sabbāhi ñātībhi.³
113. Pūgā⁴ bhavitvā sabbāyo cātumāse upaṭṭhiya⁵
ticīvarāni datvāna saṅsāramha⁶ sasāmikā.
114. Tato cutā sapatikā Tāvatiṇsagatā mayaṇ
pacchime ca bhava dāni jātā Devadahe⁷ pure.
115. Pitā Añjanasakko me mātā mama Sulakkhaṇā
tato Kapilavatthusmiṇ Suddhodana-gharaṇ gatā.
116. Sesā Sakyakule jātā tass' eva⁸ gharam āgamuṇ
ahaṇ viṣiṭṭhā sabbāsaṇ jinass' āpādikā ahuṇ.⁹
117. Mama¹⁰ putto 'bhinikkhamma Buddho āsi vināyako
pacchāhaṇ pabbajitvāna satehi¹¹ saha pañcahi.
118. Sākiyānihi virāhi saha santisukhaṇ phuṇiṇ
ye tadā pubbaṇṇiṇyaṇ asmākaṇ āsu¹² sāmīno
119. Saha puññaṇsa kattāro mahāsamayaṇkārakā
phuṇiṇsu arahattaṇ te sugatenānukampitā.
120. Tadetarā bhikkhuniyo āruhiṇsu nabhattalaṇ¹³
saṅgatā¹⁴ viya tārāyo virocīṇsu mahiddhikā.
121. Iddhi-anekā dassesuṇ pilandhavikatiṇ¹⁵ yathā
kammāro kanakass' eva kammaññaṇsa susikkito.¹⁶
122. Dassetvā pāṭihīrāni cittāni ca bahūni ca
tosetvā vādipavaraṇ muniṇ saparisaṇ tadā
123. Orohitvāna gaganā vanditvā isisattamaṇ
anuññātā naraggena yathā ṭhāne nisīdisuṇ.
124. Aho 'nukampitā¹⁷ amhaṇ sabbāsaṇ¹⁸ vīra Gotamī
vāsi*tā tava puñña*hi pattā no āsavakkhayaṇ.

¹ G. ajāyī; S² ajāyī; S¹ adāsi. ² G. pāvisi. ³ G. S¹ itthīhi.
¹¹ S¹ puga; P. subhā; cf. p. 321, gg. 72, 75 and p. 454, g. 6.
 nimaṇ upaṭṭhiya; P. upaṭṭhaṇ. ⁶ G. S¹ sasāvīmha.
¹² S¹ dādahe. ⁸ G. S¹ Sakyānaṇ.
¹⁴ v.l. paṇhu. ¹⁰ S² sace.
¹⁶ S¹ diradāhi. ¹² G. āyu; S² P. āhu.
¹⁸ G. puna anāṇ; S¹ nabhaṇ talaṇ; S² oṭṭhalaṇ.
²⁰ S¹ iddhig. ¹⁵ S² pilandhana°. ¹⁶ S¹ susikkhitā.
²² P. ti. ²⁴ S² ¹⁸ G. saṇvisaṇ; P. S¹ saṇvāsaṇ.

17. *Gotamī*

125. Kileṣā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 126. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 127. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 128. Iddhiyā¹ ca vaṣī homa dībbāya sotadhātuyā
 cetopariyañānassa *vaṣī homa²* mahāmune.
 129. Pubbenivāsaṃ jānāma dībbaṃ cakkhurū³ visodhitaṃ
 sabbāsavā parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
 130. Atthe dhamme ca nerutte paṭibhāne ca vijjati
 ñāṇaṃ amhaṃ mahāvīra uppannaṃ tava santike.
 131. Asmāhi paricīṇṇo 'si mettacittāhi nāyaka
 anujānāhi sabbāyo⁴ nibbānāya mahāmune
 132. Nibbāyissāma icc' evaṃ. Kiṃ vakkhāmi vadantiyo
 yassa dāni ca vo kālaṃ maññathā ti jīno bravi.
 133. Gotamī-ādikā tāyo tadā bhikkhuniyo jinaṃ
 vanditvā āsanā tamhā vuṭṭhāya agamīsu⁵ tā.
 134. Mahatā janakāyena saha lokagganāyako
 anusayyāyi⁶ so dhīro mātucchaṃ yāva koṭṭhakaṃ.⁷
 135. Tadā nipati pādesu Gotamī lokabandhuno
 sahetarāhi sabbāhi pacchimaṃ pādavandanaṃ.
 136. Idaṃ pacchimakaṃ mayhaṃ lokanāthassa dassanaṃ
 na puno amatakkāraṃ passissāmi mukhaṃ tava.
 137. Na 'va⁸ me vudhanaṃ⁹ vīra tava pāde sukamale
 samphusissati¹⁰ lokagga; ajja gacchāmi nibbutiṃ.
 138. Rūpena kiṃ tavānena dīṭṭhadhamme yathātatthe
 sabbhaṃ saṅkhatam ev' etaṃ anassāsikam¹¹ ittarāṃ.
 139. Sā saha tāhi gantvāna bhikkhunupassayaṃ sakaṃ
 addhapallaṅkam ābhujya¹² nisīdi paramāsane.
 140. Tadā upāsikā tattha Buddhasāsanavacchalā
 tassā pavattiṃ sutvāna upesaṃ pādavandikā.
 141. Karchi uraṃ pahantvā¹³ chinnaṃ mūlā yaṭṭhā latā
 rudantā¹⁴ karuṇaṃ rāvaṃ sokaṭṭā bhuvī pātītā.¹⁵

¹ G. iddhiyaṃ.

² S¹ homi

³ G. S¹ dībbacakkhu.

⁴ G. S¹ sabbaso.

⁵ G. āgamīsu.

⁶ S² anuyāyi so; S¹ anusayyāvasī.

⁷ S² koṭṭhakā.

⁸ G. ca.

⁹ G. S¹ vandanaṃ.

¹⁰ P. °issāmi.

¹¹ G. S¹ anayāmikam ittarāṃ.

¹² G. S¹ āruya.

¹³ S² urasaṃ hantvā; v.l. uraṃ suhantvā.

¹⁴ G. rodantiyo; S¹ rodenā.

¹⁵ G. S¹ bhūmi pātikā.

142. Mā no saraṇade nāthe vihāya¹ gñni nibbutiṇ²
nīpatitvāna yācāma³ sabbūyo⁴ siraṇā mayuṇ.
143. Yā padhānatama⁵ tāsāṇ saddhāpaṇṇiṇ upāsikā
tassā sīsaṇ pamaṇṇantī imaṇ vacanaṇ abravīṇ⁶:
144. Alaṇ puttā visādena⁷ mārapāsānuvattinā
aniccaṇ saṅkhataṇ sabbāṇ viyogantaṇ calācullaṇ.
145. Tato sā tā⁸ vivaṇṇitvā⁹ paṭhamaṇ jhānaṇ uttamaṇ
dutiyaṇ tatiyaṇ cāpi¹⁰ samāpajji¹¹ catutthakaṇ.
146. Ākāśayatanaṇ c' eva viññāṇāyatanaṇ tathā
ākiñcaṇṇevaśaṇṇaṇ ca samāpajji yathākkamaṇ.
147. Paṭilomena jhānaṇi samāpajjatha¹² Gotamī
yāvataṇ paṭhamaṇ jhānaṇ tato yāva catutthakaṇ.
148. Tato vuṭṭhāya nibbāyi dīpaccīva nirāsaṇā¹³
bhūmicālo mahā āsi nabhasā vijjutā pati.¹⁴
149. Pānāditā dundubhiyo¹⁵ parideviṇsu devatā
pupphāvuṭṭhi ca gaganā abhivassatha mediniṇ.¹⁶
150. Kampito Merurājā pi raṇḍamaṇṇiṇe yathā naṭo
sokena 'vātidino¹⁷ ca¹⁸ viravo āsi sāgara.
151. Devā nāgāsura brahmaṇ saṇvi*gg' āhaṇsu¹⁹ tāvade²⁰:
aniccā vata saṅkhārā yathāyaṇ vilayaṇ gatā.²¹
152. Yā²² c' emaṇ parivāriṇsu satthu sāsanakārikā
tāyo pi anupādānā dīpacci viya nibbutā.
153. Hā²³ yogā vippayogantā hāniccaṇ sabbasaṅkhataṇ
hā jivitaṇ vināsantaṇ iccāsi²⁴ paridevanā.
154. Tato devā ca brahmā ca lokadhammānuvattanaṇ
kālanurūpaṇ kubbanti upetvā isisattaṇaṇ.

¹ G. viharagāmi² G. nibbuti.³ G. yātama.⁴ S¹ sabbāso.⁵ G. yāpamānatamā.⁶ G. abravi.⁷ G. visādhano.⁸ G. tatā; S¹ tato tā.⁹ G. S¹ vissajjitvā.¹⁰ G. dutiyaṇ ca tatiyaṇ ca.¹¹ G. samāpattiṇ; S¹ samāpatti.¹² G. samāpajjata.¹³ G. niyāsaṇā; S² nirāsaṇā.¹⁴ G. mati.¹⁵ G. dudubhiyo; P. dudrabhiyo.¹⁶ G. medaniṇ; S¹ medini.¹⁷ G. S¹ vātidino.¹⁸ G. va.¹⁹ G. āhiṇsu.²⁰ G. S¹ taṇ khano.²¹ G. vilayaṇ gatā.²² S² oā; S¹ dayā.²³ G. tā.²⁴ G. iccāsi; S² iccāha.

17. *Gotamī*

155. Tadā āmantayī satthā Ānandaṃ sutisāgaraṃ :
gacch' Ānanda nivedohi bhikkhūnaṃ mātu nibbutiṃ.
156. Tad' Ānando nīrānando assunā¹ piṇṇalocano
gaggarenu² sareṇ' āhu : " samāgacchantaṃ bhikkhavo,
157. Pubbadakkhiṇapacchāsu³ uttarāyaṃ vū⁴ santi ye⁵
sunantaṃ bhāsitaṃ⁶ mayhaṃ bhikkhavo sugatorasā.
158. Yā vaddhayaṃ payattena⁷ sarīraṃ pacchimaṃ⁸ munc
sā Gotamī gatā santiṃ tārā va suriyodayo.
159. Buddhamātā ti paññattin⁹ ṭhapayitvā gatāsayaṃ¹⁰
na yattha pañcanetto pi gataṃ dakkhiṇ¹¹ nāyako.
160. Yass' atthi sugate saddhā yo vā sisso¹² mahāmune
Buddhamātussa sakkāraṃ karotu sugatoraso."¹³
161. Sudūrattā pi taṃ sutvā siḥham āgañchu¹⁴ bhikkhavo
keci Buddhānubhāvena keci iddhiṃ¹⁵ kovidā.
162. Kuṭāgāre vare¹⁶ ramme sabbasovaṇṇayo subhī
mañcakaṃ samāropesaṃ¹⁷ yattha sutā 'pi¹⁸ Gotamī.
163. Cattāro lokapālā te¹⁹ aṇṇesi samadhārayuṃ
sesū²⁰ Sakkādikā²¹ devā kuṭāgāre samaggahūṃ.
164. Kuṭāgārāṇi sabbhāni āsuṃ piṇṇasutāni hi
saradādicavaṇṇāni Vissakānunnakātāni²² hi.
165. Subhā taṃ bhikkhuniyo āsuṃ mañcesu sāyitā
devānaṃ khandhana²³ ārūḥhā niyyanti anupubbaso.
166. Subbaso chāḍhituṃ āsi vitānena nabhatthahaṃ²⁴
su-tārā canda-sūrā ca²⁵ lañchitā kamakāmayā.

¹ (t. assunūy).

² S² gaggadona.

³ S² ° pacchima.

⁴ (t. S¹ ca.

⁵ (t. S¹ santike.

⁶ S¹ bhāsita.

⁷ (t. yā vatthayit¹⁰; S¹ ya vaddhassappayantena; P. yā vandayit¹⁰.

⁸ (t. sarīra pacchima.

⁹ (t. S¹ paññattin).

¹⁰ (t. S¹ gatāsamaṇ.

¹¹ (t. S¹ dakkhiṇi.

¹² G. S¹ piyo.

¹³ S² karotha sugatorasā.

¹⁴ G. āgacchuṃ; S¹ āgaccha.

¹⁵ S¹ S² iddhiṃ.

¹⁶ G. kuṭāgāravare.

¹⁷ S¹ samāropessaṃ.

¹⁸ G. yattha muttā pi; P. vutthāsi.

¹⁹ G. so; S¹ pi; S² ye.

²⁰ G. sesū; S² seso.

²¹ G. S¹ Sakkādayo.

²² (t. visukamma^o; P. viṣuṃ kamma^o.

²³ S² bandhana.

²⁴ G. S¹ nabhatalaṃ.

²⁵ G. va.

167. Paṭākā ussitā 'nekā vitatū¹ pupphakañcukā²
ogatākāsadhūmā³ va mahiyā puppham uggaṭaṇ.
168. Dissanti candasuriyā vijjalanti ca tārakā
majjhaṅgato⁴ pi c' ādicco na tāpesi sasi yathū.
169. Devā dibbehi gandhehi mālehi surabhīhi ca
vāditehi ca naccehi saṅgītihi ca pūjayuṇ.
170. Nāgāsura ca brahmāno⁵ yathā*sattin⁶ ya*thābalaṇ⁷
pūjayingu vinīyanti⁸ nibbutaṇ⁹ Buddhamātarāṇ.
171. Sabbāyo purato nītā¹⁰ nibbutā sugatorasā
Gotamī niyyate¹¹ pacchā sakkatā Buddhapositā.¹²
172. Purato devamanujā sanā*gā*surabrahmakā¹³
pacchā sasāvako Buddho pūjatthaṇ yāti mātuyā.
173. Buddhassa parinibbānaṇ n' edisaṇ āsi yādisaṇ
Gotamīparinibbānaṇ atīv' acchariyaṇ ahu.
174. Na Buddho Buddhanibbāne no padissati¹⁴ bhikkhavo
Buddho Gotaminibbāne Sāriputtādika tathā.
175. Cītakāni karitvāna sabbagandhamayāni te
gandhacunnādi kiṇṇāni¹⁵ jhāpayīsu¹⁶ ca tā tahiṇ.¹⁷
176. Sesabhāgāni dayhiṇsu¹⁸ atthiśesāni sabbaso.
Ānando ca tad' āvoca saṇvegaṇanakaṇ vaco:
177. "Gotamī nidhanaṇ yātā daḍḍhañ c' assā¹⁹ sarīraṇ
*sa*ñketā²⁰ Buddhanibbānaṇ na cirena bhaviṇsati.
178. Tato Gotamidhātūni²¹ tassā patiyagātāni so
upanāmesi nāthassa Ānando²² Buddhadodito.
179. Pāṇinā tāni paggaṇha avoca isisattamo:
mahato sāravantassa yathā rukkhassa tiṭṭhato

¹ S¹ cītakā; P. cīttakā.² G. pupphakañcuka.³ G. okatākāsaramā; P. °paddhā.⁴ S¹ majjhaṅgato.⁵ G. brahmakā; S¹ brahmā ca.⁶ G. S¹ yathāsatti.⁷ S² yathābala.⁸ G. vinīyanti; S¹ S² vinīyanti.⁹ G. S¹ nibbutiṇ.¹⁰ G. S¹ nītā.¹¹ S¹ niyate.¹² G. S¹ posikā.¹³ G. dasanāgāsabrahmā.¹⁴ G. P. no patiyādi; S² no patissādi.¹⁵ S² °cunnā ca kiṇṇāni.¹⁶ G. jhāpayiṇsu.¹⁷ S² va tā.¹⁸ G. dayhaṇsu.¹⁹ G. va 'assā; S¹ vā yā; P. daḍḍhaṇ°.²⁰ S² sañkehaṇ.²¹ S² ātuni.²² G. S¹ Ānandā.

180. Yo so mahattaro khandho¹ palujjeyya aniccata
tathā bhikkhunisaṅghassa Gotamī parinibbutā.
181. Aho acchariyaṃ mayhaṃ nibbutāya pi mātuṃ
sariramaittasesāya n' atthi sokapariddavo.
182. Na sociyā paresaṃ sā² tiṇṇā saṃsārasāgarā³
parivajjitasantāpā⁴ sītibhūtā⁵ sunibbutā.
183. Paṇḍitā 'si mahāpaṇḍitā puthupaṇḍitā tath' eva ca
rattaṇḍitā⁶ bhikkhunīnaṃ sā evaṃ jānātha⁷ bhikkhavo.
184. Iddhiyā ca vasi āsi dibbāya⁸ sotadhātuyā⁹
cetopariyañānassa vasi āsi ca Gotamī.
185. Pubbenivāsaṃ aṇḍasi dibbacakkhuṃ¹⁰ visodhitaṃ
sabbāsavaṃ parikkhiṇā n' atthi tassa¹¹ punabbhavo.
186. Atthadhammaniruttisu paṭibhāne tath' eva ca
parisuddhaṃ ahū ñāṇaṃ tasmā socaniyā na sū.¹²
187. Ayoghanahatass' ova jalato jātavedasso
anupubbūpasantassa yathā na ñāyate gati.
188. Evaṃ sammāvīnuttānaṃ *kāma*¹³ndhoghatārīnaṃ¹³
paññāpetuṃ gati n' atthi pattānaṃ acalaṃ sukhaṃ.
189. Attadīpā tato hotha satipaṭṭhānagocārā
bhāvetvā sattabojjhaṅge dukkhass' antaṃ karissathā ti.

Ithaṃ suday Mahāpajāpatigotamī i. g. a-ti.

Mahāpajāpatigotamīyā theriyā apadānaṃ

[18. *Khemā.*]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhammesu cakkhuma
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Nagare¹⁴ Haṃsavatiyā jātā seṭṭhikule ahuṃ¹⁵,
nānāratanapajjote mahāsukhasamappitā.

¹ S¹ bandho.

³ S² °sankhataṃ.

⁵ S² sītibhūtā.

⁷ G. S¹ dhārotha.

⁹ S¹ āsi nibbāya.

¹⁰ S¹ dibbacakkhuṃ.

¹² G. nassa.

¹⁴ G. S¹ tadāhaṃ.

² S¹ corrupt reading.

⁴ S² parivajjitasantāpā.

⁶ S² rattaṇḍitā.

⁸ G. mā.

¹¹ G. mayan; S² uddissikayikā;

¹³ G. S¹ yeva.

¹⁵ G. samayojayin.

3. Upetvā taṇ mahāvīraṇ assosiṇ¹ dhammadassanāṇ
tato² jātapasādā 'haṇ³ upesiṇ⁴ saruṇaṇ jinaṇ.
4. Mātarāṇ pitarāṇ cā*haṇ āyāci*tvā vināyakaṇ
nimantayitvā sattāhaṇ bhojayaṇ saha sūvakaṇ.⁵
5. Atikkante ca sattāhe mahāpaṇṇānam uttamaṇ
bhikkhuniṇ etadaggamhi ṭhapesi naraśārathī.
6. Taṇ sutvā muditā hutvā puno tassa mahesino
kāraṇ katvāna taṇ ṭhānaṇ paṇipacca papidāhiṇ.⁶
7. Tato⁷ maṇ sa jino āha: sījhatāṇ⁸ paṇidhi tava⁹
sasaṅghe me kataṇ¹⁰ kāraṇ appameyyaṇ phalaṇ tava.¹¹
8. Satasahassee ito kappe Okkākulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
9. Tassa dhammesu dāyādā¹² orasā dhammanimmitā¹³
etadaggam anuppattā Khemā nāma bhavissati.¹⁴
10. Tena kammaena sukatena cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsūpagā ahuṇ.¹⁵
11. Tato cutā Yāmam agaṇ tato 'haṇ Tusitaṇ gatā¹⁶
tato ca Nimnānaratiṇ¹⁷ Vasavattipurāṇ tato.
12. Yattha yatthūpapajjāmi tassa kammasu vūhasā
tattha tatth' eva rājūnaṇ mahesittā¹⁸ akārayiṇ.
13. Tato cutā manussatto¹⁹ rājūnaṇ cakkavattiṇaṇ
maṇḍalīnaṇ ca rājūnaṇ mahesittā¹⁸ akārayiṇ.
14. Sampattim anubhotvāna devesu manujesu²⁰ ca
sabbattha sukhitā hutvā 'nekakappesu²¹ saṇṇasiṇ.
15. Ekanavute ito kappe Vipassī lokanāyako
uppajji cārunayano²² subbadhammavipassako.²³

¹ G. S¹ assosi.² G. S¹ tadā.³ G. 'sadhāhaṇ.⁴ G. upesi.⁵ G. S¹ bhojayitvā sasaṇvakaṇ.⁶ G. S¹ paṇipacca papidāhiṇ; S¹ sanippacca paṇidāhaṇ; S² paṇitāhiṇ.⁷ G. S¹ tadā.⁸ G. vinayaṇ sījje taṇ; S¹ sījhan taṇ.⁹ G. paṇidhi hi va.¹⁰ G. S¹ nitā.¹¹ G. S¹ siyā.¹² G. S¹ posikā.¹³ S¹ orasodhammanimmito.¹⁴ G. P. no patiṇādi.¹⁵ S² cūpaṇā ca kiṇṇānaṇ agacch' ahaṇ.¹⁶ G. S² agā.¹⁷ S² va tū.¹⁸ S² mahesattāṇ.¹⁹ G. va 'ssa; S¹ vā yā; P. dāhānussako.²⁰ G. manusasu.²¹ G. S¹ kappe.²² G. cārunayano; S² dāssano.

16. Taṇ *ahaṇ lokanāyakaṇ upemi narasārathiṇ
dhammaṇ paṇītaṇ sutvāna pabbajjaṇ¹ anagāriyaṇ.
17. Dasavassasahassāni tassa dhirassa sāsane
brahmacariyaṇ caritvāna yuttayogā bahussutā.
18. Paccayākāraḥkusalā catusaccavisārada
nipuṇā cittaḥkathikā satthū* sāsanaḥkārīkā.
19. Tato cutā 'haṇ Tusitaṇ uppannā yasassinī
abhibhosiṇ² tahiṇ aññe brahmaceraphalen³ ahaṇ.
20. Yattha yatthopapannā 'haṇ mahābhogā mahāddhanā
medhāvinī rūpavati⁴ vinitaḥparisā pi⁵ ca
21. Bhavāmi tena kaṇmena yogena jinasāsane
sabbā sampattiyo mayhaṇ sulabhā manaso piyā⁶
22. Yo pi me bhavate bhattā⁷ yattha yattha⁸ gatāya pi
vimāneti na maṇ koci paṭipattiḥphalena me
23. Imamhi bhaddake kappe brahmanabandhu mahāyaso
nāmena Konāgamaṇo uppajji vadataṇ varo.
24. Tadā hi Bārāṇasiyaṇ susamiddhaḥkūlapajja⁹
Dhaṇaṇjānī Sumedhā¹⁰ ca ahaṇ pi ca tayo janā.
25. Saṅghārāmaṇ adāsīmha dānaṇ saḥassikaṇ nruṇ¹¹
sasaṅghassa viḥāraṇ hi uddissa dāyikā mayaṇ.¹²
26. Tato cutā mayaṇ sabbā Tāvatiṇsūpagā ahuṇ
yasasā aggataṇ pattaṇ manussesu talh¹³ eva ca.
27. Imasmin űeva¹⁴ kaupamī¹⁵ mahābandhu mahāyaso
Kassapo nāmena nāmena uppajji vadataṇ
28. Upaṭṭhāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kikī nāma Bārāṇasipuruttame.
29. Tass' āsiṇ¹⁴ jeṭṭhikā dhītā Samāṇi itī vissutē
dhammaṇ sutvā jinaggassa pabbajjaṇ sama¹⁶ rocayaṇ.¹⁵

¹ S¹ pabbajji. ² P. atih¹ omi; S¹ adhihosi.

³ G. brahmacāraṇ^o; S¹ brahmacāra^o; P. °cāri¹ alen¹.

⁴ S² rūpapatī; P. °jivī.

⁵ G. parisādhī; S¹ parisā pi; P. purisā pi. ⁶ G. siyā.

⁷ G. satthā.

⁸ G. satthā.

⁹ G. susamiddhi; S² asamiddhe^o.

¹⁰ G. Ananda-Nisumodhā; S¹ Ana¹ di-Sumedhā.

¹¹ G. saḥāyikā pure; S¹ saḥārikā¹⁴ pure.

¹² G. udayikā mayhaṇ; S¹ u¹ assikassikā mayaṇ; S² uddissikayikā;

P. °kārīkā.

¹³ G. S¹ yeva.

¹⁴ G. S¹ tassāpi me.

¹⁵ G. samayojoyaṇ.

30. Anujāni na no¹ tālo agāre va tadā² mayyā
viṣaṇvassasasahassāni vicarimhā atandhitā.
31. Komārabrahmacariyaṇ³ rājakaññā sukhe thitā⁴
Buddhupatthānaniratā⁵ muditā satta dhītarō.
32. Samaṇī Samaṇaguttā ca⁶ bhikkhunī Bhikkhadāyikā⁷
Dhammā c' eva Sudhammā ca sattamī Saṅghadāyikā.
33. Ahaṇ Uppalavaṇṇā ca Paṭācārā ca Kuṇḍalā
Kisā-Gotamī⁸ Dhammadinnā Visākhā hoti sattamī.⁹
34. Kadāci so narādicco dhammaṇ deseti abbhutaṇ
Mahānidānasuttantaṇ¹⁰ sutvā taṇ pariyāpuṇiṇ.¹¹
35. Tohi kammehi sukatehi cetasāpapidhīhi¹² ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
36. Pacchime ca bhava dāni Sāgalāyaṇ puruttame
rañño Maddassa dhīt' āsiṇ¹³ manāpā dayitā¹⁴ piyā.
37. Saha me jātamattamhi khemaṇ tamhi pure ahū¹⁵
tato Khemā ti nāmaṇ me guṇikaṇ¹⁶ udapajjatha.¹⁷
38. Yadā 'haṇ yobbanāṇ pattā¹⁸ rūpavaṇ' āvibhūsitā¹⁹
tadā adāsi maṇ tāto Bimbisārassa rājino.
39. Tassā 'haṇ suppiyā āsim rūpakelāyaṇ²⁰ ratā
rūpāṇaṇ dosavādī ti²¹ na upesiṇ mahādayaṇ.²²
40. Bimbisāro tadā rājā²³ mam anuggahabuddhiyā
vaṇṇayitvā Veluvanaṇ gāyake pāpayi²⁴ mamaṇ.
41. Ramaṇaṇ Veluvanaṇ tena na diṭṭhaṇ sugatālayaṇ
na tupaṇ Nandanaṇ diṭṭhaṇ iti maññamāse²⁵ mayyā.
42. Yena Veluvanaṇ diṭṭhaṇ naranandanānandaṇ
sudiṭṭhaṇ Nandanaṇ tena amarindasunandaṇ.²⁶

1 S¹ tato.

2 G. S² S¹ komārabrahmacariyaṇ.

3 G. niyattā.

4 S¹ S² Gotamī.

5 G. S¹ nidāna suttantaṇ.

6 G. cetanā.

7 S¹ manāpā.

8 G. S¹ guṇikaṇ.

9 S¹ yobbanappattā.

10 G. S¹ rūpakelāyaṇaṇ.

11 G. rūpakelāyaṇaṇ.

12 G. mahādayaṇ; S¹ mādayaṇ.

13 S² vahe; P. maññamāse.

2 G. vata; S² ca tadā.

3 G. sukhedhitā; S¹ sukhohītaṇ.

4 S² S¹ G. Bhikkhu.

5 G. S¹ sattamā; S² sattimā.

6 S² pariyāpuṇi.

7 G. vitāsi.

8 G. āsi.

9 G. upapajjatha.

10 rūpavilāsa.

11 G. dosavādīhi.

12 S² āsiṇ.

13 S² gāyayī.

43. Vihāya¹ Nandanāṇ devā o*tarivā* mahitale
rammaṇ Voluvanaṇ disvāna tappanti² suvimhitā
44. Rājapūññaṇ nibbattaṇ Buddhapūññaṇa bhūsitāṇ
ko vattā tassa nissesaṇ vanassa³ guṇasañcayaṇ ?
45. Taṇ sutvā vanasamiddhiṇ⁴ mama sotaṇ⁵ manorahaṇ
daṭṭhu*kāmā tam uy*yānaṇ rañño ārocayiṇ⁶ tadā.
46. Mahatā parivārena tadā maṇ so mahipati
sampāpesi⁷ tam uyyānaṇ dassanāya samussukaṇ⁸
47. Gaccha passa mahābhoge⁹ vanaṇ nettarasāyanaṇ
yaṇ sa*dā* bhāti siriyā sugatābhānurañji*taṇ.*
48. Yādā ca piṇḍāya muni Giribhajapuruttamaṇ
paviṭṭho 'haṇ¹⁰ tadā yeva vanaṇ daṭṭhuṇ upāgamiṇ.¹¹
49. Tadā taṇ¹² phullapavanaṇ nānābhamarakūjitaṇ
kokilāgitasāṇhitaṇ¹³ mayūraganaccitaṇ¹⁴
50. Appasaddam anākiṇṇaṇ nānācaṇkamabhūsitāṇ
kuṭimaṇḍapasaṇkiṇṇaṇ¹⁵ yogivara virājitaṇ¹⁶
51. Vicaranti¹⁷ amaññissaṇ saphalaṇ nayaṇaṇ manna.
Tatthā pi¹⁸ taruṇaṇ bhikkhuṇ yuttaṇ¹⁹ disvā vicintayiṇ²⁰:
52. Īdisse pavane ramme ṭhito 'yaṇ navayobbhane
vasantaṇ iva²¹ kantena rūpeṇa susamanvito²²
Nisinno rukkhamaṭṭhamhi muṇḍo²³ saṅghāṭipāruto²⁴
jhāyate vat' ayaṇ bhikkhu hitvā visayaṇaṇ ratiṇ²⁵
54. Nanu nāma gahaṭṭhena kāmaṇ bhutvā²⁶ yathāsukhaṇ
pacchā jīṇṇena dhammo 'yaṇ caritaṇṇo subhaddako.

¹ G. vihāra.² S² tapenti; S¹ tappam pi.³ G. dhanassa.⁴ G. dhana°.⁵ G. te ta.⁶ S² ārocayī.⁷ G. samāpesi; S¹ samapesi; S² saṇsavasi.⁸ G. samuyukaṇ.⁹ S² mahābhāge.¹⁰ G. pavitṭhāyaṇ; S¹ pavitṭhāhaṇ.¹¹ G. upāgami.¹² G. S¹ tadāhaṇ.¹³ G. °saṇhitaṇ; S¹ °gitarahitaṇ.¹⁴ S¹ nānā bharakūjitaṇ.¹⁵ G. kuṭimaṇḍappa°.¹⁶ G. S¹ yogivira°.¹⁷ S¹ S² vicaranti.¹⁸ S² ti.¹⁹ S² yuttā.²⁰ S² S¹ vicintayaṇ.²¹ G. ca santi pi ca; S¹ vasanti siva; v.l. vasanti niccaakar ceta.²² G. susamiddhito; v.l. susamaṭṭhito.²³ S¹ buddho.²⁴ G. saṅghāṭipāruto.²⁵ S² na visayaṇ rajaṇ; S¹ vipassaṇaṇ ratiṇ.²⁶ G. kaṇ sutvā.

55. Suññakan¹ ti viditvāna gandhaghehaṇ² jinālayaṇ
upetvā jinam addakkhiṇ udayantaṇ va bhūkaruṇ.³
56. Ekakaṇ sukhaṇ āsinaṇ vijamānaṇ⁴ varitthiya⁵
disvā⁶ evaṇ⁷ vicintesiṇ⁸: nūyaṇ lūkho marāsaḥho !
57. Sā kaññā kanakābhāsā⁹ padumānanalocaṇā
bimboṭṭhi kundadassanā¹⁰ manonettarasāyaṇā.¹¹
58. Hemadolā va savanā¹² kalasākārasuttthanī¹³
vedimajjhā varassopi¹⁴ rammorū¹⁵ cārubbhūsanā.
59. Rattasakasasusavita¹⁶ nilā maṭṭhamivāsana
atappaneyyarūpena¹⁷ hāsabhāvasamanvitā.¹⁸
60. Disvā tam evaṇ cintesiṇ: aho 'yaṇ atirūpini¹⁹
na mayānena nettena diṭṭhapubbā kudācanaṇ.
61. Tato jarābhūbhūtā sā vivaṇṇā vikatānaṇ
sinadantā²⁰ setasirā salālā vadanāsuci²¹
62. Saṅkhittakaṇṇā²² setakkhī lambāsubhappayo²³*dharā²⁴
valivitatasaḥḥaṇṇī sirāvitataḍeliṇī
63. Natanṇī daṇḍadutiyaṇ uppāsulikatā kisā²⁵
*pa²⁶*vedhamānā patitā nissasanti²⁷ mahuṇ mahuṇ.²⁸
64. Tato me āsi²⁹ saṇvego abbhuto lomahaṇṇasano
dhī-r-atthu rūpaṇ asuciṇ³⁰ ramanto yatttha bālissā.
65. Tadā mahākārupiko disvā saṇviggamānasaṇ
udaggacitto sumano³¹ inā gāthā abhāsatha :

¹ G. puññakan; P. suññataṇ.

² G. gandharohay.

³ G. mahākarag; S¹ pabbhākarag.

⁴ G. bijjamānaṇ.

⁵ G. varitthiyā; S¹ paritthiyā.

⁶ S² ova.

⁷ G. S¹ vicintesi.

⁸ G. kanagāgāha.

⁹ G. pibboṭṭhi-kundadasanā; S¹ bimboṭṭhi-kundadasanā.

¹⁰ G. °sāraṇā; S² mavā°.

¹¹ G. bhāmavanā; S¹ somadolā samavanā; S² bhasavanā.

¹² G. kalasākālaputtanī; S¹ kalasākālasuttanī.

¹³ G. varassopi.

¹⁴ G. S¹ damboru.

¹⁵ G. rattasakasasusavita; S² rattasakata°; S¹ rattappakasusavita³; P. °ūpasavvyānā.

¹⁶ G. atthappaneyya; S¹ atappameyya.

¹⁷ S² hāva°.

¹⁸ G. ramatī rūpini.

¹⁹ G. bhinnadantā; P. chinna°.

²⁰ G. patālā vacanāsuci; S¹ salālavadanāsuci.

²¹ G. saṅcitta kaṇṇa; S² °kanna; S¹ saṅkhittakaṇṇanā.

²² P. uppāsulikaṇṇā.

²³ G. niyasanti; S¹ nissāntanti.

²⁴ G. mahū mahū.

²⁵ G. bhāsī.

²⁶ G. rūpi asuci; S¹ rūpi asuciṇ.

²⁷ G. S¹ sugālo.

66. Āturaṇ asuciṇ pūtiṇ passa Kheme samussayaṇ
uggharantaṇ paggharantaṇ bālānaṇ abhinanditaṇ.
67. Asubhāya cittaṇ bhāvehi okaggaṇ susamāhitaṇ
saṭi kāyagatā ty atthu nibbidā bahulā bhava.
68. Yathā¹ idaṇ tathā etaṇ yathā etaṇ tathā idaṇ
ajjhattaṇ ca bahiddhā ca kāye chaṇḍaṇ virājaya.²
69. Animittaṇ ca bhāvehi mānānusayam ujjaḥ³
tato mānābhisamayā upasantaṇ carissasi.
70. *Ye rāga*rattānupatanti soṭaṇ
sayañkataṇ makkaṭako va jālaṇ
71. Etam hi chetvāna⁴ paribbajanti
anapekkhino kāmasukhaṇ pahāya.
72. Tato kallakacittaṇ maṇ⁵ ūtīvāna naraśārathi
Mahānidānaṇ dese*si sutta*ntaṇ vinayāya me.
73. Suvā suttantaseṭṭhaṇ taṇ pubbaśāññaṇ anussariṇ
tattṭha tṭhitā 'va haṇ santi dhammacakkhū visodhayaṇ.
74. Nipatitv⁶ mahesissa pādamūlamhi tāvade
accav⁷ desanattṭhāya imaṇ vacanam abravīṇ :
75. N⁸ , sabbadassāvī⁸ ! nāmo te karuṇāsaya !
n⁹ , tiṇṇasaṇsāra ! namo te amatappada⁹ !
76. Diṭṭhiḡaḡaḡapakkhana¹⁰ kāmarāḡavimolutā¹¹
tayā¹² samma upāyena vinīṭā vinaye ratā.
77. Adassanena vibhogā tādisānaṇ mahesinaṇ
anubhonti mahādukkhaṇ sattā saṇsārasāḡare.
78. Yadā 'haṇ lokasaraṇaṇ araṇaṇ¹³ maraṇantaḡaṇ¹⁴
nāddasāsiṇ¹⁵ m' adūraṭṭhaṇ¹⁶ desayāmi tam accayaṇ.
79. Mahāhitaṇ taṇ varaḡaṇ¹⁷ ahito ti¹⁸ visankitā
nopesiṇ¹⁹ rūpanirata²⁰ desayāmi nam²¹ accayam.

¹ S¹ yadā.² S¹ S² virājayaṇ.³ G. mānānusaya pajaha; S¹ mānānusaya jahatha.⁴ S² jētīvāna.⁵ S² tallita°.⁶ G. nipatīvā.⁷ G. accaya.⁸ S² atthadassāvī⁹ G. amataṇ padaṇ; S¹ °dadaṇ.¹⁰ G. pakkhandī; S¹ pakkhandā.¹¹ G. S¹ P. vimocitā.¹² S¹ tassā. ¹³ G. S¹ saraṇaṇ.¹⁴ G. S¹ araṇantaḡaṇ; P. °gaṇ.¹⁵ G. nāddassāsi.¹⁶ G. manudaṭṭhaṇ; S¹ mahudaṭṭhaṇ.¹⁷ G. varadaṇaṇ; S¹ varadadaṇ.¹⁸ G. S¹ atitīhi; S² abhito ti.¹⁹ v l. nāmesi.²⁰ G. rūpaniyatā; S² rūpanirataṇ.²¹ G. tam; P. desissāmi.

80. Tadā madhuranigghoso mahākāruṇiko jino
avoca "tiṭṭha Kheme" ti siṅcanto amatenā maṇḍ.
81. Tadā paṇḍama¹ siraṣū katvā ca maṇḍ padakkhiṇaṇ
gantvā disvā naraṇaṇiṇi maṇḍ vacanaṇi abravī²:
82. Aho samnā upāyo te³ cintito 'yama arindama
vanadassanākāmāya⁴ diṭṭho nibbanaṇa⁵ muni
83. Yadi te ruccate rājā sāsaṇe tassa tādino
pabbajissāmi rūpe 'maṇḍ nibbinnā munibhāṇinā.⁶
84. Añjaliṇ paggaḥetvāna tadāha sa⁷ mahipati:
anuñāmi te bhadda⁸ pabbajjā tava siṇḍhatu!
85. Pabbajitvā tadā cāhaṇ sattamaṇe⁹ upaṭṭhite
dīpodayaṇ ca bhedaṇ ca disvā saṇviggamaṇasaṇ.
86. Nibbinnā sabbasaṇkhāre paccayākāraṇovidā
caturoghe atikkama¹⁰ arahattaṇ apāpunaṇ.
87. Iddhiyā ca vaṣi āsiṇ dībbāya sotadhātuyā
cetopariyaññassa vaṣi¹¹ cāpi bhavāṇ¹² ahaṇ.¹²
88. Pubbeṇvāsaṇ jānāmi dībbacakkhuṇ visodhitaṇ¹³
sabbāsaṇvā paṇikkhiṇā n' atthi dāni punabbhavo.
89. Atthadhammaniruttisu paṇibhāṇe tath' eva ca
paṇisuddhaṇ mama ñaṇaṇ uppannaṇ Buddhasāsaṇe.
90. Kusalāhaṇ visuddhiṇu Kathāvatthuvisāraṇā
Abhidhammanayaññū¹⁴ *ca vaṣi* paṇṇi' amhi sāsaṇe.
91. Tato Toranaṇavattusmaṇ¹⁵ raññā *Kosala*sāniṇā
pucchitā nipuṇe paṇiṇe vyākaraṇṇi yathākathaṇ.¹⁶
92. Tadā sa rājā sugataṇ upasaṇkamuna pucchatha
tath' eva Buddho vyākāsi yathā te vyākata¹⁷ mayū.
93. Jino tasmaṇ guṇe tuṭṭho etadagge ṭhapesi maṇḍ
mahāpaññānaṇ aggā ti bhikkhuṇiṇaṇ naruttamo.

¹ G. pakamma.² G. abravī.³ G. S¹ vo.⁴ G. pavanadassa; S¹ vanadassana; v.l. tava dassana.⁵ G. S¹ nibbānato; S² nibbāna vo.⁶ S² munivāṇinā.⁷ G. tadāsamaṇ; S¹ tadāha maṇḍ.⁸ G. sette.⁹ P. addha^o.¹⁰ G. abhikkamma.¹¹ G. vaṇi.¹² G. °asaṇ.¹³ S¹ dībbacakkhu visodhitaṇ.¹⁴ S¹ nayaññā; S² nayaññā.¹⁵ G. Karuṇavattusmaṇ; S¹ Kāraṇa^o; P. Bhojana^o.¹⁶ P. yathātathaṇ.¹⁷ G. vyākato.

94. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 95. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 96. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Khemā' bhikkhunī i. g. a-ti.

Khemā¹ bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[19. *Uppalavaṇṇā*.]

1. Bhikkhunī Uppalavaṇṇā iddhiyā pāramiṅgatā vanditvā satthuno pāde imaṇ vacanaṃ abraviṇ²:
2. Nittippā jātiṣaṇsārā³ pattāhaṇ acaḷaṇ padaṇ sabbaḍukkhaṇ mayā khīṇaṇ ārocemi⁴ mahāmuni.
3. Yāvataṇ paṇisā atthi pasannaṇ jinaśāsane yesaṇ ce me parādho⁵ 'tthi khamantu jinasamukhā
4. Saṇsāre saṇsaranta⁶ me khalitaṇ me sace bhava ārocemi⁷ mahāvīra aparādhaṇ khamassu taṇ.
5. Iddhim cāpi nidassehi mama sāsana-kārike catasso paṇisā ajja kaṇkhā chindāhi yāvataṇ.
6. Dhitaṇ tuyhaṇ mahāvīra paññāvantaṇ jutindhara⁸ bahuṇ ca dukkhaṇaṇ kammaṇ⁹ katam me atidukkhaṇaṇ
7. Uppalass' eva me vaṇṇo nāmen' Uppalanānukā sāvikaṇ te mahāvīra¹⁰ pāde vandāmi cakkhumā
8. Rāhulo ca ahaṇ c' eva 'noka-jātisate bahu ekasmiṇ sambhave jātā samānacchandacetasa¹¹.
9. Nibbatti ekato hoti jātiyā cāpi¹² ekato pacchime bhavasampatte ubho pi¹³ nāmasammbhavā.¹⁴
10. Putto ca Rāhulo nāma dhita¹⁵ Uppalasavhayaṇ passa vīra mamaṇ iddhiṇ¹⁶ balaṇ dassemi satthuno.

¹ S² Rūpanaṇṇā.

² G. abravi; S¹ abravuṇ.

³ G. S¹ nitinṇā°.

⁴ S² ārocesiṇ.

⁵ S² sace me parādho; S¹ ca me°.

⁶ G. S¹ saṇsāraṇtyā.

⁷ S² ārocesi.

⁸ G. jutindhara; S¹ jutindharā; S² paññāvantaṇ jutindharaṇ.

⁹ G. dukkharakammaṇ.

¹⁰ G. mahāvīraṇ.

¹¹ G. S¹ °manasā.

¹² G. S¹ jātiyāpi ca.

¹³ G. ubhosi.

¹⁴ S¹ G. nānā°.

¹⁵ S¹ dhitarā; S² yaññā.

¹⁶ G. iddhi; S² iddhi.

24. Satasahassee ito kappe nāgakaññā ahaṇ tadā
Vimalā nāma nāmena kaññānaṇ sādhusammatā.
25. Mahorago mahānāgo pasanno jinasāsane
Padumuttaraṇ mahātejaṇ nimmantesi sasāvakaṇ.
26. Ratanamayaṇ ca¹ maṇḍapaṇ pallaṇkaṇ ratanāmayaṇ
ratanaṇvālukaṇkiṇṇaṇ upabhogaṇ ratanāmayaṇ²
27. Maggaṇ ca paṭipādesi³ ratanaddhajabhūsitāṇ
paccuggantvāna sambuddhaṇ vajjento⁴ turiyehi so.
28. Parisāhi cataasohi pareto⁵ lokanāyako
mahoragassa⁶ bhavane nisīdi vara-m-āsane.
29. Annaṇ pānaṇ khādaniyaṇ bhojaniyaṇ mahārahaṇ
varaṇ varaṇ ca pādasi⁷ nāgarājā mahāyaso.⁸
30. Bhūñjitvāna sa sambuddho patte dhovitvā yoniso
anumodaniyaṇ kāsī nāgakaññā mahiddhikā.
31. Sabbaṇ ca phullitaṇ⁹ disvā nāgakaññā mahāyasaṇ
pasannaṇ satthuno cittaṇ sunibaddhaṇ¹⁰ ca mānasaṇ.
32. Mamaṇ ca cittaṇ aññāya jalaṇuttamanāmako¹¹
tasmiṇ khaṇe mahāvīro bhikkhuniṇ¹² dassay¹ iddhiyā.
33. Iddhi¹³ anekā dassesi bhikkhuniṇ sā visārādā
pamoditā vedajātā¹⁴ satthāraṇ¹⁵ etad abravīṇ¹⁶:
34. Addasāhaṇ imaṇ iddhiṇ¹⁷ sumitaṇ¹⁸ itarāya pi¹⁹
kathaṇ ahoṇi sā vīra iddhiyā suvisārādā ?
35. Orasāmukhato jātā dhītā mama mahiddhikā
mamānusaṇsaṇikārā iddhiyā ca²⁰ visārādā.
36. Buddhassa vacanam sutvā tuṭṭhā eva patthes' ahaṇ²¹
aham pi tādisā homi iddhiyā suvisārādā.

¹ G. S¹ omī.² G. S¹ upabhogaṇ ratanāmayaṇ.³ G. S¹ paṭiyādesi.⁴ G. S¹ vajjanto.⁵ G. pahito; S¹ sahito.⁶ G. mahodukassa; S¹ mahorahassa.⁷ S² pādasiṇ.⁸ G. mahārasaṇ; S¹ mahāyasaṇ.⁹ G. sabbaññā pullitaṇ; S¹ sabbañña pullitaṇ.¹⁰ G. S¹ sunibaddhaṇ.¹¹ G. °uttaranāmako.¹² G. bhikkhuni; S¹ S² bhikkhuni.¹³ S¹ iddhi; G. S² iddhiṇ.¹⁴ S² jātaveda.¹⁵ G. satthāyaṇ.¹⁶ G. idaṇ abravīṇ; S¹ °abravuṇ.¹⁷ S² imā iddhi.¹⁸ G. sumanaṇ; S¹ sudhanaṇ; S² pumitaṇ.¹⁹ G. si.²⁰ G. pi.²¹ S² mahom aham.

37. Pamoditāhaṇṇaṃ sumanā paṭṭa-m-utlannamūnāsā¹
anāgatasmiṇ² addhāne idisā homi nāyika.
38. Mañimayaṇī ca pallaṅkhaṇaṃ maṇḍapaṇī ca pabhuṣṣarūṇa
mahājānena tappetvā sasauṅghaṇṇaṃ lokanāyakaṇṇaṃ
39. Nāgānaṇṇaṃ pavaraṇṇaṃ pu^{*}pphaṇṇa^{*} aruṇaṇṇaṃ nūmaṇṇa³ uppalaṇṇa
vaṇṇaṇṇa me idisaṇṇa hotu pūjesiṇ⁴ lokanāyakaṇṇaṇṇa.
40. Tena kammaṇṇa sukateṇa cetanūpanidhihi ca
jahitvā mānuṣaṇṇa dehaṇṇa Tāvatiṇṇaṇṇa agaṇṇi⁵ ahaṇṇa.
41. Tato cutāhaṇṇa manuje upapanna⁶ sayambhuṇṇo
uppalehi paṭicchannaṇṇa piṇḍapātama adās⁷ ahaṇṇa.
42. Ekanavute ito kappe Vipassī nāma nāyako
uppajji caruṇayano⁷ sabbadhammesu cakkhumā.
43. *Setṭhi*dhitā tadā hutvā Bārāṇasipuruttame
nimantetvāna sambuddhaṇṇa sasauṅghaṇṇa lokanāyakaṇṇa
44. Mahādānaṇṇa daditvāna uppalehi vimissitaṇṇa⁸
pūjayitvā ca⁹ te⁹ eva vaṇṇassaṇṇa¹⁰ apatthayaṇṇa.
45. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmēna uppajji vadatama varo.
46. Upaṭṭhāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirajā¹¹ Kikī nāma Bārāṇasipuruttame.
47. Tassāsiṇṇa dutiyā dhitā *Samaṇ^{*}aguttasavhayā¹²
dhammaṇṇa sutvā jinaṇṇassa pabbajaṇṇa samarocayaṇṇa.
48. Anujāni na no tāto agāre va tadā mayaṇṇa
visavassasahassāni vicariṇṇa¹³ atanditā.
49. Komārabrahmacariyaṇṇa rājakaṇṇi sūkhetṭhitā¹⁴
Buddhopaṭṭhānirata muditā satta dhitaro.
50. Samaṇī Samaṇagutta ca Bhikkhunī Bhikkhadāyikā¹⁵
Dhammā ³ eva Sudhammā ca sattamī Saṅghadāyikā.¹⁶
51. *Ahaṇ^{*}Khemā ca sappakāṇṇa Paṭācārā ca Kuṇḍalā
Kisāgotamī Dhammadinnā Visākā hoti sattamī.¹⁷
-
- ¹ G. pattauttama; S¹ satte°.
² S² aruṇāgāma.
³ G. S¹ agacch°.
⁴ G. cātudassana.
⁵ G. va.
⁶ S² Kāsiṇ°.
⁷ G. vicaritvā.
⁸ S² °dāsikā.
⁹ S¹ sattimā; S² settamā.
¹⁰ G. anāgatamhi.
¹¹ G. pūjesi.
¹² S¹ uppannaṇṇa; S² uppannassa.
¹³ G. S¹ vināyakaṇṇa.
¹⁴ G. vannaṇṇasobhaṇṇa.
¹⁵ G. Samaṇi; S¹ Samani.
¹⁶ G. sukhedhitā.
¹⁷ S² °dāsikā.

52. Tehi kammehi sukatchi cetanāpaṇḍihī ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
53. Tato cutā manussesu upapannā mahākule
pīṭamaṭṭhavaṇṇa¹ dussaṇ² adaṇ³ arahato ahaṇ.
54. Tato cut' Ārīṭṭhapure⁴ jātā vippakule ahaṇ
dhītā Tirīṭṭavacchassa Ummādanāṇi manoharā.
55. Tato cutā janapade *kule aññātare ahaṇ
pasutā nātiphītamhi sāliṇ gopem⁵ ahan tadā.
56. Disvā paccekasambuddhaṇ pañca lājasatān' ahaṇ
datvā padumachannāni,⁶ pañcaputtasatān' ahaṇ
57. Patthayaṇ tesu patthesu⁷ madhuṇ datvā sayambhuno
tato cutā araññe 'ham ajāyiṇ padumodare.
58 Kāsirañño mahesī 'haṇ hutvā sakkatapūjita⁸
ajaniṇ⁹ rājaputtānaṇ anūnasatapañcakaṇ.¹⁰
59. Yadā te¹¹ yobbanay pattā¹² kilantā jalakīḷakaṇ¹³
disvā opattapadumaṇ āsuṇ paccekanaṇya *kā.*
60. Sāhaṇ tehi vinā bhūtā *sut*¹⁴ vīrehi¹⁴ sokinī
cutā Isigilipasse¹⁵ gāmakanhi ajāyi 'haṇ.¹⁶
61. Yadā Buddhasutamati¹⁷ sutānakasakaṇ¹⁸ tadā
yāguṇ adāya gacchanti aṭṭhapaccekanaṇyake
62. Bhikkhāya gāmaṇ gacchante disvā *putte anussariṇ*
khīradhārā viniggaṇhi¹⁹ tadā me puttapemasā.
63. Tato tesāṇ adaṇ yāguṇ pasannā schi pāṇhi
tato cutāhaṇ Tidaṇaṇ Nandaṇaṇ upapajji' ahaṇ.
64. Anubhotvā sukhaṇ dukkhaṇ saṇsaritvā bhavābhava
tav' atthāya mahāvīra pariccattaṇ ca jīvitaṇ.

¹ G. pīṭamaṭṭhaṇ; S' pīṭamaṭṭhaṇ; S² vīṭamaṇḍa.

² G. varadussaṇ.

³ S¹ adadaṇ.

⁴ G. S¹ dīṭṭhapure.

⁵ All MSS. read sāli.

⁶ G. padumacchannāni; S¹ °chattāni; S² °sañchannāni.

⁷ G. patthayan tesu sattuṇ; S¹ °tesu mattesu; P. °te samijjhisuṇ;
S² tehi°.

⁸ S¹ sukatapūjita.

⁹ S² ajanī.

¹⁰ S¹ anūnaṇ°.

¹¹ G. me; S² ke.

¹² G. S¹ yobbanapattā.

¹³ G. S¹ jalakīḷakaṇ.

¹⁴ G. sutavidehi; S² °cīrehi; P. °vinābhi.

¹⁵ G. Isigili°; S¹ Isigili°.

¹⁶ G. ajāyiṇ sa; S¹ ajāyisiṇ.

¹⁷ G. sutāmati (suta corrected to sutā); S¹ sutamatiṇ.

¹⁸ G. °kasaṇ; S¹ °sakaṇ; P. puttānaṇ attano.

¹⁹ G. khīradhārā niggaṇhati; S¹ khīradhārā niggaṇhaṇ.

65. Evaṃ bahu*vidhaṃ du*kkhaṃ sampatti ca bahubhidhā
pacchime bhavaśanupatte¹ jātā Sāvatthiyyaṃ pure²
66. Mahādhane seṭṭhikule sukhite sajjite tathā
nānāratanaṃ pajjote sabbakāmasamiddhine.³
67. Sakkatā pūjitā c' eva mānitā 'pacitā tathā
rūpasiriṃ anuppattā kulesu atisaṅkatā.
68. Atīva patthitā c' āsiṃ rūpabhogasirihi ca
patthitā⁴ seṭṭhiputtehi anekehi satchi pi.
69. Agāraṃ pajahitvāna pabbajjīṃ anagāriyaṃ
aṭṭhamāse⁵ asampatte catusaccam apāpuṇiṃ.
70. *Iddhi*yā abhinimmitvā caturassa-raṭṭhaṃ⁶ abhaya
Buddhassa pāde vandissaṃ⁷ lokanāthassa sirīnato.
71. Supupphitaṃ upagamma bhikkhuni
ekā tuvaṃ tiṭṭhasi⁸ sūlamūle
na c' atthi te duttiyā vaṇṇadhātu
bā*le na tvaṃ* bhāyasi dhuttakānaṃ⁹ ?
72. Sataṃ sahasānaṃ pi dhuttakānaṃ¹⁰
idhāgatā tādisakā bhaveyyuṃ¹¹
lomaṃ na ijjāmi¹² na saṇṭassāmi
Māraṃ na bhāyāmi taṃ ekik' āsiṃ.¹³
73. Esā antaradhāyāmi¹⁴ kucchiṃ vā¹⁵ pavissāmi¹⁶ *ta*
bhamukantarikāyaṃ¹⁷ pi tiṭṭhantiṃ maṃ na dukkhasi.¹⁸
74. Cittaṃ vaṣiḥhūtasuṃ iḍḍhipādā subhāvītā
sabbabandhanamutt' amhi na taṃ bhāyāmi āvuso.
75. Sattisūlūpamā kāmā khandhā pi¹⁹ adhikuṭṭhanū²⁰
yaṃ tvaṃ kā*marutiṃ²¹ brūsi,* ariya dāni sū nanna.

¹ G. S¹ bhava sampatte.

² G. subho.

³ S² samiddhino.

⁴ G. siṅhatā.

⁵ S¹ P. aḍḍhamāse.

⁶ G. caturayaṃ°; S¹ caturassayaṃ.

⁷ G. vandiyaṃ.

⁸ S¹ tiṭṭhati.

⁹ G. muttakānaṃ; S² puttakānaṃ.

¹⁰ G. muttakānaṃ.

¹¹ G. 'disakā bhaveyyuṃ; S¹ 'disakā bhaveyyuṃ.

¹² S¹ ijjāmi.

¹³ G. kime tuvaṃ dhārakariyasseko; S¹ kim me tuvaṃ Māra n' ariya-
seko, v.l. °ekikā pi.

¹⁴ G. antaradhārāmi.

¹⁵ S² mā.

¹⁶ G. pavissāmi; S¹ pavissāma.

¹⁷ v.l. pañcam°.

¹⁸ G. rakkhasi.

¹⁹ P. khandhānaṃ; S² banaddhāsa.

²⁰ G. adhikuddhānaṃ.

²¹ All MSS. read yattha.

76. Sabbattha vihatā nandī tamokkhandho padālito
evañ jānūhi pāpīna, nīhato ivam asī antaka.¹
77. Jīno tamhi gūṇe tuṭṭho etadagge ṭhapesi maṇ
“ seṭṭhā iddhimatīnaṃ ” ti parisāsu² vināyako.
78. Paricippa *ma*yā satthā kutaṇ Buddhassasāsaṇaṇ
ohito garuko bhāro bhavanetti samāhata.
79. Yass’ atthāya pabbajitū agārasmā anagāriyaṇ
so me attho anuppatto sabbasaṃyojanakkhaya.
80. Cīvaraṇ piṇḍapātāṇ ca paṇḍayaṇ suyaṇāsaṇaṇ
kha*ṇena* upanāmenti sahasāni samantato.
81. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
82. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
83. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudāṇ Uppalavaṇṇā Bhikkhūṇi i. g. a-ti

Uppalavaṇṇāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[20. *Paṭācārā*.]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhammāna pāragū
ito satassasassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Tadā ’haṇ Hāṇṇavatiyaṇ³ jātā seṭṭhikule ahaṇ⁴
nānāratanaṇapajjole mahāsukhasamappitā.
3. Upetvā taṇ mahāvīraṇ assosiṇ dhammadessaṇaṇ
tato jātappasādāhaṇ upesiṇ saraṇaṇ jinaṇ.
4. Tato vinayadhāriṇaṇ⁵ aggayaṇ vaṇṇesi nāyako
bhikkhūṇiṇ lujjiniṇ⁶ tādiṇ⁷ kappākappavisāraṇaṇ.
5. Tadā muditacittā ’haṇ naṇ ṭhānaṇ abhikaṇkhiniṇ⁸
niṇantetvā dasabalaṇ sasaṇghaṇ lokaṇāyakaṇ.
6. Bhojayitvāna satlāhaṇ daditvā ca ticīvaraṇ
nipacca sirasā pāde imaṇ vacanam abravīṇ⁹.
7. Yā tayā vaṇṇitā vīra ito aṭṭhamake diṇe¹⁰
tadisa ’haṇ bhavissāmī yadi sijjhati¹¹ nāyaka.¹²

¹ G. asantaka.

² G. sadisāsu.

³ G. Hāṇṇavatiyaṇ.

⁴ *All MSS.* abu.

⁵ G. dhāriṇaṇ.

⁶ G. bhikkhūṇilajjini; S¹ S² ^olajjanaṇ.

⁷ G. S¹ tādi.

⁸ G. abhikapaṇḍitaṇ.

⁹ G. abravī; S² abravī.

¹⁰ G. haṇj; S¹ haṇi; P. muni.

¹¹ S² jhāyati; P. sijjhasi.

¹² G. nāyakaṇ.

8. Tadā avoca maṇṇ satthā: Bhadda, mā bhāyī¹ assusa²
anāgataṃhi addhāne lacchaṃ' etaṇṇ manorathuṇṇ.
9. Satasahassa ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
10. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Paṭācārā tī nāmena hessati satthu sāvika.
11. Tadā 'haṇṇ muditā hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacittā paricariṇṇ sasaṅghaṇṇ lokanāyakaṇṇ.
12. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇṇ dehaṇṇ Tāvatiṇṇsaṇṇ agacch' ahaṇṇ
13. Imāmi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇṇ varo.
14. Upatthāko mahosissa³ tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kikī nāma Bārāṇasī-puruttame.
15. Tass' āsiṇ⁴ tatiyā dhītā Bhikkhūnī iti viṃsutā
dhammaṇṇ *sutvā ji*naggassa pabbajjaṇṇ samarocayiṇṇ.
16. Anujāni na no tāto agāre va tadā mayaṇṇ
vīsaṇṇ vassasahassāni vicarimha atanditā.
17. Komārabrahmacariyaṇ⁵ rājakaṇṇiṇā sukhodhitā⁶
Buddh' upatthānanirata⁷ muditā satte dhītaro.
18. Sama*ṇī Sama*ṇaguttā Bhikkhūnī Bhikkhadāyikā⁸
Dhammā c' eva Sudhammā ca sattamī Saṅghadāyikā.⁹
19. Ahaṇṇ Uppalavaṇṇā ca Khemā Bhaddā ca bhikkhūnī
Kisāgotamī Dhammadiṇṇā Visākhā hoti sattamī.¹⁰
20. Tehi kammehi sukatehi cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇṇ dehaṇṇ Tāvatiṇṇsaṇṇ aganihase.¹¹
21. Pacchime ca bhava dāni jātā setthikule ahaṇṇ
Sāvattiyaṇṇ puravare¹² iddhe phīte mahādhano.
22. Yādā ca yobbanūpetā vitakkavasagā¹³ ahaṇṇ
naraṇṇ janapadaṇṇ¹⁴ disvā tena saddhiṇṇ agaṇṇch' ahaṇṇ

¹ G. bhāyī; S² bhāyīṇ; P. bhāsi.

² G. S¹ assasi.

³ G. mahesiya.

⁴ G. tassāsi.

⁵ G. S¹ komāraṇṇ.

⁶ G. sukhoditā.

⁷ G. S¹ buddho.

⁸ S² Bhikkhadāsilkā.

⁹ S³ °dāyikā.

¹⁰ S² sattamā.

¹¹ G. S¹ agacch' ahaṇṇ.

¹² G. pure vare.

¹³ G. S¹ vāsikā.

¹⁴ G. naraṇṇ jānaparaṇṇ; S¹ nagaraṇṇ jānapadaṇṇ; P. °jārapatiṇṇ.

23. *Ekapu*ttappasūtā 'haṇ¹ dutiyo kucchiyā mamaṇ²
tadā 'haṇ mātāpitaro okkāmiti suniechitā.³
24. Na rocesi pati mayhaṇ; tadā tamhi⁴ pavāsito⁵
ekikā niggatā gehā gantuṇ Sāvattimittam uttamaṇ.
25. Tato me sāmi āgantvā sambhāvesi patho mamaṇ
*tadā me kamma*jā vātū uppannā atidāruṇā.
26. Udito ca mahāmegho pasūtisamaye mama
dabbatthāya tadā gantvā sāmi sappena mārito.
27. Tadā vijātaḍḍhena⁶ anāthā kapaṇā ahaṇ
kunnadiṇ puritaṇ⁷ disvā gacchanti sakumālayaṇ⁸
28. Bālaṇ ādāya atariṇ⁹ pāraḍḍhā ca ekako¹⁰
pāyevā¹¹ bālakaṇ puttama itaraṇ taranāy' ahaṇ¹²
29. Nivattā, ukkuso hāsi taruṇaṇ vilapantakaṇ¹³
itaraṇ ca vahi soto,¹⁴ sāhaṇ sokasa*mappi*¹⁵lā.
30. Sāvattihinagaraṇ gantvā assosiṇ sajanā mato¹⁶
tadā avocaṇ¹⁶ sokaṭṭā mahāsokasamappitā:
31. Ubho puttā kālakatā¹⁷ panthe pati mama mato¹⁸
mātā pitā ca bhātā ca ekasamāhi dayhuro.
32. Tadā kisā ca paṇḍū ca anāthā dīnamānasa
ito tato bhamanti¹⁹ 'haṇ addasaṇ naraśārathiṇ.
33. Tato²⁰ avoca mama satthā: "putte nā soci assasa²¹
attānaṇ te gavesassu; kiṇ niratthaṇ vihaṇṇasi ?
34. Na santi puttā tānāya, na pitā²² na pi²³ bandhavā
antakenādhīpannassa n' atthi ṇātisu tāpatā."
35. Taṇ sutvā munino vākyāṇ paṭhamāṇ phalaṇ ajjhagaṇ²⁴
pabbajitvāna naciraṇ arahattaṇ apāpunaṇ.

¹ B. °bhutāhaṇ.² G. mama.³ G. okkāmiti suniechitā; P. dakkāmi ti°; S° okkami°.⁴ S° tam pi.⁵ G. savāpito.⁶ S° vijātā°.⁷ G. kunnarisuditaṇ; S° kunnadīpuritaṇ.⁸ S° sakun°; G. sakun°; v.l. sukhumālayaṇ.⁹ G. atari.¹⁰ G. S° ekikā.¹¹ S° sāyevā; P. pahatvā.¹² G. taranāya ahaṇ; v.l. taranāya taṇ.¹³ G. taruṇa°.¹⁴ G. vāpāri soto; S° vahi°.¹⁵ G. pāto.¹⁶ G. aho ca.¹⁷ G. kālāṇkatā.¹⁸ G. pade mayhaṇ samatitā; S° panthe mayhaṇ pati mato.¹⁹ v.l. gamanāhaṇ.²⁰ G. tadā.²¹ S° assasi.²² G. S° ṇātī; P. ṇātī.²³ G. nāpi.²⁴ G. accagaṇ.

36. Iddhīsu ca vasi homi dibbāya sotudhātuyā
paraçittāni jānāmi satthu sāsanaakārikā.
37. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhaṃ virodhitaṃ
khepetvā¹ āsāve sabbe visuddh' āsīṃ sunimuddā.
38. Tato 'haṃ Vinayaṃ sabbāṃ santike sabbadassino
uggahaṃ sabbavithhāraṃ vyāharaṃ ca yathātathaṃ.²
39. Jino tasmīṃ guṇe tuṭṭho etadagge ṭhapesi maṃ
aggaṃ Vinayadhāraṃ Paṭācārā ca ekikā.
40. Paricipṇo mayā satthā ka*taṃ³ Buddhassa sāsanaṃ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhatā.
41. Yass' atthāya pabbajitā agārasmā 'nagāriyaṃ
so me attho anuppatto sabbasaṃyojanakkhaya.
42. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
43. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
44. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Paṭācārā bhikkhuni i. g. a-ti.

Paṭācārāya bhikkhuniyā apādānaṃ samattaṃ.

Uddānaṃ:

Ekūposathikā c' eva Saḷālā³ ca Tīmodakā⁴

*Ekāsanapadā-Dīpā Nalamālī ca (to*tamī.

Khemā Uppalavanṇā ca Paṭācārā ca bhikkhuni

gāthāsātāni cattāri navutī⁵ suttam eva ca

Ekūposathukavaggo⁶ dutiyo.

VAGGO III

21. Bhaddā-Kuṇḍalakesā.)

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pūragū
ito satasahasamhi kappe uppajji nūyko.
2. Tadā 'haṃ Haṃsa-ratiyaṃ jātā seṭṭhikule ahuṃ⁷
nānāratanapajjote mahāsukhasamappitā

¹ G. khemetvā; S¹ khepivā.

² G. S¹ yathā tathā; S² tathātathaṃ

³ G. Saḷālī.

⁴ G. Kimodakī; S¹ Tīmodatī.

⁵ G. S¹ navutī.

⁶ S² Ekaposathika^o.

⁷ G. ahu.

3. Upetvā taṇ¹ mahāvīraṇ as^{*}soṇiṇ dhammadesanaṇ
tato jāta^{*}ppasādhāṇaṇ upesin saraṇaṇ jinaṇ.
4. Tadā mahākāraṇiko Padumuttaraṇāyako
khippābhīṇānaṇ aggaṭṭe² ṭhapesi³ bhikkhuniṇ subhaṇ.
5. Taṇ sutvā muditā hutvā ^{*}dānaṇ datvā mahosino
nipacca^{*} sirasā ^{*}pāde^{*} taṇ ṭhānaṇ abhipatthayaṇ.
6. Anumodi mahāvīro: “ bhadde yaṇ te ’bhūpatthitaṇ
samijjhissati taṇ sabbaṇ, sukhinī hohi⁴ nibbutā.
7. Satasahassee ito kappe ^{*}Okkākakulasambhavo^{*}
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
8. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Bhaddākundaḷakesā ti hessati satthū sāvikā.”
9. Tena kammaṇa sukateṇa cetanaṇapāṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch’ ahaṇ.
10. Tuto cutā Yāmaṇ agaṇ⁶ tato ’haṇ Tusitaṇ gatā
tato ca Nimmānaraṇiṇ Vasavattīpuraṇ tato.⁶
11. Yatthayaṭṭhūpapajjāni tassa kammaṇsa vāhasā
satthā satth’ eva ^{*}rājūnaṇ mahosittaṇ akāraṇiṇ.^{*}
12. Tato cutā manussesu rājūnaṇ cakkavattinaṇ
maṇḍalinaṇ ca rājūnaṇ mahesittan⁷ akāraṇiṇ.
13. Sampattin anubhoṭvāna devesu manujesu ca
sabbattha sukhitā hutvā ^{*}nekakappesu saṇsariṇ.
14. ^{*}Inamhi bhaddake kappe^{*} brahmalandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo.
15. Upatṭhāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirajā Kikī nāma Bārāṇasīpuruttame.
16. Tassa dhītā catutth’ āsiṇ ^{*}Bhikkhadāyī ti vissutā
dhammaṇ^{*} sutvā jinaggassa pabbajjaṇ samarocayaṇ.
17. Anujāni na no tāto agāre ’va tadā mayaṇ
visaṇvassasahasāni vicariṇhā atanditā.
18. Komārabrahmacariyaṇ rājakaṇṇū sukhēṭhitā⁸
Buddhopatṭhānaniratā ^{*} muditā sattaḍḍhitāro.
19. Samaṇi Samanaguttā ca^{9*} Bhikkhuni Bhikkhadāyikā¹⁰
Dhammā c’ eva Sudhammā ca sattamī Sanghadāyikā.

¹ G. S¹ 'hag.

³ S² thapavī.

5 S² ahan.

⁸ G. sukhedhitā.

² G. aggartho; P. S² aggaranto.

⁴ G. hoti; S¹ sukhito lhogi.

7 S² mahesattan.

10 G. S¹ Bhikkhu°.

⁶ G. S¹ *gatā*.
⁷ G. S¹ *omit.*

^d G. S¹ omit.

20. Khemā Uppalavaṇṇā ca Paṭṭicārū c¹ ahaṇ tatthā
Kisāgotamī Dhanuṇadinnā Viśākhā hoti sattamī²
21. Tehi kammehi sukatehi cetanāpaṇḍihīhi ca
jahitvā manusañ dehaṇ Tāvātīṇsaṇ agacch' ahaṇ.
22. Pacchime ca bhavē dāni Giribhajapuruttanū
jātā seṭṭhikule phite,³ yadā 'haṇ yobbane tñitā
23. Coraṇ vadhatthaṇ⁴ niyyantaṇ disvā rattā tahiṇ ahaṇ⁵
pitā me taṇ sahaṣṣena *mocayitvā vadhā tato.
24. Adāsi* tassa maṇ tato viditvāna manaṇ mama
tassāhaṇ āsi vissatthā atīva dayitā hitā.
25. So⁶ me bhūsanalobhena mālapaccāhaṇ⁷ diso⁸
corappapātaṇ netvāna pabbataṇ ceta*yi⁹ vadhaṇ.
26. Tadā 'haṇ paṇamitvāna* Sattukaṇ¹⁰ sukatañjali
rakkhanti¹¹ attano pāṇaṇ imaṇ¹² vacanam abraviṇ :
27. Idaṇ suvaṇṇakeyūraṇ muttā veluriyā bahū
saccaṇ¹³ harassu¹⁴ bhaddante¹⁵ mañcadāsī¹⁶ ti sāvaya¹⁷
28. *Oropayassu kalyāṇi mā* bahuṇ paridevaṇi¹⁸
na cāhaṇ abhiñānāmi ahantvā dhanuṇ ubhataṇ.¹⁹
29. Yato sarāmi attānaṇ yato patto 'smi viññutaṇ
na cāhaṇ abhiñānāmi aññāṇ piyātaṇ taṇ.
30. *Ehi taṇ upagūhissam²⁰ katvāna²¹ taṇ* padakkhiṇaṇ
na ca dāni puno atthi mama tuyhaṇi ca anūgamo.
31. Na hi sabbesu tñānesu puriso hoti paṇḍito
itthi pi paṇḍitā hoti tattha tattha vicakkhaṇā.²²
32. Na hi *sabbesu tñānesu puriso ho*ti paṇḍito
itthi pi paṇḍitā hoti lahuṇ atthavicintikā.²³

¹ G. S¹ omī.² G. S¹ sattamā; S² satlimā.³ S¹ pitā.⁴ S¹ vadantam; G. va vattaṇ.⁵ G. tahiṇ.⁶ G. S¹ sa.⁷ G. balippaccāhaṇ; S¹ balī va paccāhaṇ; P. balimajjhāsayo.⁸ S¹ pi so.⁹ S¹ cetaṇ.¹⁰ S¹ Sattukaṇ.¹¹ G. dakkhanti.¹² G. idaṇ.¹³ G. sabbaṇ.¹⁴ G. harassa; P. varassu.¹⁵ G. saddan to.¹⁶ G. pañcadāsī ti.¹⁷ G. sāvissa; v.l. yāmaya.¹⁸ G. pañdevasī; S¹ paridevasī; S² °deva hi.¹⁹ G. S¹ āgataṇ; S² āhataṇ.²⁰ S¹ upagūhissaṇ.²¹ S¹ kassaṇi ca; G. kyaṇi ca.²² G. vicakkhūnā.²³ G. S¹ vicintayī; S² atthaṇ vicintitā.

33. Lahuñ ca vata khippañ ca nikaṭṭhe¹ samacetayañ² migañ punñāyaten³ eva tadā 'hañ Sattukañ vadhiñ⁴añ.
 34. Yo ca uppatitañ atthañ na khippam anubujjhati
 so haññate mandamati coro 'va girigabbhare.
 35. Yo ca uppatitañ atthañ khippam eva nibodhati
 muccate⁵ sattusambādhā⁶ tadā 'hañ⁷ Sattukā yathā
 36. Tadā tañ⁸ pātayitvāna giriduggamhi Sattukañ
 santikañ setavatthānañ upetvā pabba*jiñ ahañ.
 37. Saṇḍāsena ca kesam me* luñcitvā sabbaso tadā
 pabbājetvā sa-samayañ⁹ ācikkhiṃsu nirantarañ.
 38. Tato tañ uggahetvāna¹⁰ nisīditvāna ekikā
 samayañ tañ vicintemi,¹¹ suvāṇā¹² mānusañ¹³ karañ
 39. Chinnañ gay*ha samipe me pātayitvā¹⁴ a*pakkami
 disvā nimittañ alabhiñ¹⁵ hatthañ tañ¹⁶ puḷavākulañ.¹⁷
 40. *Ta*to utṭhāya *samviggā* apucchīñ sahadhammike
 te avocuñ: 'vijānanti tañ atthañ Sakyabhikkhavo.'
 41. Sāhañ tam atthañ pucchissañ¹⁸ upetvā Buddhasāvake
 te¹⁹ mam ādāya gaṇchiṃsu²⁰ Buddha*seṭṭha*ssa santikañ.
 42. So me dhammam adesesi khandhāyatanaadhātuyo
 asubhānicca dukkhā ti²¹ anattā ti²² ca nāyako.
 43. Tassadhammañ sunitvā 'hañ dhammacakkuñ visodhayañ²³
 tato viññātasaddhammā pabbajjañ upasampadañ
 44. Āyaciñ. So tadā āha "ehu Bhaddo" ti nāyako
 tadā 'hañ upasampannā parittañ²⁴ toyam addasañ

¹ G. S¹ nikaṭṭhe.² G. samacetayañ.³ S² °āyatan'.⁴ v.l. vadhi; S¹ veyiñ.⁵ G. muccati.⁶ G. satthu samādhī; S¹ sattusambhāvā⁷ G. S¹ tadā sā.⁸ G. tadāhañ.

G. pabbajitvā sā°; P. pabbajitvāna°.

¹⁰ G. S¹ uggahetvāhañ.¹¹ G. S¹ vicintesi.¹² G. S¹ subāno; S² suvāṇo.¹³ S² vānusañ.¹⁴ G. pātayitvā.¹⁵ G. alabhi.¹⁶ G. tam atthañ; S¹ atthañ tañ.¹⁷ G. puḷuv°; S² puḷud°.¹⁸ G. pucchīyañ.¹⁹ S² tam.²⁰ G. gaocchiṃsu.²¹ G. S¹ °dukkhāni; S² °dukkhādi.²³ S² visodhitañ.²² S¹ anattāni.²⁴ G. S¹ gaochanti; v.l. harantañ.

20. Khemakkhālanonāhaṇ ñatvā sa-udayaṇvayaṇ¹
Kisāhā sabbe pi saṅkhārū² ' iti sañcintayaṇ tadā.
21. Tato cittaṇ vimuttam³ me anupādāya sabbaso
khippābhiniññānam aggam me tadā paññāpuyī⁴ jino.
22. Iddhīsu ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
paracittāni⁵ jānāmi satthu sāsana-kārikā.
48. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuy visodhitaṇ
khepetvā⁶ āsava sabbe visuddh' āsiṇ⁷ sunimmalā.
49. Paricīṇṇo maya satthā kataṇ Buddhassa sāsanaṇ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhata.
50. Yassa c' atthāya⁸ pabbajjitā agārasuā 'nagāriyaṇ
so me attho anupatto sabbasaṇyojanakkhaya.
51. Atthadhammaniruttisu paṭibhāne tath' eva ca
ñānam me vimalaṇ suddhaṇ Buddhasoṭṭhassa vāhasā.
52. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
53. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
54. Paṭisaṁbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Bhaddākuṇḍalakesū⁹ bhikkhuni i. g. a-ti.

Kuṇḍalakesāya bhikkhuniyā apadānaṇ samuttayaṇ.

[22. *Kisā-Gotamā.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pūragū
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyaṇ¹⁰ jātā aññātaro kule
upetvā taṇ naravaraṇ saraṇaṇ¹¹ samupāgamiṇ.¹²
3. Dhammañ ca tassa assosiṇ catusaccūpasāhitaṇ
madhuraṇ paramassādaṇ cittasantisukhāvahaṇ.¹³
4. Kadāci¹⁴ bhikkhuniṇ viro lūkhacīvara-dhārikaṇ
ṭhapento etadaggamhi vannaṇ¹⁵ purisuttamo.

¹ G. udayabbayaṇ; S¹ udayaṇvayaṇ *The G. transcript ends here.*

² S¹ saṅkhāre.

³ S¹ ca ṭhapaṇi.

⁴ S¹ khepetvaṇ.

⁵ P. yassa' atthāya.

¹⁰ S¹ Haṇsavatiyā.

¹² S¹ samupāgamiṇ.

¹⁴ P. Tadā ca.

⁸ S¹ vimuccoṇ; P. vimucco.

⁶ S² paricittāni.

⁷ S¹ visuddhāsi.

⁹ S² 'kuṇḍalakesi.

¹¹ S² samanaṇ.

¹³ S¹ cittaṇ^o; P. vaṭṭa^o.

¹⁵ S¹ vannaṇaṇ.

5. Janotvā 'nappakaṇ pītiṇ sutvā bhikkhuniyā guṇaṇ
kāraṇ katvāna Buddhassa yaṭhā satṭi¹ yaṭhā halaṇ.
6. Nipacca muniviraṇ² taṇ, taṇ ṭhānaṇ abhipatthayaṇ
tadā 'numodi sambuddho ṭhānalābhāya nāyako:
7. "Satasaḥasse ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
8. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Kisāgotamī nāmena hessati satthu sāvika "
9. Taṇ sutvā muditā hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacittā paricariṇ paccayehi viṇāyakaṇ.
10. Tena kammena sukatenā cetaṇāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
11. Imamhi bhaddake kappe brahmadandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadantaṇ varo.
12. Upaṭṭhāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kiki nāma Bārāṇasīpuruttame.
13. Pañcamī tassa³ dhīt' āsiṇ Dhammā-nāmena vissutā
dhammaṇ sutvā jinaggassa pabbajjaṇ samarocayaṇ.
14. Anujāni na no tāto agāre 'va⁴ tadā mayaṇ
vīsaṇ vassasaḥassāni vicarinha atanditā.
15. Komārabrahmacariyaṇ⁵ rājakaññā sukhettitā⁶
Bulldhopaṭṭhānanirataṇ muditā satta dhītaro.
16. Samaṇī Samanaguttā⁷ Bhikkhuni Bhikkhadāyikā⁸
Dhammā c' eva Sudhammā ca sattamī Saṅghadāyikā.⁹
17. Khemā Uppalavaṇṇā ca Paṭācārā ca Kuṇḍalā
ahaṇ ca Dhammadinnā ca Visākhā hoti sattamī¹⁰
18. Tehi kammehi sukatehi cetaṇāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
19. Pacchime ca bhava dāni jātā seṭṭhikule ahaṇ
duggate adhane n' iddhe¹¹ gatā ca sadhanaṇ¹² kulaṇ.
20. Patiṇ ṭhapetvā¹³ sesā¹⁴ me disanti: 'adhaṇā'¹⁵ iti
yadā ca sa-sutā¹⁶ āsiṇ¹⁷ sabbesaṇ dayitā tadā.

¹ S¹ satṭi.² P. °varaṇ.³ S² pancamattassa.⁴ S¹ ca.⁵ P. komāriṇ°.⁶ S¹ sukhettitaṇ.⁷ S² Samaniguttā.⁸ S² Bhikkhadāsikā; S² Bhikkhu°.⁹ S² °dāsikā.¹⁰ S¹ satṭimā; S² sattamā.¹¹ P. natṭhe.¹² S¹ adanaṇ.¹³ S¹ patitṭhapetvā.¹⁴ S¹ pesā.¹⁵ S¹ dissanti sadhaṇā; P. dossanti°.¹⁶ P. S¹ paṣutā.¹⁷ S¹ āsi.

21. Yadā so¹ taruṇo bhaddo² komalaṅgo³ sukhedhito⁴
sapāṇam iva⁵ kanto mo tadā' yaṇ parasaṅgato.⁶
22. Sokatṭā dīnavadanā assunettā rudanmukhā
evaṇ⁷ kuṇapam ādāya vilapanṭi gamāṇi' ahaṇ.
23. Tadā ekena sandiṭṭhā upetvā 'Bhisamuttamaṇ⁸
avocaṇ⁹ dehi bhesajjaṇ puttasañjīvanayaṇ ti bho.¹⁰
24. "Na vijjante matā yasmiṇ gehe siddhatthakun tato
āharā" ti jino āha¹¹ vinayopāyakovido.
25. Tadā gamitvā Sāvatthiṇ na labhitvā 'disaṇ¹² gharayaṇ,
Kuto siddhatthakaṇ tasmā? Tato laddhā satīṇ¹³ ahaṇ.
26. Kuṇapaṇ chaḍḍayitvāna¹⁴ upesiṇ¹⁵ lokanāyakaṇ
dūrato 'va mamaṇ disvā avoca madhurassaro:
27. "Yo ca vassasataṇ jīve apassaṇ udayavyayaṇ¹⁶
ekāhaṇ jīvitaṇ seyyo passato udayavyayaṇ.¹⁶
28. Na gāmadhammo no nigamassa dhammo
na cāpi¹⁷ yaṇ ekakulassa dhammo
sabbassa lokassa sadovakassa
eso va¹⁸ dhammo: yad idaṇ aniccatā."
29. Saha sutvān¹⁹ imā gāthā dhammacakkhuṇ visodhayaṇ
tato viññātasaddhammā²⁰ pabbajjīṇ²¹ anagāriyaṇ.
30. Tathā pabbajitā santī yuñjantī jīnasāsane
na ciren' eva kālena arahattaṇ apāpuniṇ.
31. Iddhisu ca vasi homi dibbāya sotadhātuya
paracittāni jānāmi satthu sāsanakārikā.
32. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbaṇ cakkhuṇ visodhitaṇ
khepetvā āsave sabbe visuddh' āsiṇ²² sunimmaḷā.
33. Pariciṇṇo mayā satthā kataṇ Buddhassa sāsanayaṇ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhatā.

¹ P. me.² S¹ bhado.³ P. komalako.⁴ P. sukhedhito.⁵ S¹ sapāṇaṇ iva; S² pāsāṇam.⁶ S¹ vasaṅgato; P. avasaṅgato; S² pada. ⁷ S¹ mataḍaṇ; P. mataṇ.⁸ S. upetvā bhisaguttamaṇ; P. upetvābhi Sakkuttamaṇ.⁹ S¹ avocaṇ.¹⁰ S² piyo.¹¹ S² tattha.¹² S¹ P. na labhayaṇ tādisaṇ.¹³ S² satī.¹⁴ S¹ chaḍḍayaṇitvāna.¹⁵ S¹ upesi.¹⁶ S¹ P. udayabbayaṇ.¹⁷ S¹ manā cāpi.¹⁸ S¹ P. es' eva.¹⁹ S¹ saha sutvān; P. sāhaṇ°.²⁰ S¹ viññāṇa.²¹ S¹ pabbajjaṇ.²² S¹ āsi; S² āsī.

34. Yassa c' atthāya¹ pabbajitā agārasmā 'nagāriyaṇ
so me attho anuppatto sabbasaṃyojanakkhaya.
35. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tatth' eva ca
ñāṇaṇ me vimalaṇ suddhaṇ Buddhaseṭṭhassa vāhasā.
36. Saṅkarakuṭṭā āhatvā² susānā rathiyāhi³ ca
tato saṅghāṭikaṇ katvā lūkhaṇ dhāremi cīvaraṇ.
37. Jino tasmiṇ gune tuṭṭho lūkhacīvaraadhāraṇe
ṭhapesi etadaggamhi parisāsu⁴ vināyako.
38. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
39. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
40. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kisāgotamī bhikkhunī i. g. a ti.

Kisāgotamiyā apadānaṇ samattaṇ.

[23. *Dhammudinnā.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
ito sataśassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyaṇ kule aññatare ahuṇ⁵
parakkammakarī āsiṇ⁶ nipakā sīlasaṇvutā.
3. Padumuttarabuddhassa *Su*jāto aggasāvako
vihārā abhinikkhamma piṇḍapātāya gacchati.
4. Ghaṭaṇ gahetvā gacchantī tadā udakahārikā
taṇ disvā adadaṇ sūpaṇ⁷ pasannā sehi pāṇihi.
5. Paṭiggahetvā tatth' eva nisinno paribhuñji so
tato netvāna taṇ gehaṇ⁸ adāsiṇ⁹ tassa bhojanaṇ.¹⁰
6. Tato me ayyako¹¹ tuṭṭho akari¹² supisaṇ sakaṇ
sassuyā sahagantvāna¹³ sambuddhaṇ abhivādayiṇ.
7. Tadā so dhammakathikaṇ bhikkhuniṇ parikkittayaṇ
ṭhapesi etadaggamhi; taṇ sutvā muditā ahaṇ.

¹ P. yass' atthāya.

² S¹ rathikāhi.

³ S¹ ahu.

⁴ S¹ puvaṇ; P. pūvaṇ.

⁵ S¹ adāsi.

⁶ S¹ ayyake.

⁷ P. samāgantvāna.

⁸ S¹ āhatā; P. āhitvā.

⁹ S¹ parisāya.

¹⁰ S¹ parakkammakarī; P. °kārī.

¹¹ S² tato chetvā keśaṇ me.

¹² S² bhojanaṇ.

¹³ S¹ S² akariṇ.

8. Nimanetvāna sugataṇ sasaṅghaṇ lokanūyakaṇ
mahādānaṇ daditvāna taṇ ṭhānaṇ abhipatthayaṇ.
9. Tato maṇ sugato āha ghananinnālasussaro¹;
“mamupaṭṭhānanirate² sasaṅghaparivesiko³”
10. Saddhammasavane yutte guṇāgacchitamānase⁴
bhaddhe bhavassu muditā, lacchase paṇidhīphalaṇ.
11. Satasahassee ito kappe Okkākulassambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
12. Tassa *dha*mmesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Dhammadinnā ti nāmena hessati satthu sāvika⁵.”
13. Taṇ sutvā muditā hutvā yāvajīvaṇ mahāmuniṇ⁶
mettacittā paricaṇiṇ paccayehi vināyakaṇ.
14. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch’ ahaṇ.
15. Imamhi bhaddake kappe brahmanabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo.
16. Upaṭṭhāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kikī nāma Bārāṇasī-puruttamo.
17. Chaṭṭhā tass’ ās’⁶ ahaṇ dhītā Sudhammā itī vissutā
dhammaṇ sutvā jinaggassa pabbajjaṇ samarocayaṇ.
18. Anujāni na no tāto⁷ agāre va tadā mayaṇ⁸
visaṇ vassasahassāni vicarimbā atanditā.
19. Komārabrahmacariyaṇ rājakaññā sukhoṭhitā
Buddhopaṭṭhānanirate muditā satta dhītaro.
20. Samaṇī Samanaguttā ca⁹ Bhikkhunī Bhikkhadāyikā¹⁰
Dhammā c’ eva Sudhammā ca sattamī Saṅghadāyikā.
21. Khemā Uppalavaṇṇā ca Paṭācārā ca Kuṇḍalā
Gotamī ca ahaṇ c’ eva Visākhā hotī sattamī.¹¹
22. Tehi kammehi sukatehi cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch’ ahaṇ

¹ S¹ santisinnādasussaro; S² °sussaro.

² S¹ ina ’paṭṭhānanirate; S² -ṭṭhānanirate; P. samuṭṭhānaniggatā tvaṇ.

³ S¹ °parivesake; S² °parivesiko.

⁴ S¹ guṇavaḍḍhitamānase; S² °mānaso. ⁵ S¹ mahāmuni; S² °mune.

⁶ S¹ tass’ āsī ’haṇ.

⁷ S. anujāsi maṇ tato; P. nānujānāsi maṇ tato.

⁸ S¹ nālayā ahaṇ.

⁹ S¹ omits.

¹⁰ S² °dāyikā. \

¹¹ S¹ S² sattamā.

23. Pacchime ca bhavē dāni Giribbajapuruttame
jātā seṭṭhikule phīte sabbakāmasamiddhine.
24. Yadā rūpaṇ¹ ūpetā pathame yobbane t̥hitā
tadā parakulaṇ¹ gantvā vasiṇ² sukkasamappitā.
25. Upetvā lokasaraṇaṇ sunitvā dhammadesanaṇ
anāgāmiphalaṇ patto sāmiko me subuddhimā.³
26. Tadā 'haṇ⁴ anujānetvā pabbajiṇ⁵ anagāriyaṇ
naciren' eva kālēna arahattaṇ apāpuniṇ.
27. Tadā upāsako so maṇ upagantvā apucchatha
gambhīre nipuṇe pañhe; *to* sabbe vyākariṇ ahaṇ
28. Jīno tasmiṇ guṇe tuṭṭho etadagge t̥hapesi maṇ
bhikkhuṇiṇ dhammakathikaṇ; n' āññaṇ passāmi edisaṇ
29. Dhammadinnā yathā dhīrā,⁶ evaṇ dhārotha bhikkhavo.
evāhaṇ paṇḍitā homi⁷ nāyaken' ānukampitā.
30. Paricīṇṇo mayā satthā kataṇ Buddhasa sāsanaṇ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhātā.
31. Yassa c' atthāya⁸ pabbajitā agārasmā 'nagāriyaṇ
so me attho anuppatto sabbasaṇyōjanakkhayo.
32. Iddhisu⁹ ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
paracittāni jānāmi satthu sāsana-kārikā.
33. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ visodhitaṇ
khepotvā āsava sabbe visuddh' āsiṇ¹⁰ sunimmaḷā.
34. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
35. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Dhammadinnā bhikkhuṇi i. g. a-ti.

Dhammadinnāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[24. *Sakulā.*]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhammāna pāragū
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Hitāya sabbasattānaṇ sukhāya vadataṇ¹¹ varo
atthāya purisājañño paṭipanno sadevake.

¹ S² parakulaṇ.

² S¹ vasi.

³ S² ca sumuṭṭhimā.

⁴ P. tadā taṇ.

⁵ S¹ pabbaji.

⁶ S² vīrā.

⁷ S¹ bhomi.

⁸ P. yassa' atthāya.

⁹ S¹ iddhisu.

¹⁰ S. āsi.

¹¹ S¹ varataṇ.

3. Yasaggappatto sirimā kittivaṇṇagato¹ jino
jino sabbassa lokassa² disā sabbā suvissuto.³
4. Uttiṇṇavicikicchō⁴ so vitivattakathāṇkatho
sampaṇṇamanasankappo patto sambodhini uttamaṇ.
5. Anuppannassa maggassa uppādetā naruttamo
anakkhātāṇ ca akkhāsi asaṇjātum⁵ ca saṇjani.⁶
6. Maggaññū ca maggavidū maggakkhāyī narāsaḅho
maggassa kusalo satthā sārathinaṇ varuttamo.
7. Mahākāraṇiko satthā dhammaṇ deseti⁷ nāyako
nimugge mohapaṇkamhi⁸ samuddharati pāṇino.
8. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyaṇ jātā khattiyanandanā
surūpā sadhanā-ṭhāsiṇ⁹ dayitā 'va¹⁰ sirimati.
9. Ānandassa mahārañño dhītā paramasobhanā
vemātā¹¹ bhaginī cāpi Padumuttaranāmino.
10. Rājakaññāhi sahītā sabbābharaṇabhūsitā
upagamma mahāvīraṇ assosiṇ dhammaḍesanaṇ.
11. Tadā hi so lokaguru bhikkhuṇiṇ dībbacakkhuṇi¹²
kittayī¹³ parisāmajjhe¹⁴ agge ṭhāne¹⁵ ṭhapesi taṇ.¹⁶
12. Sūpitvā taṇ ahaṇ haṭṭhā dānaṇ datvāna satthuno
pūjetvāna¹⁷ ca sambuddhaṇ dībbaṇ cakkhuṇ¹⁸ apattha-
yiṇ.¹⁹
13. Tato avoca maṇ satthā: ' Nando²⁰ lacchasi²¹ patihitaṇ
padīpadhammadānānaṇ phalam etaṇ su-n-icchitaṇ.²²
14. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
15. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Sakulā²³ nāma nāmena hessati satthu sāvika.

¹ S¹ °bhato.³ S¹ °duvissuto.⁵ S² asaṇjchataṇ.⁶ P. saṇjani.⁸ P. S¹ kama°.¹⁰ S¹ P. ca.¹³ S¹ °cakkhukaṇ.¹⁴ S¹ parisammajjhe.¹⁶ S¹ naṇ.¹⁸ P. dībbacakkhuṇ.²⁰ S² Nando.²³ P. yathicohitaṇ.² S¹ P. pūjito sabbalokassa.⁴ S² uttiṇṇāvicikicchā.⁷ S¹ P. desesi.⁹ S¹ P. cāpi.¹¹ S² demātā.¹² S¹ P. kittayaṇ.¹⁵ S¹ P. aggaṭṭhāne.¹⁷ S¹ pūjitvāna.¹⁹ S¹ apatthayi.²¹ S² chechhati.²² S² Nandā; P. Pakulā; S¹ Nakulā.

16. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhīhi ca jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch'¹ ahaṃ.
17. Imamhi bhaddako kappe brahmabandhu mahāyaso Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṃ² varo.
18. Paribbājikinī āsiṃ³ tadā 'haṃ ekacārini bhikkhāya vicaritvāna alabhiṃ telamattakaṃ.⁴
19. Tena dīpaṃ pajāletvā⁵ upaṭṭhiṃ sabbasaṃvaraṃ⁶ cetiyaṃ dipadaggassa vippasannena cetasā.
20. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhīhi ca jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch' ahaṃ.
21. Yatthayatthūpapajjāmi tassa kammassa vāhasā sañcaranti⁷ mahādīpā yattha tattha⁸ galāya me.
22. Tīrokuḍḍhaṃ tiroseṇaṃ samatiggayaṃ pabbataṃ passāmi' ahaṃ⁹ yad icchāmi dīpadānass' idaṃ phalaṃ.
23. Visuddhanāyanaṃ homi yasasā ca jalāmi' ahaṃ¹⁰ saddhā paññā satī¹¹ c' eva dīpadānass' idaṃ phalaṃ.
24. Pacchime ca bhava dāni jātā vipakule ahaṃ pahūtaḍḍhanadhaññaṃ mudite rājaṃpūjite.
25. Ahaṃ sabbaṅgasampannā sabbābharaṇabhūṣitā purappavese sugataṃ vātapāne tīhitā ahaṃ
26. Disvā jalantaṃ yasasā devamānusaṃsakkaṃ anuvyañjanasampannaṃ lakkhanehi vibhūṣitaṃ.
27. Udaggaṇṇaṃ sumanā pabbajjaṃ samarocaṃ naṇḍaṃ' eva kālena arahattaṃ apāpunaṃ.
28. Iddhūsu ca vasi homi dībbāya sotadhātuyā paracittāni jānāmi satthu sāsanakārikā.
29. Pubbenivāsaṃ jānāmi dībbacakkhuṃ visodhitaṃ khepetvā āsavaṃ sabbe visuddh' āsiṃ¹² sunimmaḷā.
30. Paricīṇṇo mayā satthā kataṃ Buddhassa sāsaṇaṃ ohito garuko bhāro bhavanetti samūhatā.

¹ S² agaññh'.² S¹ ahu.³ S¹ P. padīpetvā; S² pajāpetvā.⁴ S¹ pajjalanti; P. saṃjalanti.⁵ S¹ pacchāmi 'haṃ.⁶ P. paṇḍalāmi' ahaṃ; S¹ S² yassa°.⁷ S² paññāpati; P. paññavati.⁸ S¹ varataṃ.⁹ S² tala°.¹⁰ S¹ S² °saṃvaraṃ.¹¹ S. yaṭṭha.¹² S¹ āsi.

31. Yassa¹ c' atthūya pabbajitā ugārasnā 'ugāriyaṇ
so me attho anuppatto sabbasaṇṇyojanakkhayaṇ
32. Tato mahākāruṇiko etadagge t̥hapesi maṇ
“ dibbacakkhukinaṇ² aggā Sakulā³ ” ti naruttamo.
33. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
34. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
35. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Sakulā⁴ bhikkhunī i. g. a-ti.

Sakulā theriyā⁵ apadānaṇ samattaṇ.

[25. Nandā (Janapadakalyāṇi).]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pārāgū
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Ovādako viññāpako tārako⁶ sabbapāṇinaṇ
desanākusalo Buddho tāresi janataṇ bahuṇ.
3. Anukampako kāruṇiko hitesī⁷ sabbapāṇinaṇ
samppatte titthiye sabbe pañcasile patit̥thapi.⁸
4. Evaṇ nirākulaṇ āsi⁹ suññataṇ¹⁰ titthiyehi ca
vicit̥taṇ arahantehi vasibhūtehi tādihi.
5. Ratanān' at̥thapaññāsaṇ uggato so¹¹ mahāmuṇi
kañcanagghiyasaṅkāso battiṇsavaralakkaṇo.
6. Vassasahasahassāni āyu tit̥thati¹² tāvade
tāvata tit̥thamāno so tāresi janataṇ bahuṇ.
7. Tadā' haṇ Haṇsavatiyaṇ jātā set̥thikule ahuṇ¹³
nānāratanaṇpajjote mahāsukhasamappitā.
8. Upetvā taṇ mahāviraṇ assosiṇ dhammadeśanaṇ
amataṇ paramassādaṇ paramatthanivedakaṇ.¹⁴
9. Tadā nimantayitvāna sasaṅghaṇ tibhavantaṇaṇ¹⁵
datvā tassa mahādānaṇ pasannā sehi pāṇihi.

¹ P. yassāt̥thāya.

² S¹ Naṅkulā; P. Pakulā.

³ S¹ Paṇsukulā bhikkhuniyā.

⁴ S¹ hitosi; P. hitāya.

⁵ S¹ āsiṇ.

⁶ P. 'va.

⁷ S¹ ahu.

⁸ S¹ P. lokanāyakaṇ.

⁹ P. S¹ °akkhukinaṇ.

¹⁰ S¹ Paṇsukulā.

¹¹ S² kāraṇo.

¹² P. patit̥thahi.

¹³ S² suññakaṇ.

¹⁴ S¹ āyu vijjati.

¹⁵ S¹ nivesakaṇ.

10. Jhāyiniṇaṇ¹ bhikkhunīnaṇ aggaṭṭhānaṇ apatthayaṇiṇ
nipacca sirasā vīraṇ sasaṅghaṇ lokanāyakaṇ.
11. Tadaṇ adantadamako² tilokasaraṇo³ palhū
vyākāsi⁴ naraśaddūlo⁵ : “lacchaṇ’ etaṇ supatthitaṇ.
12. Satasaḥasse ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
13. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammananimmitā
Nandā ti nāma nāmena hessati satthu sāvikā.”
14. Taṇ sutvā muditā hutvā yāvaṇjīvaṇ tadā jinaṇ
mettacittā paricariṇ paccayeḥi vināyakaṇ.
15. Tena kammaṇa sukatena cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch’ ahaṇ.
16. Tato cutā Yāmam agaṇ⁶ tato ’haṇ Tusitaṇ agaṇ⁷
tato ca Nimmānaratiṇ Vasavattīpuraṇ⁸ tato.
17. Yattha yatthopapajjāmi⁹ tassa kammassa vāhasā
tattha tatth’ eva rājūnaṇ mahesittam akārayiṇ.
18. Tato cutā manussatte rājūnaṇ cakavattiṇaṇ
maṇḍalīnaṇ ’va¹⁰ rājūnaṇ mahesittam akārayiṇ.
19. Samipattiṇ anubhotvāna devosu manujesu ca
sabbattha sukhitā hutvā ’nekakappesu saṇsariṇ
20. Pacchime bhavaśaṇipatte suramme Kapilavhaye
rañño Suddhodanassa ’haṇ dhītā āsiṇ¹¹ aninditā.
21. Siritvā¹² rūpiniṇ¹³ disvā nanditaṇ āsi taṇ kulaṇ
tena Nandā ti me nāmaṇ suṇdaraṇ pavaraṇ aduṇ.¹⁴
22. Yuvatiṇaṇ ca sabbāsaṇ kalyāṇi ti ca¹⁵ vissutā
tasmiṇ pi nagare raṇme ṭhapetvā taṇ¹⁶ Yasodharaṇ
23. Jeṭṭho bhātā tilokaggo, majjhimo¹⁷ arahā tathā¹⁸
ekākinī gahaṭṭhā ’haṇ mātuyā¹⁹ paricoditā :

¹ S² jhaviṇaṇ.

² S¹ ānantadamako; P. anar

16. Tadā mahākūrupiko bhūtā me lokanāyuko
disvā saṇviggacittan maṇ imā gāthā abhāsatha :
47. Āturaṇ kuṇapaṇ¹ pūtiṇ passa Nande samussayaṇ
asubbhāya cittan bhāveli ekaggam² susamāhitan.
48. Yathā idan tathā etan³ yathā etan tathā idan
duggandhan pūtikāṇ vāti bālānan abhinanditan.
49. Evam etan avekkhantī rattindivam atanditā
tato sakāya paññāya⁴ abhinibbija⁵ dakkhasi.⁶
50. Tato 'ham āsiṇ saṇviggā⁷ sutvā gāthā subhāsītā
tatra tithā 'va 'haṇ santi⁸ arahattaṇ apāpuṇiṇ.
51. Yattha yattha⁹ nisinnā 'haṇ tadā¹⁰ jhānaparāyanā
jino tasmuṇ guṇe tuṭṭho etadagge tḥapesi maṇ.
52. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
53. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
54. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Nandā bhikkhunī Janapadakalyāṇī i. g. a-tī.

Nandāya theriyā apadānaṇ samuttan.

[26. Sonā.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pūragā
ito satasahasamhi kappe uppaṇji nūyako.
2. Tadā 'haṇ seṭṭhikulo jātā sukhītā sajjitā¹ piyā
upetvā taṇ munivaraṇ assosiṇ² madhuraṇ vacaṇ.
3. Āraddhaviriyān' aggaṇ vaṇṇentaṇ³ bhikkhunūṇ jinaṇ
taṇ sutvā muditā hutvā kāraṇ katvāna satthuno.
4. Abhivādiya sambuddhaṇ taṇ tḥānaṇ⁴ puttḥayin⁵ tadā
anumodi mahāvīro : "sijjhataṇ⁶ paṇidhī tava.
5. Satasahasas ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.

¹ S¹ kulāpaṇ; P. asuciṇ.

² S² idan.

³ S¹ abhinippajja.

⁴ S¹ P. abhisāṇviggā.

⁵ S¹ tattha.

⁶ P. pūjitā.

⁷ S² vaṇṇenti.

⁸ S¹ paṭṭhaya.

¹ S¹ ekagga.

² S¹ kaññāya.

³ S¹ dakkhasi; P. dakkhisāṇ.

⁴ S. P. vipassanti.

⁵ P. sadā

⁶ S¹ assosi.

⁷ S¹ tḥānaṇ taṇ.

⁸ S² sijjhantaṇ.

6. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimunitā
Sonā¹ ti nāma nāmena hessati satthu sāvikā.”
7. Taṇ sutvā muditā hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
moltacittā paricariṇ² paccayehi vināyakaṇ.
8. Tona kammena sukatena cetanāpāpīdhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch³ ahaṇ
9. Pacchimo ca bhava dāni jātā setṭhikule ahaṇ
Sāvattiyaṇ puravare iddhe⁴ phīte mahaddhane.
10. Yādā ca yobbanāṇ pattā⁵ gantvā patikulaṇ ahaṇ
dasa puttāni ajaniṇ surūpāni visesato.
11. Sukheṭhitā ca te sabbe jananettamanoharā
amittānam pi rucitā mamaṇ⁶ pāgeva⁷ te piyā.
12. Tato mayhaṇ akāmāya dasaputtapurakkhato
pabbajjittha sa me bhattā⁸ devadevassa sāsane.
13. Tad ekikā vicintesiṇ⁹: jīvitenaḷam attlu me
jinnāya¹⁰ patiputtehi vuḍḍhāya¹¹ ca varākiyā.
14. Aham pi tattha¹² gañchissaṇ¹³ pasuto¹⁴ yattha¹⁵ me pati.
Evāhaṇ cintayitvāna pabbajjī¹⁶ anagāriyaṇ.
15. Tato ca maṇ bhikkhuniyo ekaṇ¹⁷ bhikkhunupassaye¹⁸
vihāya gañchu¹⁹ ovādaṇ “ tāpehi udakaṇ ” iti.
16. Tadā udakam āhatvā²⁰ okiritvāna kumbhiyā
culle²¹ ṭhapetvā āsinā²² tato cittaṇ sanuādahiṇ²³.
17. Khandhe aniccato disvā dukkhato ca anattato
khepetva²⁴ āsave sabbe arahattaṇ apāpuniṇ.
18. Tadā ’gantvā bhikkhuniyo uṇhodakam apucchisu²⁵
tejodhātuṇ adhiṭṭhāya khippaṇ santāpayiṇ²⁶ jalaṇ.

¹ P. Sonā.

² S¹ paricari.

³ S² agañch’.

⁴ S² itṭhe.

⁵ P. yobbanappattā.

⁶ P. mama; S¹ rūcitā°.

⁷ P. pag eva.

⁸ P. satthā; S¹ S² bhattā.

⁹ S¹ S² vicintesi.

¹⁰ S¹ jinnāya.

¹¹ S² suddhāya.

¹² S² tassa.

¹³ S¹ P. gañchissaṇ

¹⁴ P. sampatto.

¹⁵ S¹ tattha.

¹⁶ S¹ pabbajji.

¹⁷ S² evaṇ.

¹⁸ P. ūpassaye.

¹⁹ S¹ P. gañchuy.

²⁰ P. āhitva.

²¹ P. cūḷo.

²² S¹ S² āsinā.

²³ S¹ pasāda yi.

²⁴ P. chotvāna.

²⁵ S¹ P. apucchisuy.

²⁶ S¹ santāpayi.

19. Vimhitā tā jinavaraṇ eṭam atthaṇ va sāvayuy,¹
taṇ sutvā mudito nātho imā gāthā abhāsatha:
20. “Yo ca vassasataṇ jīvo kusīto² hīnaviriyo
ekāhaṇ jīvitaṇ seyyo viriyaṇ ārabhato dalhaṇ.”
21. Ārādhito³ mahāvīro mayā⁴ suppaṭipattiyā
āraddhaviriyān’ aggaṇ man āha sa⁵ mahāmuni.
22. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
23. Sāgaṭaṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
24. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Sonā-bhikkhūni i. g. a-ti.

Sonā-theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[27. Bhaddā-Kāpilāni.]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Tadāhu⁶ Haṇsavatiyaṇ Videho⁷ nāma nāmako
seṭṭhi pahūtaratano; tassa jāyā ahoṇ’ ahaṇ.
3. Kadāci so narādiccaṇ upecca saṇarijjano⁸
dhammam assosi Buddhassa sabbadukkhakkhayāvahaṇ.⁹
4. Sāvakaṇ dhutavādānaṇ aggaṇ kittesi nāyako
sutvā¹⁰ sattāhikaṇ dānaṇ datvā Buddhassa tadino.
5. Nipacca sirasā pāde taṇ ṭhānaṇ abhipatthayi¹¹
sa hāsayaṇto paṇsaṇ¹² tad’ āha narapuggavo
6. Seṭṭhino anukampāya¹³ imā gāthā abhāsatha:
“lacchase¹⁴ patthitaṇ ṭhānaṇ, nibbuto hohi¹⁵ puttaka.

¹ P. abhāvayuy; S¹ va sāmavuy.

² S. kusito.

³ S¹ āradhiko.

⁴ S¹ mayhaṇ; P. mama.

⁵ S¹ samāha sa; P. mahāpañño.

⁶ S¹ S² °āhaṇ.

⁷ S¹ Videho.

⁸ S¹ upecca, saṇarijjano.

⁹ S¹ -dukkhābhayaṇ; P. -dukkhābhayaṇ.

¹⁰ S² hutvā.

¹¹ S¹ P. °patthayi; S² patthayiṇ.

¹² S¹ hāsayaṇto paṇsa taṇ; P. pahāsanto saṇarijaṇ.

¹³ S. anukampāyo.

¹⁴ S¹ lacchasi.

¹⁵ S² hoti.

7. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
8. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Kassapo nāma nāmena hessati satthu sāvako.”
9. Taṇ sutvā mudito hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacitto paricari paccayehi vināyakaṇ.
10. Sāsanaṇ jotayitvā¹ so madditvā² kutitthiye
veneyye vinayitvā³ ca nibbuto so sasāvako.
11. Nibbuta tamhi lokagge pūjanatthāya satthuno
ñātimitte samānetvā saha tehi akārayiṇ⁴
12. Sattayojanaṇ thūpaṇ ubbidhaṇ ratanāmayaṇ
jalantaṇ sataṇṇi va sālārājaṇ va phullitaṇ.⁵
13. Sattasatasahasāni⁶ pātiyo tattha⁷ kārayiṇ
nalaggi⁸ viya jotante ratana⁹ eva satta¹⁰hi.
14. Gandhatelena⁹ pūretvā dipā¹⁰ nujjalayaṇ taṇ
pūjatthāya¹⁰ mahesissa sabbabhūtānukampino.
15. Sattasatasahasāni⁶ puṇṇakumbhān¹¹ akārayiṇ¹¹
ratane¹¹ eva puṇṇāni pūjatthāya mahesino.
16. Majjhe aṭṭha¹² aṭṭha kumbhānaṇ¹² ussitā kaṭṭhanagghiya¹³
atirocanti vaṇṇena sārada¹⁴ va divākaro.¹⁵
17. Catudvāresu sobhanti toraṇā ratanāmaya
ussitā¹⁶ phalakā rammā sobhanti ratanāmaya.
18. Virocanti parikkhittā avataṇṇā¹⁷ sunimmitā
ussitāni patākāni ratanāni virocate.
19. Surattaṇ sukataṇ cittaṇ¹⁸ cetiyaṇ ratanāmayaṇ
atirocati vaṇṇena sasāṇjhā va¹⁹ divākaro.

¹ S¹ P. jotayitvāna.² S¹ P. madditvā³ S¹ omitted; P. vinayitvāna.⁴ S¹ akārayi.⁵ P. pupphitaṇ.⁶ S¹ sataṇ^o.⁷ S² satta.⁸ P. nalaggi⁹ S² talahi.¹⁰ P. pūjanatthāya¹¹ S¹ kārayi.¹² S¹ aṭṭhaya^o; P. sattaṭṭha kumbhāni; S³ asaṭṭha^o¹³ P. agghiyo.¹⁴ S² saradā.¹⁵ S² divākara¹⁶ S² ussatā.¹⁷ S² avakaṇṇā¹⁸ S¹ citan; S² dhitaṇ.¹⁹ P. sasamajjhe

20. Thūpassa medhiyo tisso¹ haritālenna pūrayiṇ
ekaṇ² manosilāy' okaṇ añjanema ca ekikaṇ.³
21. Pūjaṇ etādisaṇ ranunaṇ kūretvā varadhārino⁴
adāsi dānaṇ saṅghassa yāvajīvaṇ yatthūbaluṇ.
22. Sahā 'haṇ⁵ seṭṭhinā tena tāni puññāni sabbaso
yāvajīvaṇ karitvāna sahā 'va sugatiṇ ahaṇ.⁶
23. Sampattiyo 'nubhotvāna⁷ dovatte atha mānuso
chāyā viya sarīrena saha ten' eva saṅsariṇ.
24. Ekanavute ito kappe Vipassī nāma nāyako
upparjji cārunayano⁸ sabbadhammavipassako.⁹
25. Tadā hi¹⁰ Bandhumatiyā¹¹ brāhunaṇo sādhusammato
aḍḍho santo¹² gamenāsi¹³ dhanena ca suduggato.¹⁴
26. Tadā hi¹⁵ tassāhaṇ āsiṇ¹⁶ brāhmaṇi samacetassā
kadāci so dijavaro saṅgimesi¹⁷ mahāmuniṇ
27. Nisunaṇ janakāyamhi desentaṇ amataṇ padaṇ
sutvā dhammaṇ pamudito adāsi sakasāṭṭakaṇ.¹⁸
28. Ghaṇaṇ okena vatthena gantvān' etaṇ¹⁹ mama abravi²⁰
anumoda mahāpuññaṇ²¹ dinnāṇ Buddhasa sāṭṭakaṇ.²²
29. Tadā 'haṇ añjaliṇ katvā anumodiṇ²³ supiṇitā²⁴
sudinno sāṭṭako sāmi Buddhasaṭṭhasa tādino.
30. Sukhito sajjito²⁵ hutvā saṅsaranto bhavābhava
Bārāṇasipure²⁶ ramme rājā āsi²⁷ mahīpati.

¹ S¹ thūpass' imādi sā tisso; P. thūpass' imādi pātiyo; S² mediyo tisso.

² S¹ eka.

³ S¹ ekakaṇ.

⁴ P. varavādino.

⁵ S¹ sahāyaṇ; P. sahā 'va.

⁶ S¹ P. gatā.

⁷ S¹ na bhutvāna.

⁸ S¹ vārunayano; P. cārudassano.

⁹ S¹ olo.

¹⁰ P. tadāyaṇ.

¹¹ P. Bandhumatiyaṇ.

¹² S¹ saddho santo, also saddho satthā; P. andho santo; S² aḍḍhe satthā.

¹³ P. guṇenāpi; S¹ guṇenāpi und gamenapi.

¹⁴ S¹ saduggato.

¹⁵ S¹ P. tadā pi.

¹⁶ S¹ āsi.

¹⁷ S¹ saṅkamesi; S² saṅgamohi.

¹⁸ S¹ P. adāsi okasāṭṭakaṇ; S² osakasāṭṭakaṇ.

¹⁹ P. gantvān etaṇ.

²⁰ S¹ mamaṇ bravi.

²¹ P. S¹ mahāpuñña.

²² S¹ S² sāvakaṇ.

²³ S¹ anumodi.

²⁴ S¹ suvinitā.

²⁵ S¹ sajjito; P. pabbhajjito.

²⁶ S¹ Bārāṇasiṇ; P. Bārāṇasī.

²⁷ S² asā.

31. Tadā tassa mahesī 'haṇ iṭṭhigumbassa¹ utlamā tassātidayitā² āsiṇ³ pubbasnohena uttariṇ.⁴
32. Piṇḍāya vicarante⁵ so⁶ aṭṭha paccakanāyake disvā pamudito⁷ hutvā datvā piṇḍaṇ mahārahaṇ.
33. Puno⁸ nimantayitvāna katvāna ratanamandapaṇ kammārebhi⁹ kataṇ pattaṇ¹⁰ sovaṇṇaṇ vata taṭṭakaṇ.¹¹
34. Samānetvāna te sabbe¹² tesāṇ dānaṇ adāsi so sovaṇṇāsane¹³ pavitṭhānaṇ pasanno seli pāṇihi.
35. Tam pi¹⁴ dānaṇ sah' adāsiṇ¹⁵ Kāsirājen' ahaṇ tadā puno pi¹⁶ Bārāṇasiyaṇ ajāyīṇ¹⁷ *dvāragāmake *
36. Kuṭumbikakule¹⁸ phīte sukhito so sabhātuko jeṭṭhassa¹⁹ bhātuno jāyā ahosiṇ²⁰ supaṭibbatā.
37. Paccakabuddhaṇ disvāna mama bhātu²¹-kaṇiyaso²² bhāgaṇ taṇ²³ tassa datvā 'haṇ āgato tamhi²⁴ pāvadiṇ.²⁵
38. Nābhinandittha so dānaṇ tato tassa adās' ahaṇ Buddhān āniya taṇ annaṇ²⁶ puno tass' eva so adā²⁷
39. Tad annaṇ²⁸ chaḍḍhayitvāna ruṭṭhā²⁹ Buddhassa' ahaṇ tadā pattaṇ kalalapunṇaṇ taṇ adāsiṇ tassa tādino.
40. Dāne ca³⁰ gahaṇe c' eva apāce³¹ paduse pi ca³² samaccittasukhaṇ³³ disvā mahāsanghaṇ caṇiṇ bhusuṇ³⁴

¹ S¹ iṭṭhi°.² S¹ tassāpi dayitā.³ S¹ āsi.⁴ S² uttaraṇ; P. c' uttari; S¹ uttarā.⁵ S² vicaranto.⁶ P. te.⁷ P. pamuditā.⁸ P. puna.⁹ S¹ kammākāra; P. kammārehi.¹⁰ P. pattaṇ; S² paṭṭhaṇ.¹¹ S¹ satahatthakaṇ; S² deficient reading.¹² S² taṇ sabbaṇ.¹³ S¹ sonṇāsane; P. sonṇāsane.¹⁴ S² tam hi.¹⁵ S¹ sahādāsi; S² mahādāsiṇ.¹⁶ S¹ puna 'haṇ; P. punāhaṇ.¹⁷ S¹ P. rājā pi.¹⁸ S¹ P. kuṭumbikakule.¹⁹ S² seṭṭhassa.²⁰ S¹ ahosi; P. ahosi.²¹ S¹ P. bhattu; S² bhatta.²² S¹ kaṇiṇsa so; P. kaṇiyasā; S² kaṇiṇsa so.²³ P. bhāgaṇṇaṇ.²⁴ S¹ tasmī; S² tassa.²⁵ S¹ pāvariṇ; S² pāvadi.²⁶ S¹ mudhādāniṇsa tam antaṇ; P. ukhā āniya taṇ annaṇ; S² bud-dhāna niyatāṇ°.²⁷ S² tadā.²⁸ S² tadānu; S¹ taṇ dānaṇ.²⁹ S¹ P. duṭṭhā.³⁰ S¹ oḥ; S² va.³¹ P. apāce; S¹ āmejje; S² amajje.³² S¹ padumessa pi ca; S² panaye pi ca.³³ P. °mukhaṇ.³⁴ P. tadāhaṇ saṇvijjīṇ bhusaṇ; S¹ mahā saṇvindiḍi bhusaṇ.

41. Puno pattaṇ gaheṭvāna sodhayitvā sugandhinā¹
passannacittā pūretvū² saḡhataṇ sakkaraṇ³ aduṇ.
42. Yattha yatthūpapajjāmi surūpā homi dānaṭo
Buddhassa apakārena duggandhā vudānena ca.
43. Puno Kassapavīrasa⁴ niṭṭhāyantaṃhi⁵ cetiye
sovaṇṇaṇ iṭṭhakaṇ varaṇ⁶ adāsīṇ⁷ muditā ahaṇ.
44. Cātujjātena gandhena nicayitvā taṃ iṭṭhakaṇ
muttā duggandhadosaṃhiā sabbaṅgasamupāgata⁸.
45. Satṭa pātisahassāni rataneḥ⁹ eva¹⁰ satṭaḥi
kāretvā ghatapūrāni vaṭṭini¹⁰ ca saḡhassayo
46. Pakkhipitvā¹¹ padīpetvā ṭhāpayiṇ¹² satṭa pantiyo¹³
pūjatthaṇ lokanāthassa vipassannena cetasā.
47. Tadāpi tasmiṇ¹⁴ puññaṃsiṇ¹⁵ bhāgini¹⁶ haṇ visesato
puno¹⁶ Kāsīsu¹⁷ sañjāto Sumitto¹⁸ isi¹⁹ vissuto.
48. Tassāhaṇ bhariyā āsiṇ sukhitā sajjitā piyā
tadā pi²⁰ paccekamune²¹ adāsī²² ghanaveṭṭhanaṇ.
49. Tassāpi bhāgini āsiṇ moditvā dānaṃ²³ uttamaṇ
puno¹⁶ pi Kāsiraṭṭhaṃhi jātā²⁴ Koliyaṇjātiyā.
50. Tadā Koliyaṇputtānaṇ satchi saha pañcali
pañca paccekabuddhānaṇ satāni²⁵ samupaṭṭhaṇiṇ.²⁶
51. Taṃsaṇ vāsāyitvāna²⁷ adaṇsu ca²⁸ ticivare
jāyā tassa tadā āsiṇ puññaṃkammupathānugaḥ.
52. Tato cuto²⁹ ahū rājā Nando nāma mahāyaso
tassāpi mahesi³⁰ āsiṇ³¹ sabbakāmasaniddhini.

¹ S¹ sugandhino.² S² passannā pūretvāna.³ P. sakkāraṇ.⁴ P. °dhiraṇṇa.⁵ P. niṭṭhāpentamhi.⁶ S² iṭṭhaka²; S¹ °ghaṇaṇ.⁷ S² adāsī.⁸ S¹ susamāgata.⁹ S² oṃa.¹⁰ S² vaddhini; P. vaṭṭini.¹¹ S¹ upakkhipetvā.¹² S² ṭhāpayi.¹³ S¹ S² pantiyo.¹⁴ P. tamhi.¹⁵ P. puññaṃhi.¹⁶ P. puna.¹⁷ S¹ Kāsīsu; S² Kāsīṇsu¹⁸ S² Sunamitto.¹⁹ P. S¹ iti.²⁰ P. tadāhaṇ.²¹ S. paccekapuro.²² S² adāsīṇ.²³ S² dhānaṇ.²⁴ S² jāto.²⁵ S¹ satānaṇ.²⁶ S¹ mamupaṭṭhaṇiṇ.²⁸ S² adaṇ mukha.²⁷ S¹ P. tappayitvāna.²⁹ S² outā.³⁰ S² mahesi; P. mahesi.³¹ S² āsi.

53. Tato cuto¹ bhavitvāna Brahmaddatto mahīpati
Padumavatīputtānaṃ² paccakamuninaṃ³ tadā
54. Satāni pañc' anūnāni yāvajīvam upatthahiṇ⁴
rājuyyāne nivāsetvā nibbutāni⁵ ca pūjayaṇ.
55. Cetiyaṇi ca kāretvā pabbajitvā ubho mayaṇ
bhāvetvā appamaññāyo brahmalokaṇ ngamhase.
56. Tato cuto⁶ Mahātitthe⁷ sujāto Pippalāyano⁸
Mātā Sumanadevī ca⁹ Kosigotto dijo pitā.
57. Ahaṇ Madde janapade Sāgalāyaṇ puruttame
Kapilassa dijass' āsiṇ¹⁰ dhītā mātā Sucīnatī.
58. Ghanakañcanaabimbena¹¹ nimminivāna maṇ pitā
adā Kassapavīrasa¹² kāmāsā¹³ vajjitassa¹⁴ m.¹⁵
59. Kadāci so kāruniko gantvā kammantapekkhako¹⁶
kākadikehi¹⁷ khajjante pāne¹⁸ disvāna saṇviji.
60. Ghare vāhaṇ¹⁹ tile jāte²⁰ disvān' ātapatāpito²¹
kimikākehi khajjante saṇvegama alabhiṇ tadā.
61. Tadā so pabbajī dhiro²² ahaṇ taṇ anupabbajij²³
pañca vassāni nivasij paribbājavathe²⁴ ahaṇ.
62. Yadā pabbajitā āsi²⁵ Gotamī jīnaposikā²⁶
tadā 'haṇ samupāgantvā²⁷ Buddhena anusāsītā.
63. Naciren' eva kālena aruhattaṇ apāpuṇij
aho kalyāṇamittataṇ²⁸ Kassapassa sirimato!
64. Putto²⁹ Buddhassa dāyādo Kassapo susamāhito
pubbenivāsaṇ yo vedi saggāpāyaṇi ca passati.³⁰

¹ P. tadā rājā.² S² Padumāvatīputtāni.³ S¹ paccakamunij.⁴ S² upatthahi.⁵ S¹ nidhutānañ.⁶ S² outā.⁷ S² mahācitto.⁸ P. Pippal°.⁹ P. ti.¹⁰ S¹ °āsi.¹¹ S¹ ghanakañcana°.¹² P. dhīrasa.¹³ S¹ tāmāsā; P. kāmehi.¹⁴ S¹ vijitassa.¹⁵ S¹ vā; P. maṇ.¹⁶ S² °pekkhato.¹⁷ S¹ kākaditehi.¹⁸ S² pāno.¹⁹ S¹ vāha.²⁰ S² dante.²¹ S¹ ātapānāsane; P. °ātapatāpane.²² S¹ viro.²³ S¹ anupabbajī.²⁴ P. paribbājavate.²⁵ S¹ āsiṇ.²⁶ S² positā.²⁷ P. taṇ upagantvā.²⁸ S¹ °mittatā; S² °mittataṇ.²⁹ S¹ dassati.³⁰ P. suto.

65. Atho jātikkhayaṇ patto abhiññāvosito muni
etāhi tihi vijjāhi tevijjo hoti brāhmanaṇ.
66. Tath' eva Bhaddā-Kāpilāni tevijjā macculāyini
dhārentī¹ antimaṇ dehaṇ jetvā² Māraṇ savāhanaṇ.
67. Disvā ādinavaṇ loka ubho pabbajitā mayaṇ
amha³ khīṇāsavā dantā sītibhūt' amha⁴ nibbutā.
68. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
69. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
70. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Bhaddā-Kāpilāni bhikkhuni i. g. a-ti.

Bhaddākapilāniyā apadānaṇ samattaṇ.

[28. Yasodharā.]

1. Purakkhatā bhikkhunihi satehi saha pañcahi
mahiddhikā mahāpaññā sambuddhaṇ upasaṅkamaṇ.
2. Sambuddhaṇ abhivādetvā satthuno cakkalakkhaṇe
nisinnā ekamantaṇhi imaṇ⁵ vacanaṇ abraviṇ :
3. Aṭṭhasattati vassā 'haṇ pacchima⁶ vattati⁷ vayo
pabbhāram pi⁸ anuppattā ārocemi mahāmuni⁹
4. Paripakko vayo mayhaṇ parittam atha¹⁰ jivitaṇ
pahāya vo gamissāmi katam me saraṇam attanaṇ.
5. Vayo¹¹ ca pacchime kāle maraṇaṇ uparundhati
ajjarattiṇ mahāvira¹² pāpuṇissāmi nibbutiṇ.
6. N' atthi¹³ jāti jarā vyādhi¹⁴ maraṇaṇ ca mahāmuna¹⁵
ajarāmarāṇa¹⁶ puraṇ gamissāmi asaṅkhataṇ.¹⁷
7. Yāvatā parisā nāma samupayāti¹⁸ satthuno
aparā*dhaṇ* pajānanti khamantaṇ¹⁹ samnuṅkhā muṇe

¹ P. dhārenti.

² S¹ jivā.

³ S² amhā; S¹ tamhā; P. ty amha.

⁴ S² amhi.

⁵ S¹ idaṇ.

⁶ S¹ pacchimaṇ; S² pacchimā.

⁷ S¹ vattani; S² vattathi.

⁸ S¹ pabbhāramhi.

⁹ S¹ mahāmuniṇ.

¹⁰ S¹ paritta mama.

¹¹ S² vaye.

¹² S¹ mahāvīre.

¹³ S² itthi.

¹⁴ S¹ byādhi.

¹⁵ S¹ mahāmuni.

¹⁶ S² mārābhaya.

¹⁷ S² ahaṇkhataṇ.

¹⁸ S¹ samusanti; S² samupāyati.

¹⁹ S¹ khamantu.

8. Saṅsarantañ¹ ca² saṅsāre *khalitañ*³ ce tavaṇ mayi³
āroce va⁴ mahāvīra aparādhaṇ khamassu me.
9. Iddhiñ cāpi nidassesi mama sāsana-kārike⁵
parisānañ⁶ ca sabbāsaṇ kaṅkhaṇ chindassu sāsano⁷
10. Yasodharā ahaṇ vīra agāre te pajāpatī
Sākiyamhi kule jātā⁸ itthi atho⁹ *patitthitā*
11. Thīnaṇ satasahassānaṇ navutīnaṇ chaḷ-uttariṇ¹⁰
agāre te ahaṇ vīra¹¹ pāmokkhā¹² sabba-issarā¹³
12. Rūpācāraguṇūpetā¹⁴ yobbanaṭṭhā piyaṇvadā¹⁵
sabbā maṇ apacāyanti devatā viya mānusa.
13. Kaññā sahasapamukhā Sakyaputta-nivesane
samānasukhadukkhā tā¹⁶ devatā viya Nandane.
14. Kāmadhātum atikkantā saṇṭhitā rūpadhātuya
rūpena sadisā¹⁷ n' atthi ṭhapetvā lokanāyakaṇ.
15. Sambuddhaṇ abhivādetvā iddhiṇ dassesi satthuno
nekā nānāvidhākārā mahā-iddhiṇ vidadṣayiṇ.¹⁸
16. Cakkavālaṇ¹⁹ samaṇ kāyaṇ sīsaṇ uttarato²⁰ kuru
ubho pakkhā duve dīpā²¹ jambudīpaṇ sarīrato.
17. Dakkhinañ ca saraṇ picchaṇ²² nānā sākā tu pattakā.²³
candañ ca suriyañ²⁴ c' akkhī²⁵ Meru-pabbata²⁶ sikaṇ.²⁷
18. Cakkavālagirituṇḍaṇ²⁸ jamburukkhassamūlakaṇ
vījamānā²⁹ upāgantvā vandato³⁰ lokanāyakaṇ.
19. Hatthivaṇṇaṇ³¹ tath' ev' assaṇ³² pabbataṇ jalaṇaṇ tathā
candañ ca suriyaṇ³³ Meruṇ Sakkavaṇṇaṇ³⁴ ca dassayi.

¹ S¹ saṅsaritvā.² S¹ va.³ S² ce mayi-; S¹ °mamaṇ tayi.⁴ S¹ āroce mi.⁵ S² kūrīyo.⁶ S¹ °lañ.⁷ S¹ kaṅkha chindāhi yāvatā.⁸ S¹ jātāṇ.⁹ S¹ aphe.¹⁰ S¹ °uttari.¹¹ S² vīraṇ.¹² S¹ pamokkhā.¹³ S¹ sabbassa sassarī.¹⁴ S¹ rūpavāra°.¹⁵ S¹ yobbanaṭṭhā si sandhadā.¹⁶ S¹ dukkhañ.¹⁷ S¹ sadiso.¹⁸ S¹ pidaṣasi.¹⁹ S¹ cakkavāla.²⁰ S¹ uttara no.²¹ S² dhīpā.²² S¹ sarapiṇṇaṇ.²³ S² °kupattakā.²⁴ S² candasuriyañ.²⁵ S¹ cakkhiṇ.²⁶ S² pabbato.²⁷ S² sikaṇ.²⁸ S² tuṇḍā.²⁹ S² vījamāno.³⁰ S¹ vādato.³¹ S² hatthivaṇṇaṇ.³² S¹ tathev' āyaṇ.³³ S¹ candasuriyaṇ tathā.³⁴ S¹ cakkavaṇṇaṇ.

20. Yasodharā ahaṇ vīra pāde vandāmi cakkhumū¹
sahassaṇ lokadhātūnaṇ² phullapaccena³ chādayiṇ.⁴
21. Brahmavaṇṇaṇi ca māpetvā dhammaṇ desesi⁵ puññataṇ⁶
Yasodharā ahaṇ vīra pāde vandāmi cakkhumā.⁷
22. Iddhisu ca vasī homi dibbāya sotadhātuyā
cetopariyañāssa vasi homi mahāmune.⁸
23. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ⁹ visodhitaṇ
sabbāsavā parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
24. Atthadhammaniruttisu paṭibhāno'tath' eva ca
ñāṇaṇ mama mahāvīra uppannaṇ tava santike.
25. Pubbānaṇ¹⁰ lokanāthānaṇ saṅgamaṇ¹¹ te su-dassitaṇ
adhikāraṇ bahuṇ¹² mayhaṇ tuyhatthāya mahāmune.
26. Yaṇ mayhaṇ purimaṇ kammaṇ kusalaṇ sarase¹³ mune
tuyh' atthāya mahāvīra puññaṇ upacitaṇ mayā.
27. Abhabbatthāne¹⁴ vajjetvā pācayanti¹⁵ anāvaraṇ¹⁶
tuyh' atthāya mahāvīra samattaṇ¹⁷ jivitaṇ mayā.
28. Nekakoṭisahasāni bhariyatthāya¹⁸ dāsi maṇ¹⁹
na tattha vimaṇā homi tuyhatthāya mahāmune.²⁰
29. Nekakoṭisahasāni upakārāya dāsi maṇ
na tattha vimaṇā homi tuyhatthāya mahāmune.²¹
30. Nekakoṭisahasāni bhojanatthāya dāsi maṇ²²
na tattha vimaṇā homi tuyhatthāya mahāmune.²³
31. Nekakoṭisahasāni jivitāni²⁴ pariccajiṇ²⁴
bhayaṇmokkhaṇ²⁵ karissanti cajāmi²⁶ mama jivitaṇ.
32. Aṅgagate²⁷ alaṅkāre vatthe nānāvidhe bahū
itthibhaṇḍena²⁸ gūhāmi tuyh' atthāya mahāmuni.

¹ S¹ cakkhuma.

³ S¹ °sañchena; S² pulla°.

⁵ S² deseti.

⁷ S¹ cakkhuma.

⁶ S¹ mahamuni.

¹⁰ S¹ buddhāna.

¹¹ S¹ saṅha°.

¹³ S¹ paraṇo.

¹⁵ S¹ pācayitvā; S² pācayantiyā.

¹⁷ S¹ sañcattaṇ.

¹⁹ Perhaps 'haṇ.

²¹ S¹ mahāmuni.

²³ S² jivitā pi.

²⁵ S¹ hāsamukhaṇ.

²⁷ S¹ aṅge evaṇ.

² S¹ °dhātunaṇ.

⁴ S¹ chādāsi; S² oḍḍayiṇ.

⁶ S¹ suññataṇ.

⁹ S¹ cakkhu.

¹² S² bahu.

¹⁴ S² abhabbatthāne.

¹⁶ S¹ anāraṇ.

¹⁸ S¹ bhariyāya.

²⁰ S¹ mahāmuni.

²² S¹ dās' ahaṇ.

²⁴ S¹ pariccaji.

²⁶ S¹ dādāmi; S² vajāmi.

²⁸ S¹ n' atthi maṇḍana.

33. Dhanadhaññāpariccāgaṇ¹ gāmāni nigamāni ca
khottaṇ puttañ² ca dhītarāñ³ ca pariccattā⁴ mahāmuni.
34. Ilatthi-assa-gavañ cāpi dāsiyo paricārikā
tuyh' atthāya mahāvira⁵ pariccattā asankhiyā.
35. Yaṇ mayhaṇ paṭimantesi⁶ dānaṇ dassāmi yācake
vīmanaṇ me na passāmi dadato⁷ dānam uttamaṇ.
36. Nānāvidhaṇ bahuṇ⁸ dukkhaṇ saṅsāre ca bahubbidhe⁹
tuyh' atthāya mahāvira pariccattaṇ¹⁰ asankhiyaṇ.
37. Sukhaṇ pattā na¹¹ modāmi na ca dukkhesu dummanā
sabbattha tulitā¹² homi tuyh' atthāya mahāmune.¹³
38. Anumaggena sambuddho yaṇ dhammaṇ abhinīhārī
anubhotvā¹⁴ sukhaṇ dukkhaṇ patto bodhiṇ¹⁵ mahāmuni.
39. Brahmadevañ ca sambuddhaṇ Gotamaṇ lokanāyakaṇ
aññesaṇ lokanāthanaṇ saṅgaman te bahum mayā.
40. Adhikāraṇ¹⁶ bahuṇ mayhaṇ tuyh' atthāya mahāmuni
gavesantā¹⁷ Buddhadhammaṇ ahan te paricārikā
41. Kappe¹⁸ satasahasso ca¹⁹ caturo ca asankhuye²⁰
Dipaṅkaro mahāvīro uppajji lokanāyako
42. Paccantadesavisaye²¹ nimantetvā Tathāgataṇ
tassa āgamaṇaṇ maggaṇ sodhenti tuṭṭhanānasā.
43. Tena kālena so²² āsi Sumedho²³ nāma brāhmaṇo²⁴
maggañ ca paṭiyādesi āyato sabbadassino.
44. Tena kālen' ahaṇ āsiṇ kaññā brāhmaṇasambhavā²⁵
Sumittā nāma nāmena upagacchiṇ²⁶ samāgamaṇ.
45. Aṭṭha uppalabhatthāni pūjanatthāya satthuno
ādāya janasaṁmajjhe²⁷ addasaṇ isim uggataṇ

¹ S¹ dhanadhañña°.² S¹ dhīta ca.³ S. mahāmuni.⁴ S¹ paṭimattesi; S² patimantesi.⁵ S¹ bahu.⁶ S¹ anubhottaṇ.⁷ S¹ tulikā.⁸ S¹ anubhuttvā.⁹ S² abhikāraṇ.¹⁰ S² kappe va.¹¹ S¹ asankhaye.¹² S¹ omits.¹³ S¹ brāhmaṇā.¹⁴ S¹ S² upagañchi.¹⁵ S² khottaputtiññā ca.¹⁶ S² pariccattaṇ.¹⁷ S¹ dadanto.¹⁸ S¹ bahuviddhe.¹⁹ S. sukhaṇ pattā na.²⁰ S¹ mahāmuni.²¹ S¹ bodhi.²² S¹ gavesantiṇ.²³ S² va.²⁴ S¹ desc°.²⁵ S¹ Sumedho.²⁶ S¹ brāhmaṇā°.²⁷ S¹ jñasaṇ°.

46. Cīrānugataṇ¹ dassitaṇ² putikantaṇ³ manoharaṇ
disvā tadā amaññissasā saphalaṇ jīvitaṇ mama.
47. Parakkamantaṇ saphalaṇ addasaṇ isino taḷḷū
pubbakammena sambuddho cittaṇ cāpi paṇḍi me.
48. Bhiyyo⁴ cittaṇ pasādesiṇ ise⁵ uggatamānase
deyyaṇ aññaṇ na passāmi deni pupphāni te isiṇ.⁶
49. Pañcahatthā tavaṇ⁷ hontu tato⁸ hontu mumaṇ ise
tena siddhi⁹ saha hotu¹⁰ bodhanatthāye¹¹ tavaṇ¹² ise.
50. Isi gahetvā pupphāni āgacchantaṇ¹³ mahāyasaṇ
pūjesi janasammajjhe¹⁴ bodhanatthāye¹⁵ mahā-isi.
51. Passitvā janasammajjhe Dīpaṅkara-mahāmuni
viyākāsi¹⁶ mahāvīro isiṇ¹⁷ uggatamānasaṇ.
52. Aparimeyy¹⁸ ito kappe Dīpaṅkara-mahāmuni
mama kammaṇ viyākāsi¹⁹ ujjubhāvaṇ²⁰ mahāmuni.
53. Samacittā samakammā samakāri bhavissati
piyā²¹ hessati kammaṇa²² tuyh' atthāya mahā-ise.²³
54. Sudassanā suppiyā ca manasā piyavādinī
tassa dhammesu dāyādā²⁴ piyā hessati itthikā.
55. Yathāpi bhaṇḍasamuggaṇ²⁵ anurakkhati sāmi no²⁶
evaṇ kusalaḍḍhamānaṇ anurakkhiyato²⁷ ayaṇ.
56. Tassa taṇ anukampanti pūrayissati pārami
siho va pañjaraṇ²⁸ hetvā²⁹ pāpuṇissati³⁰ bodhiyaṇ.
57. Aparimmeyy' ito kappe yaṇ Buddho viyākāri taṇ³¹
vācaṇ anumodanti taṇ³² evaṇ kāri³³ bhaviṇ³⁴ ahaṇ.

¹ S¹ vīrānuganta; S² cīr°.

² S¹ atikkanta.

³ S² ise.

⁴ S² saddhiṇ.

⁵ S¹ bodhatvāya.

⁶ S¹ gacchantaṇ taṇ.

⁷ S¹ bodhatthāya.

⁸ S² itim.

⁹ S¹ viyākāsiṇ.

¹⁰ S² piḍhā.

¹¹ S¹ mahā-isi.

¹² S² pañḍasamuggaṇ.

¹³ S² anurakkhissate.

¹⁴ S¹ hitvā.

¹⁵ S¹ yaṇ maṇ buddho viyākāri; S² viyāri taṇ.

¹⁶ S¹ anumodanti; S² anumodaṇ taṇ. ¹⁷ S¹ evākāri. ¹⁸ S¹ bhavi.

¹⁹ S² dayitaṇ.

²⁰ S² imo.

²¹ S¹ yo.

²² S² samā hotu.

²³ S¹ tava.

²⁴ S¹ jinaṇaṇ°.

²⁵ S¹ viyākāsi.

²⁶ S¹ aparimeyyo.

²⁷ S² upābhāvaṇ.

²⁸ S² me kamma.

²⁹ S¹ dāyado.

³⁰ S² anurakkhata°.

³¹ S¹ pañcaraṇ.

³² S² pāpuṇissayi.

58. Tassa kammassa sukatassa tattha cittaṃ paṇḍayaṃ
dovamānusaṅgaṃ yoniṃ anubhotvā asaṅkhiyaṃ.¹
59. Sukhadukkhe 'nubhotvāna² devesu mānusesu ca
pacchime bhavasampatte³ ajāyī⁴ Sākiye kule.
60. Rūpavatī bhogavatī yasa-sīlavatī tato
sabbhaṅgasampadā homi kulesu-atisaṅkatā.
61. Lābhaṃ silokaṃ sakkāraṃ lokadhananāsamāgamaṃ
cittaṃ ca dukkhiṇaṃ n' atthi vasāmi akutobhaya⁵.
62. Vuttaṃ hetāṃ bhagavatā⁶ rañño⁷ antepure⁸ tadā
khattiyānaṃ⁹ pure vīra upakāratthañi¹⁰ ca niddisi.¹¹
63. Upakārā ca yā nārī yā¹² ca nārī sukhe dukhe
atth' akkhāyī ca yā¹³ nārī yā nārī c' ānukampikū.
64. Pañcakoṭṭisatā-Buddhā navakoṭṭisatāni ca
otesaṃ devadevānaṃ mahādānaṃ pavattayaṃ.
65. Adhikāraṃ¹⁴ sadā¹⁵ mayhaṃ mahārāja suṇohi me
okārasaṃ koṭṭisatā paññākoṭṭisatāni ca.¹⁶
66. Etesaṃ devadevānaṃ mahādānaṃ pavattayaṃ
adhikāraṃ¹⁴ sadā mayhaṃ mahārāja suṇohi me.
67. Vīsakoṭṭisatā Buddhā tiṇṣakoṭṭisatāni ca
otesaṃ devadevānaṃ mahādānaṃ pavattayaṃ.
68. Adhikāraṃ¹⁴ sadā mayhaṃ mahārāja¹⁷ suṇohi me
cattālisaṃ¹⁸ koṭṭisatā paññākoṭṭisatāni¹⁹ ca.
69. Etesaṃ devadevānaṃ mahādānaṃ pavattayaṃ
adhikāraṃ¹⁴ sadā²⁰ mayhaṃ mahārāja suṇohi me.
70. Sattatikoṭṭisatā Buddhā sattatikoṭṭisatāni ca
otesaṃ devadevānaṃ mahādānaṃ pavattayaṃ.
71. Adhikāraṃ¹⁴ sadā mayhaṃ mahārāja suṇohi me
asītikkoṭṭisatā Buddhā navutikoṭṭisatāni ca.

¹ S¹ asaṅkhiyaṃ.² S¹ bhava sampatte.³ S¹ 'bhayaṃ.⁴ S¹ rañño.⁵ S¹ 'taṃ.⁶ S. niddisi.⁷ S² yā ca.⁸ S¹ S³ saha and always.⁹ S¹ okādasakoṭṭisatāni mahādānaṃ pavattayaṃ; ('ānārara').¹⁰ S¹ mahārājā.¹¹ S¹ pañca°.¹² S¹ 'tvā 'haṃ.¹³ S¹ ajāyī.¹⁴ S¹ bhāgavatā.¹⁵ S² antepure.¹⁶ S¹ upakāraṇi ca.¹⁷ S¹ yā nārīyā; cf. p. 597, 50.¹⁸ S² adhikāraṃ.¹⁹ S¹ cattālisa.²⁰ S¹ saha; saha.

72. Etesaṇ devadevānaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ¹
adhikāraṇ² sadā mayhaṇ mahārāja suṇohi me.
73. Koṭisatasahassāni honti lokagganāyakā
etesaṇ devadevānaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ.
74. Adhikāraṇ² sadā mayhaṇ mahārāja suṇoli me
navakoṭisahasassāni apare lokanāyakā.³
75. Etesaṇ devadevānaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ¹
adhikāraṇ² sadā mayhaṇ mahārāja suṇoli me:
76. Koṭisatasahassāni pañcasīti⁴ mahesinaṇ⁵
pañcasītikotiṣaṭṭha sattati sahasakotiyo.⁶
77. Etesaṇ devadevānaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ
adhikāraṇ² sahā mayhaṇ mahārāja suṇohi me.
78. Paccekabuddhā dhūtarāgā aṭṭha aṭṭhamakotiyo⁷
adhikāraṇ² sahā mayhaṇ mahārāja suṇohi me.
79. Khīṇāsava vītamalā asaṅkheyyā Buddhasāvaka
adhikāraṇ² sahā mayhaṇ mahārāja suṇoli me.
80. Evaṇ dhammesu cīṇṇānaṇ⁸ sadā saddhamma-carīno¹⁰
dhammacārī sukhā seti asmiṇ loka paramehi ca.
81. Dhammaṇ care sucariṇaṇ na naṇ¹¹ ducariṇaṇ care
dhammacārī sukhā seti asmiṇ loka paramehi ca.
82. Nibbinditvāna saṅsāre pabbajīṇ anagāriyaṇ
sahasaparivārena pabbajitvā akīṇcaṇā.
83. Agāraṇ vijahitvāna pabbajīṇ anagāriyaṇ
aṭṭhamāse asampatte catusaccaṇ apāpunīṇ.
84. Cīvaraṇ piṇḍapātaṇ ca paccayaṇ sayanāsanāṇ
upaneti¹² bahun eke¹³ sāgarass' eva ūmiyo.
85. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
86. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
87. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ āyasmā Yasodharā bhikkhunī i. g. a-ti.

¹ S¹ pavattayaṇ.

² S² abhikāraṇ.

³ S¹ lokagganāyakā.

⁴ S² pañcadāya.

⁵ S² mahesinaṇ ca.

⁶ S² sattamī sā va.^o

⁷ S¹ aṭṭhamaka^o.

⁸ S² abhikāraṇ and always.

⁹ S¹ dhammaṇ sucinnānaṇ.

¹⁰ S¹ dhammassa-carīno.

¹¹ S¹ taṇ.

¹² S¹ upaneti; S² °neti.

¹³ S¹ bahun eko.

[29 *Yasovatī-pamukkhāni dasabhikkhunī saḥassāni.*]

1. Kappe ca satasahassee ca caturo ca asaṅkhiye
Dipaṅkaro nāma jino uppajji lokanāyako.
2. Dipaṅkaro mahāvīro viyākāsi vināyako
Sumedhañ ca Sumittañ ca samānasukhadukkhataṇ
3. Sadevakaṇ¹ ca passanto vicaranto sadevakaṇ
tesaṇ pakittane amha² *upaggamma* samāgamaṇ.
4. Amhaṇ sabbā patī honti anāgatasamāgame³
sabbā va tuyhaṇ⁴ bhariyā manāpā piyavādikā.
5. Dānasīlam ayaṇ sabbhaṇ bhāvanaṇ ca⁵ subhāvitaṇ⁶
dīgharattaṇ mayāṇ⁷ sabbhaṇ pariccattaṇ⁸ mahāmunc
6. Gandhaṇ vilepanaṇ⁹ mālaṇ dīpañ ca ratanāmayaṇ
yaṇ¹⁰ kiñci patthitaṇ sabbhaṇ pariccattaṇ mahāmunc¹¹
7. Aññaṇ cāpi kataṇ kammaṇ¹² paribhogañ ca mānusaṇ
dīgharattaṇ no¹³ sabbhaṇ pariccattaṇ mahāmuni.
8. Anekajātisaṇsāraṇ bahū puññaṃ hi no kataṇ
issaram anubhotvāna saṇsaritvā bhavābhavē.
9. Pacchime bhavasampatte¹⁴ Sakyaputta-nivesane
nānākulupapannāyo¹⁵ accharā kāmavaṇṇinī.¹⁶
10. Lābhaggena *yasa*ppattā¹⁷ pūjita sabbha-sakkatā
lābhiyo annapānānaṇ¹⁸ sadā sammānitā¹⁹ mayaṇ.
11. Agāraṇ pajahitvāna²⁰ pabbajijjā anagāriyaṇ²¹
aṭṭhamāse asampatte sabbā²² patt' amha²³ nibbutiṇ.
12. Lābhiyo annapānānaṇ²⁴ vatthaṇ²⁵ so*nā*sanāni ca
upenti paccayā sabbe sadā sakkata-pūjita²⁶

¹ S¹ S² savedakaṇ.² S¹ amhe.³ S¹ samāgama; S² anāgatā°.⁴ S¹ sabbāya°.⁵ S¹ va; S² ma.⁶ S¹ subhāvitaṇ.⁷ S¹ idaṇ.⁸ S² pariccattā.⁹ S¹ gandhavilepanaṇ.¹⁰ S¹ saṇ.¹¹ S¹ mahāmuni.¹² S¹ vā cetaṇ kammaṇ.¹³ S¹ hi.¹⁴ S¹ bhavē sampattē.¹⁵ S² *kuleppannā so.¹⁶ S¹ vaṇṇāni.¹⁷ S¹ yasaṇ pattā.¹⁸ S¹ annapānānaṇ.¹⁹ S¹ sampāditā.²⁰ S¹ vijahitvāna.²¹ S¹ pabbajitvā 'nagāriyaṇ.²² S² sabbe.²³ S¹ pattāmma.²⁴ S¹ annapānānaṇ.²⁵ S² vatthā.²⁶ S¹ pūjita

13. Kilesa . . . pe . . . | e . . . | e . . .
 14. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 15. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Yasovati¹ pamukkhūni dasabhikkhū*²ṇī*
 sahasāni bhagavato sammukhā i. g. a-ti.

*Āyumāni Yasodharāpamukkhānaṇ dasabhikkhūṇi-
 sahasānaṇ apadānaṇ samattaṇ.*

[30. *Yasodharā-pamukkhāni atthārasabhikkhūni sahasāni.*]

1. Atthārasasahasāni bhikkhūni Sakyasambhavaṇ
 Yasodharā-pamukkhāni sambuddhaṇ upasaṅkamunṇi.
2. Yasodharīya²-sahasāni sabbā honti mahiddhikā
 vandanti munino pāde ārocenti yathābalaṇ ;
3. Jātikhīṇajarā³ vyādhi maraṇaṇ ca mahāmuni
 anāsavaṇ padeṇ sattaṇ⁴ amataṇ jñāna nāyaka.⁵
4. Khalitaṇ⁶ ce pure atthi sabbāsam pi mahāmuni
 aparādhaṇ pajānanti ; khamu⁷ amhaṇ vināyaka.
5. Iddhiṇ cāpi vidassetha⁸ mama⁹ sāsanakārīko
 parisānaṇ ca sabbāsaṇ kaṅkhaṇ ohindatha yāvata¹⁰
6. Yasodharī¹¹ mahāvīra manāpā piyadasanaṇ
 sabbā¹² tuyhaṇ mahāvīra agāraṇhi¹³ pajāpati.¹⁴
7. *Thīnaṇ* satahasasānaṇ navutīnaṇ chaluttariṇ¹⁵
 agāre te mayaṇ vīra pāmokkhā sabba-issarā.
8. Rūpācāraguṇūpetā yobbanatthā piyaṇvaṇṇā
 sabbā no apacāyanti devatā viya mānusa.¹⁶
9. Atthārasasahasāni sabbā Sākiyasambhavaṇ
 Yasovati¹⁷ sahasāni pāmokkhā issarā taṇṇā.

¹ S¹ Āyumani-yasodhara.

² S¹ Yasodharā.

⁴ S¹ satīṇ.

⁸ S¹ balīṇ.

⁹ S¹ didassetha.

¹⁰ S¹ sāvakā.

¹² S¹ sabbaṇ.

¹⁴ S² °pati.

¹⁶ S¹ mānusaṇ.

³ S² khīṇajarā.

⁵ S¹ nāyakaṇ.

⁷ S² mama.

⁹ S¹ mamaṇ.

¹¹ S¹ Yasodharā.

¹³ S¹ agārasmiṇ.

¹⁵ S¹ chaluttarī.

¹⁷ S¹ Yasovati.

10. Kāmadhātuy¹ atikkantā saṅghitā rūpadhātuyā rūpeṇa saddhā n' atthi saṁassānāy² mahāmuni.³
11. Samuddhāy abhivādetvā iddhiy dassesi⁴ satthuno⁵ nekā nānāvidhākārā⁶ mahā-iddhiy vidassayuy.⁷
12. Cakkavalāy⁸ samāy kāyay sīsuy uttarato kuru ubho pakkhā dave dīpā jambudīpay⁹ sarīrato.
13. Dukkhiṇaṇ ca suray¹⁰ piñjay¹¹ uānāsakkhā tu pattakū candaṇ ca suriyaṇ c' akkhi¹² Merū pabbatato¹³ sukhaṇ.
14. Cakkavālagirituṇḍay¹⁴ jamburukkhaṇ samūlakaṇ vījamānāy upāgantvā vandanti¹⁵ lokanāyakaṇ.
15. Hatthivaṇṇay¹⁶ tath' ev' assay pabbatay jalajay tathā¹⁷ candaṇ ca suriyay Meruy Sakkavaṇṇaṇ ca¹⁸ dassayuy
16. Yasovaṇṇā mayay¹⁹ vīra pāde vandāma cakkhuma tava vīra ppu*²⁰ bhāve*²¹ na²² nippannā²³ naranāyaka²⁴
17. Iddhiṇu ca vasi homa dībhāya sotadhātuyā cetopariyaññāssa vasi homa mahāmune.
18. Pubbenivāsay jānāma dībbacakkhu²⁵ visodhitay sambhāsavā purikkhūnā n' atthi dāni punabbhavo.
19. Atthadhammaniruttisū paṭibhūne tath' eva ca ñāṇay amhaṇ mahāvīra uppanna²⁶ tava santike
20. Pubbāṇay lokanāthāṇay saṅgamaṇ no nidassitay²⁷ adhikārā²⁸ bahū ambe tuyh' atthāya mahāmune.
21. Yaṇ amhaṇ purimaṇ kammaṇ kusalaṇ²⁹ sarase mune tuyh' atthāya mahāvīra puññāni pacitāni no.³⁰
22. Abhabbaṭṭhāne vajjetvā pācayimha anāvaraṇ³¹ tuyh' atthāya mahāvīra cattāni jīvitāni no.

¹ S¹ kāmadhātu.

³ S¹ mahāmuni.

⁵ S² satthunā.

⁷ S¹ pi dassayuy; cf. p. 585, g. 15.

⁹ S² jambudīpāya; S¹ °dīpā.

¹¹ S² piñjay.

¹³ S² pabbato.

¹⁵ S² vandā.

¹⁷ S¹ tadā.

¹⁹ S¹ °vaṇṇay mayay.

²¹ S¹ nippaṇṇā.

²³ S¹ °cakkhu. ²⁴ S¹ upannaṇ.

²⁶ S¹ adhikārāy bahū.

²⁸ S¹ puññān' upanītādino.

² S² sammassānāy.

⁴ S¹ dassesi.

⁶ S¹ lokanānā°.

⁸ S¹ cakkavāla.

¹⁰ S¹ paday.

¹² S¹ pakkhi.

¹⁴ S¹ girituṇḍay.

¹⁶ S¹ hatthivaṇṇay.

¹⁸ S¹ cakkavaṇṇassa.

²⁰ S¹ vīra°.

²² S¹ nādanāyakaṇ.

²⁵ S¹ nidassalāy.

²⁷ S¹ kammakusalaṇ.

³⁰ S¹ S² anācayay.

23. Nekakoṭṭisahassāni bhariyattthāya dāsi no
na tattha vimanā homa tuyh' atthāya mahāmuni.¹
24. Nekakoṭṭisahassāni upakārāya dāsi no
na tattha vimanā homa tuyh' atthāya mahāmuni.²
25. Nekakoṭṭisahassāni bhojanattthāya dāsi no
na tattha vimanā homa tuyh' atthāya mahāmuni.
26. Nekakoṭṭisahassāni jīvitāni cajīmha no
bhayamokkhaṇ karissāma jīvitāni cajīmha no.
27. Aṅagate alaṅkāre vatthe nānāvidhe bahū
itthibhaṇḍena gūhāma³ tuyh' atthāya mahāmuni.
28. Dhanadhaññapariccāgaṇ gāmāni nigamāni ca
khettaṇ dhītañ ca puttañ ca⁴ pariccattaṇ mahāmuni.
29. Hatthi-assa-gavañ⁵ cāpi dāsiyo paricārīkā
tuyhattthāya mahāvīra pariccattaṇ asaṅkhiyaṇ.⁶
30. Yaṇ⁷ ambe paṭimantesi dānaṇ dassāma yācako⁸
vimaṇaṇ no na passāma dadato⁹ dānaṇ uttamaṇ.
31. Nānāvidhaṇ bahuṇ dukkhaṇ saṇṣāre ca bahubhidhe
tuyhattthāya mahāvīra pariccattaṇ asaṅkhiyaṇ.¹⁰
32. Sukhaṇ patvā na modāma na¹¹ ca dukkhesu dummamaṇ
sabbattha tulitū¹² homa tuyhattthāya mahāmuni.
33. Anumaggena sambuddho saddhammaṇ¹³ abhinīharī
anubhotvā sukhaṇ dukkhaṇ patto bodhiṇ¹⁴ mahāmuni.
34. Brahmaṇḍevaṇ ca sambuddhaṇ (otamaṇ) lokanāyakaṇ
aññesaṇ lokanāthānaṇ saṅgamaṇ te hi no bahuṇ.¹⁵
35. Adhikāraṇ¹⁶ bahuṇ amhe tuyhattthāya mahāmuni
gavesantā¹⁷ Buddhadhammaṇ mayu te paricārīkā.
36. Kappe ca¹⁸ atasahassee ca caturo ca asaṅkhiye¹⁹
Dīpankaro mahāvīro uppajji lokanāyako.
37. Paccanta-desa-visaye nimantetvā Tathāgataṇ
tassa²⁰ āgamaṇaṇ maggaṇ soḍheni tuṭṭhamānaṇ.

¹ S¹ mahāmuni.² S¹ gūhāma.³ S¹ hatthiassaṇ gavañ cā.⁴ S¹ ayaṇ.⁵ S¹ danapassāṇ addato.⁶ S¹ patthānumodāmana.⁷ S¹ yaṇ dhammaṇ; cf. p. 587, g. 38.⁸ S¹ bahu.⁹ S² gavesato.¹⁰ S¹ mahāmuni.¹¹ S. puttañ ca dhītañ ca.¹² S¹ asaṅkhiyaṇ.¹³ S¹ dassāmi cāvako; S² dassāmi.¹⁴ S¹ asaṅkhiyaṇ.¹⁵ S¹ tulikā.¹⁶ S² sambodhi.¹⁷ S² abhukāraṇ.¹⁸ S¹ asaṅkhiyaṇ.¹⁹ S¹ tissa.

38. Tena kālēna so āsi Sumedho nāma brāhmaṇo
maggañ ca paṭiyādesi āyato sabbadassino.¹
39. Tena kālēna āsimhā² sabbā brāhmaṇasambhavā
phaludakajātīpupphāni āharimha³ samāgamaṇ
40. Tasmiṇ so samaye Buddho Dīpankaro⁴ mahāyaso
viyākāsi mahāvīro isim uggata-mānasaṇ.
41. Calati ravati puthavi⁵ saṅkampati⁶ sadevake
tassa kammaṇ⁷ pakittento isim uggata-mānasaṇ.
42. Devakaññā manussā⁸ ca amhe⁹ cāpi sadevakā¹⁰
nānāpūjaniyaṇ bhaṇḍam¹¹ pūjayitvāna patthayaṇ.
43. Tesaṇ Buddho viyākāsi¹² jotidīpi-saṇānako¹³:
ajjā¹⁴ ye patthitā atthi te bhavissanti sammukhā.
44. Aparimeyy' ito kappe yaṇ no¹⁵ Buddho viyākari¹⁶
vācaṇ anumodantā¹⁷ evakāri¹⁸ ahumha no.¹⁹
45. Tassa kammassa sukatassa tattha cittaṇ pasādayuṇ
devamānusaṇaṇ yoniṇ anubhotvā asaṅkhiyaṇ²⁰
46. Sukhadukkhe 'nubhotvāna devesu mānusesu ca
pacchime bhavasampatte ajātā Sākiye²¹ kule.
47. Rūpavati bhogavati yasa-silavati *tato
sabbāṇgasampadā* hōna kulesu atisakkatā.
48. Lābhaṇ silokaṇ sakkāraṇ lokadhammasamāgamaṇ²²
cittaṇ ca dukkhitaṇ n' atthi vasāma²³ akutobhayaṇ.
49. Vuttaṇ hetāṇ bhagavatā rañño antepure tadā
khattiyānaṇ pure vīra upakāratthaṇ²⁴ ca niddisi.²⁵
50. Upakārā ca yā nārī yā ca²⁶ nārī sukhe dukhe²⁷
atthakkhāyi²⁸ ca yā nārī yā²⁹ nārī cānukampikā.³⁰

¹ S¹ sabbadassano.

² S¹ aharimha.

³ S¹ yaṇ kappati; S² saṅkappati.

⁴ S¹ manusso.

⁵ S² sadevako.

⁶ S² viyākāsiṇ.

⁷ S¹ ajja.

⁸ S¹ viyākāritāṇ.

⁹ S¹ evaṇ kārī.

¹⁰ S¹ asaṅkhiyaṇ.

¹¹ S¹ vasā; S² vasāmi.

¹² S¹ niddisi.

¹³ S¹ nārisukhedukhe.

¹⁴ S¹ nārī yā.

¹⁵ S¹ nārī yā.

¹⁶ S¹ nārī yā.

¹⁷ S¹ nārī yā.

¹⁸ S¹ nārī yā.

¹⁹ S¹ nārī yā.

²⁰ S¹ nārī yā.

²¹ S¹ nārī yā.

²² S¹ nārī yā.

⁴ S¹ Dīpankaro.

²¹ S² Sākiye.

²³ S¹ samāgama.

²⁴ S¹ upakāraṇ ca.

²⁵ S¹ nāriṇ yā ma

²⁶ S¹ attakkhāyi.

²⁷ S¹ attakkhāyi.

²⁸ S¹ attakkhāyi.

²⁹ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

² S¹ āhumha; S² āsumha.

⁵ S¹ patthavi.

⁷ S¹ kamma.

⁹ S¹ yamañ.

¹¹ S² nānāpūjasayaṇ.

¹³ S¹ jātādīpaya.

¹⁵ S¹ 'yaṇ to.

¹⁷ S¹ anumodanto.

¹⁹ S¹ ahuma no.

²² S¹ samāgama.

²⁴ S¹ upakāraṇ ca.

²⁶ S¹ nāriṇ yā ma

²⁸ S¹ attakkhāyi.

²⁹ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

³⁰ S¹ attakkhāyi.

51. Dhammaṃ care sucaritaṃ na naṃ duccharitaṃ care
dhammacārī sukhaṃ seti asmiṃ loke parumihi ca.
52. Agāraṃ vijahitvāna pabbajimhā 'nagāriyaṃ¹
aṭṭhamāse asampatte catusaccaṃ phusimhi no.²
53. Cīvaraṃ piṇḍapātaṃ ca paccayaṃ sayanāsaṇaṃ
upanenti³ bahuṃ⁴ amhe sāgarass' eva ūmiyo.
54. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
55. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
56. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
57. *Evaṃ* bahuvidhaṃ dukkhaṃ sampatti⁵ ca bahubbidhā
visuddhabhāvasampattā labhāma⁶ sabbasampadā.
58. Yā dadanti sakattānaṃ puññatthāya mahesino
pabbāyasampadā⁷ bhonti nibbān'-amat'-asaṅkhatāṃ⁸
59. Parikkhīnaṃ atitā⁹ ca paccuppannaṃ anāgataṃ
saccaṃ kaṃmam¹⁰ pi no khīnaṃ pāde vandāmi cakkhumī
60. Nibbānāya vadantīnaṃ kiṃ ca vakkhāmi¹¹ uttariṃ¹²
santasāṅkhatadoso¹³ yo¹⁴ pajjottha¹⁵ amataṃ padan ti.
Itthaṃ sudaṃ Yasodharā pamukkhāni aṭṭhārasabhikkhūni
sahassā*ni* imā gāthāyo abhāsittā ti.

Uddānaṃ :

Kuṇḍalā-Gotamī c' eva Dhammadinnā ca Sākulā
Varanandā c' eva Sonā ca¹⁶ Kāpilāni Yasodharā.
Dasatṭhārasasahassā¹⁷ gāthāyo gaṇitā-viha¹⁸
satāni¹⁹ c' eva cattārī aṭṭhasattatim²⁰ eva ca.

Kuṇḍalakesavaggo²¹ tatiyo.

¹ S¹ pabbajjanagāriyaṃ.

² S¹ upanentiṃ.

³ S¹ sampattiṃ ca; S² sampatti^o.

⁴ S¹ saḥāya².

⁵ S¹ atitāṃ ca.

⁶ S¹ kiṃ vo akkhāma.

⁷ S¹ santasāṅkhatā.

⁸ S¹ pajjotaṃ.

⁹ S¹ aṭṭhārasasahassāni.

¹⁰ S¹ sanāni; S² catāni.

¹¹ S¹ 'kosiavaggo.

¹² S¹ pūsumbha no.

¹³ S² bahu.

¹⁴ S¹ labhāmi.

¹⁵ S¹ nibbānaṃ paramasaṅkhatāṃ.

¹⁶ S¹ sabbag sammam.

¹⁷ S¹ uttari.

¹⁸ S² dose yo.

¹⁹ S² ce Sonā ca.

²⁰ S¹ gaṇitā-miha; S² 'vibhi.

²¹ S¹ aṭṭhasattiṃ

VAGGO IV

[31. *Yasavatī-pamukkhāni khattiyakaññā bhikkhunīyo atthārasasahassāni.*]

1. Bhavā sabbe parikkhīṇā bhavasandhivimocitā¹
sabbāsavāmano n' atthi ārocena mahāmuni.²
2. Purimaṇ kammaṇ kusalaṇ³ yaṇ kiñci sabbam patthitaṇ⁴
paribhogaṇ ayaṇ⁵ dinnāṇ tuyh' atthāya mahāmuni.²
3. Buddhapacceka buddhānaṇ sāvakūnaṇ ca patthitaṇ
paribhogaṇ ayaṇ⁵ dinnāṇ tuyhatthāya mahāmuni.²
4. Uccānicam⁶ ayaṇ kammaṇ bhikkhūnaṇ⁷ sādhu patthitaṇ
uccākulāparikaṇmaṇ⁸ kat' amhehi⁹ mahāmune.
5. Ten' eva sukkaṇmūlena coditā kammaṇsaṇpadā
mānussikam anikkantā¹⁰ jāyimsu¹¹ khattiye kule
6. Uppatte 'va kate kamme¹² jātiyā¹³ cāpi¹⁴ ekato
pacchime ekato jātā khattiyā¹⁵ kulasaṇbhavā.
7. Rūpavatī bhogavatī lābhasakkāraṇpūjitā
antopure mahāvira devānaṇ viya Nandane.
8. Nibbinditvā agāraṇhā pabbajimhā 'nagāriyaṇ
katipāhaṇ upādāya sabbā¹⁶ patt' amha¹⁷ nibbutiṇ.
9. Cīvaraṇ piṇḍapātāṇ ca paccayaṇ sayanāsaṇaṇ
upanenti bahuṇ¹⁸ amhe sadā sakkata-pūjitā.
10. Kilesā . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
12. Paṭisaṇmbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Yasavatī pamukkhāni khattiyakaññā bhikkhu-
niyo atthārasasahassāni bhagavato sammukhā imā
gāthāyo abhāsithā ti.

*Yasavatīpamukkhānaṇ khattiyakaññānaṇ bhikkhunīnaṇ
atthārasasahassānaṇ apadānaṇ samattaṇ *

¹ S¹ bhavāsandhi.

² S¹ mahāmune.

³ S² kammakusalaṇ.

⁴ S¹ sampatthitaṇ; S² atthi taṇ.

⁵ S¹ mayaṇ.

⁶ S¹ uccānica.

⁷ S¹ bhikkhuni.

⁸ S¹ uccākula°.

⁹ S¹ kaṭam etaṇ.

¹⁰ S¹ °anikkantā; S² mānussakaṇ°.

¹¹ S¹ jāyimsu.

¹² S¹ uppatte 'va kate°; S² uppatte tato kamme.

¹³ S¹ jāyā.

¹⁴ S¹ vāpi.

¹⁵ S¹ janā khattiye.

¹⁶ S² sabbe.

¹⁷ S¹ patthāma.

¹⁸ S¹ bahu; S² bahū.

[32. *Calurāsītīṇṇ brāhmaṇakakañṇā bhikkhūnī saḥassāni.*]

1. Cullāsītīṇ¹ saḥassāni brahmaṇṇākulasaṃbhavā
sukhumālahattha*²pā*dā pure tuyhaṇ mahāmuni.²
2. Vessa-sudda-kule jātā devā nāgā ca kinnarā
cātuddipā bahū kañṇā pure tuyhaṇ mahāmuni.²
3. Keci pabbajitā atthi saccadassāvino bahū
devā ca kinnarā nāgā phusissanti³ anāgate.
4. Anubhotvā yasaṇ sabbhaṇ patvāna⁴ sabbasaṇṇipadā
tvayī⁵ pasādaṇ paṭiladdhā⁶ bujjhissanti anāgate.
5. Amhe brāhmaṇadhītā tu brahmaṇṇākulasaṃbhavā⁷
pekkhato no mahāvīra pāde vandāma cakkhumā.
6. Upāgatā bhavā⁸ sabbe mūlatanā sanniḥatā
samucchinā anusaṇ puñṇasaṇkhārādālītā.
7. Samādhigocārā sabbā samāpatī⁹ *va* sī tatthā⁹
jhānena dhammaratīyā¹⁰ viharissāma no sadā.⁹
8. Bhavanettī¹¹ avijjā ca saṅkhārā pi ca khepitā¹²
suddassaṇ padaṇ gantvā anujānimha¹³ nāyaka.
9. Upakārā mayaṇ tumhe digharatthaṇ katāvino
bahunnaṇ¹⁴ saṇsayāṇ chetvā sabbā gacchaṇha¹⁵ nibbutiṇ
10. Vanditvā munino pāde katvā iddhivikubbanāṇ
keci dassenti ālokaṇ andhakāraṇ tatthāparaṇ.
11. Dassenti caudasuriye sāgaraṇ ca samaochakaṇ
Sineruṇ paribhaṇḍaṇ ca dassenti pāricchattakaṇ.
12. Tāvatiṇsaṇ ca bhavanāṇ Yāmaṇ dassenti iddhiyā
Tusitā-Nimmitā-devā Vasavattī-mahissarā.
13. Brahmāno keci¹⁶ dassenti caṇkamaṇ *ca mahārahaṇ
brahmavaṇṇaṇ ca* māpetvā dhammaṇ desenti suññataṇ.
14. Nānāvikubbanāṇ katvā iddhiṇ dassetvā satthuno
dassayīṇsu balaṇ sabbā pāde vandīṇsu satthuno.

¹ S¹ cullāsītī.

² S¹ pusissanti; S² phusiṇ yanti.

³ S¹ catvāna.

⁴ S² paṭiladdhā.

⁵ S¹ bhavā.

⁶ S¹ dhammaratīyā; S² āraṇa⁹.

⁷ S¹ bhavante ti.

⁸ S¹ anujāti maha.

⁹ S¹ gacchanā.

² S¹ mahāmuni.

³ S¹ tumhe; S² tuyhe.

⁴ S¹ brahmaṇakakañṇā⁹.

⁵ S¹ tadā.

¹² S² vepitā.

¹³ S¹ bahunnaṇ; S² catunnaṇ.

¹⁴ S² koci.

15. Iddhisu ca vasi homa dibbāya sotadhātunā
cetopariyaññāssa vasi homa¹ mahāmune.
16. Pubbenivāsaṇ jānāma dibbacakkhuṇ² visodhitaṇ
sabbāsavā parikkhiṇā n' atthi dāni punabbhavo.
17. Atthadhammamruttisu paṭibhāne taṭh' eva ca
ñāṇaṇ amhaṇ mahāvira uppannaṇ tava santike.
18. Pubbānaṇ³ lokanāthānaṇ saṅgaman tehi dassitaṇ
adhikārā bahū⁴ amhe tuyh' atthāya mahāmuni.⁵
19. Yaṇ⁶ amhaṇ purimaṇ kanumaṇ kusalaṇ, sara taṇ muni⁷
tuyh' atthāya mahāvira puññāni 'pacitāni no⁸
20. Satasahasso ito kappe Padumuttaro mahānuni
puraṇ Haṇsavatī nāma sambuddhasso kulāsayaṇ.
21. Dvārena Haṇsavatīyā⁹ Gaṅgā sandati sabbaḍā
Uddā*īana*diyā¹⁰ bhikkhū gamanaṇ na labhanti te.
22. Divasaṇ dve tayo c' eva sattā*haṇ* nāsikaṇ¹¹ tato
catumāsam pi sampunṇaṇ gamanaṇ na labhanti te.
23. Tadā ahu¹² sattaśāro jaṭilo¹³ nāma raṭṭhiko¹⁴
oruddhe bhikkhavo disvā setuno satṭa kārāyi.¹⁵
24. Sataṇsahasseehi¹⁶ tadā setuṇ Gaṅgāya¹⁷ kārāyiṇ
saṅghassa orime¹⁸ tīre vihāraṇ ca akārāyiṇ.
25. Itthiyo purisā¹⁹ c' eva uccā-nīcakulāni ca
tassa setū²⁰ vihāre ca samabhāgaṇ akaṇṇsu te.
26. Amho aññe ca manujā vipasannena cetasā
tassa kammesu²¹ dāyādā nagare janapadesu²² ca
27. Itthi-pumā²³ kumārā ca bahū c' eva kumārikā
setuno ca vihārassa vālukā ākiriṇsu²⁴ te.

¹ S³ homi.

³ S¹ pubbesaṇ.

⁵ S¹ mahāmune.

⁷ S¹ mune.

⁹ S² Haṇsavatiyaṇ.

¹¹ S. mātikaṇ.

¹³ S¹ āhu; S² ahuta.

¹⁴ S² puṭṭhiko.

¹⁶ S¹ sata°.

¹⁸ S¹ orig ma.

²⁰ S¹ setu; S² seto.

²² S¹ janapadesu.

² S¹ dibbacakkhu.

⁴ S¹ adhikāraṇ bahuṇ.

⁶ S² yad.

⁸ S¹ puññān' upavitāni no.

¹⁰ S¹ Uṇṇilā°.

¹⁵ S² sattaśāro javiyo.

¹⁵ S¹ yaya kārāyi; S² kārāyiṇ

¹⁷ S¹ Gaṅgāra.

¹⁹ S¹ puriso.

²¹ S¹ kamme.

²³ S¹ purisā.

²⁴ S² ākariṇsu.

28. Vithisaṃmajjanay¹ katvā kadaliṇuṇṇakūṭadubbajā
dhūmacuṇṇaṇṇi² ca mālāṇi ca saṅkāraṇi³ katvā⁴ satthuno
29. Setu⁵ vihāre kāretvā nimantetvā⁶ vināyakaṇ
mahādānaṇ dadditvāna sambodhiṇ⁷ abhiṇatthayaṇ.⁸
30. Padumuttaro mahāvīro tārako sabbapāṇinaṇ
anumodaniyaṇ Kāsi-jaṭilassa⁹ mahāmuni:
31. Satasahassee atikkante kappo hessati bhaddakko
bhavābhavē 'nubhotvāna pāpuṇissati bodhiyaṇ.¹⁰
32. Keci¹¹ hatthapadaṇ¹² kammaṇ katvā¹³ naranūriyo
anāgatasmiṇ addhāne sabbe hessanti sammukhā.
33. Tena kammavipākena cetanāpanidhihi ca
uppannā devabhavanaṇ tuyhaṇ te¹⁴ paricārīkū.
34. Dibbaṇ sukhāṇ asaṇkheyyaṇ¹⁵ mānusaṇ ca asaṇkhiyaṇ¹⁶
tuyhaṇ vo¹⁷ paricāre ca¹⁸ saṇsaritvā¹⁹ bhavābhavē.
35. Satasahassee ito kappe sukataṇ kaumasampadaṇ
sukhumāli²⁰ manussānaṇ atho devapure vare²¹
36. Rūpabhogaṇ yasaṇ²² c' eva atho kittita²³-saṅkatā²⁴
labhāma satataṇ²⁵ sabbāṇ sukataṇ kaumasampadaṇ.
37. Pacchime bhavasampatte²⁶ ajāta²⁷ brāhmaṇe kule
sukhumālā-hatthapādā Sakyaputtanivesane.
38. Sabbakālam pi puthaviṇ²⁸ na passāma n' alaṇkatayaṇ
oikkhallabbhūmiṇ²⁹ gamanaṇ na passāma³⁰ mahāmuno.
39. Agāre³¹ vasanto amhe saṅkāraṇ sabbakālīkaṇ
upanenti sadā sabbāṇ³² pubbakammaphalaṇ tato.³³

¹ S¹ vīti°.² S² saṅkāru.³ S¹ setu; S² setaṇ.⁴ S¹ sambodhi.⁵ S¹ anumodati yaṇ Kasiṇ°.⁶ S¹ koci.⁷ S¹ katāvi.⁸ S¹ asaṇkhayaṇ. ¹⁰ S¹ te.⁹ S¹ saṇsarimha.¹⁰ S¹ care.¹¹ S¹ kittiṇ ca.¹² S² saṅkatāṇ.¹³ S² ajāto.¹⁴ S¹ oikkhilla°.¹⁵ S¹ agāraṇ°; S² agārū vasate.¹⁶ S¹ nara.² S¹ dhūmacuṇṇaṇṇi.⁴ S¹ katvāna.⁶ S¹ nimantitvā.⁸ S¹ abhiṇatthayaṇ.¹⁰ S² bodhiyā.¹² S² atthapadaṇ.¹⁴ S² vo.¹⁷ S¹ parivārema.¹⁹ S¹ sukhumāli.²¹ S¹ rūpabhogasaṇyaṇ.²³ S¹ saṅkatāṇ.²⁵ S¹ bhavo sampatte.²⁷ S¹ puthaviṇ; S² puthavi.²⁹ S¹ nappasāma.³¹ S¹ sabbā.

40. Agāraṇ pajahitvāna pabbajitvā 'nagāriyaṇ
saṅsārapathavittinā n' atthi dāni punabbhavo¹
41. Cīvaraṇ piṇḍapātaṇ ca paccayaṇ sayanāsanaṇ
upanenti sadā amhe sahaṣṣāni tato tato.
42. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
43. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
44. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Caturāsitiṇ² brāhmaṇakaṇṇā bhikkhuni³ sahaṣṣāni
bhagavato sammukhāya⁴ imā gāthāyo abhāsiṇsu ti.

*Caturāsīti brāhmaṇakaṇṇānaṇ bhikkhunīnaṇ
sahaṣṣānaṇ apadānaṇ samattaṇ.*

[33. Uppaladāyikā.]

1. Nagare Aruṇavatiyā Aruṇ⁵ nāma khattiyo⁶
tassa⁷ raṭṭhā ahaṇ hharīyā ekaccaṇ⁸ vādayāma' ahaṇ⁹
2. Rahogatā nisīditvā evaṇ cintes' ahaṇ tadā:
kusalaṇ me kattaṇ n' atthi ādāya gamiyāma mama.¹⁰
3. Mahābhitāpaṇ¹¹ kaṭukaṇ ghorarūpaṇ sudāruṇaṇ
nirayaṇ nūna gacchāmi ettha me n' atthi saṅsayo.
4. Eṇvālaṇ cintayitvāna pahaṇsetvāna¹² mānaṇ
rājānaṇ upagantvā va¹³ imaṇ¹⁴ vacanam abravīṇ:
5. Itthi¹⁵ nāma mayaṇ deva purisānaṇ bhārā mayaṇ¹⁶
ekama me samaṇaṇ dehi bhojayissāmi khattiya.¹⁷
6. Adāsi me tadā rājā samaṇaṇ bhāvitindriyaṇ
tassa pattaṇ¹⁸ gahetvāna paramannena pūrayiṇ.

¹ S¹ saṅsārapathavittinānaṇ vitarāgā bhavāma . . .

² S¹ Itthaṇ sudaṇ caturāsīti.

⁴ S¹ sammukhā.

⁶ S¹ khattiya.

⁷ S¹ tassa.

⁹ S¹ cāriyāma' ahaṇ; P. cārikam cārayāma¹⁰; cf. p. 515, g. 1.

¹⁰ S¹ ādāsa gamiyaṇ mamaṇ; cf. p. 515, g. 2.

¹² S¹ sampagsetvāna.

¹⁴ S¹ idaṇ.

¹⁶ S¹ bhārā ahu; S² purisā niharāmaṇaṇ.

¹⁷ S¹ khattiyaṇ.

³ S¹ bhikkhuniyo.

⁵ S¹ Aruṇāva.

⁸ S¹ ekajjhaṇ.

¹¹ S¹ mahābhī.

¹³ S¹ upagantvāna.

¹⁵ S¹ S² itthi.

¹⁸ S¹ pattā.

20. Iddhīsu ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
cetopariyañāṇassa vasi homi¹ mahāmune.
21. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhuṃ visodhitaṃ
sabbāsavā² parikkhīṇā³ n' atthi dāni punabbhavo.
22. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāno tath' eva ca
ñāṇaṃ mamaṃ⁴ mahāvīra uppannaṃ tava santike.
23. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
24. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
25. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Uppaladāyikā bhikkhunī bhagavato
sammukhā imā gāthāyo abhāsittḥāti.

Uppaladāyikāya bhikkhuniyā apadānaṃ samattaṃ.

[34. *Sigālaka-mātā*.]

1. Padunuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
ito satasahassamāni kappe uppajji nāyako.
2. Tadā 'haṃ Haṃsavatiyaṃ⁵ jātā 'maccakule ahaṃ⁶
nānāratanapajjoto iddhe phīle⁷ mahādhane.⁸
3. Pitunū saha gantvāna mahājanapurakkhatū
dhammaṃ Buddhassa sutvāna pabbajijṇ⁹ anagāriyaṃ.
4. Pabbajitvāna kāyena pāpakammaṃ vivajjayijṇ¹⁰
vaōiduccaritaṃ hitvā ājīvaṃ parisodhayaṃ.
5. Buddhō pasannā dhamme ca saṅghe ca¹¹ tibbagāravā
saddhammasavane yuttā Buddhadassanālālasā.¹²
6. Aggaṃ aṅgavimuttānaṃ assosiṃ¹³ bhikkhuniṃ¹⁴ tadā
taṃ ṭhānaṃ patthayitvāna tisso silkkhā¹⁵ apūrayijṇ.¹⁶
7. Tato maṃ sugato āha karuṇānugatāsaya¹⁷ :
yassa saddhā Tathāgate¹⁸ acalā suppatiṭṭhitā

¹ S¹ homa.

² S¹ parikkhīṇa.

³ S¹ Haṃsavatiyā.

⁷ S¹ phīle.

⁹ S¹ pabbaji.

¹¹ S¹ va.

¹³ S² assosi.

¹⁵ S² bhikkhā.

¹⁷ S² yaso.

² S¹ sabbāsavo.

⁴ S¹ mama

⁶ S¹ ahaṃ.

⁸ S¹ mahādhane.

¹⁰ S¹ pāpakammavivajjaya.

¹² S¹ dassānalālayā.

¹⁴ S¹ bhikkhuni.

¹⁶ S¹ apūjayijṇ.

¹⁸ S² Tathāgato.

8. Sīlañ ca yassa kalyāṇaṃ ariyakantaṃ paṇaṇṇitaṃ¹
saṅghe pasādo yass' atthi ujubbhūtaṃ eva² dassutaṃ
9. Adaliddo ti taṃ āhu amoghaṃ tassa jivitaṃ
tasmā suddhañ ca sīlañ ca pasādaṃ dhammaśassanaṃ³
10. Anuyuñjetha⁴ medhāvi saraṃ⁵ Buddhāna sāsanaṃ⁶
taṃ sutvā 'haṃ pamuditā apucchij⁷ paṇḍitij⁸ manū
11. Tadā anomo amito vyākariṭṭha vināyako:
Buddhe pasanna⁹ kalyāṇi¹⁰ laucchaso taṃ supatthitaṃ
12. Satasaṃhasse ito kappe Okkākakulasaṃbhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
13. Tassa dhammo dāyādā orasā dhammanimmitā
Sīṅgālakassa mātā ti¹¹ hessati satthu sāvika.
14. Taṃ sutvā muditā¹² hutvā yāvajivaṃ tadā jinaṃ
mettacittā paricariṃ paṭipattihi¹³ nāyakaṃ.
15. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacchi¹⁴ ahaṃ.
16. Pacchime ca bhava dāni Kiribbaja-puruttame
jātā seṭṭhikule phūte mahāratanasañcaye.
17. Putto¹⁵ Sīgālakō¹⁶ nāma maḥ' āsivipatho rato¹⁷
ditṭhigahanapakkhanto¹⁸ disā pūjamaṭṭapparo
18. Nānādisā namassantaṃ piṇḍāya nagaraṃ¹⁹ vaṇaṃ
taṃ disvā ovadī²⁰ Buddhō magge ṭhatvā vināyako.²¹
19. Tassa desayito²² dhammaṃ paṇādo²³ viyamo ahu²⁴
dvekoṭi²⁵ naranārīnaṃ dhammābhisaṃmayo ahu.
20. Tadā taṃ²⁶ parisā²⁷ gantvā sutvā sugata-bhūsitāṃ
sotāpattiphalaṃ patilā²⁸ pabbajijjānaṃ āgāriyaṃ.

¹ S¹ paṇaṇṇitaṃ.² S² dhammaśassanaṃ.³ S¹ medhāvi saraṃ.⁴ S¹ apucchi.⁵ S² pasanna.⁶ S¹ pi.⁷ S¹ 'pattihi; S² patthiṭṭha.⁸ S² puratā.⁹ S² nāma 'āsivī'; S¹ mātā.¹⁰ S¹ nagara.¹¹ S¹ vināyako.¹² S¹ paṇādo.¹³ S² ve koci.¹⁴ S² parisā.¹⁵ S¹ ujubbhūtaṃ.¹⁶ S¹ anuyuñjetha.¹⁷ S² buddhāna.¹⁸ S² paṇiṇaṃ.¹⁹ S¹ kalyāṇi.²⁰ S² pamuditā.²¹ S² agacchi.²² S¹ Sīṅgālakō.²³ S¹ pakkhanto; S² pakkanto.²⁴ S² ovadī.²⁵ S¹ desayito.²⁶ S¹ viyamo ahu; S² viyamo ahuṃ.²⁷ S¹ tadā 'haṃ.²⁸ S¹ patvā.

21. Naciren' eva kālona Buddhadassanalāsa¹
anussatū taṃ bhāvetvā arahattaṃ apāpuṇi.²
22. Dassanatthāya Buddhassa sabbadā ev' ajān' ahaṇ³
atittā⁴ yeva passāmi rūpaṃ yena⁵ 'va nandanaṃ.
23. Sabbapārami⁶-sambhūtaṃ lakkhinayanaṃ varaṇ⁷
rūpaṃ sabbasubhākiṇṇaṃ⁸ atittā bhayān ahaṇ.⁹
24. Jino tasmaṇ guṇo tuṭṭho etadagge t̐apesi maṃ
Sigālakassa *yā*¹⁰ mātā aggā sangavinuttikā.¹¹
25. Iddhīsu ca vasi homi dībbāya sotadhātuyā
cetopariyaññāssa vasi homi mahāmuni.¹²
26. Pubbenivāsaṃ jānāmi dībbacakkhuṃ visodhitaṃ¹³
sabbāsavā parikkhīnā n' atthi dāni punabbhavo.
27. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca
ññaṇaṃ mama mahāvīra uppannaṃ tava santiko.
28. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
30. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Sigālaka-mātā bhikkhuni i. g. a-tī.

Sigālakamātā-bhikkhuniyā apadānaṃ samattaṃ.

[35. *Sukkā.*]

1. Ekanavute ito kappe Vipassī nāma nāyako
uppaṇṇi cārunayano sabbadhammavipassako.
2. Tadā 'haṃ Bandhumatiyaṃ¹⁴ jātā aññatāre kule
dhammaṃ sutvāna munino pabbajiṃ¹⁵ anagāriyaṃ.
3. Bahussutā dhammadharā paṭibhānavatī¹⁶ tathā
vicittakathikā¹⁷ c' āsiṃ¹⁸ jinasāsanakārikā.

¹ S¹ layā.

² S² sabbadā vajām' ayaṃ.

³ S¹ rūpaṇa pñyata.

⁴ S¹ akkhitūlayanaṃ saraṇ.

⁵ S¹ anitthāmi harām ahaṇ.

⁶ S¹ Siṅgāla°.

⁷ S¹ mahamuni.

⁸ S¹ Bandhumatiyā.

⁹ S² paṭibhānamatī.

¹⁰ S² kathitā.

¹¹ S¹ apāpuṇi.

¹² S¹ anittā.

¹³ S² sabbavarama.

¹⁴ S¹ sabbasubhagkiṇṇaṃ.

¹⁵ S¹ aṇḍa°.

¹⁶ S¹ dībbacakkhu°.

¹⁷ S¹ pabbaji.

¹⁸ S¹ cāpi

4. Tadā dhammakathañ katvā hitāya janassansariṇ¹
tato cutā 'haṇ Tusitaṇ² uppunnā yassasini.
5. Ekatiṇṇe ito kappe sikhi viya³ Sikhi juno
tapanto yassasā lokañ⁴ uppajji vadatāṇ vuro.
6. Tadā pi pabbajitvāna Buddhasūsanakovidā
jotetvā jinavākyāni tato pi⁵ Tidivaṇ gatā.
7. Ekatiṇṇe 'va kappamhi Vessabbhu nāma nāyako
uppajjittha mahāñāpi tadā pi ca⁶ tath' ev' uhaṇ.
8. Pabbajitvā dhammadharā jotayaṇ⁷ jinassāsanāṇ
gantvā marūpurāṇ⁸ rammaṇ anubhosiṇ⁹ mahāsukhaṇ.
9. Imamhi bhaddake kappe Kakusandho jinuttamo¹⁰
uppajji varasaddūlo¹¹ tadā pi ca tath' eva 'haṇ.
10. Pabbajitvā munimataṇ jotayitvā yathāsukhaṇ
tato cutā 'haṇ Tidasāṇ¹² agāṇ sabhavanaṇ yathā.
11. Imasmiṇ yeva¹³ kappamhi Konāgaminanāyako
uppajji ca¹⁴ dipavaro¹⁵ sabbasattānam uttamo.¹⁶
12. Tadā pi pabbajitvāna sūsaṇe tassa tādino
bahussutā dhammadharā jotayaṇ¹⁷ jinassāsanāṇ.
13. Imasmiṇ yeva¹⁸ kappamhi Kassapo munisattamo¹⁹
uppajji lokasaraṇo²⁰ araṇo maraṇantaḡo.²¹
14. Tassāpi naravīrasa pabbajitvāna sūsaṇe
pariyāputasaddhammā²² paripecchāvisūradā.
15. Sūsilā lajjini²³ c' eva tisu sikkhūsū kovidā
bahūṇ dhammakathāṇ²⁴ katvā²⁵ yāvujīvaṇ mulhūmuna.

¹ S³ °sarsari; P. janataṇ bahūṇ.

² S¹ Tusitā.

³ S¹ viyā; P. piya°.

⁴ S¹ upapñayasahaṇ lokañ; P. °loko.

⁵ S¹ tano pi; P. ito pñidivaṇ.

⁶ S¹ kadāci va.

⁷ S¹ jotayi.

⁸ P. maru°.

⁹ S¹ ramma anubhosi.

¹⁰ P. anuttaro.

¹¹ S¹ P. naraasaraṇo.

¹² P. tidivaṇ.

¹³ S¹ ñeva.

¹⁴ S¹ uppajjitvā.

¹⁵ S¹ dipavaro; P. lokasaraṇo.

¹⁶ S¹ araṇe amataṇ gato; P. araṇo amataṇgato; S² °uttamaṇ.

¹⁷ S¹ jotayi.

¹⁸ S¹ imasmiñ ñeva.

¹⁹ P. purisuttamo.

²⁰ P. °nāyako.

²¹ S¹ maraṇe maraṇantaḡū; P. saraṇo°.

²² S¹ pariyāputa°; S² pariyāvuta°; P. pariyāpuni saddhammaṇ.

²³ S² lajjani.

²⁴ S¹ bahu°.

²⁵ S¹ sutvā.

16. Tena kammavipākena cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch¹ ahaṃ.
17. Pacchime ca bhava dāni Giribbaja-puruttame
jātā seṭṭhikule phīte mahāratanasaṅcaye.
18. Yadā bhikkhusahassena pareto lokanāyako
upāgami² Rājagahaṃ sahasakkehena vaṇṇito
19. Danto dantehi³ saha purāṇajaṭilehi⁴ ca
vippamutto vippamutthehi siṅginikkhasavaṇṇo⁵
Rājagahaṃ pāvisi bhagavā.
20. Disvā Buddhānubhāvaṃ taṃ sutvā ca⁶ guṇasaṅcayaṃ
Buddhe cittaṃ pasādetvā⁷ pūjayaṃ taṃ⁸ yathābalaṃ.
21. Aparen' eva kālena Dhammadinnāya santike
agārā nikkhamitvāna pabbajiṃ⁹ anagāriyaṃ.
22. Kessesu chujjamānesu kilese jhāpayiṃ¹⁰ ahaṃ
*uggahi*ṇ¹¹ sāsaṇaṃ sabbaṃ pabbajitvā ciren' ahaṃ.
23. Tato dhammaṃ adesesiṃ¹² mahājanasaṃnūgame
dhammaḍesiyaṃānamhi¹³ dhammābhisaṃmayo ahū.
24. 'Nekapāṇasahassānaṃ¹⁴ taṃ veditvā¹⁵ 'tivismhito¹⁶
abhippasanno me yakkho bhānitvā 'va¹⁷ Giribbajaṃ.
25. Kim me katā¹⁸ Rājagahaṃ manussā madhupitā 'va acchare¹⁹
ye Sukkaṃ na payirupāsanti²⁰ desentiṃ amataṃ padaṃ.
26. Tañ ca pana appaṭivāṇiyaṃ²¹ asecanakam²² ojaṇaṃ
pivanti mañña²³ sappañña²⁴ valāhakaṃ iv' addhagū.²⁵
27. Iddhiyā ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
cetopariyaññassa vasi homi mahāmuni.²⁵
28. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhuṃ visodhitaṃ
sabbāsavaṃ parikkhīṇaṃ n' atthi dāni punabbhavo.

¹ S¹ agāṇeh'.³ S³ dantodantehaṃ.⁵ S¹ siṅganikkhasavaṇṇe.⁷ S¹ cittalappasādetvā.⁹ S¹ pabbaji.¹² S¹ desema.¹⁴ S¹ aneka°.¹⁶ S¹ °vimahito; S² °vimahato.¹⁸ S¹ kathā.²⁰ S¹ payirupassanti.²² S² asecanam.²⁴ S¹ ib andhagū; S² abhagū.² S¹ upagame.⁴ S¹ purāṇa°; S² purāṇa°.⁶ S¹ sutvāna; P. °va.⁸ S¹ pūjayaṃ taṃ.¹¹ S¹ uggahī.¹³ P. dhammo°.¹⁵ S² vijitvā.¹⁷ S¹ bhavitvāmā; S² bhavitvā vā.¹⁹ S¹ madhūpitapasedaṃ; S² vaseratho.²¹ S¹ °bhāṇiyaṃ; S² °bhāṇiyaṃ.²³ S² mañña.²⁵ S¹ mahāmuna.

29. Attadhammaniruttāsu paṭibhāne tath' eva ca
 ānaṇṇaṃ mama mahāviraṃ uppannaṃ tava suttike.
 30. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 31. Sāgataṇṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 32. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇṇaṃ sudayā Sikkhā bhikkhunī i. g. a-ti.

Sikkābhikkhuniyā apadānaṃ samattayā.

[36. *Abhirūpanandā.*]

1. Ekanavute ito kappe Vipassī nāma nāyako
 uppajji cārunayano sabbadhammesu cakkhumā.
2. Tādā 'haṇṇaṃ Bandhumatiyaṇṇaṃ iddhe phīte¹ mahākulā
 jātā surūpadassitā² sajanassū 'janassa ca³
3. Upagantvā mahāviraṇṇaṃ Vipassī-lokaṇāyakaṇṇaṃ
 dhammaṇṇaṃ sunivā saraṇaṇṇaṃ upesiṇ⁴ maraṇāyakaṇṇaṃ
4. Sīlosa saṇṇvutā hutvā nibbuta ca⁵ naruttanaṃ
 dhātu-thūpassa upari soṇṇacattayā⁶ apūjayaṇṇaṃ.
5. Muttacāgā sīlavatī yāvajīvaṇṇaṃ tato outā
 jahitvā mānusaṇṇaṃ dehaṇṇaṃ Tāvatiṇṇaṇṇaṃ aggaṇṇaṃ⁷ ahaṇṇaṃ
6. Tādā dasaṇṇi tṭhānehi abhihiṇṇotvā⁸ soṇṇake⁹
 rūpasaddhehi gandhehi rasaṇṇi phusaṇṇi¹⁰ ca,
7. Ayunāpi ca vaṇṇeṇa sukheṇa yasasāpi ca
 tath' ev' ādhipateyyeṇa adhigayaṇṇa¹¹ viraṇṇaṃ¹² ahaṇṇaṃ.
8. Pacchime ca bhava dāni jātā 'haṇṇaṃ Kapilavhaya
 dhītā Khemaka-Sakkassa¹³ Nandā *uāno ti* viṇṇutā.¹⁴
9. Abhirūpaṇṇaṃ uppādaṇṇaṃ¹⁵ āhu¹⁶ m' okan ti¹⁷ sūcakaṇṇaṃ¹⁸
 yadā 'haṇṇaṃ yobhanaṇṇaṃ pattā rūpavaṇṇavibhūsitā.¹⁹

¹ S¹ pīte.

² S¹ pūjanāya°.

³ S¹ va.

⁴ S¹ Tāvatiṇṇasūpagā ahaṇṇaṃ.

⁵ S¹ anubhūtvāna; S² °hotvāna.

⁶ S¹ pūsaṇṇi.

⁷ S¹ Khema°.

⁸ S² uppādaṇṇaṃ.

⁹ S¹ sūcakaṇṇaṃ; S² sucakaṇṇaṃ.

² S² surūpādayitā.

⁴ S² upesi.

⁶ S² sovaṇṇa°.

⁹ S¹ sāsake; S² soṇṇake.

¹¹ S² adhigayaṇṇaṃ.

¹³ S¹ viṇṇutā.

¹⁶ S² ti ca.

¹⁸ S¹ rūpalānaṇṇi ca bhūsitā.

10. Idaṇ me-m' atthe¹ Sakyānaṇ vivādo *su-mahā* ahū²
pabbājesi tato tāto³: nā Sakyā vinassu⁴ iti.
11. Pabbajitvā tathā c' āhaṇ⁵ rūpadassiṇ⁶ naruttamaṇ
sutvāna ṇopagacchāmi⁷ mama rūpena gabbhitā.⁸
12. Ovādaṇ *pi na gacchāmi* Buddhadassanabhīrukā⁹
tadā jino upāyena upanetvā sa-santikaṇ.¹⁰
13. Tisso thiyo¹¹ nidassesi¹² iddhiyā maggakovidō
accharā rūpasadisā taruṇi jaritā matā.¹³
14. Tayo disvā susaṇviggā virattāse¹⁴ kalebare
aṭṭhāsi bhavanibbiṇṇā,¹⁵ tadā maṇ āha nāyako:
15. Āturaṇ asuciṇ¹⁶ pūtiṇ passa Nande samussayaṇ
uggharantaṇ paggharantaṇ bālānaṇ abhipatthitaṇ¹⁷
16. Asubhāya cittaṇ bhāvehi¹⁸ ekaggaṇ susamāhitaṇ
yathā idaṇ¹⁹ tathā etaṇ, yathā etaṇ tathā idaṇ.
17. Evam etaṇ avekkhanti²⁰ rattindivam atanditā
tato sakāya paññāya²¹ abhinibbijja²² vacchasi.²³
18. Tassā me appamattāya vicinanti²⁴ idha yoniso
yathābhūtaṇ ayaṇ kāyo²⁵ diṭṭho santarabāhiro.
19. Atha nibbind' ahaṇ²⁶ kāye ajjhattaṇ ca virajj' ahaṇ
appamattā visaṇyuttā upasanti' amhi nibbutā.
20. Iddhiṇu ca vasi homi dibbāya sotadhatuyā
cetopariyañāṇassa vasi homi tadā muni.²⁷
21. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhu²⁸ visodhitaṇ
sabbāsavā parikkhiṇā n' atthi dāni punabbhavo.
22. Atthadhammaniruttisu paṭibhāne tath' eva ca
ñāṇaṇ mama mahāvira uppannaṇ tava santike.

¹ S¹ pasatthe.² S¹ ahū.³ S¹ omits.⁴ S² Sakyā vinassu; S¹ Sakyā vinassu.⁵ S¹ Tathāgataṇ.⁶ S¹ rūpadassana.⁷ S¹ nogacchāmi.⁸ S¹ gabbhitā; S² gandhitā.⁹ S² buddhassanabhīrūpakā.¹⁰ S² sa-santikaṇ.¹¹ S¹ tiyo.¹² S¹ nidasseti.¹³ S¹ taruṇi vaditaṇ; S² jaritaṇ mataṇ.¹⁴ S¹ mo.¹⁵ S² nibbindā.¹⁶ S¹ asuci.¹⁷ S¹ abhinanditaṇ.¹⁸ S¹ bhāveti.¹⁹ S¹ ida.²⁰ S² avekkhantaṇ.²¹ S¹ paññāyaṇ.²² S¹ nibbhijja; S² nibbhijja.²³ S¹ vacchasi.²⁴ S¹ vicaranti.²⁵ S¹ yathābhūta ayaṇ.²⁶ S¹ nibbijj' ahaṇ.²⁷ S¹ mune.²⁸ S¹ cakkhu.

23. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 24. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 25. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Abhirūpanandā bhikkhuni i. g. a-ti

*Abhirūpanandā bhikkhuniyā apadānaṃ sanuttaraṃ *

[37. *Aḍḍhakaṣikā.*]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahayaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadantaṃ¹ varo.
2. Tadā 'haṃ pabbajitvāna tassa Buddhassa sāsaṇe
saṃvutā pātimokkhamhi indriyesu ca pañcasu.
3. Mattaññū² nica-āsane³ yuttā jāgariyesu⁴ ca
vasanti yuttayogā 'haṃ. Bhikkhuniṃ vigatāsavaṃ⁵
4. Akkosiṃ duṭṭhacittā 'haṃ "gaṇiko" ti sakiṃ⁶ tadā
tena pāpema kammena nirayamhi apaccisaṃ.⁷
5. Ten' eva kammasesena ajāyīṃ gaṇikakule
bahuso 'va 'parādhītā,⁸ pacchimāya ca⁹ jātiyaṃ
6. Kāsisu¹⁰ seṭṭhikule jātā¹¹ brahmacariyaphulen¹² ahaṃ
accharā viya devesu ahosiṃ¹³ rūpasampannā.
7. Disvā 'dassanīyaṃ maṃ¹⁴ Gīribbaja-puruttamo
gaṇikatte¹⁵ nivesiṃsu¹⁶ akkosanaphulena me.
8. Sāhaṃ sutvāna¹⁷ saddhammaṃ Buddhasseṭṭhena desitaṃ
pubbavāsanasampannā pabbajīṃ¹⁸ anagūriyaṃ.
9. Tadā 'pasampadatthāya¹⁹ gacchan taṃ jīvaṃsutikaṃ
magge dhutṭe tṭhite disvā, labhiṃ²⁰ dūto 'pasampadaṃ²¹

¹ S¹ varataṃ.

² S² asane.

³ S¹ bhikkhuni vigatāsava.

⁴ S¹ apaccissaṃ.

⁵ S² pakharādhītā; P. parivattanti.

⁶ P. Kāsikaraṭṭhe.

⁷ S¹ brahmacāra; S² °care°.

⁸ S² ca; P. disvāna dassanīyaṃ.

⁹ S¹ P. nivesesup.

¹⁰ S¹ pabbajī.

¹¹ S¹ sutvā labhi; P. sutvā labhiṃ; S² °āhu.

¹² S¹ duttasampadaṃ.

¹ mottaññū.

² S¹ jāgariyehi.

³ P. bhaniṃ.

⁴ P. °āyaṃ pi.

⁵ v.l. °kulajā.

⁶ S¹ ahosi.

⁷ S² gaṇikaṃ te.

⁸ AU MSS. suṇitvā.

⁹ S¹ samapadatthāya; P. tad' upa°.

10. Sabbhaṇ kamunāṇ paṇikkhīṇaṇ puññaṇpāpaṇ¹ tath' eva ca sabbasaṇsāraṇ uttiṇṇā gaṇikattaṇ ca khepitaṇ.
11. Iddhiṇu ca vaṣi homi dibbhāya sotadhātuyā cetopariyañāṇassa vaṣi homi mahāmuṇe.²
12. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ visodhitaṇ sabbāsavā paṇikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
13. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca ñāṇaṇ mama mahāvīra uppannaṇ tava santike.
14. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
15. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
16. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Aḍḍhakāsikā bhikkhuni i. g. a-ti.

Aḍḍhakāsikāya bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[38. *Puṇṇikā*.]

1. Vipassino bhagavato Sikhino Vessabhussa ca Kakusandhassa nuṇino Koṇāgamana-tādino³
2. Kassapaṇsa ca Buddhassa pabbajitvāna sāsane bhikkhuni sīlasaṇipannā uipakā saṇvutindriyā.
3. Bahussutā dhammadharā atthattthapaṇipucchikā⁴ uggahetā⁵ ca dhammāṇaṇ sotāpayirupāsikā⁶
4. Desenti⁷ janamaṇṇhe 'haṇ ahoṣi⁸ jinaśāsanaṇ⁹ bāhusaccena¹⁰ tenāhaṇ pesalā¹¹ atimaññisaṇ.¹²
5. Pacchimē ca bhavē dāni Sāvattthiyaṇ puruttame Anāthapaṇḍino gche¹³ jūtā 'haṇ kumbhadāsiyā.
6. Gatā udakabhāriyaṇ¹⁴ sotthiyaṇ¹⁵ dijam addasaṇ¹⁶ sītaṭṭaṇ toyamaṇṇhaṇhi¹⁷; taṇ disvā idaṇ abraviṇ:

¹ S¹ P. puññaṇ pāpaṇ.

² S¹ mahāmuṇi.

³ S¹ kārino.

⁴ S¹ °pucchitā; P. attattthapaṭi^o.

⁵ S² uggasotā.

⁶ S¹ sota^o; S² sena^o.

⁷ S¹ desentaṇ.

⁸ S¹ ahosi.

⁹ S¹ jinaśāsano.

¹⁰ S¹ bahu^o.

¹¹ S¹ pesale.

¹² S¹ °maññisaṇ; P. abhimaññisaṇ.

¹³ S¹ gehaṇ.

¹⁴ S² °bhāriyaṇ; P. °hāriyaṇ.

¹⁵ S¹ kittayaṇ.

¹⁶ S¹ dipam^o.

¹⁷ S¹ ṭhitattthaṇ soṣa^o; S² sītalaba^o.

7. "Udabhūri¹ ahaṇṇ sīte² sacā udakam otariṇṇ³
ayyānaṇ daṇḍabhaṇṇā bhūta vācādosabhaṇṇaṇṇiṭṭā.⁴
8. Kassa brāhmaṇa tvaṇ bhūto? sacā udakam otari⁵
vedhamānehi⁶ gatteli sītaṇ vodayase bhusaṇṇ "
9. "Jānanti vata maṇṇ⁷, hoti⁸ Puṇṇike⁹ pariṇucehiyaṇṇ¹⁰
karontaṇ kusalaṇ kammaṇṇ niddhantaṇṇ¹¹ kammaṇṇāpakaṇṇ
10. Yo ca vuddho¹² *daha*ro vā pāpakammaṇṇ pakubbati
udakābbhisecanā so pi¹³ pāpakammaṇṇ paṇi*uccati.¹⁴ ""
11. Uttarantassa akkhāsiṇṇ¹⁵ dhammatthaṇṇ salitaṇṇ padaṇṇ
taṇ ca sutvā sasaṇṇviggo pabbajitvā 'rahi ahi.¹⁶
12. Pūrenti ūnaka*sa*taṇ jātā dāsikule yato
tato Puṇṇā ti nāmaṇ me bhujissaṇ ca¹⁷ akaṇṇsu te.
13. Seṭṭhiṇṇ tato 'numānetvā¹⁸ pabbajiṇṇ¹⁹ anagāriyaṇṇ
naciren' eva kālena arahattaṇṇ apāpuṇṇṇ²⁰
14. Iddhīsu ca vasi homi dībbāya sotadhātuyā
cetopariyaññāpassa vasi homi mahāmuno.
15. Pubbenivāsaṇ jānāmi dībbacakkhaṇṇ visodhitaṇṇ
sabbāsavā parikkhiṇā n' attli dāni punabbhavo.
16. Atthadhammanirutīsu paṭibhāno tatti' eva ca
ññaṇṇ me vipulaṇ suddhaṇṇ Buddhaseṭṭhiṇṇsu vāhasi.
17. Bhāvanāya mahappaññā suten' eva sutāvinī
mānena nīcakulajā²¹ na hi kammaṇṇ paṇassati.²²
18. Kilsā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
19. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
20. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Puṇṇikā bhikkhuni i. g. a-ti.

Puṇṇikā bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇṇ.

¹ S¹ udābhari; P. udakahārī.

³ S¹ āhari; S² otari.

⁵ S¹ S² otari.

⁷ S¹ vada maṇṇ; P. jānanti ca tvaṇ.

⁹ S¹ Puṇṇako.

¹¹ S¹ dudantaṇṇ; P. rundhantaṇṇ; S² nidantaṇṇ.

¹² S¹ so vā vuḍḍho; P. yo ce°.

¹³ S¹ udakābbhisecanā hosi; S² so ji.

¹⁴ S¹ pavuccati.

¹⁶ S¹ ahi.

¹⁸ S¹ P. 'numodetvā.

²⁰ S¹ apāpuṇi. ²¹ S¹ nīcakulo.

² S¹ pīte.

⁴ S¹ oodanā°.

⁶ S¹ devamānehi.

⁸ S¹ hosi; P. bhōti.

¹⁰ S¹ P. pariṇucehosi.

¹⁵ S¹ akkhāsi; P. ko nu te idaṇ.

¹⁷ S¹ bhujissaṇ me.

¹⁹ S¹ pabbaji.

²² S¹ P. vinassati.

[39. *Ambapāli.*]

1. Yo raṇṣiphusitāvelo¹ Phusso² nāma mahāmuni
tassāhaṇṇaṇ bhaginī āsīṇ³ ajāyīṇ⁴ khattiye kule
2. Tassa dhammaṇ⁵ supitvā 'haṇṇaṇ vippasannaena cetasa
mahādānaṇ daditvāna patthayaṇ rūpasampadaṇ.⁶
3. Ekatiṇṇse ito kappe Sikhī lokagganāyako
uppanno lokapajjoto tilokasaraṇo jino.
4. Tad' Āruṇapure ramme brahmaṇṇūkulasambhavā
vimuttacittaṇ kupitā bhikkhuniṇ abhisāpayiṇ⁷
5. Vesikā 'va⁸ anācārā jinasāsanadūsikā.
Evaṇ akkosayitvāna tena pāpena kammaṇā⁹
6. Dāruṇaṇ nirayaṇ gantvā mahādukkhasamappitā
tato cutā¹⁰ manussesu uppannā tapassinī.
7. Dasa jātisahassāni gaṇikattaṇ¹¹ akārayiṇ
taṇ pāpaṇ na vimuccissaṇ¹² bhuttā duṭṭhaviṇṇaṇ¹³ yathā
8. Brahmaceram asevisaṇ¹⁴ Kassape jinasāsane
tena kammaṇavipākena ajāyīṇ Tidase pure.
9. Pacchimē bhavasampatte¹⁵ ahoṇṇaṇ opapātikā
ambasūkh' antare jātā Ambapāli ti¹⁶ ten' ahaṇṇaṇ.
10. Parivutā pūṇakoṭṭhi¹⁷ pabbajaṇṇaṇ jinasāsane
patṭā 'luṇṇa¹⁸ acalaṇṇaṇ¹⁹ dhītā Buddhassa orasā.
11. Iddhissu ca vasi homi sotadhātuvisuddhiyā
cetopariyaññaṇassa vasi homi mahāmuni.²⁰
12. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇṇaṇ visodhitaṇ²¹
sabbāsavā parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
13. Atthadhammaniruttissu paṭibhāne tath' eva ca
ññaṇaṇ me vipulaṇ suddhaṇ Buddhasoṭṭhassa vāhasā

¹ S¹ °putāvelo.² S¹ Vusso.³ S¹ āsi.⁴ S¹ ajāyī.⁵ S¹ dhammo.⁶ S¹ rūpasampadā.⁷ S¹ abhisāpayi; S² °sāvayaṇ.⁸ S¹ vā; S² ca.⁹ S¹ P. kammaṇā.¹⁰ S¹ cuto.¹¹ S¹ gatikantaṇ.¹² S¹ tappāpa na vimuttiyaṇ; P. tamhā papā°.¹³ S¹ °visaṇ.¹⁴ S¹ aseviyaṇ.¹⁵ S¹ bhava sampatto.¹⁶ S¹ Ambapālīni.¹⁷ S² koṭṭhi; P. pūṇikoṭṭhi.¹⁸ S² satṭāhaṇ.¹⁹ S¹ P. acalaṇṇaṇ²⁰ S¹ mahāmuno.²¹ S¹ dibbacakkhu°.

12. Sāgataṇ¹ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

13. Paṭisaṁbhūḍā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Selā² bhikkhunī i. g. a-ti.

Selā-bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Khattiyā brāhmaṇī c' eva tathā Uppaladāyikā³

Sigālamātā⁴ Sukkā ca Abhirūpā Aḍḍhakāsikā⁵

gaṇikā c' eva Puṇṇā ca Ambapālī ca⁶ bhikkunī ti.

Niṭṭhitaṇ Apadānaṇ.

¹ S¹ svāgataṇ.

² S¹ Upphala°.

³ S¹ °kāsikaṇ.

⁴ S¹ Selā.

⁵ S¹ Sigālamātī.

⁶ S¹ Ambapālī°; S² °pāla sv.

INDEX

- Aṅṣabaddhaḍḍānānisayasa, 310
 Akkantasāññakatthēra, 211
 Akkamanadāyākatthēra, 404
 Akkamanassa phalaṇ, 404
 Aggapuggala, 50, 59, 81
 Aggapupphiya, 220
 Aggissālāya phalaṇ, 213
 Aṅkola, 15
 Aṅkolakatthēra, 199
 Aṅkolapupphiyatthēra, 287
 Aṅgīrasa, 102
 Aṅgulimālaka, 47
 Acintiya, 6
 A[c]chambhī, 9
 Ajita, 243
 Ajitañjaya (rāja), 354
 Ajitatthērapadānaṇ, 335
 Ajinadāyākatthēra, 213
 Ajinassa phalaṇ, 214
 Ajelaphaladāya, 446
 Ajjuna, 446
 Ajjunapupphiyatthēra, 450
 Añjanadānānisayasa, 312
 Añjaliyā phalaṇ, 281
 Añjalussa phalaṇ, 80, 123
 Añjasa, 45
 Aññākondāññatthēra, 48
 Adḍhakāṣikātheri, 610
 Adḍhacelakatthēra, 134
 Atimutta, 15
 Attatthapaññā, 13
 Atthadassi, 87, 99, 168, 296, 369, 428
 Atthasandassakatthēra, 168
 Adantadamana, 80
 Adhacandiyatthēra, 231
 Adhadasassa phalaṇ, 430
 Adhika, 5
 Adhicchatiyatthēra, 170
 Adhiṭṭhāna (pārami), 5
 Adhimuttatthēra, 88
 Adhopupphiyatthēra, 128
 Anakkosassa phalaṇ, 264
 Anaññaneyya, 10
 Anantajālī, 218
 Anātha (Buddha), 288
 Anukampā, 8
 Anuttara (Buddha), 81
 Anudhammacārīn, 12
 Anuruddhatthēra, 35
 Anulopadāyākatthēra, 251
 Anulopassa phalaṇ, 251
 Anulomadāyākatthēra, 173
 Anotatta (sura), 208 f.
 Anopama (Buddha), 78
 Anoma (khattiya), 320
 Anoma (pubbata), 345
 Anomadassi (Buddha), 20, 21, 31, 70, 180, 329
 Anurāṇadānānisayasa, 310
 Annasayāsavakūthera, 78, 261
 Apadāniyatthēra, 211
 Aparājita, 2, 87, 215
 Apilāpiya, 202
 Apokkhā, 8
 Appaṭṭiga, 9
 Appamāda, 6
 Appamāyaya, 78
 Apposukka, 9
 Abbhāñjanadāyākatthēra, 456
 Abbhāñjanatthēradānānisayasa, 315
 Abbhāñjanassa phalaṇ, 230, 455
 Abbhāñjanīyatthēra, 230
 Abhādhikatthēra, 215
 Abhaya (kumārā), 503
 Abhayatthēra, 502
 Abhidhamma, 37, 44
 Abhirūpanandātheri, 608
 Abhisajjanā, 9
 Abhisammata (cakkavattin), 123
 Abhisāma (cakkavattin), 218
 Amitañjāla, 219
 Amitavāyā (cakkavattin), 229
 Amittabhā (cakkavattin), 253
 Amittavāsana (cakkavattin), 169
 Amoraphaliyatthēra, 447
 Ambadānassa phalaṇ, 117, 217
 Ambadāyākatthēra, 116
 Ambapindiyatthēra, 247

- Ambapindiyatthara, 395
 Ambapālī therī, 613
 Ambayāgudāyakatthara, 221
 Ambayāgudāyakatthara, 284
 Ambayāguyā phalaṇ, 221, 284
 Ambāṭṭakattara, 391
 Ambāṭṭakiyatthara, 399
 Arañña, 8
 Araṇadīpiyatthara, 231
 Araḥanto, 6
 Ariṇḍamāna, 12
 Ariṭṭha (pura), 535
 Aruṇa (rājau), 601
 Aruṇavātī (nagara), 220, 282, 517, 601
 Aruṇavā (khattiya), 517
 Alābussa phalaṇ, 389
 Alola, 11
 Avaṭaphaliyatthara, 409
 Avaṭaphaladāyakatthara, 294
 Avantaphaliyatthara, 445
 Asanabodhiyatthara, 110
 Asantasanta, 12
 Asama (Khattiya), 234
 Asita, 217
 Asoka (puppha), 15
 Asokaṇṇjakatthara, 199
 Assaji, 21, 31
 Assama, 15
 Assalūyana, 480
 Ākāsa, 1
 Ākāsaḥkhihiyatthara, 230
 Ājāṇiyadānassa phalaṇ, 106
 Āllocabundhu, 10
 Ālḥārakulānānisassa, 310
 Ālḥārādāyakatthara, 207
 Ānanda (Vedhamuni), 7, 41, 52 f., 227, 263, 302, 420, 531
 Āmanāphaladāyākatthara, 459
 Āmanāssa phalaṇ, 97, 459
 Āmanāna, 8
 Āyogadānānisassa, 312
 Āyagadāyakatthara, 89
 Āyagassa phalaṇ, 89
 Ārakkhadāyākatthara, 253
 Ārakkhadāyakatthara, 214
 Āraññikānaṇ manasikātabbaṇ, 67
 Āradḍhaviṇṇiya, 6
 Ārāmadāyakatthara, 251
 Ārāmassa phalaṇ, 251
 Ālāvaka (rājakumāra), 429
 Ālambanadāyakatthara, 213
 Āluvadāyakatthara, 237
 Āvopupphiyatthara, 112
 Āsanatthavikattara, 255
 Āsanādānassa phalaṇ, 96
 Āsanupatthāyakatthara, 144
 Āsāvātī (lālā), 41
 Ukkādānassa phalaṇ, 401
 Ukkādānassa phalaṇ, 415
 Ukkāsātikatthara, 414
 Ukkhittapadumiyatthara, 275
 Uggata (cakkavattin), 109
 Uccaṇṇagapupphiyatthara, 374
 Uccukaṇḍassa phalaṇ, 393
 Uccukaṇḍikatthara, 393
 Uccudānassa phalaṇ, 88
 Ujjeniṇṇiya (nagara), 465
 Uḷḷhipupphiyatthara, 398
 Uttarakurū, 18, 348
 Uttaroṇṇadāyakatthara, 272
 Uttaroṇṇassa phalaṇ, 273
 Uttiyatthara, 79
 Udaka, 4, 434
 Udakadānassa phalaṇ, 143, 205, 437, 522
 Udakadāyākatthara, 205
 Udakadāyakatthara, 437
 Udakadāyikā-therī, 521
 Udakapūjakatthara, 142
 Udakāsanaḍāyakatthara, 218
 Udakāsanaṇṇa phalaṇ, 218
 Udapānādāyakatthara, 188
 Udāyin (Kālī), 80, 501
 Uduḍbaraphaladāyakatthara, 295
 Udena (khattiya), 56
 Udenatthara, 362
 Uddālapupphiyatthara, 288
 Upacala, 57
 Upatthānassa phalaṇ, 139, 181, 191, 241, 361
 Upatthānasāladānassa phalaṇ, 317
 Upatthāyakatthara, 241
 Upatissa (Sāriputta), 280, 429
 Upaddhadassadāyakatthara, 435
 Upananda, 201
 Uparuci, 134
 Upavānatthara, 70
 Upasāleka (brāhmaṇa), 246
 Upasvatthara, 345
 Upasonatthara, 62
 Upāgatabhāsanīyatthara, 233
 Upātivatta, 10
 Upālittherāpadāna, 37 f.
 Upālitthara, 91
 [U]pāhanadānassa phalaṇ, 228
 [U]pāhanadānānisassa, 311
 Upasathassa phalaṇ, 523
 Uppaladāyikā-therī, 601

Uppalavanna-theri, 429, 516, 551
 Uppalahattadānassa phalaṇ, 111
 Uppalahattiyatthara, 111
 Ubbiddha (khattiya), 34
 Ummāpupphiyatthara, 172
 Ummāpupphiyatthara, 238
 Uraṇḍā, 301, 483
 Uraṇḍā-Kassapatthara, 181

Itihāsa, 17
 Indagopaka, 1
 Isiddhājāvanana, 48
 Isamuggadāyakatthara, 193

Iti, 10

Ekacampakapupphiyatthara, 288
 Ekasāriyatthara, 196
 Ekasintatthara, 194
 Ekachattiyatthara, 367
 Ekachattiyatthara, 405
 Ekajjha (khattiya), 239
 Ekajjalikatthara, 80
 Ekajjalivatthara, 236
 Ekajjalivatthara, 281
 Ekattāmbhattara, 56
 Ekattāmbhassa phalaṇ, 56
 Ekadīpassa phalaṇ, 374
 Ekadīpiyatthara, 189
 Ekadussadānassa phalaṇ, 380
 Ekadussadāyakatthara, 379
 Ekadhammassavaniyatthara, 381
 Ekapatthadāyakatthara, 444
 Ekapadumassa phalaṇ, 275
 Ekapadumiyatthara, 276
 Ekapiṇḍadāyikā-theri, 515
 Ekapiṇḍarikatthara, 238
 Ekapupphiyatthara, 240
 Ekabhikkhāya phalaṇ, 121
 Ekamandāraviyatthara, 286
 Ekavandiyatthara, 217
 Ekavihāriyatthara, 390
 Ekasaṅkhiyatthara, 391
 Ekasaṅṅakatthara, 121
 Ekasaṅṅakatthara, 209
 Ekassara, 200
 Ekāsanadāyakatthara, 226
 Ekāsanadāyakatthara, 381
 Ekāsanadāyikātheri, 525
 Ekāsanassa phalaṇ, 382, 516
 Ekāsaniyatthara, 149
 Ekuposāthikā-theri, 522
 Etadagga, 45
 Esika, 2

Okkākakula, 22, 32, 38, 49, 52, 82,
 286, 307, 423, 466

Okkākakula-ambhava, 501
 Opavuyatthara, 106
 Oropayitvā, 9
 Oudhañjanadānanaṇṇa, 312

(a)ṇḍā, 23, 27, 51, 201, 313, 370,
 384

(a)ṇḍatama (Buddha), 211

(a)ṇḍapupphiyatthara, 102

(a)ṇḍasāṅṅakatthara, 127

(a)ṇḍasāṅṅakatthara, 203

(a)ṇḍā, 4

(a)ṇḍatthāpīyatthara, 267

(a)ṇḍatthānassa phalaṇ, 133, 248

(a)ṇḍhamādanā, 116, 336

(a)ṇḍhamāliyatthara, 135

(a)ṇḍhamatthiyatthara, 292

(a)ṇḍhapūjakatthara, 406

(a)ṇḍhapūjāya phalaṇ, 267

(a)ṇḍhabba, 4

(a)ṇḍhālimpanassa phalaṇ, 100

(a)ṇḍhodakadānassa phalaṇ, 105,

408

(a)ṇḍhodakiyatthara, 105

(a)ṇḍhodakiyatthara, 157

(a)ṇḍakassapa (thera), 483

(a)ṇḍolapūjakatthara, 157

(a)ṇḍopūgīyatthara, 116

(a)ṇḍibha (Itajugaha), 300, 185,

509

(a)ṇḍinadāyikā, 330

(a)ṇḍibhāṇṇa, 9

(a)ṇḍakīlānāya phalaṇ, 357

(a)ṇḍagūṇa vidu, 509

(a)ṇḍama (Buddha), 22, 32, 31, 37,

49, 51, 73, 82, 263, 266, 275, 311,

370, 413, 420

(a)ṇḍama (pubbata), 162

(a)ṇḍami theri, 529

(a)ṇḍāna (aparagayāna), 18, 348

(a)ṇḍasāṅṅakatthara, 215

(a)ṇḍasassa phalaṇ, 245

(a)ṇḍamanāḍadāyakatthara, 383

(a)ṇḍamanāḍadāyakatthara, 436

(a)ṇḍamanāḍassa phalaṇ, 384, 436

(a)ṇḍadānassa phalaṇ, 401

(a)ṇḍasaṅṅakatthara, 451

(a)ṇḍasaṅṅāya phalaṇ, 451

Cakkavāla, 4

Cāṇkamadāyakatthara, 99

Cāṇkamaassa phalaṇ, 99

Cāṇkalapupphiyatthara, 215

Cangotakassa phalaṇ, 235

Cangotakiyatthara, 235

- Catuvāsitiṃ brāhmanekaññā bhik-
 khupī sahaṣṣāni, 598
 Candanapūjakatthēra, 165
 Candanumūliyatthēra, 423
 Candapachumā (mālā), 465
 Candabhāgā (nadi), 79, 261, 291,
 367, 460, 516
 Candavati (mātā), 74, 76
 Candavati (mātā), 480
 Candābha (cakkavattin), 189
 Candupama, 220
 Campaka (khattiya), 52
 Campakapupphiyatthēra, 167
 Campakapupphiyatthēra, 279
 Campā (nagara), 298
 Cāvala (pabbata), 451
 Cūḍāmāṇavikā, 299
 Citakanibbāpakatthēra, 408
 Citakapūjakatthēra, 237
 Citakapūjakatthēra, 151
 Citakapūjakatthēra, 227
 Citapūjakatthēra, 243
 Citapūjakatthēra, 292
 Citakapūjāya phalaṇ, 151, 237
 Citapūjāya phalaṇ, 202, 406
 Citta (gahapati), 429
 Cittalakūṭa (pabbata), 50
 Cittalakūṭavāna, 41
 Cina (cinadussa), 2
 Cirappa (Khattiya), 236
 Cundatthēra, 101
 Cullapanthakakatthēra, 58
 Cūlacunda, 102
 Cūlasugundhatthēra, 508
 Chatthadānassa phalaṇ, 207, 265,
 369, 405
 Chatthadānānisassa, 307
 Chatthadhāraakatthēra, 244
 Chatthadhāraṇaphala, 53
 Chatthadhāraṇassa phalaṇ, 244

 Jagatikārakatthēra, 221
 Jagatidāyakatthēra, 402
 Jagatiyā phalaṇ, 221, 402
 Jalukarnikatthēra, 357
 Jambuphaliyatthēra, 395
 Jaluttana (rājā), 163
 Jalaṭuttara (Padumuttara Bud-
 dha), 57, 63, 101, 107
 Jalasikha (cakkavattin), 265
 Javaharākatthēra, 232
 Jātipupphiyatthēra, 405
 Jātipūjakatthēra, 154
 Jātipūjāya phalaṇ, 154
 Jitasena (cakkavattin), 198
 Jīna (Buddha), 4, 7

 Jutidova, 212
 Jutindhara (Buddha), 78
 Jotavana, 7, 430, 495
 Jotārāma, 499
 Jotipāla, 301

 Kaku[d]dha, 225
 Kakusandha (Buddha), 611
 Kakkarupupphiyatthēra, 286
 Kakkarupūjakatthēra, 177
 Kaṇkharevatatthēra, 491
 Kaccāna. *See* Mahā°
 Kaccānubhikkhadāyikātthēra,
 516
 Kaṇaverapupphiyatthēra, 182
 Kaṇikāracchadanīyatthēra, 183
 Kaṇikārapupphiyatthēra, 183, 203
 Kadamba (pabbata), 382
 Kadambapupphiyatthēra, 178
 Kadambapupphiyatthēra, 287
 Kadalikannassa phalaṇ, 81 f.
 Kadallipupphiyatthēra, 257
 Kadalliphaladāyikakatthēra, 297
 Kattaradandaḍḍānānisassa, 312
 Kathāvatthuvissuddhi, 37
 Kamma, 4
 Kapparukkha, 2
 Kapparukkhaṇa phalaṇ, 91
 Kapparukkhiyatthēra, 90
 Kapitthaphaladāyikakatthēra, 449
 Kapilavatthava, 42, 501
 Kapilavatthu, 492
 Karañjaphaladāyikakatthēra, 448
 Karavīka, 3
 Kalambadāyikakatthēra, 393
 Kalambassa phalaṇ, 393
 Kalira, 8
 Kavāṭa, 2
 Kassapa (Uruveṇ), 482
 Kassapatthēra. *See* Mahā°
 Kassapa (nāṭado), 381
 Kassapa (Buddha), 301
 Kassapa (brāhmaṇakula), 390
 Kassapa (brāhmaṇakula), 504
 Kassapa (brāhmaṇakula), 512
 Kassapa (brāhmaṇakula), 610
 Kāma, 10
 Kāyabandhadānānisassa, 310
 Kārumika, 78
 Kāḷigodhāyaputta (Bhaddiya), 97
 Kāḷudāyittherāpadānaṇ, 85
 Kāḷudāyitthēra, 500
 Kāṣmāriphaladāyikakatthēra, 204
 Kāṣmāriphaladāyikakatthēra, 445
 Kāsika, 401
 Kāśī (raṭṭha), 490

- Kinsukapupphiyatthara, 435
 Kinsukapūjakatthara, 283
 Kiki (rājā), 490, 512
 Kiñkanikapupphiyatthara, 204
 Kiñkinikā, 2
 Kiñjakosara, 225
 Kittanāya phalaṇ, 241, 256, 321, 411, 428
 Kilañjassa phalaṇ, 219
 Kilañjadāyakatthara, 219
 Kisagotamī-therī, 546, 564
 Kisalayapūjakatthara, 200
 Kukkuṭa (pura), 469
 Kukkuṭa (pabbata), 155
 Kuñjokadānānisasā, 312
 Kuñjokagharadānānisasā, 312
 Kutajapupphiyatthara, 191
 Kutajapupphiyatthara, 451
 Kuṭidāyakatthara, 229
 Kuṭidhūpakatthara, 223
 Kuṇḍadhānatthara, 81
 Kuṇḍalā, 546
 Kumārakassapatthara, 473
 Kumudadāyakatthara, 180
 Kumudamāliyatthara, 186
 Kumudamāliyatthara, 257
 Kumūśadāyakatthara, 445
 Kumūśassa phalaṇ, 415
 Kusatthakadāyakatthara, 416
 Kusatthakassa phalaṇ, 416
 Kusālakassa phalaṇ, 212
 Kusinārā (nagara), 473
 Kusumāsaniyatthara, 100
 Kūṭāgāra, 1
 Ketakapupphiyatthara, 440
 Koṇiya (tāpasa), 318
 Koṇiyajāti, 469
 Kossapupphiyatthara, 287
 Kosava, 168
 Koṭumbariyatthara, 192
 Koṭṭhika, 480
 Koṇḍañña (Buddha), 49, 236, 514
 Koṇḍamāna (Buddha), 512, 514, 611
 Korāṇḍapupphiyatthara, 206
 Korāṇḍapupphiyatthara, 383
 Korāṇḍapupphiyatthara, 434
 Koladānassa phalaṇ, 307
 Koladāyakatthara, 397
 Kolita (Moggallāna), 25, 32, 44, 429
 Koliya, 95, 491 f.
 Koliyavassatthara, 93
 Kovilāra, 9
 Kosala (ratthā), 477
 Kosala (rājā) 283, 550
 Kosika (pubbat), 381
 Kosika (Buddha), 114
 Kosigotta, 583
 Kosiya, 16
 Kosiya (jūṭha), 67
 Kosumbapupphiyatthara, 149
 Khaggavisīṇakappa, 8
 Khajjukadāyakatthara, 182
 Khajjaphulliyatthara, 198
 Khadravana-Revatatthara, 51
 Khanti (pāramī), 6
 Khandhuka (Cūḍavagga, Mahavagga), 43
 Kluṇṭitarā (upāsikā), 429
 Khemakassakka, 608
 Khemā (therī), 429, 512, 543, 550
 Khomadānassa phalaṇ, 81
 Nānatthavikatthara, 302
 Nānatthavikatthara, 421
 Nānatthexanāya phalaṇ, 393
 Nānatthomano phalaṇ, 113
 Nānapūjāya phalaṇ, 161, 167
 Nānasamāya phalaṇ, 140, 161, 167
 Nānasamākatthara, 140
 Nānasamākatthara, 161
 Paṭṭhagata, 7, 20, 30, 31
 Paṇḍikassa phalaṇ, 311
 Paṇḍikāradhūmikasāya, 313
 Paṇḍikapupphiyatthara, 197
 Paṇḍonuda, 180
 Paṇḍapupphiyatthara, 176
 Paṇḍāya phalaṇ, 80, 201, 234, 429
 Paṇḍiyatthara, 204
 Paṇḍiyatthara, 234
 Paṇḍiyatthara, 238
 Paṇḍiyatthara, 428
 Pāraka, 484
 Pāraka, 51
 Pāḍaphaliyatthara, 447
 Pāḍavāntadāyakatthara, 211
 Pāḍavāntassa phalaṇ, 203, 408
 Pāvāṇi, 269 f.
 Pāvāṇi, 4, 274 f., 286, 377, 385 f., 400, 435, 501, 512, 527-614
 Pāṇḍipāramī, 1
 Pāṇḍikārapupphiyatthara, 441
 Pāṇḍikapupphiyatthara, 201
 Pāṇḍikapupphiyatthara, 195
 Pāṇḍikanikapupphiyatthara, 433
 Pāṇḍikanikapūjakatthara, 278
 Pāṇḍikachakatthara, 190

- Tīcampakapupphiyatthera, 227
 Tīṇḍukadāyakatthera, 200
 Tīṇakutikāya phalaṇ, 271
 Tīṇakutidāyakatthera, 270
 Tīṇamutthassa phalaṇ, 280
 Tīṇamutthidāyakatthera, 280
 Tīṇamutthidāyakatthera, 454
 Tīṇamuttho phalaṇ, 455
 Tīṇasanthāradāyakatthera, 121
 Tīṇasanthāradāyakatthera, 198
 Tīṇasūlakacchādanīyatthera,
 Tīṇasūlakatthera, 179
 Tīpukkādhāriyatthera, 404
 Tīpuppalamāliyatthera, 277
 Tīpuppalamāliyatthera, 291
 Tīṇḍukaphaladāyakatthera, 281
 Tīthiya, 44
 Tīdasa, 4, 262
 Tīdiva, 49
 Tīṇalamālikūttheri, 3
 Tīpupphāṇaṇ phalaṇ, 278
 Tīpupphiyatthera, 136
 Tīmirapupphiyatthera, 126
 Tīmirapupphiyatthera, 288
 Tīrapasiyatthera, 256
 Tīritivaccha, 465
 Tīlaka, 15
 Tīlamutthidāyakatthera, 235
 Tīlamuttho phalaṇ, 235
 Tīlokaṇṇa, 573
 Tīvaṇṇapupphiyatthera, 196
 Tīvarū (nagara), 219 f.
 Tīvartī, 199
 Tīssaraṇagamanīyatthera, 74
 Tīssa (Buddha), 119, 123, 193,
 277, 371, 517
 Tīssamotīyyatthera, 339
 Tīṇipadumiyatthera, 124
 Tūḥkujvarassa phalaṇ, 222
 Tūmbaka - karaviṇṇa - dānānisarṇa,
 313
 Tūvaraḍayakatthera, 222
 Tusita, 53, 100, 250, 395, 427, 513
 Tusitakāya, 411
 Tolaḍhāradānānisarṇa, 310
 Tolamakkhiyatthera, 230
 Todeyyatthera, 354

 Thambhāropakatthera, 171
 Thāḷakadānānisarṇa, 311
 Thitañjaliyatthera, 123
 Thūpakāraṇa phalaṇ, 513
 Thūpapūjāya phalaṇ, 59, 112, 119,
 170 f.
 Thūpasikhaṇa (cakkavattin), 171
 Thūpasodhanāya phalaṇ, 269, 270
 Thomakatthera, 226
 Thomanāya phalaṇ, 220, 255

 Daṇḍadānassa phalaṇ, 283, 457
 Daṇḍadāyakatthera, 283
 Daṇḍadāyakatthera, 456
 Daṇḍasena (cakkavattin), 111
 Dadhidānānisarṇa, 315
 Dabba, Mallā[-putta]-tthera, 471
 Dāṭabbaka, 5
 Dānassa phalaṇ, 307
 Dāruccīya. See Bāhiya
 Dittivisūka, 10
 Dīghasāladānassa phalaṇ, 93
 Dīpaṇkara (Buddha), 429, 587
 Dīpadānaphalaṇ, 35
 Dīpadānassa phalaṇ, 108, 189, 231,
 336, 571
 Dīpathāladānānisarṇa, 313
 Dīpassa phalaṇ, 520
 Dussadānassa phalaṇ, 134, 185,
 308
 Dussadānānisarṇa, 308
 Dussadāyakatthera, 185
 Deva, 4
 Devagajjita, 199
 Devatta, 4
 Devadatta, 47, 300
 Devadeva, 188
 Devapa (khattiya), 231
 Devabhūra, 217
 Devaḷa (sāvaka), 226
 Devaḷoka, 63
 Devuttara, 142
 Desakittanāya phalaṇ, 246
 Desakittiyatthera, 246
 Desapūjakatthera, 183
 Desapūjāya phalaṇ, 183
 Dehapūjāya phalaṇ, 406
 Dvāravatī (nagara), 200
 Dvipaduttama (Buddha), 51, 201
 Dveratanīyatthera, 214

 Dhajadānassa phalaṇ, 74, 177, 278
 Dhajadāyakatthera, 108
 Dhajadāyakatthera, 277
 Dhaññavattī (nagara), 160
 Dhanapāla (nāga), 47
 Dhanitṭha (khattiya), 210
 Dhamma, 5
 Dhammacakkassa phalaṇ, 90
 Dhammacakkikatthera, 90
 Dhammadassi (Buddha), 171, 196,
 402
 Dhammadānassa phalaṇ, 249
 Dhammadinnā-thori, 546, 567

Dhammarakkha (Ānanda), 11
Dhammarājā (Buddha), 1
Dhammaruci (mogha), 130
Dhammarucithera, 429
Dhammavissuddhisin, 13
Dhammasaṅgikakathā, 249
Dhammasenipati (Sāriputta), 41
Dhammassavanassa phalaṇ, 385
Dhammassavaniyakathā, 273
Dhammā (bhikkhu), 546
Dhātupūjakathā, 224
Dhātupūjakathā, 425
Dhātupatthāhane phalaṇ, 214
Dhātupūjāya phalaṇ, 425
Dhāraṇāya phalaṇ, 244
Dharaṇīruha (cakkavattin), 170
Dhūpadānassa phalaṇ, 78
Dhūpadāyathā, 78
Dhūmakatu (cakkavattin), 196
Dhūmadānānisassa, 316
Dhūmanottadānānisassa, 312
Dhotakathā, 343

Nakhaocchodanadānānisassa, 309
Nataṅga, 7
Natthukadānānisassa, 313
Nadi-Kassapa, 483
Nanda (atta-Buddhasāvaka), 200
Nandathā, 57
Nandathā, 350
Nandakathā, 499
Nandana, 547
Nandā-therī (Janapadakalyāṇī), 572
Nandā-therī, Abhirūpa°, 608
Nandāmātā (upāsikā), 429
Nandīya (khattiya), 235
Nammadā (nadi), 240
Naradeva (Buddha), 123
Naravira (Buddha), 80
Nalakuṭṭikadāyakkathā, 440
Nalamālāna phalaṇ, 520
Nalamālīkā therī, 528
Nalamāliyakathā, 143
Nalamāliyakathā, 412
Nalāgārassa phalaṇ, 278
Nalāgārīkathā, 278
Nalinakosariyakathā, 223
Navassassa phalaṇ, 387
Nāgakesariyakathā, 222
Nāgadānassa phalaṇ, 208
Nāgapupphiyathā, 179
Nāgapupphiyathā, 450
Nāgasamālathā, 119
Nātaputta, 503
Nārada, 168

Nārada, 278
Nārada, 110
Nāḷāgiri (hattin), 300
Nāḷakorakāyakkathā, 11
Niggaṇṭha, 403
Niggaṇṭhipupphiyathā, 200
Niggaṇṭhipupphiyathā, 269
Niddandaka sayamoha, 10
Nimmāna, 100, 121, 261, 600
Nimmānarati (devakā), 413
Nimittavākaraniyakathā, 111
Nimittasāṇakathā, 261
Niyāma, 10
Nisabha (pubbata), 67
Nisabha, 74
Nisabha (sāvaka), 76
Nissēḍḍānassa phalaṇ, 187
Nissēḍḍāyakkathā, 187
Nekkhamma, 5
Nemisammata (cakkavattin), 150
Neru (Meru, pubbata), 21, 313, and
see Sineru
Nosāda (brahmana), 254

Papsukūlapūjakathā, 434
Papsukūlasaṅgikathā, 418
Paccāgamanīyakathā, 113
Paccāgamanassa phalaṇ, 240
Paccāgamanīyakathā, 210
Paccapattānāsāṇīkathā, 163
Paccoka, 4
Paccokabuddha, 2, 7 f.
Pañcāṅguliyathā, 186
Pañcāṅgulissa phalaṇ, 186
Pañcadīpakathā, 108
Pañcadīpadāyikā-therī, 527
Pañcadīpāṇay phalaṇ, 528
Pañcadīpīkātherī, 519
Pañcapattiyathā, 193
Pañcosānāsāṇīkathā, 76
Pañcosānassa phalaṇ, 77
Pañcalatthiyathā, 97
Paṭācūra-therī, 546, 557
Paṭijagga, 237
Paṭipattiyutta, 13
Paṭibhānavant, 10
Paṭisaṅkharassa phalaṇ, 133
Paṭṭanna, 2
Paṇṇāṇījalikathā, 128
Paṇṇadānassa phalaṇ, 229, 230
Paṇṇadāyakkathā, 228
Paṇṇadāyakkathā, 230
Paṭṭadānassa phalaṇ, 224
Paṭṭadānānisassa, 308
Paṭṭadāyakkathā, 224
Paṭtipupphiyathā, 291

- Patthodanadāyakatthara, 376
 Patthodanassa phalaṇ, 377
 Pathāvin, 5
 Padapūjakatthara, 141
 Padapūjāya phalaṇ, 206, 283, 383
 Padasaññāya phalaṇ, 119
 Padasaññakatthara, 119
 Paduma (pabbata), 362
 Paduma (Buddha), 287, 181
 Padumakesariyatthara, 248
 Padumakūṭāgariyatthara, 326
 Padumachādanīyatthara, 98
 Padumatthara, 109
 Padumadhāriyatthara, 453
 Padumapupphiyatthara, 132
 Padumapūjakatthara, 279
 Padumi, 10
 Padumuttara (Buddha), 33, 36 f.,
 48, 50, 52, 58, 62 f., 68, 70, 81,
 83 f., 152, 193, 225, 273, 276,
 355, 384, 463, 500, 561
 Panasaphaladāyakatthara, 297
 Pabbajāya phalaṇ, 242
 Pabbhakarātthara, 269
 Pabbhāradāyakatthara, 252
 Parappasālakatthara, 114
 Paramparavyākaranāni, 7
 Paramatthadassin, 13
 Paramatthapatti, 22
 Paramanna, 85 f.
 Paramannadāyakatthara, 240
 Paramannassa phalaṇ, 249
 Paramassāsakāraka, 78
 Parissavanadānānisagga, 310
 Palālapīṭhadānānisagga, 315
 Pallakadāyakatthara, 175
 Pallakassa phalaṇ, 175
 Pavaralakkhana, 123
 Pasādassa phalaṇ, 250, 282
 Pātali, 15
 Pātālipupphiyatthara, 122
 Pātālipupphiyatthara, 290
 Pātālipūjakatthara, 224
 Pāthirasāññakatthara, 392
 Pāthina, 15
 Pādapiṭhadānānisagga, 315
 Pādapiṭhassa phalaṇ, 400
 Pādapiṭhiyatthara, 400
 Pādapūjakatthara, 246
 Pādapūjāya phalaṇ, 246, 435
 Pādāloa, 11
 Pādūkadānānisagga, 312
 Pānadhīdāyakatthara, 208
 Pānadhīdāyakatthara, 417
 Pānadhissa phalaṇ, 209, 417
 Pāpanivāriyatthara, 212
 Pāyāsadāyakatthara, 157
 Pārappahiyatthara, 445
 Pārami, 5
 Pāvusa, 15
 Pāsādadāna phalaṇ, 60
 Pindapātassa phalaṇ, 226, 516
 Pindapātīkatthara, 285
 Piṇḍola-bhāradvājatthara, 50
 Piyaassin (Buddha), 65
 Piyaassi, 171, 212, 252, 326, 432
 Piyalaphaladāyakatthara, 440
 Piyalapupphiyatthara, 220
 Pilakkhaphaladāyakatthara, 296
 Pilakkhuphaladāyakatthara, 410
 Pilindavacchātthara, 59
 Pilindavacchāttherāpadānaṇ, 302
 Pīṭhadānassa phalaṇ, 134
 Pīṭhakadānānisagga, 314
 Pukkusaṭṭi, 473
 Puññaphala, 4
 Puṇḍarikassa phalaṇ, 238
 Punnaka (khattiya), 111
 Punnakatthara, 241
 Punnakatthara, 341
 Punnatthara, 36
 Punnikā-therī, 611
 Putikadāyaka. See Sup°
 Puthavi, 4
 Punnāga, 15
 Punnāgapupphiyatthara, 180
 Puppahagghiyadānassa phalaṇ, 102
 Puppahacangotiyatthara, 118
 Puppachattadānaphala, 58
 Puppachattassa phalaṇ, 265
 Puppachattiyatthara, 264
 Puppachādāniyatthara, 166
 Puppachādānassa phalaṇ, 65, 160,
 162, 188, 225, 230
 Puppadhārakatthara, 244
 Puppahūpiyatthara, 155
 Puppapūjāya phalaṇ, 112, 123,
 129, 142, 182, 192, 224, 228,
 264
 Puppamutthipūjāya phalaṇ, 201
 Puppāropanassa phalaṇ, 86
 Puppāsānassa phalaṇ, 255
 Puppāsaniyatthara, 254
 Puppābhīropayassa phalaṇ, 179
 Puppāhin, 15
 Pubbhakammapolitikatthara, 209
 Pubbhagamaniyatthara padānaṇ,
 243
 Pubbhavideha, 18, 348
 Purudada (Sakka), 423
 Puṇṇacākamīyatthara, 418
 Puṇṇathūpiyatthara, 437

Pulīnadānassa phalaṇ, 79
 Pulīnapūjakatthara, 79
 Pulīnapūjakatthara, 259
 Pulīnassa phalaṇ, 250, 418
 Pulimuppādāyakatthara, 426
 Pūpakadāyakatthara, 456
 Poṭṭhadānassa phalaṇ, 237
 Poṭṭhadāyakatthara, 237
 Porohiṇa (moggaḍḍha), 14
 Phaladānassa phalaṇ, 130, 170,
 182, 201, 239, 250, 281, 294,
 295, 296, 297, 340, 391, 395,
 397, 398, 400 f., 416, 440, 443,
 452, 447, 448, 449
 Phaladāyakatthara, 130
 Phaladāyakatthara, 160
 Phaladāyakatthara, 169
 Phalakadāyakatthara, 174
 Phalakassa phalaṇ, 174
 Phaladāyakattharāpadānaṇ, 239
 Phaladāyakatthara, 250
 Phalaṇ, 15
 Phārusakaphaladāyakatthara, 296
 Phussa (Buddha), 130, 482
 Phussa, 198, 613
 Phussa (Buddhassa), 286
 Phussitaḥammiyatthara, 268
 Phussitassa phalaṇ, 268 f.

Bandhava, 11
 Bandhujivakatthara, 175
 Bandhujivakatthara, 192
 Bandhujivakapuppapūjāya phalaṇ, 176
 Bandhumā (khattiya) 134, 140,
 515
 Bandhuma (nagara), 290
 Bandhumatī (nagara), 80, 185,
 190, 270, 409, 374, 521
 Bākulatthara, 328
 Bāṇṇasi, 469, 494, 512
 Balasena, 241
 Bāvari, 357
 Bāhiyatthara, 473, 475
 Bāhiya, 478
 Bibbohanassa phalaṇ, 234
 Bimbijāla, 15
 Bimbijālikapuppaphassa phalaṇ, 225
 Bimbijāliyatthara, 225
 Bimbisāra (rājā), 503, 546
 Bimbohanadānānisaṇṇā, 314
 Bilālidāyakattharāpadānaṇ, 145
 Bilālidāyakatthara, 232
 Bilāliya phalaṇ, 232
 Bilālidānassa phalaṇ, 145
 Billanhalivattharāpadānaṇ, 397

Bijānaya phalaṇ, 403, 416
 Bijāyassa phalaṇ, 396
 Buddha, 1, 20
 Buddhakhetta, 1, 6, 11, 111
 Buddhacetiya, 71
 Buddhathavānassa phalaṇ, 92
 Buddhathavānaya phalaṇ, 168
 Buddhathupa, 70, 269
 Buddhathomānaya phalaṇ, 87
 Buddhathomānaya phalaṇ, 114,
 159
 Buddhapūjāya phalaṇ, 22, 98, 113,
 117, 118, 126, 127, 132, 146,
 150, 158, 162, 163, 165, 177,
 178, 180, 183, 184, 186, 190;
 (kuttajupuppaphassa) phalaṇ, 191;
 Buddhapūjāya phalaṇ, 192, 193,
 195, 197, 199, 200; (tikandhapu-
 passa) phalaṇ, 202; Buddhapu-
 jāya phalaṇ, 203, 204, 205, 206,
 209, 211, 215, 216, 217, 219 f.,
 220, 222, 223, 227, 229, 233,
 240, 241, 244, 245, 257, 258,
 264, 276, 277, 279, 280, 283,
 284, 287, 288, 289, 290, 332, 333,
 350, 360, 383, 388, 391, 404,
 412, 425, 432, 433, 441, 451,
 457, 461, 467, 481, 515, 518
 Buddhadharmā, 45
 Buddhadharmā, 6
 Buddhavayyabhinnaṇ phalaṇ, 83
 Buddhavāṇijāya phalaṇ, 120, 152,
 210, 252, 254, 255, 259, 260,
 261, 120, 392
 Buddhassaṇṇakatthara, 151
 Buddhassaṇṇakatthara, 232
 Buddhassaṇṇiyakatthara, 419
 Buddhacetiya, 213, 291
 Buddhānussāsaṇ, 6
 Buddhānussatiyā phalaṇ, 69, 70
 Buddhūpadāna, 1, 301
 Buddhupatthākatthara, 138
 Buddhupatthāyakatthara, 212
 Bodhi, 48
 Bodhi-uppatthāyakatthara, 194
 Bodhighariyatthara, 401
 Bodhipūjāya phalaṇ, 136, 176,
 216, 398
 Bodhiropanassa phalaṇ, 110
 Bodhiwandakatthara, 290
 Bodhisāṇīkatthara, 131
 Bodhisāṇīya phalaṇ, 131
 Bodhisammajjakatthara, 457
 Byākaraṇāya phalaṇ, 412
 Byāpanujā, 11
 Brahmadatta, 583

- Bhagavant, 20, 79, 264
 Bhagīnīmālā, 15
 Bhaddā Kāpilānī-thērī, 578
 Bhaddā Kuṇḍalakeśī-thērī, 560
 Bhaddāltthēra, 365
 Bhaddiya Kaḷigodhayaputtat-
 thēra, 95 f.
 Bhallālakadāyakatthēra, 398
 Bhāgīrasī (= Gangā), 23, 343, 436
 Bhājanadāyakatthēra, 218
 Bhājanadānānisangā, 311
 Bhājanassa phalaṇ, 218
 Bhārika (pabbata), 440
 Bhārukaccha (pura), 476
 Bhisadānassa phalaṇ, 114
 Bhikkhadānassa phalaṇ, 78, 140,
 261, 517
 Bhikkhadāyakatthēra, 140
 Bhikkhadāyikā, 546
 Bhisadānassa phalaṇ, 287, 421
 Bhisadāyakatthēra, 114
 Bhisadāyakatthēra, 420
 Bhisamūlā Gadāyakatthēra, 286
 Bhisasammata, 120
 Bhisāluvadānassa phalaṇ, 120
 Bhisāluvadāyakatthēra, 120
 Bhisidānānisangā, 314
 Bhoja, 9
 Bhūta (satta), 8
 Bhūtagana (pabbata), 179
 Bhesajja, 7
 Bhesajjakānānisangā, 311
 Bhesajjassa phalaṇ, 190, 330, 394
 Bhajanadānaphala, 66
 Bhajanadāyakatthēra, 253
 Bhojanassa phalaṇ, 253
 Bhojja, 2
 Makkanāya phalaṇ, 230
 Magga (Atthaṅgika), 6
 Maggakkhāyī (Buddha), 499
 Maggadattikatthēra, 189
 Maggadānassa phalaṇ, 173
 Maggadāyatthēra, 173
 Maggaññū (Buddha), 499
 Maggavidū (Buddha), 499
 Maggasāññakatthēra, 152
 Maghavapupphajattthēra, 240
 Mangala (mānava), 286
 Macchadānassa phalaṇ, 232, 455
 Macchadāyakatthēra, 232
 Macchadāyakatthēra, 455
 Mañcadānassa phalaṇ, 378
 Mañcadāyakatthēra, 377
 Mañḍapadāyikātthēri, 514
 Mañḍapassa phalaṇ, 350, 433
 Maṇipūjakatthēra, 190
 Maṇipūjakatthēra, 413
 Maṇipūjāya phalaṇ, 414
 Mañhudānassa phalaṇ, 117, 137,
 326
 Mañhudāyakatthēra, 325
 Mañhupūjikatthēra, 136
 Mañtāupputta, 28. See Punna
 Mañḍāravapupphapūjāya phalaṇ,
 196
 Mañḍāravapūjakatthēra, 178
 Mañikā (naḍī), 438
 Mañña (rañña), 173
 Mañnaputta, 301
 Mañḍāragalla, 2
 Mañḍācānātthēra, 84
 Mañḍācānātthēra, 463
 Mañḍā-Kācāna, 463
 Mañḍāpūnatthēra, 468
 Mañḍā-Kācāpattthēra, 33
 Mañḍākatthikatthēra, 479
 Mañḍācanda (naḍī), 469
 Mañḍātthita, 583
 Mañḍāparivāratthēra, 146
 Mañḍāṇṇa (cakkavattin), 211
 Mañḍā-Moggallānatthēra, 31, 480
 Mañḍāsiṇḍhu, 237
 Mañḍāruṇi (rājā), 133
 Mañḍāli. Licchavi, 494
 Mañḍāvana, 529
 Mañḍāvādī (Buddha), 80
 Mañḍāvīra (Buddha), 79
 Mañḍī (naḍī), 27
 Mañḍadānassa phalaṇ, 214
 Mañḍāripūjakatthēra, 228
 Mañḍulungaphaladāyakatthēra, 446
 Māyā (devī), 429
 Māra, 44, 501
 Mālangārañña, 9
 Migasammata (khattiya), 122
 Milakkhaphaladāyakatthēra, 296
 Miñḍāvatāṇsakiyatthēra, 216
 Mukhadhovanakadānānisangā, 315
 Mukhapuñchanacolladānānisangā,
 312
 Muttā, 3
 Mutthipupphapūjatthēra, 142
 Mutthipūjakatthēra, 201
 Munnāli, 299
 Muraḷa, 194
 Mokkaladāyikātthēri, 513
 Meghasadhaya, 109
 Megha (mānava), 430
 Meghabbha (cakkavattin), 216
 Mettagutthēra, 342
 Mettā (pāramī), 6

- Moru (pabbataraja), 184.
 Mogharājatthera, 87
 Mogharājatthera, 180 f.
 Modakadāyikatthera, 121
 Morahatthassa phalaṇ, 463
 Morahatthiyatthera, 463
 Yathābhūtarasudānānisapṣā, 31
 Yadatthiya (Rājā), 229
 Yamunā (nadi), 27
 Yavakalāpiyatthera, 282
 Yavatthāre phalaṇ, 282
 Yasavatippamukhābhikkhunīyaṇ, 597
 Yasodharā, 573
 Yasodharātheri, 584 f.
 Yasodharappamukhātheriyo, 591, 592
 Yāgudānassa phalaṇ, 376
 Yāgudāyakatthera, 375
 Yāmā (devā), 513
 Yūtha (gaṇa), 10
 Yūthikapupphassa phalaṇ, 202
 Yūthikapupphiyatthera, 184
 Yūthikapupphiyatthera, 202
 Ye dhammā hotuppabhavā, 25
 Raṇṣisaññakatthera, 130
 Raṇṣisaññayana phalaṇ, 130
 Raṇṣisaññikatthera, 129
 Rattapadumadānassa phalaṇ, 124
 Rattapupphiyatthera, 188
 Rattapālatthera, 63, 61
 Rammaka (nagara), 31
 Rammavati, 194
 Rājagaha, 497; (nagara), 475
 Rahosaññiyakattherapadānaṇ, 166
 Rādhātthera, 484
 Rāhulatthera, 47, 60 f., 531
 Revata (Khadiravaniya), 52
 Revatatthera, 495
 Reṇu, 146
 Reṇupūjakatthera, 146
 Roma, 104
 Romasa, 215, 238, 247, 393
 Romasa (pabbata), 232, 279, 453
 Rohita, 15
 Lakuntaka-Bhaddiyatthera, 489
 Labujāphaladāyakatthera, 295
 Lambaka (pabbata), 15, 280, 454
 Lasunadānassa phalaṇ, 89
 Lasunadāyatthera, 89
 Licchavi, 494
 Lumbini, 501
 Lomaharissa phalaṇ, 298
 Lokapattita (Buddha), 33, 78, 85,
 Lokatthata, 1
 Lokanandana (Buddha), 177
 Lokappajjota (Buddha), 78, 85,
 129
 Lokappadīpa, 13
 Lokulandhu (Buddha), 35, 86
 Lokavimūyaka (Buddha), 121
 Lomasakāṇḍiyatthera, 591
 Lohitanka, 2
 Vakkatitthera, 465 f.
 Vaṅganta (thera), 102
 Vaṅḍisa, 462
 Vaṅḍisatthera, 465 f.
 Vaochagotta, 507
 Vannakārakatthera, 220
 Vannaḍānassa phalaṇ, 220
 Vataṇsakapiyāya phalaṇ, 174
 Vataṇsakiyatthera, 174
 Vataṇsakiyatthera, 216
 Vattadānassa phalaṇ, 116, 273
 Vattindāyikatthera, 116
 Vanakoraṇḍiyatthera, 104
 Vanavacchatthera, 506
 Vandanāya phalaṇ, 128, 233, 290,
 419
 Varulakkham, 173
 Varuna (upatthaka), 21
 Varuṇa (nagarajā), 31
 Varuṇa (khattiya), 59
 Varuṇa (onkavattin), 180
 Varuṇa (sāvaka), 132
 Varuṇa Doraṇavhoṇa (onkavattin), 99
 Varuṇā (tayo issarā), 55
 Vallikarupphadāyakatthera, 11
 Valliphaladāyakatthera, 296
 Vasaḍha (pabbata), 166
 Vasavati (devapura), 513
 Vātālapaniyāriyatthera, 207
 Vāṇidāyakatthera, 221
 Vāsāḍānassa phalaṇ, 221
 Vāsāḍānānisapṣā, 308
 Vāseṭṭha (brāhmana), 318
 Vikāṇa (pabbata), 227
 Vigalānanda (onkavattin), 217
 Vijamānassa (onkavattin), 103
 Videha, 578
 Vidhūpanadānānisapṣā, 309
 Vidhūpanadāyakatthera, 103
 Vinatā (nadi), 295
 Vinaya, 43
 Vināyaka, 80
 Vinelapupphiyatthera, 203

- Vipassin (Buddha), 79 f., 98, 120, 190, 195, 215, 259, 298, 391, 521, 608
Vipāka, 6
Vibhīṭakamāññiyatthara, 396
Vimāṇana, 6
Viravapupphiyatthara, 223
Virūparūpa, 10
Vīrocana (cakkavattin), 169
Visākhā (upāsikā), 546
Viññāḍabha (rājā), 300
Vihatabhāsa (cakkavattin), 167
Vithisammajjakatthara, 177
Viṇā, 3
Viriya, 6
Vedikāḍānassa phalaṇ, 171
Vedikāya phalaṇ, 215, 400, 401
Vedikārakatthara, 171
Vedikārakatthara, 400
Vediyadāyakatthara, 219
Vedhamunī (Ānanda), 7
Veyyāvaccakatthara, 138
Veyyāvaccassa phalaṇ, 138
Veranā (nagara), 301
Vetambarī (Buddhūpatthāka), 242
Vojvanna (ārāma), 546
Vosāli, 77
Vessabhū (Buddha), 114, 167, 191, 209, 253
Sakacittanīyatthara, 111
Sakippsammajjakatthara, 378
Sakulā-thiri, 509
Sakotaka korāṇḍadāyakatthara, 283
Sakka (janapada), 300
Sakka (purindada), 423
Sakya, 609
Sakyakuladhaja, 507
Sakyaupagava, 23, 31, 307
Sakyaputta, 23, 26, 28, 30, 263, 440
Sakyamuni, 41
Sakyaśiṇa, 14
Saṅkamanattatthari, 514
Saṅghadāyika (Visākhā), 546
Sanganikārata, 10
Saṅgiti, 3
Saṅghupatthākatthara, 191
Saṅghārānassa phalaṇ, 40
Saccapāramī, 6
Saccadassin, 13
Saccasaññakatthara, 209
Saccasaññāya phalaṇ, 209
Sañjaya (ajjhāyaka), 24
Sajjhadānassa phalaṇ, 285
Sajjhadāyakatthara, 284
Saññakatthara, 120
Saññamassa phalaṇ, 242
Saññitattthara, 210
Sañjāsādānānisarassa, 313
Satapatta (cakkavattin), 223
Satarasīn (cakkavattin), 190
Satarasīn (Buddha), 294
Satarasīkatthara, 104
Sattakadambapupphiyatthara, 382
Sattapaṇṇipūjāya phalaṇ, 292
Sattapaṇṇiyatthara, 292
Sattapaṇṇiyattharāpadāna, 406
Sattapadumīyatthara, 254
Sattapabbajitattthara, 242
Sattapāṭaliyatthara, 227
Sattuppalamālikā-theri, 517
Satthakadānānisarassa, 309
Satthavāhagga (Vipassin), 80
Satthussāsana, 45
Saddhappasāḍassa phalaṇ, 130
Saddasaññakatthara, 131
Saddasaññakatthara, 245
Saddasaññakatthara, 256
Saddasaññakatthara, 282
Saddhammassavano phalaṇ, 274
Santhārassa phalaṇ, 121, 137, 230, 245
Sannidhānakatthara, 97
Sapadānacārīn, 11
Saparivārachattadāyakatthara, 265
Saparivārāsanatthara, 107
Saparivāriyatthara, 172
Sappidānassa phalaṇ, 184, 343
Sappidāyakattharāpadāna, 184
Sappidāyakatthara, 212
Sappiteladānānisarassa, 315
Sappitlassa phalaṇ, 212
Sabbhiya, 473
Sabbakittikatthara, 323
Sabbagandhiyatthara, 248
Sabbagghana, 173
Sabbāññu, 7, 167
Sabbadānassa phalaṇ, 306, 335
Sabbadāyakatthara, 333
Sabbaphaladāyakatthara, 452
Sabbosadha (cakkavattin), 190
Sampasādekakatthara, 250
Sambuddha, 31, 79
Sambodhi, 1
Samanga (pabbata), 437
Sambhava (Buddha), 279
Samagga, 6

- Meru (pabbatarājā), 585
 Mogharājatthera, 87
 Mogharājatthera, 486 f.
 Modakadāyikātheri, 524
 Morahatthassa phalaṇ, 403
 Morahatthiyatthera, 403

 Yathābhūtarasādānānisagā, 31
 Yadatthiya (Rājā), 229
 Yamunā (nadi), 27
 Yavakalāpiyatthera, 282
 Yavatthāre phalaṇ, 282
 Yasavatippamukhā bhikkhunīyaṇ, 597
 Yasodharā, 573
 Yasodharātheri, 584 f.
 Yasodharappamukhātheriyo, 591, 592
 Yāgudānassa phalaṇ, 376
 Yāgudāyakatthera, 375
 Yāmā (devā), 513
 Yūtha (gana), 10
 Yūthikapupphassa phalaṇ, 202
 Yūthikapupphiyatthera, 184
 Yūthikapupphiyatthera, 202
 Ye dhammā hetuppalabhavā, 25

 Raṇṣisaññakatthera, 130
 Raṇṣisaññayana phalaṇ, 130
 Raṇṣisaññikatthera, 129
 Rattapadumadānassa phalaṇ, 124
 Rattapupphiyatthera, 188
 Ratthapālātthera, 63, 61
 Ranimaka (nagara), 31
 Rammavati, 194
 Rājagaha, 497; (nagara), 475
 Rahosaññiyakattherapadānaṇ, 106
 Rādhatthera, 481
 Rāhulatthera, 47, 60 f., 531
 Revata (Khadivaniya), 52
 Revatitthera, 495
 Reva, 146
 Ropupūjakatthera, 146
 Roma, 104
 Romasa, 215, 238, 247, 393
 Romasa (pabbata), 232, 279, 453
 Rohita, 15

 Lakunṭaka-Bhaddiyatthera, 489
 Labujadāyakatthera, 409
 Labujāphaladāyakatthera, 295
 Lambaka (pabbata), 15, 280, 454
 Lasunadānassa phalaṇ, 89
 Lasunadāyatthera, 89
 Licchavi, 494
 - 501

 Lomadānassa phalaṇ, 298
 Lokajettha (Buddha), 33, 78, 85,
 Lokadhatu, 5
 Lokanandana (Buddha), 177
 Lokappajjoṇa (Buddha), 78, 85,
 329
 Lokappadīpa, 13
 Lokubandhu (Buddha), 35, 80
 Lokavināyaka (Buddha), 121
 Lomasakūṇḍiyatthera, 501
 Lohitanka, 2

 Vakkatitthera, 465 f.
 Vaṇṇanta (thera), 102
 Vaṇṇisa, 462
 Vaṇṇisatthera, 495 f.
 Vacoḥagotta, 507
 Vagga-kāraṇakatthera, 220
 Vagga-dānassa phalaṇ, 220
 Vagga-sakapiyāya phalaṇ, 174
 Vagga-sakiyatthera, 174
 Vagga-sakiyatthera, 216
 Vattadānassa phalaṇ, 116, 273
 Vattadāyakatthera, 116
 Vannakomandiyatthera, 401
 Vanavacchattthera, 506
 Vandanāya phalaṇ, 128, 233, 290
 419
 Varalakṣmīya, 173
 Varuṇa (upatīṭṭhaka), 21
 Varuṇa (nāgarāja), 31
 Varuṇa (khatṭiya), 59
 Varuṇa (cakkavattin), 180
 Varuṇa (vīraṇa), 132
 Varuṇa Devasavhaya (cakkava-
 tin), 99
 Varuṇā (tuyo issarā), 55
 Vallikaraphaludāyakatthera, 4
 Vallipphala dāyakatthera, 296
 Vasabha (pabbata), 166
 Vasavati (devapura), 513
 Vāṭṭapanyāyariyatthera, 207
 Vāsīdāyakatthera, 221
 Vāsīdānassa phalaṇ, 221
 Vāsīdānānisagā, 308
 Vāseṭṭha (brāhmaṇa), 318
 Vikāṭa (pabbata), 227
 Viḇatānanda (cakkavattin), 21
 Viḇamānasa (cakkavattin), 105
 Videha, 578
 Vidhūpanadānānisagā, 309
 Vidhūpanadāyakatthera, 103
 Vinatā (nadi), 295
 Vinaya, 43
 Vināyaka, 80
 Vinelapupphiyatthera, 203

Index

- Vipassin (Buddha), 79 f., 98, 129, 190, 195, 215, 259, 298, 301, 521, 608
- Vipāka, 6
- Vihāṭṭakamūṇijiyatthara, 396
- Vimānana, 6
- Viravapupphiyatthara, 223
- Virūparūpa, 10
- Virocana (cakkavattin), 169
- Viśākha (upāsikā), 546
- Viḍḍabha (rājā), 300
- Vihāṭṭabhāsa (cakkavattin), 167
- Vithisammajjakatthara, 177
- Vīṇā, 3
- Viriya, 6
- Vedikādānassa phalaṇ, 171
- Vedikāya phalaṇ, 215, 400, 401
- Vedikāṛakatthara, 171
- Vedikāṛakatthara, 400
- Vediyadāyakatthara, 219
- Vedhamuni (Ānanda), 7
- Veyyāvaccakatthara, 138
- Veyyāvaccassa phalaṇ, 138
- Voranjā (nagara), 301
- Veḷambari (Buddhapaṭṭhāka), 242
- Veḷuvana (ārāma), 546
- Vesālī, 77
- Vessabhū (Buddha), 114, 167, 191, 209, 253
- Sakacittanīyatthara, 111
- Sakinsammajjakatthara, 378
- Sakulā-theri, 509
- Sakolaka korāḍādayakatthara, 283
- Sakka (janapada), 300
- Sakka (purinada), 423
- Sakya, 609
- Sakyakuladhaja, 507
- Sakyapuṇḍava, 23, 31, 307
- Sakyaputta, 23, 26, 28, 30, 263, 440,
- Sakyamuni, 41
- Sakyasiha, 14
- Sāḷkamanattattheri, 514
- Saṅghadāyikā (Viśākha), 546
- Saṅganikāraṭa, 10
- Saṅgīti, 3
- Saṅghupatṭhakatthara, 191
- Saṅghārāmaṣa phalaṇ, 40
- Saccapāraṃi, 6
- Saccadassin, 13
- Saccasaññaakatthara, 209
- Saccasaññāya phalaṇ, 209
- Sañjaya (ajjhāyaka), 24
- Sajjhadānassa phalaṇ, 285
- Sajjhadāyakatthara, 284
- Saññakatthara, 120
- Saññamaṣa phalaṇ, 242
- Saññhitatthara, 210
- Sañḍasādānāsaṇsa, 313
- Satapatta (cakkavattin), 223
- Satarasīn (cakkavattin), 190
- Satarasīn (Buddha), 294
- Satarasīkatthara, 104
- Sattakadambapupphiyatthara, 382
- Sattapaṇṇipūjāya phalaṇ, 292
- Sattapaṇṇiyatthara, 292
- Sattapaṇṇiyattherāpadāna, 406
- Sattapaduminiyatthara, 254
- Sattapabbajitātthara, 242
- Sattapaṭṭaliyatthara, 227
- Sattuppalamālikā-thori, 517
- Satthakadānāsaṇsa, 309
- Satthavāhagga (Vipassin), 80
- Satthusāsaṇa, 45
- Saddappasādaṣa phalaṇ, 130
- Saddasaññaakatthara, 131
- Saddasaññaakatthara, 245
- Saddasaññaakatthara, 256
- Saddasaññaakatthara, 282
- Saddhammaṣaṇa phalaṇ, 274
- Santhāraṣa phalaṇ, 121, 137, 236, 245
- Sannidhānakatthara, 97
- Sapadānacārin, 11
- Sa parivāra chatṭadāyakatthara, 265
- Saparivārāsanatthara, 107
- Saparivāriyatthara, 172
- Sappidānaṣa phalaṇ, 184, 343
- Sappidāyakattherāpadāna, 184
- Sappidāyakatthara, 212
- Sappiteladānāsaṇsa, 315
- Sappitelasa phalaṇ, 212
- Sabhiya, 473
- Sabbakittikatthara, 323
- Sabbagandhiyatthara, 248
- Sabbagghana, 173
- Sabbāññu, 7, 157
- Sabbadānaṣa phalaṇ, 306, 335
- Sabbadāyakatthara, 333
- Sabbaphaladāyakatthara, 452
- Sabbosadha (cakkavattin), 190
- Sampasādaakatthara, 250
- Sambuddha, 31, 79
- Sambodhi, 1
- Samanga (pabbata), 437
- Sambhava (Buddha), 279
- Samagga, 6

- Samanaguttā (Uppalavāṇī), 546
 Samanī (Khemā), 516
 Samādapakattthera, 185
 Samuddhara (cakkavattin), 181
 Samagadha (cakkavattin), 238
 Samothhata (cakkavattin), 191
 Sammajjanīya phalaṇ, 379
 Sammāna, 6
 Sammukhāthavikattthera, 158
 Sayanadāyakattthera, 98
 Sayanadāyakattthera, 105
 Sayanassa phalaṇ, 99, 105
 Sayampatibhāṇiyattthera, 410
 Sayambhusiṇa, 14
 Sayambhū, 2, 81
 Sarapaṇṣaṇṇakattthera, 210
 Sarapaṇamanīyattthera, 148
 Sarapaṇamanīyattthera, 246
 Sarapaṇamanīyattthera, 465
 Sarapaṇamanīyattthera phalaṇ, 76, 247, 285, 455
 Sarabhū, 27
 Sarasvatī (nadī), 27
 Sarīre pūjita phalaṇ, 201
 Saśala, 15
 Saśalapupphikā-thorī, 524
 Saśalapupphiyattthera, 233
 Saśalapupphiyattthera, 289
 Saśalamandapiyattthera, 333
 Saśalamāliyattthera, 206
 Sahassāra (khattiya), 264
 Sākiya (Sakya), 589
 Sāgatattthera, 83
 Sāgalā (pura), 583
 Sādhuvihārin, 9
 Sāriputtattthera, 15 f., 44, 266
 Sārisambhava, 480
 Sāri (brāhmaṇī), 22, 102
 Sālakusumiyattthera, 407
 Sāladānassa phalaṇ, 322
 Sālapupphadāyakattthera, 169
 Sālapupphassa phalaṇ, 219
 Sālapupphiyattthera, 218
 Sālamāṇḍapiyattthera, 431
 Sāvaka, 3
 Sāvattihī (nagara), 430, 477, 566
 Sikkhin (Buddha), 89, 119, 197, 218, 229
 Siggava, 46
 Siggālakamātā-thorī, 603
 Siddhattha (Buddha), 55, 56
 Siddhattha, 64, 78, 79, 133, 140, 192, 223, 254, 377, 401
 Siddhattha (Gotama Buddha), 501
 Sindhu, 27
 Sindhuvārīta, 15
 Sineu (Neru), 4
 Sīla, 5
 Sivalin, 195
 Sivalittthera, 192
 Sīhāsanadāyakattthera, 188
 Sīhāsanabhijaniyattthera, 403
 Sīhāsanattthera, 55
 Sīhāsanadānaphala, 55
 Sīhāsanassa phalaṇ, 399
 Sīhasanikattthera, 399
 Sukatāvejīva, 217
 Sukkā-thorī, 603
 Sugata, 153
 Sugandhatthara, 459
 Sucintitattthera, 115
 Sucintitattthera, 133
 Sucintitattthera, 385
 Sucinṇassa phalaṇ, 480
 Succiā (khattiya), 249
 Succiavin (khattiya), 231
 Sujāta (thorā), 435
 Sujāta (brāhmaṇa), 37
 Suttaka, 46
 Suttanta, 44
 Sudassana (rājā), 391
 Sudassanattthera, 161
 Sudhānamū (Dhammadiṇṇā), 546
 Sudhodhana (rājā), 129, 505
 Suddhodhanasuta, 602
 Sudhakkammasa phalaṇ, 173
 Sudhāpīṇḍassa phalaṇ, 198
 Sudhāpīṇḍiyattthera, 133
 Sumanda (bīṇassa), 38
 Sumanda (brāhmaṇa), 166
 Sundarikā, 299, 300
 Supāricariyattthera, 181
 Supuṭakadāyakattthera, 456
 Supuṭakapūjakattthera, 284
 Supuṭakassa phalaṇ, 284
 Suppatittthita (cakkavattin), 245
 Suppasanna (rājā), 168
 Subhaddattthera, 100
 Subhāṇittthera, 67 f.
 Sumana (tayo janā), 55
 Sumana (Buddha), 292
 Sumanaśālavantattthera, 293
 Sumanaśālavantiyattthera, 408
 Sumanattthera, 117
 Sumanadāmadāyakattthera, 293
 Sumanabhijaniyattthera, 415
 Sumanā (dovī), 583
 Sumanādhāraṇa phalaṇ, 293
 Sumanāvejjiyattthera, 264
 Sumaṇḍalatthara, 65
 Sumaṇḍalatthara, 147
 Sumaṇḍala (Buddha), 201

Index

- Sumitā (brāhmaṇi), 587
 Sunnokhala, 46
 Sumeghaghana (cakkavattin), 204
 Sunedha (Buddha), 35, 59, 97, 201, 325, 331, 356, 400
 Sumertha (Bodhisat), 429
 Sunedhāttheri, 512
 Surabhin (Paceekabuddha), 299
 Suruci (tāpasa), 17
 Suruci (tāpasa), 21
 Suvaccha (brāhmaṇa), 179
 Suvāṇṇapupphiyatthera, 150
 Suvāṇṇalūbbhaniyatthera, 234
 Susuddha (khattiya), 252
 Sūciḥaradānānisarṇsa, 310
 Sūcidānassa phalaṇ, 122, 135
 Sūcidānānisarṇsa, 369
 Sūcidāyakatthera, 122
 Sūcidāyakatthera, 134
 Sūriyassama (cakkavattin), 220
 Setudānassa phalaṇ, 238, 344, 345, 408
 Setudāyakatthera, 408
 Senāsanadāyakatthera, 137
 Sereyyakatthera, 155
 Selatthera, 316
 Selā-theri, 614
 Suvāṇṇavajña (Buddha), 78, 80
 Sokhya, 11
 Soma-Koḍivisatthera, 298
 Somaṇṇāraka, 3
 Somaṇṇhūpasā phalaṇ, 439
 Somaṇṇālā, 2
 Somaṇṇāṇikattthera, 200
 Sotāpanna, 5
 Sopākatthera, 64
 Sobhana (ārāma), 38, 291
 Sobhita (ārāma), 243
 Sobhita (tāpasa), 339
 Sobhitatthera, 163
 Sobhita (pabbata), 328
 Sobhita (brāhmaṇa),
 Somadeva (cakkavattin), 172
 Somā theri, 576
 Sovaṇṇakiṇṇaniyatthera, 388
 Sovaṇṇakottarikattthera, 389
 Hatthalilaṅganadānānisarṇsa, 313
 Hatthidāyattthera, 208
 Harita (pabbata), 278
 Haritākadāyakatthera, 304
 Haṇṇavati, 72, 124, 272, 275, 276, 302, 316, 385, 444, 468, 501, 519, 603
 Hāsaṇānakattthera, 259
 Himavanta, 15, 20, 50, 58, 160, 278, 279, 336, 411, 441
 Hemakatthera, 351
 Hemāsanadānassa phalaṇ, 84

PRINTED IN GREAT BRITAIN BY
WILLIAM AND JOHN JOHNSON
STATIONERS' COURT, LONDON

